

Jaarlijkse verslaggeving

van de Vlaamse regering
aan het Vlaams Parlement
en de Kinderrechtencommissaris

inzake de rechten van het kind

2005

INHOUD

<i>Inhoud</i>	3
<i>Inleiding</i>	9
1. Decretale grondslag	9
2. Inhoud en structuur van het verslag	10
3. Parlementaire bespreking	12
<i>Horizontaal beleid</i>	<i>15</i>
1. Uitgangspunten	15
1.1 Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is de minimumnorm	15
1.2 Het Verdrag is universeel	16
1.3 Het Verdrag is inclusief	17
1.4 Het Verdrag omvat vier basisbeginselen	17
2. Stand van zaken	18
2.1 Coördinerend minister Kinderrechten	18
2.2 Aanspreekpunten Kinderrechten	19
2.2.1 Historiek	19
2.2.2 Werking	21
2.2.3 Positionering t.o.v. het Kinderrechtencommissariaat	21
2.2.4 Naar de toekomst	22
2.3 Kindeffectrapportage (KER)	23
2.3.1 Situering	23
2.3.2 Nieuwe uitvoeringsbesluiten	24
Behoud grote lijnen	24
Wijzigingen	24
Benoeming leden van de deskundige commissie	25
Nieuwe Methodiek KER	25
Toezicht op de naleving van de KER	26
2.3.3 Procedure	26
2.3.4 Beslissing CSG 15 juli 2004	27
2.3.5 Overzicht	28
2.3.6 Besluit	30
2.4 Reflectiegroep Kinderrechten	31
2.5 Subsidiebeleid inzake kinderrechten	32
2.5.1 Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw	33
2.5.2 Centrum voor de Rechten van het Kind	35
2.5.3 What do you think? (Unicef België)	36
2.5.4 Kinder- en jongerentelefoon en Kinderrechtswinkels	36
Kinder- en jongerentelefoon	36
Kinderrechtswinkels	37
Besluit	37
2.5.5 Opvang van kindslachtoffers	37
2.5.6 Kind en Samenleving	38
2.6 Sensibilisering bepalingen en beginselen IVRK	38
2.6.1 Website van de Vlaamse overheid	39
2.6.2 Verspreiding informatiedragers Kinderrechtencommissariaat	39
2.7 Nationale en internationale samenwerking	40
2.7.1 Facultatieve protocollen IVRK	40
Het facultatief protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	40
Het facultatief protocol over kinderen in gewapende conflicten bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	41
2.7.2 Amendement bij artikel 43 IVRK	41

2.7.3	Andere verdragen	42
2.7.4	Opvolging VN – Kindertop, New York, mei 2002 en aanbevelingen Comité voor de Rechten van het Kind	43
	Ontwerp van Nationaal Actieplan kinderen (NAP)	44
	Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind	45
	Situering	45
	Advies Raad van State	46
Verticaal beleid		48
1.	Belang van het kind (art. 3)	48
1.1	Adoptie	48
1.1.1	Beleidsvoorbereiding	48
1.1.2	Projectwerking in Vlaanderen	49
1.1.3	Projectwerking in het buitenland	49
1.1.4	Samenwerking met het buitenland	49
1.2	Kinderopvang	50
1.3	Welzijn	50
1.3.1	Integrale jeugdhulp	50
1.3.2	Algemeen Welzijnswerk	51
1.3.3	Bijzondere Jeugdbijstand	51
	Hulpverlening via private voorzieningen	51
	Gemeenschapsinstellingen	52
1.3.4	Bezoekruimtes	52
1.3.5	Onderzoek naar effecten op scheidingssituaties op kinderen en ouders	53
1.4	Filmkeuring	54
1.5	Jeugd(werk)beleid	54
1.5.1	Landelijk jeugdwerk	54
1.5.2	Gemeentelijk en provinciaal jeugdbeleid	56
1.5.3	Jeugdonderzoekplatform (JOP)	56
1.6	Sport	58
1.6.1	Beleidsnota Sport 2004-2009	58
1.6.2	'Ethiek in de jeugdsport'	58
1.7	Media	59
1.7.1	Vlaamse Regulator voor de Media	59
1.7.2	VRT – Televisie	60
1.7.3	VRT - Radio	60
2.	Non-discriminatie (art. 2)	62
2.1	Gelijke kansen	62
2.2	Minderhedenbeleid	63
2.2.1	Opvang en begeleiding Niet-Begeleide Minderjarige vreemdelingen (NBM)	63
	Advies ICEM-expertcommissie 'Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen'	63
	Opvang in de private voorzieningen Bijzondere jeugdbijstand	64
2.2.2	Gemengde opvoedingsteams in de Gemeenschapsinstellingen Bijzondere Jeugdbijstand	64
2.2.3	Inburgering van minderjarige nieuwkomers	64
2.2.4	Allochtone minderjarigen	65
	Onderwijs	65
	Beeldvorming en sensibilisering	65
	Toegankelijkheid van het jeugdwerk	65
2.3	Jeugd(werk)beleid	66
2.4	Kind en Gezin	67
2.4.1	Beleidsvoorwaarden voor diversiteit binnen de dienstverlening	67
	Beleidsvoorwaarden binnen de Kinderopvang	67
	Uitbreiding van het opvangaanbod	67
	Extra financiële ondersteuning van het aanbod	67
	Werken naar specifieke doelgroepen van gebruikers	67
	Afstemmen vraag en aanbod kinderopvang op gemeentelijk niveau	67
	Informeren van de ouders over het aanbod	67
	Partnerschap met het Vormingscentrum ter Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK)	68
	Beleidsvoorwaarden voor diversiteit binnen de Preventieve Gezinsondersteuning	68

Ondersteuningsbehoefte en middelendifferentiatie _____	68
Ontwikkeling van een nieuw concept voor de prenatale werking voor kwetsbare groepen _____	68
2.4.2 Diversiteit in de dienstverlening _____	70
Diversiteit binnen de opvangvoorzieningen _____	70
Diversiteit in de preventieve gezinsondersteuning _____	71
2.5 Recht op onderwijs _____	83
2.5.1 Geen absoluut maar versterkt inschrijvingsrecht _____	83
2.5.2 Waardenbeleving en identiteit op school _____	83
2.5.3 Diversiteitscampagne _____	84
2.6 Media – openbare omroep (VRT) _____	84
2.6.1 Kwalitatief _____	84
2.6.2 Kwantitatief _____	85
VRT – Televisie _____	85
VRT – Radio _____	85
2.7 Toerisme voor allen _____	85
2.7.1 Uitvoering Decreet Toerisme voor Allen _____	86
Erkenningen Toerisme voor Allen 2004 _____	86
Subsidies jeugdtoerisme 2004 _____	86
Subsidies Steunpunt Vakantieparticipatie _____	87
2.7.2 Directe investeringen _____	87
2.7.3 Toegankelijkheid _____	87
Sociale inclusie/ armoede _____	87
Personen met een handicap _____	87
Kindvriendelijkheid _____	88
3. Recht op leven, overleven en ontwikkeling (art. 6) _____	89
3.1 Welzijn _____	89
3.1.1 Bijzondere jeugdbijstand _____	89
Preventie _____	89
Gemeenschapsinstellingen _____	92
Goedkeuring federale regering 22 oktober 2004 ontwerp van wet betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdadig omschreven feit hebben gepleegd - standpunt Vlaamse Regering 24 december 2004 _____	92
Behoud van de homogeniteit van de Vlaamse uitvoeringsbevoegdheid _____	93
Bevoegdheid _____	94
Evenredigheid _____	94
Maatregelen _____	94
3.2 Kind en Gezin _____	96
3.2.1 Infectieziekten _____	96
3.2.2 Tandzorg _____	96
3.2.3 Vaccinatiebeleid _____	96
3.2.4 Opvolgen van ontwikkeling en ontwikkelingsstoornissen _____	98
3.2.5 Project ‘Kopzorgen’ (regio Kasterlee) _____	98
3.2.6 Voedingsbeleid voor zuigelingen en peuters (2001-2004) _____	99
3.2.7 Veiligheid: preventie van ongevallen _____	99
3.2.8 Opvoedingsondersteuning _____	100
3.2.9 Kindermishandeling _____	102
3.2.10 Bijzondere leefsituaties _____	102
3.2.11 Medische begeleiding in de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) _____	104
3.3 Volksgezondheid _____	104
3.3.1 Opsporing van aangeboren metabole aandoeningen _____	104
3.3.2 Het Vlaamse vaccinatiebeleid _____	104
3.3.3 Gezondheidsvoorlichting en educatie _____	105
Middelengebruik _____	105
Alcohol en illegale drugs _____	105
Tabak _____	107
Sputtenruil _____	107
Gezonde voeding _____	107
Ongevallen _____	108
Seksuele gezondheid _____	109
Geestelijke gezondheidszorg _____	109

3.4	Onderwijs	110
3.4.1	Borg de zorg: kinderen en jongeren met gedrags- en emotionele problemen	110
3.4.2	Onderwijs op school én thuis voor zieke kinderen uit het secundair onderwijs	111
3.4.3	Nieuwe organisatievormen voor leerlingen met specifieke noden	111
3.4.4	Spijbelen en absoluut schoolverzuim - Leerplicht voor iedereen zinvol invullen	112
3.4.5	Instapdata kleuteronderwijs	113
3.4.6	Vreemde talenonderwijs in het basisonderwijs	113
3.4.7	Beperking Schoolkosten	114
3.4.8	Ondersteuning van tijdelijke, experimentele projecten in het onderwijs	114
3.4.9	ICT - Meerwaarde voor kinderrechtenbeleid	114
	Ontwikkeling van ICT-competenties	115
	ICT-integratie in de scholen	115
3.5	Buitenlands beleid	115
3.5.1	BILATERALE SAMENWERKING	115
	Screening van het kinderrechtenbeleid van de verdragspartners van Vlaanderen	115
	Opname van kinderrechten in omgevingsanalyses	116
	Financiering van projecten in kader van het Samenwerkingsprogramma Centraal- en Oost-Europa	116
	Advisering bij toekenning of weigering van wapenvergunningen	117
3.5.2	MULTILATERALE SAMENWERKING	117
	Financiering van noodhulpprojecten van multilaterale programma's	117
3.5.3	ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	118
	Financiering projecten sensibilisering en ontwikkelingseducatie	118
	Financiering ontwikkelingssamenwerkingsprojecten	118
3.6	Jeugd- en cultuurbeleid	119
3.6.1	Leesbevordering	119
3.6.2	Lokaal en provinciaal jeugdbeleid: ruimte geven aan kinderen en jongeren: de prioriteit jeugdruimte	119
3.6.3	Jeugdcultuur	119
3.7	Sport	120
3.7.1	Beleidsnota Sport 2004-2009	120
3.7.2	Contract Jeugdsport	120
3.7.3	BuurtSport	121
3.7.4	'FOLLO'	121
3.7.5	EJOS 2004 - Europees Jaar van opvoeding door Sport	121
3.7.6	Jeugdolympiade	122
3.7.7	Medisch Verantwoord Sporten	122
	Vaststelling van de voorwaarden deelneming motorcrosswedstrijden en motorcrossproeven	122
	Verlenen van een toelage voor gratis sportmedische keuring en begeleiding aan getalenteerde sportbeoefenaars	123
3.8	Media	124
3.8.1	Kranten in de klas	124
3.8.2	VRT - Televisie	124
3.8.3	VRT - Radio	124
3.9	Milieu en gezondheid	125
3.9.1	Medisch milieukundig netwerk	125
	Onderzoek pasgeborenen	126
	Opvolgen en verderzetten biomonitoring	127
3.9.2	Initialiseren en opvolgen van onderzoek	127
3.9.3	Optimaliseren van meetinspanningen i.f.v. de volksgezondheid	128
3.9.4	Evalueren normen	128
3.9.5	Informereren en sensibiliseren	129
3.9.6	Samenwerken op nationaal, Europees en internationaal vlak	129
3.10	Milieueducatie	129
3.11	Mobiliteit en openbare werken	131
3.12	Stedenbeleid	133
4.	Participatie (art. 12)	134
4.1	Welzijn	134
4.1.1	Recht op privacy en afstemming decreten bijzondere jeugdbijstand op integrale jeugdhulp	134
4.1.2	Preventie	135
	Verbetergroepen	135

4.1.3	JO-lijn	135
	Gemeenschapsinstellingen	135
4.1.4	Integrale jeugdhulp	136
4.2	Kind en Gezin	136
4.2.1	Kinderopvang	137
	Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang	137
	Operationalisering van de kleuterkoffers	137
4.2.2	Preventieve gezinsondersteuning	137
4.3	Kindperspectief en onderzoek	137
4.4	Jeugdbeleid	138
4.4.1	Lokaal en provinciaal jeugdbeleid	139
4.4.2	Tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan	139
4.4.3	Jongereninformatie	140
4.4.4	Subsidies Inspraak-, Communicatie- en Participatieprojecten	141
4.5	Onderwijs	143
4.5.1	Participatief en Open Schoolklimaat	143
4.5.2	Europees Jaar Burgerschap door Onderwijs en Vorming 2005	143
4.5.3	Rechten en plichten van leerlingen	144
4.6	Media – openbare omroep (VRT)	144
4.6.1	Televisie	144
4.6.2	Radio	144
Beleidsconclusies		146
1.	Situering	146
2.	Opvolging beleidsconclusies 2004	146
2.1	Horizontaal beleid	146
2.2	Verticaal beleid	149
3.	Beleidsconclusies 2005	154
3.1	Horizontaal beleid	154
3.2	Verticaal beleid	156
Bijlage		<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
1.	Lijst aanspreekpunten kinderrechten	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>

INLEIDING

1. Decretale grondslag

De decretale en dus wettelijke erkenning van de rechten van het kind door de Vlaamse Gemeenschap gebeurde bij decreet van 15 mei 1991 dat het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) heeft goedgekeurd. Na de goedkeuring door de parlementen van de Franse en Duitse Gemeenschap en de Kamer en de Senaat die de ratificatie van het IVRK door België mogelijk maakten, trad het IVRK in België in werking op 16 januari 1992, reeds meer dan 10 jaar geleden dus.

Vervolgens zijn op 17 oktober 1997 binnen de Vlaamse Gemeenschap twee decreten d.d. 15 juli 1997 in werking getreden die sindsdien de basis zijn geworden voor de implementatie van het IVRK in Vlaanderen:

- het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en
- het decreet van 15 juli 1997 houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind.

Deze decreten moeten waarborgen dat zowel Parlement als regering aandacht hebben voor de rechten van het kind. Het tweede decreet, het zgn. KER – decreet, is de basis voor het regeringsbeleid inzake kinderrechten.

Artikel 3 van het KER-decreet stelt:

'Het regeringsbeleid wordt overeenkomstig de bepalingen van dit decreet getoetst op de naleving van het Verdrag.'

Wat betreft de algemene opzet van het KER-decreet lezen we in de parlementaire voorbereiding¹:

'Net als voor het decreetsvoorstel over de oprichting van een Kinderrechtencommissariaat, is het VN-Verdrag voor de Rechten van het Kind de aanleiding geweest voor dit voorstel van decreet. Het decreetsvoorstel wil de Vlaamse regering een duidelijk mandaat geven om werk te maken van kinderrechten. Zowel de regering als parlement engageren zich tot een gezamenlijk project waar elkeen zijn verantwoordelijkheid opneemt. Niemand zal nog ontkennen dat er gezocht moet naar antwoorden op de vraag welke waarde onze samenleving hecht aan de positie van kinderen. De plaats die kinderen innemen, verdient ook de politieke aandacht.' (eigen onderlijning)

Het Vlaams Parlement heeft dat 'duidelijk mandaat' aan de Vlaamse Regering om werk te maken van de kinderrechten vorm gegeven door de invoering van:

- de jaarlijkse verslaggeving van de regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris omtrent de implementatie van het IVRK
- de jaarlijkse verslaggeving van de regering aan het Vlaams Parlement over de eerbiediging van de rechten van het kind in die landen en regio's waarmee Vlaanderen een samenwerkingsakkoord heeft afgesloten
- de verplichting tot opmaak van een kindeffectrapport voor elk ontwerp van decreet, voorzover de voorgenomen beslissing kennelijk het belang van het kind rechtstreeks raakt.

Het voorliggend jaarverslag geeft uitvoering aan de eerste verplichting.

Artikel 6 van het Ker – decreet stelt:

¹ Parl. St. Vl. Parl., 1996-1997, nr. 657/3

'De regering maakt jaarlijks, vóór 30 september, aan het Vlaams Parlement en aan de Kinderrechtencommissaris een schriftelijk verslag over omtrent de implementatie van het Verdrag.'

Pro memorie kan vermeld worden dat de tweede verslaggeving door de Vlaamse minister bevoegd voor buitenlands beleid wordt voorbereid². Het kindeffectrapport (KER) komt in dit verslag nog aan bod in het kader van het horizontaal beleid.

2. Inhoud en structuur van het verslag

Het voorliggende jaarverslag handelt over de periode vanaf 1 april 2004 tot en met 30 juni 2005. Het eerste jaarverslag betrof het kalenderjaar 1998. In de volgende jaarverslagen werd gerapporteerd tot 31 maart met ad hoc een aantal recentere gegevens. Deze keer werd de rapporteringsperiode verlengd tot 30 juni. Bij de eindredactie hebben we moeten vaststellen dat mede daardoor het niet mogelijk is gebleken de decretale indiendatum in het Parlement van 30 september te respecteren.

Voor de samenstelling van dit verslag werd een beroep gedaan op de 24 aanspreekpunten Kinderrechten van de Vlaamse overheid. Deze hebben reeds sinds eind 1998 de opdracht om bij te dragen tot de jaarlijkse verslaggeving van de regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris omtrent de implementatie van de rechten van het kind in het Vlaamse regeringsbeleid. Door de aanduiding van een aanspreekpunt Kinderrechten hebben de betrokken administraties en instellingen geoordeeld dat hun bevoegdheid raakpunten heeft met de rechten van het kind.

Dat maakt dat het voorliggende rapport een grote verscheidenheid aan materies behandelt waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is. Naast de voor kinderen en jongeren traditionele bevoegdheden komen bijvoorbeeld ook milieu, media en mobiliteit aan bod. De inbreng voor wat mobiliteit was, ondanks de huidige aandacht voor verkeersveiligheid, deze keer echter zeer beperkt. M.b.t. huisvesting was deze keer geen bijdrage.

De jaarlijkse verslaggeving is een belangrijke graadmeter om de betrokkenheid van deze beleidsdomeinen op de rechten van het kind na te gaan.

De medewerking door de meeste aanspreekpunten is een waarborg voor de inclusiviteit van het kinderrechtenbeleid dat inderdaad niet kan noch mag beperkt blijven tot jeugd, welzijn en onderwijs. Mobiliteit is bijvoorbeeld voor kinderen een thema dat bijna letterlijk van levensbelang is.

Voor dit verslag werd dezelfde structuur gebruikt als voor de vorige verslagen. Tijdens de bespreking van de vorige verslagen bevestigden Vlaams Parlement en Kinderrechtencommissaris dat de gekozen structuur bijdraagt tot de leesbaarheid en de coherentie van het verslag.

In een hoofdstuk 'horizontaal beleid' wordt het gecoördineerde, inclusieve beleid inzake de rechten van het kind van de coördinerend minister Kinderrechten toegelicht.

In een tweede hoofdstuk 'verticaal beleid' worden de maatregelen die binnen de diverse beleidsdomeinen werden genomen, besproken. Dit gebeurt aan de hand van de vier basisbeginselen van het IVRK: het belang van het kind (art. 3), non-discriminatie (art. 2), het recht op leven, overleven en ontwikkeling (art. 6) en de participatie van het kind (art. 12).

Tenslotte formuleren we in een derde hoofdstuk de door het KER-decreet gevraagde 'Beleidsconclusies', zoals goedgekeurd door de regering. Daarbij leggen we de link met het Vlaams Actieplan Kinderrechten. Tevens geven we in dit hoofdstuk opvolging aan de beleidsconclusies 2004.

Vervolgens voegen we de lijst van aanspreekpunten kinderrechten toe als bijlage.

²'Gedachtewisseling over het verslag (2004) van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de naleving van het Kinderrechtenverdrag in de landen waarmee de Vlaamse Gemeenschap een decretaal goedgekeurd, exclusief en algemeen samenwerkingsakkoord heeft gesloten', Parl. St. Vl. Parl. 2004-2005, nr. 441/ 1.

Van de 24 aanspreekpunten hebben er 18 effectief bijgedragen aan de verslaggeving.

Vier hebben expliciet laten weten dat er geen nieuwe initiatieven te rapporteren waren: de administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen, de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij, het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen en het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap. Gezien het sjabloon vraagt naar een beknopte rapportering van nieuwe initiatieven is dit in de lijn met de gemaakte afspraken.

De andere twee instellingen en administraties van de Vlaamse overheid (met een aanspreekpunt) die geen bijdrage hebben ingediend, zijn het Gemeenschapsonderwijs, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Na de pensionering van het vorige aanspreekpunt heeft het Gemeenschapsonderwijs pas op 24 juni 2005 een nieuw aanspreekpunt aangeduid. Bij het Vlaams Fonds blijkt het betrokken aanspreekpunt geen tijd overblijft voor de rapportering. Binnen de Vlaamse Gemeenschapscommissie blijkt er geen duidelijkheid te bestaan over wie nu hét aanspreekpunt kinderrechten is bij de VGC voor de Vlaamse Gemeenschap.

Voor wat betreft de entiteiten die geen aanspreekpunt hebben aangeduid, valt het volgende te vermelden. De Lijn heeft ook dit jaar, zoals de voorgaande jaren overigens, gerapporteerd op vraag van de Mobiliteitscel. De administratie Ambtenarenzaken heeft sinds medio 2004 geen aanspreekpunt meer. Verder ontbreekt Bloso ook dit jaar ondanks de vraag daartoe van de coördinerend minister kinderrechten die tevens de bevoegde minister is. Daartegenover staat dat de VRT eraan gehouden heeft, ondanks de pensionering van het betrokken aanspreekpunt, een bijdrage in te dienen nog vóór de aanduiding van het nieuwe aanspreekpunt.

Wat betreft de medewerking van het onderwijsveld kan herhaald worden dat de medewerking niet meer is wat ze ooit was. Als overheidsinstantie hebben de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) en het Gemeenschapsonderwijs zoals de andere administraties en instellingen een aanspreekpunt Kinderrechten aangeduid. In de verslaggeving 2002 werd nog gewezen op de actieve, vrijwillige medewerking van de onderwijскоepels aan deze verslaggeving via de VLOR. De bijdragen uit het Onderwijs voor deze verslaggeving zijn het resultaat van de samenwerking tussen het departement Onderwijs en de VLOR³. Via de VLOR wordt niet meer gerapporteerd over de initiatieven van de onderwijскоepels.

Het is interessant om de rol van de coördinatie bij deze verslaggeving nader toe te lichten.

In de vergaderingen met de aanspreekpunten Kinderrechten van 14 maart en 18 mei 2005 werden deze 'gemobiliseerd' voor de verslaggeving 2005. Afspraken werden gemaakt. Een sjabloon werd verstrekt. Hierin werd gevraagd naar de toepassing van de kindeffectrapportage (horizontaal beleid), nieuwe initiatieven beknopt te rapporteren in het kader van het verticaal beleid uitgaande van de vier basisbeginselen van het IVRK, de beleidsconclusies 2004 en de acties uit het Vlaams Actieplan Kinderrechten op te volgen en desgewenst een nieuwe beleidsconclusie te formuleren. Het sjabloon vraagt tevens naar de aftoetsing bij de bevoegde minister. Tenslotte bevat het als bijlage de 'Beleidsconclusies 2004'.

De coördinatie heeft voor de redactie van het 'horizontaal beleid' ingestaan, daar waar het voor het 'verticaal beleid' in hoofdzaak een eindredactie betrof. In het kader van deze eindredactie heeft de coördinatie zo goed als mogelijk borg gestaan voor de kwaliteit van het geheel, en dat zowel tekstueel wat betreft de lay-out, de spelling en het woordgebruik als wat betreft de inhoud. Aanvullende informatie werd toegevoegd, informatie die reeds terug te vinden was in vorige jaarverslagen werd niet opgenomen en beleidsconclusies werden geformuleerd op basis van de inbreng van de aanspreekpunten. Het ontwerp van coördinatie werd teruggekoppeld naar alle aanspreekpunten kinderrechten, het kabinet van de minister bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid en via dit kabinet ook naar de andere kabinetten.

De medewerking van de 18 aanspreekpunten Kinderrechten heeft, door onderlinge samenwerking, 15 bijdragen opgeleverd. In de vorige verslaggeving ontving de coördinatie 17 bijdragen van 21

³ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2002, p. 5.

aanspreekpunten. In tegenstelling tot vorig jaar werd nu voor alle bijdragen het sjabloon gebruikt. Verder werd het sjabloon ook beter gevolgd. In 2004 werd in respectievelijk 12 en 9 bijdragen (van de 17) 'een' antwoord geformuleerd op de in 2003 geformuleerde beleidsconclusies en op de vraag naar nieuwe beleidsconclusies. In 2005 was dat respectievelijk voor 14 en 13 van de 15 bijdragen het geval⁴. Het feit dat gemeld wordt dat men geen beleidsconclusie wenst te formuleren, is (uiteeraard) ook een antwoord⁵. In 2005 werd ook een paragraaf ter opvolging van het Vlaams Actieplan Kinderrechten toegevoegd. In 11 van de 15 bijdragen werd een antwoord geformuleerd.

Het gebruik van het sjabloon, sinds 2004, zorgt zeker niet per definitie voor een kwalitatief betere rapportering. Toch is het opvallend dat aan de beleidsconclusies dit jaar veel meer aandacht besteed werd. Dit lijkt duidelijk het gevolg van het gebruik van een sjabloon dat overigens bijna hetzelfde was als dat van vorig jaar. Sinds 2004 besteedt de verslaggeving (en het sjabloon) expliciet aandacht aan de opvolging van de beleidsconclusies die het voorafgaande jaar geformuleerd werden. Het sjabloon bevestigt ook de structuur die nu reeds sinds 2000 gebruikt wordt voor de rapportering.

In hoeverre deze structuur ook in de toekomst nog zal gebruikt worden, moet verder onderzocht worden. In het kader van het nog door de regering goed te keuren tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan wordt voorgesteld deze verslaggeving te vervangen door een jaarverslag kinderrechten en jeugdbeleid waarvan de twee huidige jaarverslagen kinderrechten zouden deel uitmaken. Verder is het de bedoeling om op een geïntegreerde wijze opvolging te geven aan het gehele Vlaams kinderrechten- en jeugdbeleid, nl. het IVRK, de slotbeschouwingen van het Comité voor de Rechten van het Kind, het Vlaams Actieplan Kinderrechten en het Nationaal Actieplan voor Kinderen en het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan dat het kinderrechtenbeleid voor wat betreft de Vlaamse bevoegdheden verder concretiseert.

3. Parlementaire bespreking

De Parlementaire Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media heeft over de jaarlijkse verslaggeving 2004 en het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat op 20 januari 2005 een 'gedachtewisseling' met de minister en de Kinderrechtencommissaris gehouden⁶.

Zoals de vorige onderschrijft ook de nieuwe coördinerend minister Kinderrechten deze keuze van het parlement. De regering rapporteert immers aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris. Het regeringsrapport over de naleving van de rechten van het kind in die landen en regio's waarmee Vlaanderen in het kader van de internationale samenwerking samenwerkt, blijft, aldus de minister, jammerlijk buiten deze bespreking⁷. De minister heeft, zoals zijn voorgangers, de wens uitgedrukt dat de jaarverslagen ook zouden voorgelegd worden aan de andere commissies. Kinderrechten is immers een omvattende en dus bevoegdheidsoverschrijdende aangelegenheid. Hierop ging het Parlement ook deze keer niet in. Het jaarverslag 2003-2004 van het Kinderrechtencommissariaat werd wel ook besproken in de commissies Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin maar zonder spiegelbeeld van het regeringsbeleid en zonder inbreng van de bevoegde minister(s)⁸. Tijdens de parlementaire bespreking in deze commissies is overigens gebleken dat men ook van parlementaire kant en van de kant van de

⁴ Het departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse aangelegenheden en Landbouw (team stedenbeleid) gaf geen antwoord op de vraag naar opvolging van de beleidsconclusies 2004 en de formulering van beleidsconclusies 2005. Op deze laatste vraag gaf ook de Cel Gelijke Kansen in Vlaanderen geen antwoord.

⁵ Dit was in concreto alleen het geval voor de administratie Buitenlands Beleid.

⁶ Parl. St. VI. Parl. 2004-2005, nr. 42/ 3

⁷ Dit verslag wordt in de commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme van het Vlaams Parlement besproken: zie <http://www.vlaamsparlement.be> & zie verder onder 'Verticaal beleid'/ Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Buitenlands Beleid.

⁸ Parl. St. VI. Parl. 2004-2005, nr. 42/ 2 en 4.

kinderrechtencommissaris vragende partij is om de versnippering van het kinderrechtendebat tegen te gaan.

De Vlaamse Regering blijft dan ook vragende partij van een parlementaire bespreking van het kinderrechten- en jeugdbeleid in alle commissies. Deze bezorgdheid zal in het kader van het tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan dat in opmaak is, zeker meegenomen worden. Zo wordt voorgesteld om het nieuwe jaarverslag kinderrechten en jeugdbeleid dat deze verslaggeving zou vervangen, over te maken aan het Parlement én haar commissies.

De Vlaamse Regering en in het bijzonder de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, in de nieuwe Vlaamse Regering bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid, is meer dan ooit vragende partij naar meer aandacht voor minderjarigen en dat op de verschillende niveaus. In het kader van het kinderrechten- en jeugdbeleid zal hij daar werk van maken, concreet door de integratie van het Vlaams Actieplan Kinderrechten in een Nationaal Actieplan en de uitvoering ervan in het kader van het tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan.

HORIZONTAAL BELEID

In het kader van het 'horizontaal beleid' zullen we aandacht besteden aan het kinderrechtenbeleid als horizontale, coördinerende bevoegdheid.

In een eerste paragraaf blijven we stilstaan bij de uitgangspunten van het inclusief Vlaams kinderrechtenbeleid.

In een tweede paragraaf gaan we in op de huidige stand van zaken. Hoe worden de beschreven uitgangspunten vertaald in het beleid? Daarbij hebben we ervoor gekozen ons niet te beperken tot alleen die initiatieven uit de rapporteringsperiode. Ook al ligt de nadruk op het laatste jaar wensen we een zo volledig mogelijk beeld van het horizontaal beleid te schetsen.

1. Uitgangspunten

1.1 Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is de minimumnorm

Op 20 november 1989 hebben de Verenigde Naties een belangrijke stap gezet in de richting van de verbetering van de rechtsbescherming van de minderjarige in de Verdragsstaten. Op die datum keurden de VN het Verdrag inzake de Rechten van het Kind unaniem goed.

Op 26 januari 1990 heeft België het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) ondertekend.

Bij het decreet van 15 mei 1991 heeft het Vlaams Parlement het Verdrag goedgekeurd. Nadat ook de Franse en Duitse Gemeenschap en de Kamer en Senaat het IVRK goedkeurden, kon de Belgische staat overgaan tot de ratificatie van het IVRK en trad het Verdrag in België **effectief in werking op 16 januari 1992**. Vanaf deze datum is het IVRK dan ook te beschouwen als dé standaard, de minimumnorm onder de welke men niet mag gaan. Zonodig moet de overheid, ook de Vlaamse, de nodige maatregelen treffen om de naleving van die minimumnorm te waarborgen.

In artikel 4 van het Verdrag vinden we in een notendop waartoe de verdragssluitende staat zich verbindt.

De tekst van deze bepaling luidt als volgt:

'Art. 4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen om de in dit Verdrag erkende rechten te verwezenlijken. Ten aanzien van economische, sociale en culturele rechten nemen de Staten die Partij zijn deze maatregelen in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dit toelaten en, indien nodig, in het kader van internationale samenwerking.'

Dit is eigenlijk de omschrijving van het doel van een inclusief kinderrechtenbeleid. Het kinderrechtenbeleid streeft ernaar dat de staat **alle passende maatregelen** neemt om de door het Verdrag gewaarborgde rechten te verwezenlijken.

Het feit dat alle 'passende' maatregelen dienen genomen te worden, houdt in dat de verwezenlijking van het Verdrag steeds een groeiproces zal zijn. Wat passend is, hangt immers (ook) samen met een bepaalde tijdsgeest, de ontwikkelingsgraad van een bepaalde samenleving, ... Dit laatste komt verder tot uiting in de volgende zinsnede van artikel 4 waarin verwezen wordt naar de ter beschikking staande

middelen van de staat. De verwijzing naar het middel van de internationale samenwerking wijst de welvarende landen op hun verantwoordelijkheid voor o.m. de kansen op leven, overleven en ontwikkeling van kinderen in die landen die zelf niet over de nodige bestaansmiddelen beschikken. Niet dat de welvarende landen daardoor een recht van inmenging zouden hebben in deze laatste landen. Wel betekent dit dat de minst welvarende landen op basis van deze bepaling het recht hebben een beroep te doen op internationale samenwerking. De verslaggeving over de eerbiediging van de rechten van het kind waarmee Vlaanderen een internationaal samenwerkingsakkoord heeft afgesloten, maakt, zoals gezegd, het voorwerp uit van een ander verslag. Uit artikel 4 van het Verdrag blijkt het belang van ontwikkelingssamenwerking binnen een inclusief kinderrechtenbeleid.

Uit het gebruik van het woord 'passend' en de verwijzing naar de bestaansmiddelen van de staat, die uiteraard stééds beperkt zijn, afleiden dat rechten van kinderen geen enkele universele waarde zouden hebben, zou evenwel lijnrecht ingaan tegen het Verdrag zelf. De verwijzing in artikel 4 naar de bestaansmiddelen van de staat slaat op de economische, sociale en culturele rechten. Deze zijn niet van minder tel maar zijn wel in niet onbelangrijke mate een internationale verantwoordelijkheid. Het woord 'passend' wil zeggen dat de overheid, gegeven de omstandigheden, telkens opnieuw zal moeten nagaan wat de meest passende maatregelen zijn om de rechten van kinderen te waarborgen. Het betreft eigenlijk een **continu zoekproces**. Het zoekproces dient te gebeuren in een dialoog tussen het Vlaams Parlement, het Kinderrechtencommissariaat, het middenveld, de Vlaamse overheid en de kinderen zelf. De bij decreet van 15 juli 1997 (houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind) ingevoerde rapportages zijn dan middelen om dat zoekproces gestalte te geven.

Ook het IVRK is overigens het resultaat van een vergelijkbaar zoekproces, een zoekproces dat zeker niet alleen het resultaat was van onderhandelingen tussen diplomaten en regeringsdelegaties. De totstandkoming is in belangrijke mate het werk geweest van **internationale NGO's**. Vandaar dat NGO's, 'kinderrechtencoalities' zo'n belangrijke rol kunnen vervullen bij de implementatie van het IVRK.

Ook nu gaat dat zoekproces nog voort. De implementatie van het IVRK is niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele verdragsstaten van de VN. Ingevolge het IVRK zelf is dat ook een gezamenlijke, internationale verantwoordelijkheid van de verschillende lidstaten. Via zgn. **facultatieve protocollen of amendementen bij het IRVK** en **specifieke, afzonderlijke verdragen** worden de waarborgen van het IVRK nog versterkt (zie verder).

Daarnaast zijn internationale conferenties zoals de bijzondere zitting van de VN over kinderen (New York, mei 2002) en de periodieke rapportage door de verdragsstaat aan het Comité voor de Rechten van het Kind gelegenheden om dat internationaal zoekproces verder invulling te geven.

Het feit dat het IVRK als de standaard, de minimumnorm moet beschouwd worden, t.a.v. de rechten van de minderjarigen in onze samenleving betekent dus geenszins dat een overheid niet meer waarborgen mag voorzien. Integendeel, het IVRK moedigt de staten zelfs aan om verder te gaan.

1.2 Het Verdrag is universeel

Het kinderrechtenverdrag werd door de bijna volledige Algemene Vergadering van de Verenigde Naties geratificeerd. Alleen de Verenigde Staten van Amerika en Somalië zijn geen partij bij het Verdrag.

Zo is het kinderrechtenverdrag het **meest universeel geratificeerde mensenrechtenverdrag** geworden dat op dit moment van toepassing is. Dit heeft zelfs tot gevolg dat in verschillende landen de rechten van kinderen beter gewaarborgd zijn dan de rechten van volwassenen die voorzien zijn door de algemene mensenrechtenverdragen.

1.3 Het Verdrag is inclusief

Het Verdrag bevat een inclusieve visie op de rechten van kinderen.

In alle situaties waarin kinderen betrokken zijn óf kunnen zijn, moet de naleving van de rechten van het kind, zoals omschreven door het Verdrag, verzekerd zijn. Het Verdrag moet als **één geheel** beschouwd worden. De bepalingen en beginselen zijn onderling afhankelijk. Het ene recht heeft geen reden van bestaan zonder het andere.

De inclusiviteit van het Kinderrechtenverdrag wordt vooral onderstreept door het feit dat zowel de eerste als de tweede generatie mensenrechten erin zijn ondergebracht. Dat is uniek in de mensenrechtengeschiedenis. De burgerlijk-politieke rechten en economisch-cultureel-sociale rechten zijn immers opgenomen in twee afzonderlijke mensenrechtenverdragen. Hierdoor wordt de ondeelbaarheid en het niet-hiërarchische benadrukt.

Gelijk welke indeling van de gewaarborgde rechten riskeert dan ook hieraan onrecht te doen.

De inclusiviteit van het Verdrag houdt in dat voor **alle Vlaamse bevoegdheden** moet nagegaan worden wat de effecten zijn van de genomen maatregelen op kinderen. Zeker voor harde(re) sectoren zoals ruimtelijke ordening, milieu en mobiliteit blijkt dat nog een nieuw gegeven te zijn. Dat neemt niet weg dat deze sectoren zeer essentieel zijn in de leefwereld van kinderen en jongeren. Het IVRK heeft inderdaad gevolgen voor zowel de bevoegdheden die een rechtstreekse band hebben met kinderen als de andere.

Daarbij definieert het Verdrag het kind als de persoon *‘jonger dan achttien jaar’*.

Kind is dus synoniem van ‘minderjarige’. Wanneer men echter spreekt van ‘jongere’ of ‘jeugd’, bedoelt men daar, zoals in het jeugdbeleid, personen tot 25 of 30 jaar mee.

1.4 Het Verdrag omvat vier basisbeginselen

Het Verdrag zelf omvat vier basisbeginselen: het belang van het kind (art. 3), het non-discriminatiebeginsel (art. 2), het recht op leven, overleven en ontwikkeling van het kind (art. 6) en het recht op participatie (art. 12). Deze beginselen zijn horizontaal van aard. Ze lopen doorheen alle bevoegdheden heen. Ze versterken het inclusieve karakter van het Verdrag. Die vier beginselen moeten ook in die zin begrepen worden dat ze onderling samenhangen en het ene niet zonder of tegen het andere in kan gerealiseerd worden.

Juist om het hierboven geschetste inclusieve karakter van het IVRK te vrijwaren, werd ervoor geopteerd om de bespreking van het verticaal beleid te voeren aan de hand van de vier basisbeginselen van het IVRK zelf.

Bij alle maatregelen betreffende kinderen moet **het belang van het kind** prioritair zijn. De ouders dragen de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. De overheid moet hen bij die verantwoordelijkheid ondersteunen. Als de ouders of andere verantwoordelijken in gebreke blijven, moet de overheid de nodige maatregelen treffen. Het belang van het kind moet samen met de andere beginselen gelezen worden. Zo moet bij de invulling van het belang van het kind rekening gehouden worden met de mening van het kind. De ouders moeten het kind passende leiding en begeleiding geven bij de uitoefening van zijn rechten die in het Verdrag erkend zijn, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind (zie art. 5, 12 en 18).

Het **non-discriminatiebeginsel** houdt in dat de staat, en dus ook de Vlaamse overheid, de in het IVRK beschreven rechten voor ieder kind moet waarborgen, zonder enige discriminatie van welke aard ook. Daarenboven moet de staat ook alle passende maatregelen nemen om de rechten uit het IVRK te waarborgen.

Het principiële **recht op leven, overleven en ontwikkeling** omvat o.m. het recht van het kind op bescherming tegen mishandeling door de ouders of door degenen die de verantwoordelijkheid dragen voor de zorg van het kind, en op de nodige preventieve en curatieve maatregelen (zie art. 19, 32-36), het recht op een behoorlijke levensstandaard, de primaire verantwoordelijkheid van de ouders hiervoor en de plicht van de overheid om de passende maatregelen te nemen (zie art. 27). Verder vindt dit beginsel zeer concreet toepassing in het recht op gezondheidszorg en het recht op onderwijs van het kind.

Het laatste en misschien ook het meest uitdagende beginsel van het IVRK is het **recht op participatie** van het kind. We beschouwen het recht op inspraak van de burger als een verworvenheid van onze moderne democratische samenleving. Vanuit het reeds geciteerde non-discriminatiebeginsel heeft de overheid de opdracht erop toe te zien dat iedereen, dus ook het kind ongeacht zijn/ haar afkomst en dat zonder onderscheid, van dat recht op inspraak gebruik kan maken.

Een emanciperend kinderrechtenbeleid pakt ook ongeoorloofde discriminaties tussen minder- en meerderjarigen aan. Er is sprake van een ongeoorloofde discriminatie, telkens als de persoon jonger dan 18 niet als een volwaardige mens aanzien wordt. Positieve discriminatie van de minderjarige is geoorloofd. Hoe jonger het kind is, hoe positiever die discriminatie moet zijn. Er moet dan des te meer rekening gehouden worden met de kwetsbaarheid en de daarmee gepaard gaande nood aan zorg van het kind of de nood aan fysieke en psychische ruimte om tot participatie te kunnen komen.

Het recht van het kind op participatie is het recht van het kind om zijn mening te kennen te geven en het recht dat met deze mening rekening gehouden wordt. Artikel 12 van het IVRK stelt dat passend belang moet worden gehecht aan de mening van het kind in overeenstemming met zijn leeftijd en rijpheid. Andere zelfbeschikkingsrechten die het Verdrag in hoofde van het kind erkent, zijn o.m. het recht op vrije meningsuiting en toegang tot passende informatie (zie art. 13 en 17), het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (art. 14), het recht op vrijheid van vereniging (art. 15), het recht op privacy (art. 16),...

Zoals gesteld in de inleiding zullen we de initiatieven die vanuit de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse Gemeenschap gesignaleerd werden, bij de beschrijving van het ‘verticaal beleid’ stroomlijnen op basis van de vier, hier beschreven, basisbeginselen van het IVRK.

2. Stand van zaken

Het Vlaams kinderrechtenbeleid heeft als horizontaal beleid concreet vorm gekregen in de aanduiding door de Vlaamse Regering van een coördinerend minister Kinderrechten, de werking van de aanspreekpunten Kinderrechten, deze jaarlijkse verslaggeving en de kindeffectrapportage (KER), het subsidiebeleid, de gevoerde sensibilisering en de nationale en internationale samenwerking bij het verwezenlijken en het versterken van de rechten van het kind.

2.1 Coördinerend minister Kinderrechten

Op 18 februari 1997 werd binnen een Vlaamse Regering voor de eerste maal een coördinerend minister Kinderrechten aangeduid. Tot hiertoe wordt dit voorbeeld nog steeds niet gevolgd door de federale overheid of andere gemeenschappen of gewesten.

Bij beslissing van 15 oktober 1999 heeft de daaropvolgende Vlaamse Regering de Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen ‘belast met de coördinatie van het Vlaams beleid inzake kinderrechten’.

In haar bevoegdheidsbesluit van 27 juli 2004 heeft de nieuwe Vlaamse Regering een stap verder gezet door de bevoegdheid voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid reeds bij de regeringsvorming en in de vorm van een regeringsbesluit toe te wijzen aan een lid van Vlaamse Regering. Bij besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering (B.S., 4 augustus 2004, err. B.S. 16 augustus 2004) werd deze bevoegdheid toegewezen aan de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel.

Daarnaast kent de Vlaamse Regering sinds 1999 een minister van Jeugd. Nieuw is dat deze minister van Jeugd nu ook coördinerend minister Kinderrechten is. Aldus kan het kinderrechtenbeleid nog meer een pijler worden van het brede jeugdbeleid.

De aanwezigheid van een coördinerend minister Kinderrechten in de Vlaamse Regering is een belangrijke waarborg voor de naleving van de rechten van het kind in alle aspecten van het Vlaamse regeringsbeleid.

De Kinderrechtencommissaris oefent bij het Vlaams Parlement het ultieme toezicht uit op de naleving van het IVRK in Vlaanderen. T.o.v. de Vlaamse Regering en administratie is de Kinderrechtencommissaris een externe instantie. Het is evident dat de Vlaamse Regering, door de goedkeuring van het IVRK, verplicht is om de naleving van de rechten van het kind ook zelf, als een interne kwaliteitswaarborg, te realiseren.

In de aanloop naar het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan werden het kinderrechtenbeleid en de horizontale benadering die daarmee gepaard gaat als thema en uitgangspunt geïntegreerd in de werkzaamheden.

2.2 Aanspreekpunten Kinderrechten

De uitvoering van het KER-decreet – het decreet van 15 juli 1997 dat o.m. deze jaarlijkse verslaggeving en het kindeffectrapport heeft ingevoerd (zie inleiding) – wordt in belangrijke mate gewaarborgd door de aanspreekpunten Kinderrechten. We bespreken achtereenvolgens de historiek, de werking en de positionering van de aanspreekpunten t.o.v. het Kinderrechtencommissariaat alsook de reorganisatie van de Vlaamse overheid, bekend onder de naam ‘beter bestuurlijk beleid’ (BBB), die voor de werking met aanspreekpunten een nieuwe uitdaging betekent.

2.2.1 Historiek

De Vlaamse Regering heeft in april 1998 de Vlaamse administratie de opdracht te geven om, in het kader van deze jaarlijkse verslaggeving, aanspreekpunten Kinderrechten aan te duiden met het oog op het aanleveren van ‘de door het decreet vereiste gegevens’. Tot dan toe waren er reeds een aandachtsambtenaar Kinderrechten bij Kind en Gezin, de huidige Kinderrechtencommissaris, en een aanspreekpunt Kinderrechten bij de administratie Gezin en maatschappelijk Welzijn (GMW) ter ondersteuning van het beleid van de coördinerend minister Kinderrechten.

In uitvoering van deze regeringsbeslissing heeft het College van Secretarissen-generaal (CSG) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap op 4 juni 1998 beslist tot de aanduiding van aanspreekpunten Kinderrechten in die administraties van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (MVG) en instellingen van de Vlaamse overheid die een band hebben met de rechten van het kind. Belangrijk daarbij is dat niet gesteld werd dat er een rechtstreekse band moest bestaan. ‘Een’ band is het criterium. Verder werden de aanspreekpunten Kinderrechten van het MVG gepositioneerd op het niveau van de administratie en niet op het hogere niveau van het departement. Alleen binnen onderwijs werd één aanspreekpunt voor het gehele departement aangeduid. Ten derde werd er ook expliciet voor gekozen om ook de instellingen van de Vlaamse overheid in het netwerk van aanspreekpunten te betrekken.

De administratie GMW, die binnen de huidige structuur de beleidsvoorbereiding en -uitvoering van de coördinatie van het kinderrechtenbeleid opvolgt, werd belast met de coördinatie van het geheel. Na het aanschrijven van de betrokken verschillende administraties en instellingen werd nog in het najaar van 1998 van start gegaan met de werkzaamheden. In totaal werden in 24 administraties en instellingen aanspreekpunten Kinderrechten aangeduid.

Een echt inclusief kinderrechtenbeleid is maar mogelijk als de verschillende bevoegdheden actief betrokken zijn. De aanspreekpunten verzekeren de verankering van het kinderrechtenbeleid in de meest diverse bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. Ook de hardere/ gewestelijke sectoren, zoals leefmilieu, media, huisvesting en ruimtelijke ordening zijn binnen deze groep vertegenwoordigd.

Het is nodig dat de verschillende aanspreekpunten kinderrechten vanuit de eigen administratie/ instelling voldoende tijd en ruimte krijgen om hun inbreng te kunnen realiseren. In antwoord op een brief van 22 februari 2000 van de Kinderrechtencommissaris heeft het College van Secretarissen-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap op 16 maart 2000 aan de betrokken leidend ambtenaren gevraagd om de aanspreekpunten kinderrechten voldoende tijd en ruimte te geven om hun opdracht naar behoren uit te voeren. Wat het gevolg van deze vraag geweest is, is niet onmiddellijk duidelijk. Veel hangt uiteindelijk af van de prioriteit die de verschillende administraties en instellingen aan de implementatie van het IVRK wensen te geven. Alleen de coördinator van de aanspreekpunten Kinderrechten, werkzaam binnen GMW, is door deze administratie voor zijn opdracht (voltijds) vrijgesteld. Ook hier moet echter dadelijk aan toegevoegd worden dat daar nooit een verhoging van het personeelseffectief heeft tegenover gestaan.

Verder is een voltijdse vrijstelling in hoofde van alle aanspreekpunten wellicht ook niet wenselijk. Integendeel, de meeste aanspreekpunten Kinderrechten vinden het juist essentieel om voldoende verankerd te blijven in de eigen bevoegdheid om vanuit die expertise de band met de rechten van het kind te leggen.

Sinds 2001 hebben de aanspreekpunten Kinderrechten ook een expliciete opdracht voor de opvolging van de KER/ de kindeffectrapportage (zie verder). Bij de mededeling van de eerste methodiek aan de regering werden de aanspreekpunten aangeduid als coach. Na de vaststelling op 11 juni 2004 bij Ministerieel Besluit van de (nieuwe) methodiek KER door de coördinerend minister Kinderrechten werd de functie van de aanspreekpunten Kinderrechten in het kader van de opvolging van de KER op 15 juli 2004 herbevestigd door het College van Secretarissen-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Als bijlage gaat de geactualiseerde lijst van 24 aanspreekpunten Kinderrechten. Deze lijst kan tevens geraadpleegd worden op de website 'kinderrechten' van de Vlaamse overheid <http://www.vlaanderen.be/kinderrechten/>.

Na de start trok Bloso zich terug en vervoegden 'Gelijke Kansen in Vlaanderen' en de 'Beleidsvoorbereiding Integrale Jeugdhulp' het netwerk van aanspreekpunten Kinderrechten. De vraag van de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, en Sport en Brussel aan Bloso d.d. 3 juni 2005 om (terug) een aanspreekpunt aan te duiden werd tot op heden niet beantwoord. Tevens werd aan de VGC, die ook van in het begin over een aanspreekpunt kinderrechten beschikt, gevraagd om in het kader van deze rapportering mee te werken. Ook op deze vraag kwam geen (formeel) antwoord. Wel kon vernomen worden dat binnen de VGC 'kinderrechten' wel het voorwerp uitmaakt van overleg tussen de directies Welzijn en Gezondheid, Onderwijs en Cultuur.

Verder is ook de administratie Ambtenarenzaken sinds midden 2004 niet langer vertegenwoordigd binnen het netwerk. De betrokken persoon werd gedetacheerd naar het kabinet van de Vlaamse minister bevoegd voor bestuurszaken. Op de vraag van de coördinatie naar een vervanger antwoordde de administratie Ambtenarenzaken: *'We zien geen verbanden tussen de takenpakketten van kinderrechten enerzijds en mijn administratie anderzijds, waardoor we nog geen reële bijdrage konden leveren en deze aanduiding zonder nut is'*.

Ook was er in de voorbije periode een groot verloop van aanspreekpunten (7!).

2.2.2 Werking

De aanspreekpunten Kinderrechten vergaderen een 4 keer per jaar op initiatief van de coördinatie. De voorbije periode hebben ze vergaderd op 21 juni 2004, 6 oktober 2004, 14 maart 2005, 18 mei en 28 juni 2005. Zoveel als mogelijk werden de vergadermomenten gecombineerd met die van de Reflectiegroep Kinderrechten (zie verder). Zij worden immers ook systematisch uitgenodigd voor deze reflectiegroep. De aanwezigheid van de Kinderrechtencommissaris op de reflectiegroep maakt dat geen bilateraal overleg tussen de aanspreekpunten en haar meer werd georganiseerd.

Verschillende aspecten van het kinderrechtenbeleid komen op de vergaderingen van de aanspreekpunten kinderrechten (en de reflectiegroep kinderrechten) aan bod. Het voorbije jaar waren dat volgende onderwerpen: vorming, de voorbereiding van deze jaarlijkse verslaggeving aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris, de kindeffectrapportage (KER), het Vlaams Actieplan Kinderrechten en het Nationaal actieplan voor kinderen, de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind, vorming, de vertegenwoordiging van de aanspreekpunten op de Reflectiegroep Kinderrechten, de integratie van het Vlaamse kinderrechten- en jeugdbeleid en de administratieve toetsing van het voorontwerp van tweede Vlaamse Jeugdbeleidsplan (JBP2). In het kader van de opmaak van het JBP2 is op twee momenten een administratieve (door de aanspreekpunten kinderrechten) en een politieke toetsing (door de kabinetten) voorzien. De eerste toetsing gebeurde eind juni (administratief via de aanspreekpunten) en begin juli 2005 (politiek), vooraleer het advies van de Vlaamse Jeugdraad en andere adviesraden zal ingewonnen worden. De tweede toetsing gebeurt op basis van deze adviezen.

De voorbije periode werd de vorming door de coördinatie ingevuld door de organisatie van een 'broodje kinderrechten' op 21 juni 2004. Zowel de aanspreekpunten Kinderrechten waren uitgenodigd als andere geïnteresseerden die werkzaam zijn bij de Vlaamse overheid. De aanspreekpunten Kinderrechten zijn een gouvernementeel netwerk kinderrechten binnen de Vlaamse overheid. Dit was het uitgangspunt om de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen het vormingsmoment te laten invullen. De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen is het niet-gouvernementele netwerk van Vlaamse NGO's actief op het vlak van kinderrechten, gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. Zij lichtte haar ontstaan, subsidiekanalen, lidmaatschapsstructuur, werking en activiteiten toe. Uitermate actueel was het 'Memorandum Vlaams beleid 2004 – 2009 Met oog voor kinderrechten' dat de Kinderrechtencoalitie in samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat heeft opgesteld en aan de partijvoorzitters heeft overgemaakt (zie verder).

2.2.3 Positionering t.o.v. het Kinderrechtencommissariaat

Samen met het KER-decreet, dat deze verslaggeving heeft ingevoerd en de regering een mandaat heeft gegeven om werk te maken van kinderrechten heeft het Vlaamse Parlement ook haar eigen taak ingevuld met decretale oprichting van het Kinderrechtencommissariaat. De bedoeling van beide decreten was de implementatie van het IVRK te waarborgen. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg van het Vlaams Parlement de bevoegdheid om de rechten van het kind te verdedigen en de belangen van het kind te behartigen.

Het is dan ook essentieel voor een kinderrechtenbeleid om de Kinderrechtencommissaris te betrekken. Het is daarbij belangrijk dat de Vlaamse overheid ook een beroep kan doen op de expertise van het Kinderrechtencommissariaat, zonder daarmee afbreuk te doen aan de autonomie van de Kinderrechtencommissaris. Zodoende maakt het Kinderrechtencommissariaat, als waarnemer, deel uit van allerlei werkgroepen van de Vlaamse overheid waaronder de Reflectiegroep Kinderrechten en de Reflectiegroep Jeugdbeleidsplan.

De aanspreekpunten Kinderrechten kunnen een belangrijke rol spelen in het aangeven op welke punten de Vlaamse overheid het advies van het Kinderrechtencommissariaat zou kunnen inwinnen maar ook in het opvolgen van de wijze waarop de Vlaamse overheid rekening houdt met die adviezen.

Bij wijze van opfrissing kunnen hier de resultaten herhaald worden van het overleg tussen de aanspreekpunten en de kinderrechtencommissaris over beider profilering.

Voor de profilering van de aanspreekpunten Kinderrechten (en van het Kinderrechtencommissariaat) is het wenselijk terug te grijpen naar de ontstaansredenen. Daar waar de aanspreekpunten kinderrechten in essentie zijn aangeduid om het beleid/ de minister/ de regering te ondersteunen, is de gerichtheid op de buitenwereld eigen aan de werking van het Kinderrechtencommissariaat.

In dit verband werd stilgestaan bij de vraag naar de verhoging van de aanspreekbaarheid van de aanspreekpunten voor kinderen en jongeren zoals geformuleerd in actie 6.8.17 van het eerste Vlaams Jeugdbeleidsplan. Men acht dit niet wenselijk omwille van de (mogelijke) verwarring met de opdrachten van het Kinderrechtencommissariaat alsook omdat de aanspreekpunten hun beperkte tijd wellicht beter besteden aan de invulling van hun beleidsondersteunende taak.

Besloten wordt dat de taken van het aanspreekpunt Kinderrechten in hoofdzaak beleidsondersteunend zijn. Echter moet opgemerkt worden dat in zeer veel gevallen niet het bevoegde aanspreekpunt Kinderrechten door de minister geraadpleegd wordt maar wel het Kinderrechtencommissariaat (zie verder)!

Het aanspreekpunt Kinderrechten heeft in hoofdzaak de volgende dubbele opdracht:

- aanspreekbaar zijn voor het beleid (administratie/ functioneel bevoegde minister/ ...) inzake rechten van kinderen
- sensibiliseren van het beleid inzake rechten van kinderen. Dit vergt een proactieve instelling.

Wat betreft de samenwerking en doorverwijzingen, werd afgesproken dat de aanspreekpunten Kinderrechten voor informatie inzake kinderrechten steeds een beroep kunnen doen op en/ of kunnen doorverwijzen naar het Kinderrechtencommissariaat.

De Kinderrechtencommissaris, zal bij adviesvragen vanuit het (regerings)beleid stelselmatig wijzen op het bestaan van aanspreekpunten Kinderrechten bij de Vlaamse overheid. Dit sluit aan bij de wederzijdse bestaansredenen van Kinderrechtencommissariaat en aanspreekpunten Kinderrechten.

Naar aanleiding van de gedachtewisseling op 20 januari 2005 in het Parlement met de coördinerend minister Kinderrechten en de Kinderrechtencommissaris over de jaarlijkse verslaggeving 2004 stelde de minister dat het zeer belangrijk is dat de aanspreekpunten kinderrechten door de bevoegde minister én door de Kinderrechtencommissaris betrokken worden om de toepassing van de kinderrechteninvalshoek, en dus ook de belangen van kinderen en jongeren, in het eigen beleidsdomein proactief op te volgen. De minister maakte van de gelegenheid gebruik om de verschillende aanspreekpunten kinderrechten en de coördinatie kinderrechten te feliciteren omdat ze echte ambassadeurs van de kinderrechten en het kinderrechtenbelang zijn geworden⁹.

2.2.4 Naar de toekomst

Bij de gedachtewisseling in januari 2005 over de verslaggeving 2004 in het Vlaams Parlement herhaalde de minister de beleidsconclusie dat in het licht van de hervorming van de Vlaamse overheid 'BBB' zal moeten bewaakt worden dat het netwerk van aanspreekpunten Kinderrechten de bevoegdheden van de Vlaamse overheid blijft dekken¹⁰.

De implementatie van en het toezicht op de kinderrechten binnen de Vlaamse overheid moet verzekerd blijven. Het is een rol die het Kinderrechtencommissariaat als externe instantie niet kan overnemen. Het gaat hier over een kernopdracht van de Vlaamse Regering zelf, overeenkomstig het IVRK en het door het KER – decreet aan de regering gegeven mandaat.

In de jaarlijkse verslaggeving 2002 en 2003 werd reeds ingegaan op de vraag waar de Coördinatie Kinderrechten na de hervorming van de Vlaamse overheid 'Beter Bestuurlijk Beleid' (BBB) het best gepositioneerd wordt. Op 30 april 2004 heeft de Vlaamse regering beslist "het kinderrechtenbeleid als bevoegdheid toe te wijzen aan het beleidsdomein CJSM. Deze beslissing doet evenwel geen afbreuk

⁹ Parl. St. Vl. Parl. 2004-2005, nr. 42/ 3

¹⁰ Parl. St. Vl. Parl. 2004-2005, nr. 42/ 3

aan de vereiste om hierover af te stemmen met de andere betrokken beleidsdomeinen, waaronder ‘Welzijn en Volksgezondheid’; in dat verband wordt de integratorrol gepositioneerd bij het beleidsdomein CJSM.”

In het kader van de voorbereiding van het tweede Vlaamse Jeugdbeleidsplan wordt voorgesteld de onderscheiden aanspreekpunten jeugdbeleid en aanspreekpunten kinderrechten te vervangen door ‘aanspreekpunten kinderrechten én jeugd’ aan te duiden tenminste in alle departementen van de Vlaamse administratie zodat geen enkele bevoegdheid uitgesloten wordt. Daarnaast zouden ook aanspreekpunten kunnen aangeduid worden in voor kinderen en jongeren relevante agentschappen.

Een andere wijziging die voorgesteld wordt, is dat ze zouden verankerd worden in het decreet Vlaams jeugdbeleid, waarin tevens de bepalingen van het huidige KER-decreet zouden geïntegreerd worden. Een dergelijke decretale verankering moet toelaten een duidelijk functieomschrijving voor het aanspreekpunt op te maken en te waarborgen dat ze voor deze opdracht voldoende tijd en ruimte krijgen.

Verder zou minstens één keer per jaar aan deze aanspreekpunten een vormingsmoment aangeboden, waarop zowel horizontale als verticale onderwerpen ter sprake kunnen komen.

In het kader van het tweede jeugdbeleidsplan wordt de keuze voor de positionering van de coördinatie kinderrechten bij het departement Cultuur, Jeugd, Sport, en Media bevestigd. In uitvoering van het Vlaams actieplan Kinderrechten zou het departement waken over de banden en de samenhang met andere invalshoeken, zoals gelijke kansen of het inburgerings- en armoedebeleid, ... De inpassing in het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media mag echter niet ten koste gaan van de opgebouwde kennis en ervaring, maar moet leiden tot voldoende onderbouwing van, personeel voor en toezicht op het integrale kinderrechten- en jeugdbeleid.

2.3 Kindeffectrapportage (KER)

2.3.1 Situering

Sinds 1997 werd de kindeffectrapportage (KER) in de Vlaamse Gemeenschap een wettelijke verplichting. Het KER – decreet heeft naast de jaarlijkse verslaggeving ook de kindeffectrapportage ingevoerd.

Daar waar deze jaarlijkse verslaggeving op de eerste plaats een terugkijken is op wat voorbij is, op wat al dan niet gerealiseerd is, werd de kindeffectrapportage ingevoerd om de gevolgen voor kinderen naar de toekomst toe in te schatten. De kindeffectrapportage is als het inschatten van de gevolgen op de rechten van kinderen juist proactief.

De kindeffectrapportage (KER) is een middel om bij ‘een voorgenomen beslissing’ na te gaan wat de gevolgen ervan zijn voor de situatie van het kind in zijn onmiddellijke omgeving.

Voor elk ontwerp van decreet moet een KER opgemaakt worden voor zover de voorgenomen beslissing kennelijk het belang van het kind rechtstreeks raakt. Hierbij moet rekening gehouden worden met de adviesbevoegdheid van de Raad van State. Reeds herhaalde keren heeft de Raad van State haar advies geformuleerd onder het voorbehoud dat wel degelijk een KER aan de regering zou voorgelegd worden met het oog op indiening in het Parlement. Daarbij stipt de Raad van State aan dat normaal aan de vormvereisten moet voldaan zijn vóórleer de Raad van State, afdeling wetgeving, om advies wordt gevraagd.

Sedert 1 april 2004 is een nieuw uitvoeringsbesluit van toepassing.

2.3.2 Nieuwe uitvoeringsbesluiten

Het besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 betreffende de instelling van het kindeffectrapport regelt sinds op 1 april 2004 de uitvoering van het bovenvermelde decreet.

Het heeft de voorgaande besluiten van 14 juli 1998, zoals gewijzigd op 27 oktober 1998, en van 13 juli 2001 geïntegreerd en opgeheven.

De grote lijnen zijn ongewijzigd gebleven. Een belangrijke doelstelling van het nieuwe uitvoeringsbesluit was te komen tot vereenvoudiging door de integratie in één besluit.

Behoud grote lijnen

Zoals reeds voorzien door het besluit van 13 juli 2001 bepaalt ook artikel 2, eerste lid van het besluit van 26 maart 2004 dat een voorontwerp van decreet waarvoor de KER decretaal verplicht is, enkel door de Vlaamse Regering kan worden goedgekeurd als het vergezeld is van een kindeffectrapport dat is opgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet.

Verder behoudt het besluit (cf. besluit van 14 juli 1998), in artikel 3, de delegatie aan de bevoegde minister om het advies van de deskundige commissie te vragen 'als de bevoegde minister van oordeel is dat het voorontwerp kennelijk het belang van het kind rechtstreeks raakt en hij een afwijking van de verplichting, bedoeld in artikel 4, eerste lid, van het decreet, wenselijk acht'. De commissie heeft de opdracht de bevoegde minister te adviseren als hij wil afwijken van de decretale verplichting. De 'bevoegde minister' is de minister, bevoegd voor het beleidsdomein waarop het (voor)ontwerp van decreet betrekking heeft.

Artikel 6 stelt dat de commissie de bevoegde minister adviseert binnen de door de hem gestelde termijn, die niet korter kan zijn dan vijftien werkdagen en niet langer dan dertig werkdagen. De gestelde termijn gaat in nadat de voorzitter van de deskundige commissie het verzoek van de bevoegde minister heeft ontvangen.

Op basis van artikel 4, tweede lid kan de regering van de KER-verplichting afwijken na advies van een door haar aan te wijzen terzake deskundige commissie. Het uitvoeringsbesluit voorziet in de oprichting van de deskundige commissie.

Wijzigingen

De door het besluit ingevoerde wijzigingen leiden tot een centralere rol voor de coördinerend minister Kinderrechten.

De coördinerend minister Kinderrechten kwam reeds voor in het besluit van 14 juli 1998.

Het nieuwe besluit breidt de bevoegdheden van de coördinerend minister uit.

Daarbij wordt rekening gehouden met de komende bestuurlijke veranderingen. De coördinerend minister kinderrechten wordt gedefinieerd als 'de Vlaamse minister die belast is met de coördinatie van het Vlaamse kinderrechtenbeleid'. De administratie is de administratie die belast is met de coördinatie van het Vlaamse kinderrechtenbeleid (thans nog de huidige administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn).

Op basis van het nieuwe uitvoeringsbesluit krijgt de coördinerend minister volgende (nieuwe) bevoegdheden:

- benoeming van de leden van de deskundige commissie kindeffectrapportage
- verstrekken van een methodiek KER
- toezicht op de naleving van de KER.

Benoeming leden van de deskundige commissie

Artikel 4 van het besluit bepaalt in het tweede en derde lid dat de voorzitter, de ondervoorzitter, de vaste en plaatsvervangende leden van de commissie door de coördinerend minister worden benoemd, voor een termijn van vijf jaar, die eenmaal hernieuwd kan worden. Ten minste drie van de vaste leden, onder wie de voorzitter, en drie van de plaatsvervangende leden worden benoemd op basis van hun vertrouwde met de rechten van het kind. De overige vaste en plaatsvervangende leden worden benoemd op basis van hun kennis en deskundigheid in effectrapportage.

Bij ministerieel besluit van 11 juni 2004 heeft de Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, als coördinerend minister Kinderrechten binnen de Vlaamse Regering, de nieuwe leden van de deskundige commissie kindeffectrapportage benoemd. Dit besluit is in werking getreden op 1 augustus 2004.

Nieuwe Methodiek KER

Het tweede lid van artikel 2 van het besluit bepaalt dat de coördinerend minister Kinderrechten een methodiek verstrekt.

De Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen heeft als coördinerend minister Kinderrechten binnen de Vlaamse Regering de methodiek bij ministerieel besluit van 11 juni 2004 verstrekt. De methodiek voor de opmaak van een kindeffectrapport overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 15 juli 1997 houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind werd als bijlage bij het besluit gevoegd. Dit moet iedere minister toelaten de KER-verplichting na te leven.

Sinds 1 augustus 2004 moet de nieuwe methodiek gebruikt worden.

De methodiek is het resultaat van een evaluatie van de eerste 'Handleiding en methodiek KER' zoals ze op 27 april 2001 aan de Vlaamse Regering is meegedeeld. Bij deze evaluatie werd gesteund op de door gebruikers/ collega-ambtenaren reeds opgedane ervaring bij een 20 KER's. Er werd rekening gehouden met de door de aanspreekpunten kinderrechten geformuleerde opmerkingen en suggesties. Verder waren er ook de aanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat dat als waarnemer lid was van een voorbereidende werkgroep en een advies van de Deskundige Commissie Kindefectrapportage.

Tevens is het mogelijk om van deze methodiek gebruik te maken wanneer de kindeffectrapportage niet verplicht is, bijvoorbeeld in het kader van de reguleringsimpactanalyse (RIA). In zijn nota betreffende de invoering van de RIA in Vlaanderen, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 4 juni 2004, wijst de heer Minister-president van de Vlaamse Regering op de relatie tussen de lichte RIA, die in werking zal treden op 1 januari 2005, en de andere toetsen:

“Met name zal er in de RIA-handleiding op worden gewezen dat er een specifieke handleiding voor het inschatten van kindeffecten beschikbaar is, die in het geval van belangrijke kindeffecten moet worden gebruikt.”

De eerste doelstelling van deze methodiek is de ambtenaar die een KER moet maken, te ondersteunen om te komen tot kwalitatief goede regelgeving. Bij het KER wordt daarbij uitgegaan van het kind, de minderjarige, nl. de persoon jonger dan 18 jaar. Dit neemt niet weg dat deze oefening ongetwijfeld ook positieve effecten kan hebben naar de andere lagen van de bevolking en voor de kwaliteit van de regelgeving in het algemeen.

De methodiek is bestemd voor de dossierbehandelaar/ de functioneel bevoegde ambtenaar, nl. de ambtenaar die bezig is met de voorbereiding van het voorontwerp van decreet. Zelf kan hij daarbij terugvallen op de expertise inzake kinderrechten die aanwezig is bij een collega, het aanspreekpunt Kinderrechten van zijn administratie. De aanspreekpunten Kinderrechten treden in deze op als coach.

Wat baten verdragen, wetten, decreten en reglementen als ze geen toepassing vinden in de praktijk?

De methodiek wil alvast een leidraad bieden om van de KER – verplichting gebruik te maken om bij de opmaak van ontwerpen van decreten effectief met de gevolgen op rechten van kinderen rekening te houden. De achterliggende bedoeling is dat de methodiek zo spoedig mogelijk gebruikt wordt. Dit zal de kwaliteit van het decreetgevend werk ongetwijfeld ten goede komen. Het zou dan ook zonde zijn als dit pas ter hand zou genomen worden op de vooravond van indiening bij de Vlaamse Regering, ook al kan het ook dan nog zijn nut bewijzen! Hoe vroeger dat de methodiek erbij genomen wordt, hoe beter.

Toezicht op de naleving van de KER

Naast het verstrekken van een methodiek KER, ziet de coördinerend minister Kinderrechten tevens toe op de naleving van de KER-verplichting, aldus het besluit (artikel 2, tweede lid).

In het kader van deze verslaggeving maakt de Vlaamse Regering jaarlijks een evaluatie van de kindeffectrapportage en dat op voorstel van de coördinerend minister Kinderrechten. Daarnaast heeft de Vlaamse minister van Jeugd, bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid, eind juni 2005 zijn collega-ministers aangeschreven om hen de Ker-procedure in herinnering te brengen. Als bijlage werden hen alle relevante documentatie bezorgd.

Naast de coördinerend minister Kinderrechten zien ook de Raad van State, het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris toe op de naleving van de KER-verplichting.

Zoals reeds vermeld, heeft de Raad van State al herhaalde keren haar advies geformuleerd onder het voorbehoud dat wel degelijk een KER aan de regering zou voorgelegd worden met het oog op indiening in het Parlement.

Het Vlaams Parlement en het Kinderrechtencommissariaat hebben het laatste toezicht. Het Vlaams Parlement ziet toe op de naleving van de decreten en zo ook op de naleving van het KER-decreet, wat overigens door dit decreet zelfs expliciet voorzien is:

‘Het Vlaams Parlement beoordeelt deze afwijking samen met en ter gelegenheid van de bespreking en de stemming over het al dan niet aannemen van het ontwerp van decreet.’

In het kader van haar decretale opdracht ziet het Kinderrechtencommissariaat toe op de naleving van het IVRK.

2.3.3 Procedure

Bij de toepassing van de KER-verplichting ziet de te volgen procedure er dan ook als volgt uit. Bij het inschatten van de gevolgen van het voorontwerp van decreet voor het kind heeft de bevoegde minister volgende beslissingsmogelijkheden:

- Het voorontwerp van decreet raakt het belang van het kind kennelijk niet rechtstreeks: er is geen KER vereist.
De opmaak van het KER is facultatief. De methodiek biedt de mogelijkheid om de gevolgen van het voorontwerp voor kinderen op te sporen.
- Het voorontwerp van decreet raakt het belang van het kind kennelijk wel rechtstreeks: een KER is vereist.
De bevoegde minister laat een KER opmaken door de bevoegde administratie/ entiteit die het voorontwerp heeft voorbereid. Hij/ zij bezorgt dit document aan de Vlaamse Regering naar aanleiding van de principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet.
- Het voorontwerp van decreet raakt het belang van het kind kennelijk wel rechtstreeks: een KER is vereist maar de bevoegde minister acht de opmaak van een KER niet wenselijk en hij vraagt het advies van de Deskundige Commissie (zie verder).
Op basis van het niet-bindend advies van de Deskundige Commissie kan de bevoegde minister

nog een KER laten opmaken of niet. De minister bezorgt het advies van de Deskundige Commissie en desgevallend het KER aan de regering naar aanleiding van de principiële goedkeuring door de regering van het voorontwerp.

Het verzoek om advies van de Deskundige Commissie moet worden gezonden naar het volgende adres:

Deskundige Commissie Kindeffectrapportage
p/ a Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn
Directoraat-generaal
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Markiesstraat 1 – 3de verdieping
1000 Brussel

Neemt de bevoegde minister geen beslissing over de kennelijk rechtstreekse band met het belang van het kind en laat hij dus geen KER opmaken, kan de coördinerend minister Kinderrechten dat aankaarten tijdens de beraadslaging van de Vlaamse Regering. Naar aanleiding van de jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris zal over de toepassing van het KER gerapporteerd worden. Verder kan ook nog verwezen worden naar wat reeds gezegd is over het toezicht over de naleving van de KER.

Uiterlijk op het moment van de agendering op de Vlaamse Regering voor de eerste principiële goedkeuring en bij voorkeur na overleg met het aanspreekpunt Kinderrechten van de bevoegde administratie/ instelling) wordt de beslissing van de bevoegde minister en/ of het kindeffectrapport, opgemaakt aan de hand van de methodiek, overgemaakt aan de Coördinatie Aanspreekpunten Kinderrechten:

Coördinatie Aanspreekpunten Kinderrechten
Markiesstraat 1 - lok. 340
1000 Brussel
tel. 02 – 553 33 73
fax 02 – 553 34 19
e-mail: joost.vanhaelst@wvc.vlaanderen.be

Alle relevante en actuele informatie in dit verband kan geraadpleegd worden op de website: <http://www.vlaanderen.be/kinderrechten/>: algemeen informatie over kinderrechten, overzicht van de aanspreekpunten kinderrechten, ...

2.3.4 Beslissing CSG 15 juli 2004

Aansluitend bij deze nieuwe uitvoeringsbesluiten heeft de coördinatie de administratie gesensibiliseerd via het College van Secretarissen-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

In haar vergadering van 15 juli 2004 (CSG/PV/2004/9 - Punt 4) heeft het College het volgende beslist:

‘Het college van secretarissen-generaal neemt akte van de nieuwe uitvoeringsbesluiten m.b.t. de kindereffectenrapportage, met inbegrip van de methodiek die vanaf 1 augustus 2004 moet gebruikt worden.

Het college vraagt dat de bijlagen en dat met name de methodiek verspreid worden bij alle entiteiten en ambtenaren die belast zijn met een beleidsvoorbereidende taak.

Het college machtigt de aanspreekpunten Kinderrechten om de uitvoering op te volgen.

Het college verzoekt de Kenniscel Wetsmatiging om na te gaan of de KER-handleiding kan opgenomen worden in de RIA-handleiding, zodat de beleidsvoorbereiders over één geïntegreerd document kunnen beschikken.’

2.3.5 Overzicht

Hieronder vindt u een overzicht van de KER's die aan de Vlaamse Regering werden voorgelegd.

Vóór 27 april 2001, datum waarop de KER-methodiek werd verspreid, was er met 2 KER's reeds een schuchtere aanzet. De methodiek heeft blijkbaar voor een stroomversnelling gezorgd, ook al moet hier dadelijk aan toegevoegd worden dat de toepassing te beperkt blijft. Dat blijkt alleen al bij een vergelijking met de vele ontwerpdecreten die door de regering bij het parlement ingediend worden.

1. ontwerpdecreet tot wijziging van het decreet van 3 maart 1993 houdende statuut van de terreinen voor openluchtrecreatieve verblijven
(Vlaamse Regering, 2 februari 1999)
2. ontwerp van decreet houdende wijziging van sommige bepalingen van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 25 januari 1995
(Vlaamse Regering, 19 mei 2000)
3. voorontwerp van decreet betreffende de integrale jeugdhulp
(Vlaamse Regering, 22 juni 2001)
4. voorontwerp van decreet op het Vlaamse jeugdbeleid
(Vlaamse Regering, 13 juli 2001)
5. ontwerpdecreet houdende instemming met het verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie, ondertekend te Den Haag op 29 mei 1993
(Vlaamse Regering, 5 oktober 2001)
6. voorontwerp van decreet betreffende de armoedebestrijding
(Vlaamse Regering, 19 oktober 2001)
7. voorontwerp van decreet betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid
(Vlaamse Regering, 14 december 2001)
8. ontwerpdecreet betreffende gelijke onderwijskansen I
(Vlaamse Regering, 22 maart 2002)
9. voorontwerp van decreet houdende vergunning van verblijven en de erkenning van organisaties die een werking uitoefenen in het kader van "Toerisme voor allen"
(Vlaamse Regering, 29 maart 2002)
10. voorontwerp van decreet houdende instemming met het facultatief protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het verdrag inzake de rechten van het kind, opgemaakt te New York op 25 mei 2000
(Vlaamse Regering, 19 april 2002)
11. voorontwerp van decreet houdende instemming met de volgende internationale akten:
het Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest, ondertekend te Straatsburg op 20 mei 1992
het Herziene Europees Sociaal Handvest, ondertekend te Straatsburg op 3 mei 1996
het Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest tot invoering van een systeem van collectieve klachten, ondertekend te Straatsburg op 14 mei 1996
(Vlaamse Regering, 19 april 2002)
12. voorontwerp van decreet houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid
(Vlaamse Regering, 26 april 2002)
13. voorontwerp van decreet houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap betreffende het gesloten centrum voor voorlopige plaatsing van minderjarigen die

- een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd
(Vlaamse Regering, 3 mei 2002)
14. ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 21 april 1965 houdende het statuut van de reisbureaus
(Vlaamse Regering, 8 mei 2002)
 15. voorontwerp van decreet betreffende het preventieve gezondheidsbeleid
(Vlaamse Regering, 21 juni 2002)
 16. voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XIV
(Vlaamse Regering, 19 juli 2002)
 17. het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad en het voorontwerp van bijzonder decreet tot wijziging van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs
(Vlaamse Regering, 13 december 2002)
 18. Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 27 maart 1991 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening
(Vlaamse Regering, 21 maart 2003)
 19. voorontwerp van decreet betreffende het gezondheidsinformatiesysteem
(Vlaamse Regering, 25 april 2003)
 20. voorontwerpdecreet van decreet betreffende de eerstelijnsgezondheidszorg en de samenwerking tussen de zorgaanbieders
(Vlaamse Regering, 25 april 2003)
 21. ontwerp van decreet betreffende het landschap basisonderwijs
(Vlaamse Regering, 9 mei 2003)
 22. voorontwerp van decreet jeugdherbergen
(Vlaamse Regering, 16 mei 2003)
 23. voorontwerp van decreet houdende wijziging van sommige bepalingen van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 25 januari 1995, en van sommige andere bepalingen betreffende de radio-omroep en de televisie
(Vlaamse Regering, 4 juli 2003)
 24. voorontwerp van decreet houdende instemming met de wijziging van artikel 43, tweede lid, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, aangenomen op de Conferentie van de staten die partij zijn bij het Verdrag op 12 december 1995 artikel 43 Verdrag inzake de Rechten van het Kind
(Vlaamse Regering, 17 oktober 2003)
 25. voorontwerp van decreet tot wijziging van de decreten inzake bijzondere jeugdbijstand, gecoördineerd op 4 april 1990
(Vlaamse Regering, 13 februari 2004)
 26. ontwerp van decreet houdende instemming met de Kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie inzake de bestrijding van het tabaksgebruik, aangenomen te Genève op 21 mei 2003
(Vlaamse Regering, 20 mei 2005)
 27. voorontwerp van decreet tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen
(Vlaamse Regering, 20 mei 2005)
 28. voorontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en het Waalse Gewest inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie
(Vlaamse Regering, 20 mei 2005)

29. voorontwerp van decreet tot goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie inzake de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (Vlaamse Regering, 16 september 2005)

Ontwerpen en voorontwerpen van decreet waar de effecten op kinderen werden onderzocht zonder de voorgeschreven methodiek (volledig) te volgen, zijn onder meer:

1. voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XV (Vlaamse Regering, 1 juni 2005)
2. voorontwerp van decreet houdende de toevoeging van een derde lid aan artikel 157 en houdende wijziging van de artikelen 159 en 161 van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 4 maart 2005 (Vlaamse Regering, 25 februari 2005)
3. voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs (Vlaamse Regering, 20 mei 2005)
4. voorontwerp van decreet houdende de oprichting van het publiekrechtelijke vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Regulator voor de Media en houdende wijziging van sommige bepalingen van de decreten betreffende de radio en televisie, gecoördineerd op 4 maart 2005 (Vlaamse Regering, 3 juni 2005)

Bij het eerste werd de methodiek slechts ten dele gevolgd.

Bij het tweede, derde en vierde werd een paragraaf over de al dan niet aanwezigheid van kindeffecten in de reguleringssimpactanalyse ingevoegd.

Daarnaast kan vermeld worden dat toetsing van kindeffecten ook mogelijk is daar waar ze niet verplicht is, met name bij voorstellen van decreet en besluiten. Vanuit de beleidsondersteuning Integrale Jeugdhulp bij de volgende voorstellen van decreet een kindeffectrapport gemaakt:

- voorstel van decreet betreffende de integrale jeugdhulp¹¹
- voorstel van decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp¹²

Hierbij moet vermeld worden dat de door de administratie opgemaakte Ker's door het Vlaams Parlement spijtig genoeg niet verwerkt werden als officieel stuk, wellicht omdat de KER-verplichting niet van toepassing is op voorstellen van decreet.

In het kader van het voorontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de modulering en de netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening en crisisjeugdhulpverlening in het raam van de integrale jeugdhulp werd een uitgebreide reguleringssimpactanalyse (RIA) gemaakt, conform de terzake voorgeschreven modaliteiten.

In de betreffende RIA werden de beoogde effecten van de betreffende beleidsintenties geformuleerd voor voorzieningen enerzijds en voor minderjarigen, ouders en opvoedingsverantwoordelijken anderzijds. In die zin is er een link met de KER, wat het luik beoogde effecten betreft.

2.3.6 Besluit

Ook nu moet vastgesteld worden dat de KER weinig toegepast wordt. Daar zijn ongetwijfeld verschillende redenen voor: het beperkte toepassingsgebied van de KER zelf gecombineerd met een beperkte afdwingbaarheid, het gebrek aan specifieke expertise m.b.t. kinderrechten en

¹¹ Parl. St. Vl. Parl., 2003 – 2004, nr. 2056/ 1

¹² Parl. St. Vl. Parl., 2003-2004, - nr. 2063/1

kindeffectrapportage alsook het zelfs voor ambtenaren ondoorzichtige en gesloten karakter van de totstandkoming van regelgeving.

Momenteel zien we nog weinig effecten van de nieuwe methodiek van 11 juni 2004 op de naleving van de KER-verplichting en de kwaliteit ervan. Bedoeling van de nieuwe, uitgebreidere en uniforme methodiek was vooral de ambtenaar die niet vertrouwd is met de situatie van kinderen op weg te helpen.

Sedert 1 januari 2005 is de RIA/ reguleringsimpactanalyse een verplichting. Dit draagt de mogelijkheid in zich om de aandacht bij regelgevend werk voor de effecten op kinderen/ minderjarigen te versterken. De RIA is niet alleen van toepassing bij voorontwerpen van decreten maar ook bij ontwerpen van besluit met een regulerend effect, met uitzondering van de ministeriële besluiten. Ook is de RIA niet verplicht bij decreten en besluiten die niet regulerend zijn zoals begrotingsdecreten, instemmingsdecreten met verdragen,... De richtlijnen voor de opmaak van een RIA verwijzen bij de 'analyse van andere effecten' voor 'kindeffecten' expliciet naar de specifieke methodiek en het aanspreekpunt Kinderrechten van de eigen administratie. Indien men onder deze rubriek aangeeft dat de KER-verplichting niet van toepassing is (ontwerp van besluit, kennelijk niet rechtstreeks van belang voor het kind, ...), hoeft geen KER opgemaakt te worden. Echter, de beoordeling van de kindeffecten van een voorontwerp van decreet onder deze rubriek kan geenszins als een KER beschouwd worden!

Het Vlaams Actieplan Kinderrechten (VAK), zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 2 april 2004, voorziet in het uitbreiden van het toepassingsgebied van de KER (tegen 2012) naar voorstellen van decreet en het onderzoek naar de toepasbaarheid ervan op uitvoeringsbesluiten in een geïntegreerde aanpak van reguleringsimpactanalyse.

Een evaluatie van het KER is in het kader van de 'swot-analyse' van alle instrumenten voor het coördineren van het kinderrechtbeleid begin 2005 binnen de Reflectiegroep Kinderrechten uitgevoerd (zie verder). Op datum van de redactie van deze verslaggeving wordt in het kader van de voorbereiding van het tweede Vlaamse Jeugdbeleidsplan op die basis voorgesteld het KER te behouden, met dien verstande dat gekozen zou worden voor een uitbreiding naar een Jongeren- en kindeffectrapportage ('JoKER') en voor een (verdere) integratie in de reguleringsimpactanalyse. Dit laatste ligt in de lijn van het VAK. Verder zou afgestapt worden van het criterium 'kind' zoals gedefinieerd in het IVRK of de minderjarige maar zou gefocust worden op kinderen en jongeren tot en met 25 jaar. Wel is het de bedoeling om de specifieke aandacht voor de effecten op minderjarigen te behouden. De rol van de Deskundige Commissie zou worden herzien.

2.4 Reflectiegroep Kinderrechten

Op 2 april 2004 heeft de Vlaamse Regering het Vlaams Actieplan Kinderrechten (VAK) goedgekeurd¹³. Bij de jaarlijkse verslaggeving 2004 werd het als bijlage aan het Parlement bezorgd. Het VAK geeft, voor wat betreft de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap, uitvoering aan het wereldactieplan 'Een wereld geschikt voor kinderen' en aan de aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind aan België allebei d.d. 2002. Tevens is het VAK bedoeld als het Vlaamse luik van het Nationaal Actieplan voor kinderen dat België moet opmaken. Vandaar dat het VAK dezelfde structuur heeft gevolgd als het ontwerp van nationaal actieplan (zie verder). De Vlaamse prioriteiten worden hierin geïntegreerd¹⁴.

Op Vlaams niveau ging in maart 2003 een ruime, interdepartementale werkgroep van start die de taak had de coördinerend minister kinderrechten te adviseren over de opmaak van een Vlaams actieplan. Deze Vlaamse werkgroep had de opdracht gekregen om een voorstel van Vlaams Actieplan

¹³ Te raadplegen op de website <http://www.vlaanderen.be/kinderrechten>

¹⁴ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind 2004, p. 45-46.

Kinderrechten op te maken. Binnen de federale staatsstructuur van België heeft Vlaanderen voldoende bevoegdheden, gewestelijke én gemeenschapsbevoegdheden, om een eigen volwaardig actieplan naar voren te schuiven.

De Vlaamse Werkgroep Kinderrechten bestond uit vertegenwoordigers van de ministers van Welzijn (bevoegd voor de coördinatie kinderrechten in de vorige regering) en Jeugd, de aanspreekpunten kinderrechten van de Vlaamse overheid, de NGO's, verenigd in en vertegenwoordigd door de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, Unicef België dat instaat voor de coördinatie van het project 'What do you think?', de Vlaamse Jeugdraad, de Universiteit Gent – Centrum voor de Rechten van het Kind, de Vlaamse volksvertegenwoordigers en de kinderrechtencommissaris als waarnemer.

Ook de nieuwe Vlaamse Regering heeft zich ertoe verbonden om samen met de andere overheden werk te maken van een coherent Nationaal Actieplan dat het Vlaams Actieplan Kinderrechten integreert en dat het Wereldactieplan van New York en de aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind aan België ten volle uitvoert. Tevens zal de nieuwe Vlaamse Regering, met of zonder Nationaal Actieplan, instaan voor de opvolging en uitvoering van het Vlaams Actieplan¹⁵. Dit gebeurt heden in het kader van de voorbereiding van het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan en zal ook verder gebeuren bij de uitvoering ervan.

Wellicht mag gesteld worden dat Vlaanderen voor de opmaak van het VAK een werkwijze gevolgd heeft die zeer goed tegemoet komt aan de vraag van de VN naar een 'open, consultatief en participatief proces'.

Intussen werd de werkgroep die belast werd met de voorbereiding van het VAK omgevormd tot een Reflectiegroep Kinderrechten. Het meer permanente karakter van de reflectiegroep en de verruiming van de opdrachten zijn de twee grote verschilpunten tussen de vroegere werkgroep en de nieuwe reflectiegroep. De verruimde opdracht betreft de opvolging van het integrale kinderrechten- en jeugdbeleid. Zo gaf de reflectiegroep mee vorm aan de tweede prioriteit 'kinderrechten' van het ontwerp van tweede Vlaams jeugdbeleidsplan. Ook de samenstelling werd lichtjes gewijzigd. Het Steunpunt Jeugd vervoegde de werkgroep. De volksvertegenwoordigers maken geen deel meer van de reflectiegroep.

Vanuit de overweging dat een jeugdbeleid en een kinderrechtenbeleid elkaar kunnen versterken, werd begin 2005 binnen de reflectiegroep een evaluatie door middel van een SWOT-analyse uitgevoerd waarbij de verschillende instrumenten van het kinderrechtenbeleid werden doorgelicht. De resultaten van deze evaluatie werden vervolgens gebruikt als vertrekbasis voor de concretisering in het kader van de opmaak van het tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan van de integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid.

In het kader van de voorbereiding van het tweede Vlaams jeugdbeleidsplan wordt voorgesteld om de Reflectiegroep Kinderrechten om te vormen naar een Reflectiegroep Kinderrechten en Jeugdbeleid.

2.5 Subsidiebeleid inzake kinderrechten

Sedert de begroting 2001 bestaat een specifieke basisallocatie 'subsidies voor aanmoediging, organisatie en ontwikkeling van activiteiten inzake kinderrechten'. Tevoren konden het Centrum voor de Rechten van het Kind en de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen op subsidies rekenen in het kader van het welzijnsbeleid.

Het voorziene budget bedroeg in 2001 211.000 euro. Vanaf 2002 werd dit bedrag meer dan verdrievoudigd. Op de begroting van de daaropvolgende jaren 2002, 2003, 2004 en 2005 werd vervolgens telkens een bedrag van 707.000 euro voorzien.

¹⁵ Ibidem, 47-48 en 179.

De nieuwe basisallocatie werd verantwoord vanuit het IVRK, het KER – decreet van 15 juli 1997 en de beslissing van de Vlaamse Regering tot aanduiding van een coördinerend minister Kinderrechten. Verder werd bij de invoering van de nieuwe begrotingsallocatie verwezen naar het belang te kunnen samenwerken met competente niet-gouvernementele organisaties die toezicht houden op de naleving van de rechten van het kind. Om de competentie van het middenveld en netwerkontwikkeling tussen betrokken organisaties te bevorderen, werd geoordeeld dat het wenselijk is dat de Vlaamse overheid ondersteunend optreedt.

In 2004 werden subsidies toegekend aan de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, het Centrum voor de Rechten van het Kind, de Kinder- en Jongerentelefoon, de Kinderrechtswinkels, het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, de Hogeschool Antwerpen (congres ‘Kinderrechten aanpakken), het Kinderrechtenhuis te Alken (congres ‘Kinderrechten – Veerkracht – Verbondenheid’), Kind en Samenleving, het project ‘What do you think?’ van Unicef België en de Vlaamse Scholierenkoepel.

In 2005 werden nog slechts subsidies toegekend voor de rest van het jaar. Dat laat toe vanaf 2006 met jaarsubsidies te werken. Deze zullen gealigneerd worden op kalenderjaren. Op het moment van de eindredactie van deze verslaggeving werd de laatste hand gelegd aan een omzendbrief met een oproep tot subsidiedossiers ‘kinderrechten’ voor het jaar 2006. Zodoende zal ook uitvoering gegeven worden aan de beleidsaanbeveling van de verslaggeving van vorig jaar om te komen tot een reglementair kader. Met de omzendbrief wil de Vlaamse minister van Jeugd alvast in een overgangsregeling voorzien in afwachting van een decretale basis. Deze decretale basis zou er moeten komen voor structurele initiatieven, op basis van coalitievorming en expertisevorming en voor impulsprojecten via een wijziging van het decreet Vlaams jeugdbeleid. Deze wijziging wordt voorbereid in het kader van de opmaak van het tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan.

De overgang naar jaarsubsidies en het feit dat de voorziene bijdrage van 50.000 euro voor de Nationale Commissie (zie verder) in 2005 nog niet moet uitgegeven worden, zorgt een vrije budgettaire ruimte van meer dan 350.000 euro. De minister heeft beslist deze ruimte te besteden ten behoeve van de uitbouw van een jeugdinformatiebeleid. In afwachting van de oprichting van een Vlaams Informatiepunt VIP Jeugd in de loop van 2006 wenst de minister een subsidie toe te kennen voor de aanmaak van drie jongereninformatiegidsen met bijhorende website, bestemd voor drie leeftijdscategorieën, aan een samenwerkingsverband van deskundige jeugd- en kinderrechtenorganisaties. Zodoende wenst de minister uitvoering te geven aan het regeerakkoord ‘jongeren hebben recht op correcte informatie’, de beleidsnota Jeugd en het IVRK. Artikel 17 IVRK waarborgt het recht van kinderen op passende informatie. Verder wordt zo een antwoord gegeven op de vraag van kinderrechtenorganisaties en van het Internationaal Comité voor de Rechten van het Kind naar verspreiding van kinderrechteninformatie bij minderjarigen en volwassenen. ‘Effectieve rechtsbescherming in de ruimste zin van het woord staat of valt met correcte informatie over rechten.’ stelden de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en het Kinderrechtencommissariaat in hun gezamenlijk memorandum naar aanleiding van de Vlaamse verkiezingen (zie verder).

2.5.1 Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw

De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw¹⁶ is een relatief jonge organisatie. Ze werd opgericht in 1996 op initiatief van Defence for Children Vlaanderen (DCI). De toenmalige coalitie stond open voor iedereen die begaan was met kinderrechten maar gaandeweg is geopteerd voor een louter NGO – karakter in de vorm van een vzw – structuur. In de algemene vergadering van de vzw zetelen nu 24 organisaties die actief zijn op zeer verschillende terreinen. Organisaties die lid willen worden, moeten zowel het IVRK als de doelstellingen van de Kinderrechtencoalitie onderschrijven. Ook mogen hun eigen doelstellingen en/ of werking op geen enkele manier in conflict komen met de vier meest fundamentele principes van het IVRK (non-discriminatie, belang van het kind, recht op leven, overleven en ontwikkeling en het participatieprincipe), principes die in deze verslaggeving ook gebruikt worden om het ‘verticaal beleid’ te structureren.

¹⁶ Zie: <http://www.kinderrechtencoalitie.be>

Sedert het najaar 2000 wordt de Kinderrechtencoalitie gesubsidieerd door de Vlaamse en Federale overheid. In 2004 verkreeg de Coalitie een subsidie van 73.053,- euro voor de periode van 15 oktober 2004 tot en met 31 oktober 2005. Van federale zijde ontving de vzw een subsidie van om en bij van 18.000 euro.

De werking voor zover ze gesubsidieerd wordt door de Vlaamse overheid is gebaseerd op drie pijlers.

De drie pijlers betreffen:

- het samenbrengen en ontsluiten van informatie en expertise in verband met de implementatie van het IVRK
- de uitbouw van een netwerk door het organiseren van contacten, overleg en discussie en de bundeling van de informatie over de werking van de verschillende actoren binnen dit netwerk: maandelijks Raad van Beheer, tweemaandelijks Algemene Vergadering, ledenwerving, optimale taakafbakening t.a.v. en samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat, overleg met kabinet, administratie, parlementsleden, academici en niet – leden NGO's en andere organisaties en personen, profilering en bekendmaking van de Kinderrechtencoalitie in de pers, ...
- belangenbehartiging, lobbywerk, bekendmaking visie Kinderrechtencoalitie en NGO's, monitoring van het beleid: kinderrechtentema's verdedigen bij de Vlaamse regering, administratie en het Vlaams Parlement, meewerken in werkgroepen en commissies, updaten van het alternatief NGO – rapport en kritisch reflecteren op deze verslaggeving van de Vlaamse regering, sensibiliseren van de pers en het brede publiek.

Doorheen deze pijlers lopen de tweemaandelijks elektronische nieuwsbrief sedert maart 2002 en een permanent bijgewerkte website (<http://www.kinderrechtencoalitie.be/>) sedert juni 2002.

De Coalitie nam actief deel aan de werkzaamheden van de Reflectiegroep Kinderrechten.

Begin juni 2004 stelde de Coalitie i.s.m. het Kinderrechtencommissariaat aan de voorzitters van de Vlaamse politieke partijen hun memorandum met agendapunten voor minderjarigen voor: 'MEMORANDUM – Vlaams beleid 2004- 2009 met oog voor kinderrechten'.

Het memorandum inspireert zich in grote mate op de aanbevelingen en slotbeschouwingen van het Comité voor de Rechten van het Kind. Grote thema's zijn: informatie, onderwijs, gezinsleven, welbevinden van minderjarigen, mobiliteit en openbare ruimte, jeugddelinquentie, internationale solidariteit, coherent kinderrechtenbeleid. De 'Concluding observations' van het Comité zijn als bijlage bij het memorandum toegevoegd. Op de laatste pagina vernemen we dat de Kinderrechtencoalitie en het Kinderrechtencommissariaat tevens de inleidende kadertekst uit het 'Memorabel Memorandum van de Vlaamse Jeugdraad', p 6-9 onderschrijven¹⁷.

Naar aanleiding van de vorige verslaggevingen werd de wens van de coördinerend minister vermeld dat de Coalitie actief op zoek zou gaan naar nieuwe leden. Dit resulteerde ook het voorbije jaar in een stijging van het aantal leden van de coalitie tot 27.

Terecht benadrukt de Coalitie dat bij ledenwerving er dient over gewaakt te worden dat een evenwicht behouden blijft tussen de kwantiteit (zoveel mogelijk leden met het oog op een breed draagvlak) en de kwaliteit (band tussen ledenwerving en realisatie van de doelstellingen van de Coalitie).

Vandaar heeft de Coalitie gekozen voor een nieuwe lidmaatschapsstructuur waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen ondersteunend en kernlidmaatschap.

Momenteel zijn kernleden (14) van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen: Child Focus, CREFI, DCI - Vlaanderen, ECPAT, Gezinsbond, Jeugd en Vrede, KJT (Kinder- en Jongerentelefoon), Kinderrechtenhuis, Kinderrechtswinkels, Liga voor de Mensenrechten, Plan België, Unicef België, Vivès en VSK (Vlaamse Scholierenkoepel).

Ondersteunende leden (13) zijn: DAS & V (Dienst Alternatieve Sancties en Voogdijraad), GRIP vzw, Medisch Steunpunt Mensen Zonder Papieren, ODOK (Ouders van Dove Kinderen),

¹⁷ Zie: <http://www.vlaamsejeugdraad.be/>

Onderzoekscentrum Kind en Samenleving, Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ), Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, 't Huis, VCOV (Vlaamse confederatie van ouders en ouderverenigingen), VIC (Vlaams Internationaal Centrum), Vlaams Welzijnsverbond, Welzijnzorg en ZEBRA.

Zelf is de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen lid van Euronet, een Europese koepel van onafhankelijke kinderrechtenorganisaties.

Het stijgend aantal leden van de Kinderrechtencoalitie bewijst zonder meer het belang van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen als een overkoepelend netwerk van kinderrechtenorganisaties. Ondanks verschillende contacten en samenwerking ad hoc met organisaties uit het jeugdwerk (Vlaamse Jeugdraad e.a.) moet vastgesteld worden dat deze samenwerking nog weinig structureel is. In dit verband kan wel gewezen worden op het bestaan van de 'Netwerkgroep Kinderrechten en Jeugd' waarvan de Kinderrechtencoalitie naast het Kinderrechtencommissariaat, de Vlaamse Jeugdraad, Steunpunt Jeugd en VVJ deel uitmaakt. Verder nam de Coalitie actief deel aan de werkzaamheden van de Vlaamse Reflectiegroep Kinderrechten die het Vlaams Jeugdbeleidsplan en met name de integratie van het Vlaams kinderrechten- en jeugdbeleid mee vorm geeft.

Tenslotte kan nog gewezen worden op het feit dat de Kinderrechtencoalitie in de rapporteringsperiode van 1 april 2004 tot en met 30 juni 2005 voor twee projecten bijkomende subsidies ontving.

Een eerste project betrof de organisatie i.s.m. individuele leden van de Coalitie en het Kinderrechtencommissariaat van 'kinderrechtendorpen' op massaevenementen voor kinderen en jongeren die in hoofdzaak georganiseerd worden door de provinciale jeugddiensten. In 2004 en 2005 ontving ze daarvoor respectievelijk een bijkomende subsidie van 25.000 en 29.000 euro. Voor meer info kan verwezen worden naar de website <http://www.kinderechtendorp.be>.

Een tweede project was de organisatie i.s.m. de 'Coordination des ONG pour les Droits de l'Enfant' (CODE), haar Franstalige tegenhanger, van het vierde Europees Forum voor nationale coalities voor kinderrechten op 8, 9 en 10 maart 2005 te Brussel. De subsidie hiervoor bedroeg 14.400 euro. Hiermee was de Vlaanderen de belangrijkste sponsor. Coalities uit 24 landen waren aanwezig, waarvan 6 nieuwe lidstaten (Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Estland en Litouwen). Ook de coalities van Turkije en Albanië waren aanwezig.

2.5.2 Centrum voor de Rechten van het Kind

Het Centrum voor de Rechten van het Kind¹⁸, werkzaam binnen de Universiteit Gent, werd in 1978 opgericht door Prof. Em. Eugeen Verhellen en wordt momenteel geleid door Prof. M. De Bie. Het wordt door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerd voor informatie en advies op het vlak van kinderrechten. Uitgangspunt is artikel 42 van het IVRK. Volgens deze bepaling verbinden de staten zich ertoe de beginselen en de bepalingen van het IVRK op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen. Het Centrum wordt gesubsidieerd voor de eindredactie van de Kinderrechtengids, van het Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten en het organiseren van vorming en het adviseren van de coördinerend minister kinderrechten.

Zo organiseerde in het najaar 2004 het Centrum een vorming m.b.t. kinderrechten en participatie.

Verder nam ook actief deel aan de Reflectiegroepen Kinderrechten en Jeugdbeleidsplan en de Stuurgroep Jeugdbeleidsplan.

Het Centrum ontving voor de periode 1 april 2004 – 31 mei 2005 vanuit de begroting 2004 een subsidie van 105.996 euro. Voor de periode 1 juni 2005 – 31 december 2005 ontving het Centrum een subsidie van 61.100 euro.

¹⁸ Zie: <http://www.centrumkinderrechten.org>

2.5.3 What do you think? (Unicef België)

Aan UNICEF België¹⁹ werd een subsidie van 25.000 euro verleend voor de werkings- en ontwikkelingskosten van het project 'What Do You Think?'²⁰ en dat voor de periode 8 december 2004 – 7 november 2005. Het project ontvangt reeds sinds 2001 subsidies vanuit de basisallocatie 'kinderrechten'.

Het project beoogt op de eerste plaats minderjarigen zelf te betrekken bij het rapportageproces naar het Comité voor de Rechten van het Kind te Genève. Zo zorgden zij voor de inbreng van de standpunten van kinderen en jongeren bij het voorafgaand overleg tussen het Comité en het maatschappelijk middenveld uit België naar aanleiding van het tweede Belgische rapport (2002). Een vertegenwoordiger van het project maakte deel uit van de Reflectiegroep Kinderrechten.

2.5.4 Kinder- en jongerentelefoon en Kinderrechtswinkels

Sinds 2003 ontvangen de Kinder- en jongerentelefoon (KJT) en de Kinderrechtswinkels een bijkomende subsidiëring vanuit de basisallocatie kinderrechten naast de reguliere subsidiëring vanuit Kind en Gezin.

Kinder- en jongerentelefoon

De werking van de KJT²¹ steunt op volgende twee pijlers:

- het bieden van een laagdrempelige hulplijn voor kinderen en jongeren. Onder 'laagdrempelig' verstaat men dat de kinderen en jongeren zelfstandig, dit is zonder hulp van volwassenen, een beroep op de hulplijn moeten kunnen doen.
- de registratie en signalering aan de maatschappij.

Op 17 maart 2004 heeft de coördinerend minister beslist tot een substantiële uitbreiding van de middelen van de KJT en dat ter ondersteuning van de twee pijlers. De subsidie 2003 heeft betrekking op de tweede pijler.

Ter ondersteuning van de eerste pijler werd een subsidie van 49.111,- euro voor de periode van 15 april 2004 tot en met 14 april 2005 verleend aan de KJT als tussenkomst in de personeels- en werkingskosten voor de realisatie van een gratis en anoniem (0800-) nummer.

Dit houdt in:

- de operationalisering vóór 1 juni 2004 van een gratis en anoniem (0800-) nummer
- de bekendmaking
- en de verdere uitbating ervan.

Inmiddels werd deze subsidie voor 40.500 euro verlengd tot einde 2005.

Op vraag van de Vlaamse minister van Jeugd en mede ondertekend door de minister van Welzijn kon het principiële akkoord bekomen worden van het BIPT om het gratis 102-nummer overeenkomstig de geldende federale bepalingen inzake telecommunicatie ook effectief toe te kennen aan de KJT. Tot hiertoe maakte alleen de Franse Gemeenschap van deze mogelijkheid gebruik. Dit zou het moeten mogelijk maken dat de KJT vanaf 2006 geen bijkomende subsidie meer nodig heeft voor het ter beschikking stellen van gratis telefoonnummer.

¹⁹ Zie: <http://www.unicef.be>

²⁰ Zie: <http://www.whatdoyouthink.be>

²¹ Zie: <http://www.kjt.org>

Ter ondersteuning van de tweede pijler werd in 2004 een tweede subsidie van 55.870,- euro toegekend en dat voor de periode van 1 september 2004 tot en met 31 augustus 2005 als tussenkomst in de personeels- en werkingskosten voor de uitbouw van een studie- en onderzoekscel.

Voor meer info zie: <http://www.kjt.org/>.

Kinderrechtswinkels

De kinderrechtswinkels²², met een winkel te Gent en te Brugge, verstrekken informatie over kinderrechten in de ruimste betekenis van het woord, nl. over de wetgeving die van toepassing is op minderjarigen.

De Kinderrechtswinkel werd verder ondersteund voor de uitbouw van de virtuele kinderrechtswinkel (<http://www.kinderrechtswinkel.be>). In 2004 en 2005 betrof het een bedrag van respectievelijk 12.298,- euro en 19.400 euro.

Daarnaast ontvingen ze in 2004 een subsidie van 19.700,- euro voor de uitgave van een informatiereeks van tenminste 10 folders bestemd voor de doelgroep van 13 tot 18 jaar over de toepassing van hun rechten in concrete situaties. De oplage van de folders is minimaal 2500. De subsidie dient als tussenkomst in de loonkost, de lay-out- en drukkosten en de promotie.

Besluit

De bijkomende subsidiëring van de KJT en de KRW biedt de Vlaamse overheid de mogelijkheid om laagdrempelige dienstverlening naar minderjarigen te optimaliseren en in het geval van KJT een belangrijke bron aan belevingsinformatie van deze doelgroep aan te snijden. De meerwaarde van KRW is de hulp die deze organisatie aan kinderen, intermediairen en volwassenen biedt bij het afdwingen van de naleving van de rechten van kinderen in zeer concrete situaties.

Naar de toekomst zou het wenselijk zijn dat een structurele oplossing gezocht wordt voor de positionering en de daarmee samenhangende subsidiëring van deze organisaties. Enerzijds hebben zij een samenwerkingsverband met Kind en Gezin waarvoor zij gesubsidieerd worden. Anderzijds volstaat deze subsidiëring niet en hebben deze organisaties ook een belangrijke informatieve taak overeenkomstig het IVRK en dat niet alleen naar de positie van het jonge kind, de bevoegdheid van Kind en Gezin, maar en vooral naar alle minderjarigen. Momenteel worden tussen de kabinetten van Jeugd en Welzijn onderhandelingen gevoerd om te komen tot één loket voor deze organisaties. De minister ziet deze organisaties als belangrijke partners bij de uitbouw van zijn jeugdinformatiebeleid, zoals voorzien in het regeerakkoord 2004-2009 en zoals gevraagd door diverse kinderrechtenorganisaties.

2.5.5 Opvang van kindslachtoffers

Sinds 15 juni 2002 subsidieert de Vlaamse Gemeenschap vanuit de basisallocatie 'kinderrechten' het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk vzw voor de aanwerving van vijf provinciale coördinatoren voor de opvang van kinderen die slachtoffer zijn van een schokkende gebeurtenis.

Die personeelsleden hebben tot taak:

- 1° de organisatie van vorming aan leerkrachten, aan personeel van de centra voor leerlingenbegeleiding en aan relevante actoren bij politie en justitie;
- 2° de organisatie en de begeleiding van de kinderspraatgroepen; elke provincie is gestart met kinderspraatgroepen tegen juni 2005;

²² Zie: <http://www.kinderrechtswinkel.be/>

- 3° de uitbouw van samenwerkingsverbanden met bestaande initiatieven om praatgroepen met jongeren ouder dan veertien jaar te organiseren en te evalueren;
- 4° de uitbouw van de samenwerking met de groep ‘Ouders van Verongelukte Kinderen’ op provinciaal niveau, door:
- a) met de oudergroep afspraken te maken rond efficiënte doorverwijzing van verkeersslachtoffers en nabestaanden vanuit de oudergroep naar de diensten slachtofferhulp;
 - b) de deelname aan kinderpraatgroepen te promoten bij de vereniging ‘Ouders van Verongelukte Kinderen’;
 - c) uiteenzettingen rond slachtofferhulp en rond de problematiek van de verwerking bij kinderen te verzorgen op bijeenkomsten van de oudergroep;
 - d) informatie te verspreiden bij de oudergroep rond nuttige vormen waarin de ouders zelf kunnen participeren;
- 5° de verdere ondersteuning van de diensten slachtofferhulp bij hun opdracht voor kinderen door vorming van beroepskrachten en vrijwilligers rond het begeleiden van kinderen, met specifieke aandacht voor de doelgroep van +14-jarigen;
- 6° de individuele begeleiding van kinderen.

Dit project werd gesubsidieerd ten belope van 250.000 euro voor de periode van 15 juni 2004 tot en met 14 juni 2005 en wordt nog verlengd tot eind 2005 voor een bedrag van 135.400 euro.

In het kader van de onderhandelingen tussen kabinetten Jeugd en Welzijn wordt bekeken worden of dit project uitgaande van het principe van ‘één loket’ niet thuishoort bij Welzijn.

2.5.6 Kind en Samenleving

Een subsidie van 49.860 euro werd verleend aan Kind en Samenleving vzw, Nieuwelaan 63, 1860 Meise, voor de periode van 1 december 2004 tot en met 31 oktober 2005 voor het project ‘Participatie, nu ook bij beleidsplannen...???’ met als doel de implementatie van kinderparticipatie op het lokale beleidsniveau.

Het project houdt o.m. in:

- algemene informatie over het project voor de lokale beleidsverantwoordelijken via de elektronische media
- pilootwerking met en coaching van minimaal één gemeente uit elke provincie
- inrichting van workshops, waarbij aan de deelnemers een handboek ter beschikking zal gesteld worden, en de uitbouw van vormingsprogramma’s
- begeleiding van het project door een expertengroep met vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid en relevante kinderrechten- en jeugdorganisaties.

2.6 Sensibilisering bepalingen en beginselen IVRK

In artikel 42 van het IVRK verbinden de verdragsstaten er zich toe de bepalingen en beginselen van het IVRK op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken en dat zowel bij volwassenen als bij kinderen. Dit gebeurt door de subsidiëring van allerlei initiatieven inzake kinderrechten (zie boven).

In het bijzonder kan gewezen op de jongereninformatiegidsen die de minister van Jeugd nog in 2005 wenst te subsidiëren en de oprichting van een Vlaams Informatiepunt Jeugd, voorzien voor 2006, zie

zullen vorm geven aan het door het regeerakkoord 2004-2009 aangekondigde jeuginformatiebeleid. Meer informatie over het jeuginformatiebeleid kan geraadpleegd worden in het hoofdstuk 'Verticaal beleid' onder 'Participatie'.

Verder kan in de rand ook gewezen worden op de nood aan structurele gegevensverzameling over de leefsituatie van kinderen, bij voorkeur met het kind als analyse-eenheid. De opvolging van het IVRK en met name de rapportering aan het Comité voor de Rechten van het Kind vereist dat de Vlaamse Gemeenschap, zoals afgesproken in het kader van het VAK, uitgaande van haar bevoegdheden hiervoor instaat. Dit is een bezorgdheid die met het Jeugdonderzoeksplatform en de nieuwe studiedienst bij de diensten van de Minister-president zeker zal moeten worden opgenomen. Daarbij zal men ook niet mogen voorbijgaan aan de gegevens die bij de verschillende beleidsdomeinen voorhanden zijn. Hierbij kan verwezen worden naar het hoofdstuk 'Verticaal beleid' onder 'Belang van het Kind'.

Ook deze verslaggeving is zeker een middel om, vooral beleidsmakers, te sensibiliseren. Hier verwijzen we naar de eigen website Kinderrechten van de Vlaamse overheid en de verspreiding van de informatiedragers van het Kinderrechtencommissariaat.

2.6.1 Website van de Vlaamse overheid

Het internet biedt de mogelijkheid om informatie op een zeer gebruiksvriendelijke manier ter beschikking te stellen. Het heeft als grote voordeel dat het juridische en maatschappelijke onderscheid tussen minder- en meerderjarigen hier niet speelt. Het internet is dan ook een ideaal instrument om informatie aangaande kinderrechten ter beschikking van de hele bevolking te stellen. Sinds 11 maart 2002 zijn we op deze uitdaging ingegaan door de ontwikkeling van een eigen (deel)website 'kinderrechten' binnen het geheel van de Vlaamse overheid: (<http://www.vlaanderen.be/kinderrechten>).

Deze website m.b.t. kinderrechten van de Vlaamse overheid bevat de meest relevante informatie aangaande kinderrechten in het algemeen en het door de Vlaamse overheid gevoerde beleid inzake kinderrechten in het bijzonder:

- de tekst van en achtergrondinformatie over het IVRK,
- de gegevens van de aanspreekpunten Kinderrechten van de Vlaamse overheid gerangschikt naar bevoegdheid,
- een overzicht van de gouvernementele en niet – gouvernementele organisaties die zich in Vlaanderen, de Franse Gemeenschap op federaal en internationaal vlak bezig houden met de rechten van kinderen,
- alle nuttig informatie over de kindeffectrapportage
- en andere relevante en actuele documentatie waaronder het Vlaams Actieplan Kinderrechten.

Op 9 maart 2004 werd een sitemeter geplaatst. Gemiddeld wordt de website door meer dan 1100 bezoekers geraadpleegd. Daarbij moet aangestipt worden dat iemand die de website meerdere keren per dag bezoekt maar 1 keer wordt geteld. De bezoekerscijfers zijn overigens voor iedereen raadpleegbaar.

Het is de bedoeling om deze website te behouden ook na de integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid op administratief vlak.

2.6.2 Verspreiding informatiedragers Kinderrechtencommissariaat

Ook in 2004-2005 heeft de Vlaamse overheid na een evaluatie en in opvolging van de afspraken terzake tussen de kinderrechtencommissaris enerzijds en de bevoegde ministers van Welzijn, Jeugd en

Onderwijs actief meegewerkt aan de verspreiding van informatiedragers van het Kinderrechtencommissariaat²³.

De verzendingskosten die de Vlaamse overheid aldus op zich neemt, zijn aanzienlijk. Daar staat tegenover dat dit de regering de mogelijkheid biedt om op een eenvoudige manier bekendmakingscampagnes te voeren m.b.t. kinderrechten, een taak die de regering inderdaad ook heeft en in de toekomst in het kader van het jeugdinformatiebeleid ongetwijfeld beter ter harte zal kunnen nemen.

2.7 Nationale en internationale samenwerking

Onder de uitgangspunten van het inclusief Vlaamse kinderrechtenbeleid gaven we aan dat het IVRK de standaard, de minimumnorm is die de overheid moet waarborgen. In het zoekproces om te achterhalen wat passend is om de rechten van het kind op nationaal en internationaal vlak te waarborgen, kan men dan ook tot de vaststelling komen dat een wijziging van het IVRK wenselijk is en/ of aanvullende normen in de vorm van facultatieve protocollen of afzonderlijke verdragen moeten afgesloten worden. Daarom bespreken we hier het goedkeuringsproces in België en in het bijzonder voor wat betreft de Vlaamse Gemeenschap van de facultatieve protocollen bij het IVRK en het amendement bij artikel 43 van het IVRK. Verder besteden we ook kort aandacht aan andere verdragen die de rechtspositie van kinderen verbeteren. Ten vierde bespreken we de opvolging die aan de VN – Kindertop, New York, mei 2002 en de aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind gegeven werd door Vlaanderen en België.

2.7.1 Facultatieve protocollen IVRK

Op 25 mei 2000 werden door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties twee facultatieve protocollen bij het IVRK goedgekeurd:

- Facultatief protocol over de kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind
- Facultatief protocol over kinderen in gewapende conflicten bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Het facultatief protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Het facultatief protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind heeft zoals het IVRK zelf betrekking op zowel de bevoegdheden van de Federale overheid als die van de Gemeenschappen. Het protocol moet dan ook door de verschillende parlementen goedgekeurd worden om in België in werking te kunnen treden.

Als we de artikelen van het protocol overlopen, zien we dat de artikelen 8, 9 en 12 onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap vallen.

De artikelen 8 en 9 van het protocol hebben betrekking op onderwijs, welzijn en de preventieve gezondheidszorg. Deze bepalingen handelen over de vereiste professionele vorming en de nood aan bescherming en preventie.

Artikel 12 van het protocol voorziet in een rapportage door de Verdragsstaat twee jaar na de inwerkingtreding van het Protocol. Nadien moet de rapportering gebeuren in het kader van de

²³ Zie: <http://www.kinderrechten.be/>

vijfjaarlijkse rapporten die opgemaakt worden bij toepassing van artikel 44 van het Verdrag. Zodoende wordt het toezicht op het protocol geïntegreerd in het algemene toezicht door het VN – Comité voor de Rechten van het Kind op de toepassing van het Verdrag. Op Vlaams niveau zal de opvolging dan ook voortaan gebeuren door de coördinerend minister Kinderrechten.

Zoals aangekondigd in het kader van de beleidsconclusies van het vorige jaarverslag heeft de Vlaamse regering spoed gezet achter de behandeling van dit dossier. De goedkeuringsprocedure op Vlaams niveau werd voorbereid door de ministers bevoegd voor het buitenlands beleid en de coördinatie van het kinderrechtenbeleid. Als eerste overheid bekwamen we het gunstig advies van de Raad van State. Het ontwerp werd in het Parlement ingediend. In de plenaire vergadering van 29 januari 2003 werd het protocol door het Vlaams Parlement goedgekeurd. Op 7 februari 2003 werd het vervolgens bekrachtigd door de Vlaamse Regering.

In het kader van de Werkgroep Gemengde Verdragen bij Buitenlandse Zaken heeft de Vlaamse Gemeenschap de andere overheden geïnformeerd over het feit dat de procedure op Vlaams niveau volledig afgerond werd. Binnen de werkgroep werd afgesproken dat alle overheden het nodige zullen doen om hun procedure tegen het einde van 2003 af te ronden.

Raadpleging van het Belgisch Staatsblad naar aanleiding van de eindredactie van deze verslaggeving geeft ons de volgende stand van zaken:

- Duitse Gemeenschap: decreet van 27 oktober 2003 (B.S., 12 februari 2004)
- Franse Gemeenschap: decreet van 12 mei 2004 (B.S., 7 juni 2004).

De Vlaamse Gemeenschap zal niet nalaten dit dossier van nabij op te volgen en bij de Federale Overheid op een snelle ratificatie aan te dringen.

Het facultatief protocol over kinderen in gewapende conflicten bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Dit protocol behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de Federale Overheid.

De goedkeuring gebeurde bij wet van 29 april 2002 houdende instemming met het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, inzake kinderen in gewapend conflict, aangenomen te New York op 25 mei 2000 (B.S., 17 oktober 2002). Het protocol werd door België vervolgens geratificeerd op 6 mei 2002.

2.7.2 Amendement bij artikel 43 IVRK

Artikel 43 van het Verdrag inzake de rechten van het kind behandelt de oprichting van het Comité voor de Rechten van het Kind, dat belast wordt met nazicht van de rapporten over naleving van het verdrag die de verdragspartijen vijfjaarlijks moeten indienen.

Artikel 43, §2 bepaalt de samenstelling van bovenvermeld comité en stelt in zijn oorspronkelijke versie dat *'het Comité bestaat uit tien deskundigen van hoog zedelijk aanzien en met erkende bekwaamheid op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt. De leden van het Comité worden door de Staten die partij zijn, gekozen uit hun onderdanen, en treden op in hun persoonlijke hoedanigheid, waarbij aandacht wordt geschonken aan een evenredige geografische verdeling, alsmede aan de vertegenwoordiging van de voornaamste rechtsstelsels'*.

In 1995 hadden reeds 180 landen het Verdrag geratificeerd. Hierdoor kwam een (te) grote werklast terecht op de schouders van het Comité voor de Rechten van het Kind, dat immers verondersteld werd toen reeds 180 rapporten over de naleving van het verdrag na te zien. Om die reden diende Costa Rica op 17 april 1995 bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties een voorstel in tot wijziging van artikel 43, §2 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, waarbij het woord *'tien'* vervangen werd door *'achttien'*. De Conferentie van de verdragspartijen keurde op 12 december 1995 het

voorstel van Costa Rica goed. Op 28 februari 1996 keurde ook de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in resolutie A/RES/50/155 het voorstel goed.

De wijziging van artikel 43 trad in werking op 18 november 2002. Op deze datum ratificeerde het 128ste land (Ierland) de wijziging van artikel 43, §2. Hierdoor werd het quotum van ratificatie door twee derden van de lidstaten (2/3 van 191 is 127,3) gehaald en trad het gewijzigde artikel in werking. De ratificatie door België was strikt juridisch niet langer vereist. De procedure werd evenwel voortgezet gelet op het belang van het verdrag en op het feit dat België als enige lidstaat van de Europese Unie deze wijziging niet had geratificeerd. De wijziging van artikel 43 werd uiteindelijk geratificeerd na goedkeuring door de Federale Staat (wet van 11 april 2003, B.S. 3 augustus 2004), de Duitse Gemeenschap (decreet van 27 oktober 2003, B.S. 29 januari 2004), de Franse Gemeenschap (decreet van 17 december 2003, B.S. 20 januari 2004), de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Ordonnantie van 1 april 2004, B.S. 24 juni 2004) en de Vlaamse Gemeenschap (decreet van 7 mei 2004, B.S. 13 juli 2004).

2.7.3 Andere verdragen

Internationale, multilaterale, verdragen die, bijkomend bij het IVRK, de rechtspositie van kinderen in Vlaanderen verbeteren, zijn:

1. Verdrag nr. 182 betreffende het verbod van de ergste vormen van kinderarbeid en de onmiddellijke actie met het oog op de afschaffing ervan, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar zevenentachtigste zitting in Genève op 17 juni 1999
2. Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie, ondertekend te Den Haag op 29 mei 1993
3. Aanvullend Protocol inzake de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, bij het verdrag van de Verenigde Naties tegen transnationale georganiseerde misdaad, opgemaakt in New York op 15 november 2000
4. Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen
5. Europese Grondwet.

De eerste drie verdragen werden door de Vlaamse Gemeenschap reeds decretaal goedgekeurd, respectievelijk bij decreten van 21 december 2001 (B.S., 29 januari 2002), 8 mei 2002 (B.S., 18 juni 2002) en 7 mei 2004 (B.S., 16 juli 2004).

De eerste twee verdragen doorliepen de gehele Belgische ratificatieprocedure doorlopen en zijn dan ook van kracht in België.

Het vierde verdrag werd op 1 april 2003 mede namens Vlaanderen door België ondertekend.

In deze context is het overigens ook interessant om op te merken dat de aandacht voor kinderrechten ook op het niveau van de Europese Unie wortel schiet. De Europese Grondwet, zoals aangenomen door Europese Unie op 18 juni 2004 waarborgt de bescherming van de rechten van het kind in het kader van de interne en externe doelstellingen van de EU²⁴. Dit is inderdaad van niet te onderschatten belang. Immers, de lidstaten die verbonden zijn door het IVRK staan bevoegdheden af aan de EU en de vraag is hoe het verder moet met de toetsing van Europese maatregelen aan de rechten van het kind. De Vlaamse Regering zal de implementatie van de rechten van het kind op het niveau van de Europese Unie van nabij blijven volgen.

²⁴ Zie: http://europe.eu.int/futurum/eu_constitution_en.htm

2.7.4 Opvolging VN – Kindertop, New York, mei 2002 en aanbevelingen Comité voor de Rechten van het Kind

Voor het verslag van de VN – Kindertop, gehouden te New York, in mei 2002, en van de deelname van de Vlaamse Gemeenschap verwijzen we naar de verslaggeving 2002 en 2003.

Een eerste stap in de uitvoering van deze internationaal gemaakte afspraken in het wereldactieplan ‘A world fit for children’ is gezet met de beslissing van de Vlaamse regering van 28 juni 2002 om de coördinerend minister Kinderrechten te machtigen om de opvolging van de VN-kindertop te verzekeren.

In New York heeft elke staat zich geëngageerd om zo mogelijk voor eind 2003 een eigen actieplan op te maken om uitvoering te geven aan de engagementen aangegaan te New York. In België betreft het een gemengde bevoegdheid van de Federale Overheid, Gemeenschappen en Gewesten.

Een opvolgingsconferentie van Europese en Centraalaziatische landen werd gehouden in mei 2004 te Sarajevo. Ook België en de Vlaamse Gemeenschap waren vertegenwoordigd. In ‘The Sarajevo Commitment’ aldaar aangenomen, besloot men o.m. nationale actieplannen op te maken tegen mei 2005 en tegen 2007 de vooruitgang te monitoren als input voor het eigen beleid en voor het opvolgingsrapport van de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Tevens werd na overleg in werkgroepen afspraken gemaakt over volgende thema’s...: investeren in kinderen (budget), vluchtelingenkinderen, geweld tegen kinderen, de rol van onderwijs in de strijd tegen Sociale uitsluiting en steden geschikt voor kinderen.

De aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind²⁵ bij het tweede Belgisch rapport²⁶, werden, in het Nederlands, reeds in het kader van de verslaggeving 2002 verspreid. Daardoor gaf de Vlaamse Regering alvast uitvoering aan de laatste slotbeschouwing waarin het Comité aan België vraagt om het tweede Belgische rapport m.i.v. de andere relevante documenten waaronder de slotbeschouwingen voor een breed publiek bekend te maken teneinde in de regering, het Parlement en bij het grote publiek, daaronder begrepen de betrokken NGO’s, het debat op gang te brengen en deze bewust te maken van het verdrag, de tenuitvoerlegging ervan en het toezicht erop.

In november 2002 besliste de Interministeriële Conferentie voor het Kind en de Jeugd tot de oprichting van drie werkgroepen:

- ontwerp van samenwerkingsakkoord Nationale Commissie
- actieplannen in het kader van de opvolging van de bijzondere zitting van de Verenigde Naties over kinderen en de aanbevelingen van het Comité voor de rechten van het Kind
- derde Belgische kinderrechtenrapport.

Wat betreft de actieplannen kan er inderdaad op gewezen worden dat de Vlaamse Gemeenschap er met de Franse Gemeenschap steeds heeft voor gepleit dat de opvolging van de aanbevelingen van het Comité zou geïntegreerd worden in een nationaal actieplan.

Immers, ook in haar aanbevelingen vraagt het Comité naar de opmaak van een ‘*een allesomvattend nationaal actieplan voor de implementatie van het verdrag voor te bereiden en ten uitvoer te leggen, met speciale aandacht voor kinderen die behoren tot de meest kwetsbare groepen (arme gezinnen, asielzoekers), door middel van een open, consultatief en participatief proces*’.

De opmaak van het derde kinderrechtenrapport was normalerwijze reeds voorzien tegen januari 2004. België heeft evenwel uitstel gekregen tot 2007. Inderdaad, het tweede Belgische rapport dat reeds ingediend was in 1999, werd in mei 2002 besproken door het Comité. België - en de Vlaamse Gemeenschap - bezorgde aan het Comité in antwoord op de gestelde vragen een actualisatie van de stand van zaken. Het uitstel stemt dan ook overeen met de achterstand die het Comité opgelopen heeft bij de behandeling van de landenrapporten.

²⁵ Zie: [http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/CRC.C.15.Add.178.En?OpenDocument](http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/CRC.C.15.Add.178.En?OpenDocument)

²⁶ De tekst van het tweede Belgische rapport kan aangevraagd worden bij de Federale Overheidsdienst Justitie – Directoraat-generaal Wetgeving Fundamentele Rechten en Vrijheden, Waterloolaan 115, 1000 Brussel.

Achtereenvolgens bespreken we nu het ontwerp van Nationaal Actieplan kinderen en de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind.

Ontwerp van Nationaal Actieplan kinderen (NAP)

De integratie van de verschillende actieplannen was een zware opdracht die opgenomen werd door Justitie, met de medewerking van de verschillende gemeenschappen en gewesten. Bedoeling was om nog in de loop van het voorjaar 2004, vóór de verkiezingen, te komen tot één coherent Nationaal Actieplan.

Zoals voor de Vlaamse Gemeenschap hebben ook de Franse Gemeenschap en de Federale Overheid hun bijdrage eerst door de eigen regering laten goedkeuren. Verder heeft de Franse Gemeenschap ook het middenveld betrokken. De werkwijze van de gemeenschappen was dan ook vrij gelijklopend. In tegenstelling tot het Vlaams actieplan is de bijdrage van de Franse Gemeenschap evenwel beperkter in omvang en overkoepelt ze niet de gewestelijke bevoegdheden. Ook de Duitse Gemeenschap leverde een bijdrage. De medewerking van het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest bleek minder evident.

De federale regering heeft haar actieplan samen met het jaarlijks federaal rapport over de toepassing van het IVRK in uitvoering van de wet van 29 april 2002 goedgekeurd. Daarbij heeft zij het middenveld, zoals gezegd, niet betrokken.

Op 6 mei 2004 heeft de Federale Overheid de verschillende andere overheden, niet-gouvernementele organisaties, Kinderrechtencommissaris en Délégué uitgenodigd voor een ‘Ronde Tafel’ over het ontwerp van nationaal actieplan. Daar waar het oorspronkelijk de bedoeling was om het NAP vervolgens nog te laten goedkeuren door de verschillende regeringen bleek dit niet meer mogelijk. De kwaliteit van het Nederlands van het NAP was beneden alle peil. Verder was het niet evident de acties en doelstellingen van het Vlaams Actieplan Kinderrechten van 2 april 2004 in deze federale coördinatie terug te vinden. Ook was het niet mogelijk om binnen die korte termijn de opmerkingen van het middenveld au sérieux te nemen. Hier mag er gerust op gewezen worden dat deze opmerkingen voornamelijk betrekking hadden op de bevoegdheid van de andere overheden. De Vlaamse Regering heeft met het Vlaams Actieplan Kinderrechten het meest omvattende actieplan opgemaakt. De Ronde Tafel was voor het middenveld overigens het eerste moment waarop zij het federale luik alsook het NAP als geheel konden commentariëren.

Vandaar werd het NAP niet meer aan de regeringen ter goedkeuring voorgelegd. Er werd afgesproken om het ontwerp van NAP aan de verschillende regeringen ter kennis te brengen, met inbegrip van de verschillende opmerkingen die geformuleerd werden.

Op 11 juni 2004 heeft de coördinerend minister Kinderrechten het ontwerp van nationaal actieplan aan de Vlaamse Regering meegedeeld tezamen met de opmerkingen uit het middenveld.

Met de aanvang van de nieuwe legislatuur van gemeenschappen en gewesten heeft de federale minister van Justitie aan de regeringen terug de vraag naar aanvullingen gesteld. Gelet op het uitgebreide en door de Vlaamse Regering reeds goedgekeurde Vlaams Actieplan Kinderrechten, heeft de Vlaamse Regering ervoor gekozen slechts die aanvullingen te maken die gebaseerd zijn op het Vlaamse Regeerakkoord 2004 – 2009.

Vlaanderen had met het Vlaams Actieplan zijn bijdrage immers reeds geleverd. Het feit dat andere federerende overheden dat niet of niet in voldoende mate hadden gedaan, kon geen reden zijn om het geleverde werk te herbeginnen. Bovendien werd op Vlaams niveau afgesproken dat het beter is in te zetten op wat de Vlaamse Regering binnen het kader van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en dus binnen het Vlaams Actieplan Kinderrechten prioritair en haalbaar acht in functie van concrete winstsituaties voor kinderen en jongeren. Hieraan wordt ondertussen invulling gegeven door de verregaande integratie van geactualiseerde doelstellingen en acties uit het Vlaams Actieplan Kinderrechten in het ontwerp van tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan dat eind dit jaar aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd. Het zal dit jeugdbeleidsplan zijn dat voor de Vlaamse Regering in

deze legislatuur de leidraad zal zijn voor de implementatie van het voorliggende Nationaal Actieplan voor Kinderen en het reeds goedgekeurde Vlaams Actieplan Kinderrechten. Het is in het kader van het tweede jeugdbeleidsplan dat dit Nationaal Actieplan voor Kinderen en het voorafgaande Vlaamse actieplan zullen worden gemonitord. Op deze wijze hopen we ook de Vlaamse planlast tot een minimum te beperken.

Momenteel is er tussen de vertegenwoordigers van de betrokken regeringen een akkoord bereikt. Op het moment van de eindredactie van de voorliggende verslaggeving, juli 2005, ontving de Vlaamse Regering de definitieve versie van het NAP. De Vlaamse Regering keurde het Nationaal Actieplan goed op 28 oktober 2005.

Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind

Op het moment van de eindredactie van de voorliggende verslaggeving, juli 2005, ontving de Vlaamse Regering van de Federale minister van Justitie de definitieve versie van het nieuwe ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie inzake de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind. Inderdaad, het op 28 mei 2004 door de Vlaamse Regering goedgekeurde en op 11 juni 2004 door de respectieve regeringen ondertekende ontwerp van samenwerkingsakkoord diende aangepast te worden tengevolge het advies van de Raad van State.

Voor de grondige inhoudelijke bespreking van het ontwerp en de aanbevelingen van het Comité die eraan ten grondslag liggen, kan verwezen worden naar de jaarlijkse verslaggeving 2004. Hier geven we nog een korte situering en schetsen we de wijzigingen die tengevolge van het advies van de Raad van de State nog werden aangebracht.

Situering

Het VN-Comité voor de Rechten van het Kind dat toeziet op de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) door de verdragsstaten, heeft zowel in 1995 als in 2002 België aanbevolen op nationaal niveau een permanent mechanisme op te richten voor toezicht op de naleving van de kinderrechten. Ook andere, nationale en internationale instanties hebben deze vraag gesteld. Vandaar wordt reeds sinds de vorige legislatuur, zowel de Vlaamse als de federale, tussen de bevoegde overheden onderhandeld over een ontwerp van samenwerkingsakkoord voorgesteld door de minister Justitie voor de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind. Ook op Vlaams niveau dringen tal van actoren, zoals de Kinderrechtencommissaris en de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, die 27 NGO's op het vlak van kinderrechten groepeerde, op de oprichting van een Nationale Commissie aan.

De Nationale Commissie zal als coördinatieorgaan tussen de federale overheid en de deelstaten enerzijds en tussen de deelstaten onderling volgende opdrachten hebben:

- rapportage aan het Comité voor de Rechten van het Kind,
- maken van afspraken met de bevoegde overheden met het oog op de door het Comité vereiste gegevensverzameling,
- afstemming en informatie-uitwisseling tussen de verschillende overheden
- toezicht op de uitvoering van de suggesties en aanbevelingen van het Comité. De Commissie kan daartoe niet-bindende adviezen verstrekken aan de bevoegde overheden
- advisering over internationale verdragen en protocollen die de rechten van kinderen raken.

Deze opdrachten moeten steeds worden uitgevoerd rekening houdend met de respectieve bevoegdheden van de verschillende betrokken overheden en met respect voor de autonomie van deze overheden.

De Commissie zal bestaan uit zowel stemgerechtigde leden als leden met raadgevende stem. De eersten zullen aangeduid worden door de bevoegde regeringen vermeld in het samenwerkingsakkoord. De leden met raadgevende stem zullen aangeduid worden door de vermelde organisaties en instellingen, zoals de regeringen, de administraties, de magistratuur, de steden, gemeenten en provincies, de universiteiten, de niet-gouvernementele organisaties, de Kinderrechtencommissaris, het Belgisch Comité voor Unicef en het Centrum voor Gelijkheid van kansen en racismebestrijding, de advocaten, de Vlaamse Jeugdraad en Vlaamse Scholierenkoepel.

Advies Raad van State

De opmerkingen van de Raad van State hadden betrekking op enerzijds de hoedanigheid van de overheden die het akkoord hebben ondertekend en anderzijds op de budgettaire verdeelsleutel.

Ten eerste merkt de Raad in haar advies op dat niet alle overheden die bevoegd zijn om de naleving van het IVRK te waarborgen, betrokken waren bij het samenwerkingsakkoord van 2004. Met name wijst ze op het ontbreken van het Vlaamse Gewest. Verder is ook de ondertekening door het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest problematisch. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie kan niet voor het gewest tekenen zoals gebeurd is. Beide instellingen moeten vanuit hun eigen bevoegdheden betrokken worden alsook de Franse Gemeenschapscommissie.

Bij het nieuwe ontwerp van samenwerkingsakkoord is aan deze opmerkingen verholpen door de betrokkenheid van respectievelijk de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest enerzijds en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie anderzijds. De betrokkenheid van deze instellingen is ook terug te vinden in de samenstelling van de commissie. Aan de stemgerechtigde leden werd toegevoegd de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werd geschrapt als stemgerechtigd lid. De Vlaamse Regering beschikt zoals de Federale Regering over twee stemgerechtigde leden.

Ten tweede merkt de Raad op, met verwijzing naar artikel 15, alinea 2 van het ontwerpakkoord van 2004, dat bepaalt dat 20% van de begroting gedragen wordt door de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en het Waals Gewest, dat het akkoord niet preciseert wie hoeveel moet bijdragen.

Pas in de vergadering van het Overlegcomité van 25 mei 2005 werd hierover een akkoord bereikt.

Nu zal het nieuwe akkoord terug de hele procedure van voor af aan moeten doorlopen, te beginnen met de principiële goedkeuring door de regering en de ondertekening tot en met de goedkeuring door alle betrokken parlementen. Belangrijk is echter dat de politieke wil er nu wel degelijk is om te komen tot een heus, onderbouwd samenwerkingsakkoord dat in werking zou moeten treden op 1 januari 2006.

De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel zal alles in het werk stellen om de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord in het voorjaar 2006 mogelijk te maken. In concreto behelst dit het bekomen van het akkoord van de inspecteur van Financiën, de opmaak van een kindeffectrapport, de principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering, het advies van de Raad van State, de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering en de indiening van het ontwerp van instemmingsdecreet bij het Parlement ter goedkeuring. Het voorontwerp van instemmingsdecreet werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 16 september 2005.

VERTICAAL BELEID

In het kader van het verticaal beleid behandelen we de initiatieven met effecten op kinderen en hun rechten die in de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse Gemeenschap werden genomen. Het KER – decreet beoogt een toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind. Daartoe gaan we zoals hierboven reeds uiteengezet uit van de bepalingen en beginselen van het IVRK. Om de samenhang tussen de verschillende bepalingen en beginselen te benadrukken, toetsen we het gevoerde beleid aan de vier hoofdbeginselen van het IVRK. Pro memore laten we de implementatie van een specifiek beginsel steeds voorafgaan door de tekst van de betrokken bepaling uit het IVRK en vervolgens, omkaderd, een korte en bondige samenvatting ervan. Dit mag evenwel geenszins de indruk wekken dat de toepassing van de vier basisbeginselen los van elkaar kan gebeuren. Uiteindelijk moet elk initiatief de vier beginselen respecteren.

1. Belang van het kind (art. 3)

Art. 3 IVRK:

'Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.'

Kortom:

<p>'Alle acties met betrekking tot het kind dienen ten volle rekening te houden met zijn of haar belang. De Staat is verplicht adequate zorgen te verlenen wanneer ouders of andere verantwoordelijken terzake in gebreke blijven.'</p>

1.1 Adoptie

1.1.1 Beleidsvoorbereiding

Als Vlaamse Centrale Autoriteit leverde Kind en Gezin een bijdrage aan de totstandkoming van een nieuwe regelgeving met betrekking tot adoptie op het Vlaams niveau. De nieuwe federale wet werd

reeds gestemd op 20 maart 2003. Op 30 april 2004 werd ook een nieuw Vlaams adoptiedecreet door het Parlement goedgekeurd. Na een kritische evaluatie is gebleken dat dit decreet op een aantal punten diende aangepast te worden. Een nieuw ontwerp van decreet, dat het vorige op een aantal punten wijzigt, werd ingediend. Zo werd het toepassingsgebied beperkt tot interlandelijke adoptie, werd het bijdragesysteem voor kandidaat-adoptanten vereenvoudigd en werden een aantal wijzigingen aangebracht in de structuren.

Verder werden twee uitvoeringsbesluiten voorbereid. Eén tot uitvoering van het nieuwe adoptiedecreet. Eén tot wijziging van het bestaande besluit betreffende de erkenning van binnenlandse adoptiediensten van 19 april 2002. Op die manier wordt ook de regelgeving inzake binnenlandse adoptie aangepast aan de eisen van de federale wet. In de toekomst dient elke kandidaat-adoptant een voorbereiding te volgen en beoordeeld te worden op zijn geschiktheid om te adopteren. Ook wordt de rol van de Vlaamse Centrale Autoriteit tengevolge van de federale wet versterkt.

De voorbereiding van de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving was dus een belangrijke activiteit. Deze hervorming heeft tot gevolg dat de werking van de Vlaamse Centrale Autoriteit zowel inhoudelijk als organisatorisch dient bijgestuurd te worden.

Het te sluiten samenwerkingsakkoord met de andere overheden in het kader van de uitvoering van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van adoptie is afgewerkt door de regering en is neergelegd ter goedkeuring in de respectievelijke parlementen.

1.1.2 Projectwerking in Vlaanderen

Het project 'Zoekregister' dat het recht op identiteit voor de geadopteerden en de mogelijkheid tot het kennen van hun oorspronkelijke familie wil waarborgen, kreeg via Kind en Gezin een verlenging van subsidiëring.

1.1.3 Projectwerking in het buitenland

De steun aan het reïntegratieproject voor hulp aan jonge moeders en hun kind in Moldavië werd gecontinueerd. Dit project waarborgt opnieuw het subsidiariteitsbeginsel, namelijk aan de kinderen zoveel mogelijk de kans bieden om in de eigen familie op te groeien.

1.1.4 Samenwerking met het buitenland

Alleen samenwerking tussen de ontvangende en de herkomstlanden maakt een gedeelde verantwoordelijkheid inzake adoptie mogelijk. Daarvoor is internationaal overleg noodzakelijk. Dit gebeurde hoofdzakelijk via de diplomatieke posten in samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Met de internationale organisatie 'Service Social International', gevestigd in Genève en partner van Kind en Gezin, bestaat een gestructureerde samenwerking met betrekking tot de buitenlandse adoptiekanalen. In 2004 werd deze samenwerking opnieuw bevestigd door een verlenging van het partnership met 3 jaar. SSI heeft een informerende en sensibiliserende rol naar centrale autoriteiten toe met betrekking tot buitenlandse adoptiekanalen en daarbij aansluitende thema's in het belang van het kind.

Kind en Gezin werkte mee aan de voorbereidingen tot het sluiten van een bilateraal akkoord met Vietnam dat ondertekend werd op 17 maart 2005.

1.2 Kinderopvang

Kind en Gezin werkte in 2004 samen met het Vormingscentrum ter Begeleiding van het Jonge Kind aan een boek waarin alle informatie over de kwaliteit van de kinderopvang wordt bij elkaar gebracht. Een van de hoofdstukken gaat over het omgaan met elk kind in de opvang. In dit hoofdstuk zal ook informatie gegeven worden over kinderopvang. Het doel is om dit boek aan elke opvangvoorziening te bezorgen. Het zal eind 2005 klaar zijn en verspreid worden in de gehele kinderopvang.

Het decreet houdende de toekenning van dienstencheques in de kinderopvang werd in het Vlaams parlement goedgekeurd.

1.3 Welzijn

1.3.1 Integrale jeugdhulp²⁷

In de vorige verslaggeving²⁸ maakten we gewag van de goedkeuring van twee decreten integrale jeugdhulp op 7 mei 2004: het decreet betreffende de integrale jeugdhulp (hierna kaderdecreet genoemd) en het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.

In de periode 1 april 2004 - 30 juni 2005 zijn we beland in de implementatiefase van integrale jeugdhulp. Concreet werden in deze periode twee uitvoeringsbesluiten voorbereid: het besluit tot afbakening van het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp en van de regio's integrale jeugdhulp en tot regeling van de beleidsafstemming integrale jeugdhulp enerzijds en het besluit betreffende de modulering en de netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening en crisishulpverlening in het raam van de integrale jeugdhulp anderzijds. Het eerstgenoemde besluit werd goedgekeurd op 11 juni 2004. De goedkeuring door de Vlaamse Regering en de inwerkingtreding van het laatstgenoemde zal wellicht nog voor het najaar 2005 zijn. Het betreft twee uitvoeringsbesluiten in de context van het kaderdecreet. Nog in de context van het kaderdecreet werd een ontwerp van rapport voorbereid voor de Vlaamse Regering inzake de hervorming van de gerechtelijke jeugdhulp in Vlaanderen. In dit ontwerp van rapport worden de conceptuele contouren uitgezet voor een hervorming van de toegang tot de gerechtelijke jeugdhulp, van de fase van de rechtspleging en van de uitvoering van de gerechtelijke jeugdhulp voor wat betreft problematische opvoedings- en leefsituaties en psychiatrische problematiek. Dit ontwerp van rapport werd uitgewerkt in nauw overleg met de jeugdhulpaanbieders die gerechtelijke jeugdhulp aanbieden, de wetenschappelijke wereld en de magistratuur. Daarbij kreeg ook de interferentie met het Wetsontwerp Onkelinx inzake de afhandeling van jeugdgedelinquentie de nodige aandacht en werd er rekening gehouden met het standpunt terzake van de Vlaamse Regering (zie verder onder 'Leven, overleven en ontwikkeling).

In de context van het decreet rechtspositie werd door de administraties van de betrokken sectoren binnen integrale jeugdhulp (Kind en Gezin, Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, Algemeen Welzijnswerk, Bijzondere Jeugdbijstand, Centra voor Leerlingenbegeleiding, Centra Integrale Gezinszorg, Centra Geestelijke Gezondheidszorg) gewerkt aan de screening van de sectorale regelgeving, teneinde deze in overeenstemming te brengen met de bepalingen van het decreet rechtspositie. Dit resulteerde in een plan van aanpak voor de onderscheiden sectoren. Voorts werd ook gewerkt aan een plan van aanpak aangaande vorming, communicatie en sensibilisering inzake de inhoud van dit decreet. Het betreft enerzijds een actieplan naar hulpverleners toe en anderzijds naar ouders, opvoedingsverantwoordelijken en minderjarigen. In de periode 1 april 2004 - 30 juni 2005 werd in dit verband vormingsmateriaal ontwikkeld voor de voorzieningen die

²⁷ Voor meer info zie www.vlaanderen.be/jeugdhulp.

²⁸ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind 2004, p. 66-67.

vallen onder het toepassingsgebied van het decreet rechtspositie. Dit materiaal werd ontwikkeld door de vzw Kinderrechtswinkels, in nauwe consultatie met het werkveld teneinde knelpunten en good practices inzake de toepassing van dit decreet te detecteren. Dit materiaal zal klaar zijn eind 2005. Naast dit materiaal zal er ook een informatiebrochure beschikbaar zijn over het decreet rechtspositie. Vorming, sensibilisering en procesondersteuning is gepland voor 2006. In die periode worden ook concrete acties gepland naar minderjarigen, ouders en opvoedingsverantwoordelijken.

Zodoende werd gestart met de uitvoering van artikel 32 van het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp door budgettaire ruimte te creëren voor vorming, communicatie en sensibilering rond het decreet rechtspositie en dit op recurrente basis.

1.3.2 Algemeen Welzijnswerk

Met betrekking tot het algemeen welzijnswerk zijn het afgelopen jaar geen nieuwe impulsen gegeven om initiatieven op te starten die betrekking hebben op jongeren en kinderen.

De autonome centra voor algemeen welzijnswerk bezitten een specifiek hulpaanbod voor jongeren (informatie en advies (JAC's), preventie en vorming, psychosociale begeleiding, crisisopvang, jongvolwassenenopvang (17-25 jaar), kinderwerkingen binnen residentiële settings, enz.). Uiteraard hebben deze centra het hulpaanbod naar jongeren gecontinueerd. Het algemeen welzijnswerk - en vooral de CAW's uit de drie pilootregio's IJH - werkt bovendien ten volle mee aan het proces integrale jeugdhulp.

1.3.3 Bijzondere Jeugdbijstand

Hulpverlening via private voorzieningen

De hulpverlening aan jongeren werd verder kwalitatief uitgebouwd vanuit de deelname aan de werkgroepen Integrale Jeugdhulpverlening in functie van een hulp op maat waarbij de cliënt centraal staat.

Voor de implementatie van het IVRK in de private voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand wordt een beroep gedaan op de vzw Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ), een in 1999 opgerichte en sedert juni 2001 door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerde organisatie voor inhoudelijke en methodologische ontwikkeling ten behoeve van de private sector. Voor het werkjaar 2004-2005 was een van de kernopdrachten voor OSBJ de implementatie van de kinderrechten in de sector bijzondere jeugdbijstand. OSBJ wil alle organisaties ondersteunen om na te denken over hun manier van omgaan met kinderen en jongeren. Hiervoor wordt het IVRK als kader gebruikt.

OSBJ creëerde hiervoor het pilootproject 'DJINN' dat poogt om een aantal pilootvoorzieningen kritisch te laten reflecteren over het eigen handelen en hun hulpverleningspraktijk te toetsen en te evalueren aan de hand van de uitgangspunten van het IVRK. Het project zal leiden tot een eindrapport dat in de loop van 2006 zal worden geconsolideerd en met alle betrokken actoren besproken en dat als ondersteunend instrument zal worden gebruikt voor de totale sector (de private voorzieningen en de projecten).

Het IVRK wordt dus gebruikt als reflectie- en evaluatie-instrument, maar ook als pedagogisch en ethisch instrument.

Meer info over het DJINN-project is te vinden op www.osbj.be.

Gemeenschapsinstellingen

De Gemeenschapsinstellingen wijzen erop dat ze in het kader van hun functie naar gedwongen hulp, naast het IVRK, uiteraard ook rekening gehouden met de 'Regels voor de bescherming van jongeren die van hun vrijheid zijn beroofd', aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties door resolutie 45/113 van 14 december 1990, die aansluiten bij de 'Regels van Peking', 1985 (40/33) en de 'Richtlijnen van Riadh', 1990 (45/112). De ontwikkelingen in het jeugdbeleidsplan, geënt als het is op het Vlaams Actieplan Kinderrechten, worden opgevolgd. Verder wordt, via deelname aan beleidsvergaderingen en in samenspraak met de instellingen, de nodige aandacht besteed aan de implementatie van de bepalingen van het decreet van 7 mei 2004 aangaande de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.

Binnen campus 'De Markt' werd een werkgroep opgericht die een aantal aspecten van het instellingsleven, erg bepalend voor onze jongeren omwille van het allesomvattend regime van een internaat, gaat herbekijken, vanuit het standpunt van goede hulpverlening, betrekken van ouders, en rechten van jongeren.

Deze werkgroep behandelt o.a.:

- het systeem van de "individuele begeleider"
- de bewonersvergadering
- het zelfbestuur van jongeren binnen onze campus
- de persoonlijke levenssfeer van jongeren (kamer, kledij, haardracht, sieraden, muziek, zakgeld, ...)
- leefgroepreglementen in jongerentaal
- klachtenprocedures in jongerentaal
- sanctiereglement in jongerentaal).

Vanuit de campus 'De Zande' werd vanuit het belang van het kind, het volgende gemeld.

Het inbrengen van het werken met handelingsplannen binnen de context van de werking van de Gemeenschapsinstelling leidt ertoe dat jongeren op een meer doelgerichte wijze begeleid en ondersteund wordt tijdens hun verblijf. In vergelijking met het verleden wordt meer nadrukkelijk, meer frequent en meer systematisch stilgestaan bij de noden van elke jongere en de manier waarop de GI daar een adequaat antwoord op kan bieden.

In het bijzonder kan daarbij gewezen worden op het realiseren van leefgroepeteams met 9 begeleid(st)ers voor 10 jongeren. (in de daaraan voorafgaande situatie in het open regime betrof dat 5 begeleid(st)ers voor 12 jongeren).

De gevoelige versterking van het personele kader was een noodzakelijke voorwaarde om het vooropgestelde meer doelgericht intens pedagogisch werken mogelijk te maken. Een meer individuele benadering van elke jongere, evenals het werken met kleine subgroepjes wordt hiermee mogelijk.

1.3.4 Bezoekruimtes

Sedert 1 januari 2004 subsidieert de Vlaamse Gemeenschap de bezoekruimtes. Vóór 1 januari 2004 subsidieerde de Federale Overheidsdienst Justitie de bezoekruimtes. In een bezoekruimte wordt het contact tussen ouders en kinderen tijdelijk begeleid, indien dit contact, meestal na een scheiding, gedurende onbepaalde tijd onderbroken werd of zodanig conflictueus verloopt dat het welzijn van het kind hierdoor in het gedrang komt. Het doel van de begeleiding is contactherstel.

De bezoekruimtes werden in het uitvoeringsbesluit bij het decreet op het algemeen welzijnswerk opgenomen als bijkomende opdracht van de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW). Op dit

moment maken de dertien bezoekenruimtes deel uit van een CAW. De reguliere subsidie-enveloppes van die CAW's werden verhoogd.

Bij de overname door de Vlaamse Gemeenschap werden de subsidies van de bezoekenruimtes verhoogd. Elke bezoekenruimte kreeg 0,3 VTE extra. Elke bezoekenruimte ging er dus financieel op vooruit. De totale subsidiëring bedraagt nu ongeveer 1,5 miljoen euro. Daarnaast subsidieert de Vlaamse overheid een stafmedewerker bij het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.

De erkenning als bijkomende opdracht van de centra voor algemeen welzijnswerk betekent onder meer dat de bezoekenruimtes een sectorprotocol krijgen. De bezoekenruimtes bereikten intussen overeenstemming over een sectorprotocol (waarin de opdracht, de doelstellingen, de taken en de werkingsprincipes van de bezoekenruimtes worden vastgelegd). Het betekent ook dat de bezoekenruimtes een plaats moeten krijgen in de beleidsplannen en jaarverslagen van de CAW's. De bezoekenruimtes maakten begin 2004 dan ook een aanvulling bij het beleidsplan van hun CAW.

Aangezien vele cliënten van de bezoekenruimtes door het gerecht worden doorverwezen, is een samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de federale Staat vereist. Hierin zullen afspraken rond doorverwijzing, deontologie en rapportage opgenomen worden. De Vlaamse overheid zocht contact met de federale minister van Justitie omtrent een dergelijk samenwerkingsakkoord en trad in overleg met de sector omtrent de mogelijke inhoud ervan. Dergelijk samenwerkingsakkoord moet door de regeringen en parlementen goedgekeurd worden en mag dan ook niet op korte termijn verwacht worden. Een ontwerp van samenwerkingsakkoord is klaar. De onderhandelingen tussen de Vlaamse en de federale overheid startten op 17 juni 2005. Met het samenwerkingsakkoord zal tegemoet gekomen worden aan de motie van 24 september 2003 van het Vlaams Parlement, de beslissing van 27 juni 2003 van de Vlaamse Regering en het advies van de Raad van State van 11 februari 2002 over het ontwerp van koninklijk besluit 'betreffende de subsidiëring van organismen die voorzien in een gespecialiseerde omkadering voor burgers die betrokken zijn bij een gerechtelijke procedure'.

Een laatste aandachtspunt is het bestaan van wachtlijsten. Ongeveer de helft van de bezoekenruimtes hanteert een wachtlijst. Een aantal van deze bezoekenruimtes kiest ervoor om de cliënten zeer diepgaand en grondig te begeleiden, om de kansen op een succesvolle zelfstandige/ niet-begeleide uitoefening van het recht op persoonlijk contact te maximaliseren. Een evaluatie zal moeten uitwijzen of deze intensieve aanpak nodig is en desgevallend ook tot betere resultaten leidt.

1.3.5 Onderzoek naar effecten op scheidingsituaties op kinderen en ouders

In opdracht van het kabinet van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zet het CBGS een onderzoek op naar enerzijds de beleving en anderzijds de effecten van scheidingsituaties op kinderen en ouders.

In 2005 wordt een stand van zaken – een 'state of the art' - opgemaakt van de feitelijke ontwikkelingen, het (internationaal) wetenschappelijk onderzoek, de beleidsondersteuning en de hulpverlening inzake scheiding in Vlaanderen via verschillende deelprojecten:

- demografie van scheiding en hertrouw in Vlaanderen
- uitgebreid literatuuroverzicht
- gevolgen van echtscheiding, longitudinaal & internationaal (ECHP)
- overzicht en analyse van het beleid ten aanzien van scheiding (Vlaams / federaal)
- een cartografie van het formeel hulp- en dienstverleningsaanbod inzake scheiding.

In 2005 wordt ook gestart met het uitwerken van het onderzoeksdesign in samenwerking met Marc Callens (sample). In 2006 wordt een grootschalige survey verwacht naar de beleving en effecten van scheiding op kinderen en ouders.

Het doel van deze studie is te komen tot inzicht in de beleving en effecten van scheiding op kinderen en ouders, en tot visieontwikkeling over hoe de overheid via de hulp- en dienstverlening en het gezinsbeleid de mogelijke negatieve effecten kan aanpakken.

1.4 Filmkeuring

De (vorige) Vlaamse Regering keurde het samenwerkingsakkoord goed tussen de gemeenschappen betreffende de keuring van films die gezien mogen worden door minderjarigen van minder dan 16 jaar²⁹.

In 2004 werd de volgende beleidsconclusie geformuleerd:

‘Tijdens de besprekingen voor het (ontwerp van) samenwerkingsakkoord filmkeuring, werd duidelijk dat de verschillende Gemeenschappen op termijn tot een grondigere hervorming van het filmkeuringssysteem willen komen, vergelijkbaar met een classificatiesysteem zoals Kijkwijzer in Nederland. Kijkwijzer geeft aan de hand van pictogrammen en leeftijds categorieën kijkadvies en waarschuwingen aan de ouders. Het blijft een belangrijk aandachtspunt om de stappen die nu gezet zijn ook tijdens het volgende jaar en tijdens de nieuwe legislatuur verder te zetten en te komen tot een allesomvattend systeem van classificatie van audiovisuele producten waarbij in eerste instantie advies wordt gegeven aan de kijkers, ouders van minderjarigen, omtrent de inhoud en geschikte leeftijd.’

Inmiddels heeft de Raad van State in haar advies de bevoegdheid van de gemeenschappen wat betreft de filmkeuring betwist.

De Vlaamse Regering is echter van oordeel dat de juridische argumenten die geformuleerd kunnen worden tegen het advies van de Raad van State voldoende zwaar wegen om de conclusie van het advies van de Raad van State te betwisten. Vandaar dat de Vlaamse Regering het standpunt inneemt dat de bevoegdheden van de gemeenschappen op het vlak van de filmkeuring en het afsluiten van een samenwerkingsakkoord terzake gevrijwaard moeten worden.

Er zal dan ook verder moeten onderzocht worden hoe een systeem zoals Kijkwijzer in Vlaanderen kan worden geïmplementeerd.

De kijkwijzer is in elk geval prominent aanwezig zowel in de beleidsdocumenten van de minister voor Jeugd als deze van de minister bevoegd voor media.

1.5 Jeugd(werk)beleid

1.5.1 Landelijk jeugdwerk

Om erkend te worden als landelijk georganiseerd jeugdwerk, kunsteducatieve, participatie- of communicatievereniging volgens het decreet van 29 maart 2002 op het Vlaamse jeugdbeleid wordt als algemene erkenningsvoorwaarde gesteld: *“In de werking en de statuten, de principes en de regels van de democratie aanvaarden en bovendien het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag betreffende de Rechten van het Kind (IVRK) onderschrijven en uitdragen”*.

In 2003 waren 81 verenigingen erkend en/ of gesubsidieerd, in 2004 waren het er 84.

²⁹ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2004, p. 58.

Volgende verenigingen werden in 2004 voor het eerst in de lijst opgenomen:

- Kind en Samenleving
- CJP
- Jeugdwerknet
- Steunpunt allochtone meisjes en vrouwen
- Use-it (De Hondsjaren)
- Rasa
- Piazza dell'Arte
- De Veerman
- Kunstbende (Villanella)
- De Kunstbank
- Art Basics for Children

Op basis van de manier waarop de verenigingen in het landelijk jeugdwerk het IVRK in hun werking implementeerden, hebben we ze naar jaarlijkse gewoonte opgedeeld in vier categorieën en werd een vergelijking gemaakt van 2001 tot en met 2004.

Implementatie IVRK door het landelijk georganiseerd jeugdwerk	2001	2002	2003	2004
1. Verenigingen die ofwel stellen dat ze het IVRK in de statuten hebben opgenomen ofwel niets over het IVRK in hun werkingsverslag meedelen.	25	28	16	19
2. Verenigingen die in algemene termen verwoorden wat het onderschrijven van het IVRK voor hun werking inhoudt	22	16	29	27
3. Verenigingen die beschrijven hoe zij het IVRK in hun werking inpasten en welke van hun reguliere activiteiten in dit kader pasten	20	19	25	25
4. Verenigingen die specifiek activiteiten rond kinderrechten hebben opgezet	13	13	11	13
Totaal	80	76	81	84

Groep 1 -verenigingen die ofwel stellen dat ze het IVRK in de statuten hebben opgenomen ofwel niets over het IVRK in hun werkingsverslag meedelen- is in vergelijking met vorig jaar iets groter geworden. Vorig jaar werden er nog 16 landelijke jeugdverenigingen ondergebracht in groep 1. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit jaar ook alle kunsteducatieve en participatie- of communicatieverenigingen in het overzicht opgenomen werden. Zeven dergelijke verenigingen maken deel uit van groep 1.

Daar waar er vorig jaar nog 29 verenigingen in algemene termen verwoordden wat het onderschrijven van dit verdrag voor hun werking inhoudt, zijn er nu nog 27 verenigingen in groep 2, waarvan 3 kunsteducatieve of participatie- en communicatieverenigingen.

In groep 3 vinden we 25 verenigingen terug die beschrijven hoe zij dit verdrag in hun werking inpasten en welke van hun reguliere activiteiten in dit kader pasten. In absolute cijfers betekent dit een status quo ten opzichte van vorig jaar. Relatief gezien is er sprake van een lichte daling van 30,86 naar 29,41 %.

13 verenigingen, groep 4, zetten specifiek activiteiten rond kinderrechten op. Ze besteedden in het voorbije jaar uitdrukkelijke aandacht aan de implementatie van het IVRK én ontwikkelden terzake bovendien specifieke activiteiten, methodieken of andere initiatieven los van of aansluitend op de reguliere werking. Vorig jaar waren er 11 verenigingen in deze groep.

Nieuwe activiteiten van het landelijk jeugdwerk inzake kinderrechten zijn:

- Het Centrum Informatieve Spelen (C.I.S.) ontwikkelde het ParticiPatieProject (P3). ‘P3’ is een grondige herwerking van het schoolparticipatieproject dat het C.I.S. enkele jaren geleden in samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat heeft ontwikkeld. Het C.I.S. koos voor een projectmatige aanpak: ‘P3’ bestaat uit een traject van drie opeenvolgende sessies (1 voor de begeleiders, 2 voor de spelers). Het project heeft als doel begeleiders en spelers te laten kennismaken met inspraak en participatie, en hen een structuur te bieden om gezamenlijk initiatieven te nemen.
- Het Brussels steunpunt voor kinder- en jongerenparticipatie van Jeugd en Stad kreeg een nieuwe naam in 2004: Yota! Een voorbeeld van een nieuw project van Yota is de inspraak in de plannen voor de heraanleg van het Flageyplein in Elsene. In de eerste fase (november 2004 tot februari 2005) wordt de wijk verkend en wordt er kennisgemaakt met de (jeugdige) bewoners: netwerkvorming is een eerste aandachtspunt van een project als dit. Tijdens de tweede fase (februari tot juli 2005) gaan de kinderen en jongeren actief participeren aan de plannen voor een nieuw Flageyplein. Vanaf juli 2005 werkt het architectenbureau de plannen voor het nieuwe plein verder uit.
- Jeugd en Vrede (J&V) publiceerde het Zeg-je-zegje-verhalenboek ‘Als ik de baas was’ over inspraak en participatie. J&V vroeg aan kinderen tussen 8 en 12 jaar wat ze zouden doen als ze de baas zouden zijn. J&V ontving meer dan 350 verhalen, de beste 66 werden gepubliceerd in ‘Als ik de baas was’.

1.5.2 Gemeentelijk en provinciaal jeugdbeleid

In het decreet van 14 februari 2003 wordt expliciet aandacht gevraagd voor alle mogelijke aspecten waar kinderen mee te maken hebben. In 2004 werd alle Vlaamse gemeenten gevraagd een nieuw driejarig jeugdwerkbeleidsplan op te maken op basis van dit decreet.

Een van de verplichte hoofdstukken in deze plannen gaat over het geïntegreerd jeugdbeleid, d.w.z. een betere afstemming van de verschillende gemeentelijke beleidsplannen met een impact op jeugd. Doel is dat de andere sectoren nog meer worden aangezet tot het voeren van een kindvriendelijk beleid, dat het belang van het kind nog meer moet in overweging genomen worden bij eender welke beleidsbeslissing. Slechts in 28 plannen (10 %) waren (in het hoofdstuk ‘geïntegreerd jeugdwerkbeleid’) de uitgangspunten en de wijze waarop het gemeentelijke jeugdwerkbeleid aansluiting vindt bij andere beleidssectoren en overheden (intra-, inter-, bovengemeentelijk) en de eventuele samenwerking hiermee niet of onvoldoende uitgewerkt.

Het team lokaal en provinciaal jeugdbeleid is permanent vertegenwoordigd in het Netwerk Kindvriendelijke Steden, en werkt zo mee aan een kindercharter, een wedstrijd voor ruimtelijke planners, een handboek kinderparticipatie...

1.5.3 Jeugdonderzoeksplatform (JOP)

Het jeugdonderzoek in Vlaanderen verloopt weinig systematisch en weinig gecoördineerd waardoor op dit brede veld overlappingsen en leemtes voorkomen. Zowel beleidsmakers, praktijkwerkers als onderzoekers ervaren dit als een knelpunt. Om aan deze pijnpunten tegemoet te komen werd in het voorjaar 2003 het Jeugdonderzoeksplatform (JOP) opgericht, op initiatief van de Vlaams minister van Jeugd. Het JOP is een samenwerkingsverband tussen drie onderzoeksgroepen die een traditie hebben in jeugdonderzoek: de onderzoeksgroep Tempus Omnia Revelat (TOR) van de vakgroep sociologie van de VUB, de Vakgroep Sociale Agogiek van de UGent, de OnderzoeksGroep JeugdCriminologie (OGJC) van de K.U.Leuven. In 2004 werd de onderzoeksequipe uitgebreid van vier naar zes onderzoekers, of twee onderzoekers per onderzoeksequipe.

Het JOP wil een antwoord geven op deze nood en op een systematische wijze informatie over kinderen en jongeren brengen (= missie). Daartoe inventariseert, analyseert en synthetiseert het JOP bestaand jeugdonderzoek.

De kerntaken van het jeugdonderzoekplatform zijn :

- Het opmaken van een inventaris van bestaand jeugdonderzoek;
- Het ontsluiten van jeugdonderzoek ten behoeve van beleid, praktijk en onderzoek.
- Analyseren van bestaand onderzoeksmateriaal
- De ontwikkeling van een recurrent monitoringsysteem
- Opstellen van relevante onderzoeksvragen.

De inventarisering is van start gegaan met recent (periode 2000-2004) Nederlandstalig onderzoek. Om pragmatische redenen is gestart met onderzoek dat aansluit bij thema's en levensdomeinen waarmee de verbonden onderzoeksgroepen vertrouwd zijn. Op termijn wordt dit uitgebreid naar andere disciplines. Als wetenschappelijk platform richt het JOP zich in de eerste fase op wetenschappelijk materiaal. Later zal ook beleids- en praktijkkennis over kinderen en jongeren opgenomen worden.

Alle documenten werden gecentraliseerd in een databank die iedereen online kan consulteren. Via een zoekfunctie kunnen relevante referenties en onderzoeksfiches worden opgespoord.

De resultaten van de inventaris worden ter beschikking gesteld via de databank op www.jeugdonderzoekplatform.be. Eind december 2004 (22/12/04) bevat deze 506 referenties, waarvan 315 met abstract. Tijdschriftartikels, readers/bijdragen in readers, boeken en onderzoeksrapporten worden opgenomen. Het inventariseren vormt een continue opdracht van de onderzoekers.

De website is online sinds augustus 2004.

In januari 2005 werd een eerste voorlopig syntheserapport van wetenschappelijk onderzoek naar Vlaamse kinderen en jongeren in de periode 2000-2004 gerealiseerd.

De synthese van het ingezameld materiaal is opgemaakt rond volgende thema's: gezin, school, vrije tijd, delinquentie, werk, kinderopvang, media, mobiliteit, wonen, welzijn. Eind 2004 wordt een voorlopige versie overgemaakt aan de opdrachtgever. Deze synthese vormde de inhoudelijke basis voor de studiedag begin januari 2005. Op 18 januari 2005 hield het JOP een studiedag waar de activiteiten en de resultaten van het werkjaar naar buiten toe werden gecommuniceerd. Begin 2006 wordt een boek gepubliceerd waarin de gegevens van de voorbije jaren geïntegreerd worden.

De opdracht van het JOP omvat o.m. de ontwikkeling van een monitor, waarmee de leefwereld, levensomstandigheden en activiteiten van kinderen en jongeren periodiek in beeld zullen worden gebracht.

Voor de monitor is in 2004 vooral voorbereidend werk gebeurd. De grote lijnen m.b.t. de doelstellingen, de doelgroep, de methode, het instrument, de kostprijs en de timing zijn uitgezet.

Concreet werden volgende punten gerealiseerd:

- inventarisatie van monitoringsystemen in buitenlandse onderzoekscentra
- uitwerken thema's voor de vragenlijst
- voorbereiding steekproeftrekking.

De eerste bevraging met de monitor (testfase) vond plaats in 2005. De volledige resultaten zullen eind 2007 ter beschikking zijn.

Voor een optimale realisatie van de missie is een goed uitgebouwde platformfunctie nodig. Op termijn wil het JOP een forum zijn voor iedereen die op dit terrein werkzaam is. Het wil het jeugdonderzoek toegankelijk maken, voor onderzoekers, beleidsmakers en praktijkwerkers. Daarnaast beoogt het JOP

om vragen, die leven bij beleids- en praktijkwerkers, te signaleren aan de onderzoekswereld. Hiertoe worden verschillende kanalen gehanteerd: de website, de publicaties en de studiedagen.

Het JOP organiseert op regelmatige basis workshops, seminaries of studiedagen om gegevens uit jeugdonderzoek bekend te maken aan onderzoekers, praktijkwerkers en beleidsmensen.

Op 26 en 27 april 2004 ontving het JOP jeugdonderzoekers uit vier Europese landen in Gent. Tijdens de tweedaagse werden elkaars activiteiten besproken, becommentarieerd, werden de mogelijkheden voor eventuele samenwerking verkend en stelden de verschillende buitenlandse jeugdinstututen zichzelf voor aan een publiek van collega onderzoekers, praktijk- en beleidswerkers en studenten.

De opvolging van het IVRK en met name de rapportering aan het Comité voor de Rechten van het Kind vereist dat de Vlaamse Gemeenschap, zoals afgesproken in het kader van het VAK, uitgaande van haar bevoegdheden instaat voor structurele gegevensverzameling over de leefsituatie van kinderen, bij voorkeur met het kind als analyse-eenheid. Dit is een bezorgdheid die met het Jeugdonderzoekplatform en de nieuwe studiedienst bij de diensten van de Minister-president zeker zal moeten worden opgenomen. Daarbij zal men ook niet mogen voorbijgaan aan de gegevens die bij de verschillende beleidsdomeinen voorhanden zijn.

1.6 Sport

1.6.1 Beleidsnota Sport 2004-2009

Een van de 10 strategische doelstellingen, vooropgesteld in de Beleidsnota Sport (zie www.vlaanderen.be/beleidsnotas), betreft 'Het vrijwaren van de integriteit van de sport op alle niveaus'. Vrijwaring van de integriteit van de jeugdsport vormt een eerste onderdeel van deze doelstelling.

In de Beleidsnota wordt verwezen naar o.m. het Memorandum opgesteld door het Kinderrechtencommissariaat en de Kinderrechtencoalitie. Twee elementen staan hierin centraal wat sport betreft:

- een globaal kindvriendelijk beleid waarbij rekening gehouden wordt met de belangen en noden van de minderjarigen;
- inspraakmogelijkheden voor jongeren.

De Beleidsnota verwijst tevens naar het Vlaams Actieplan Kinderrechten (VAP), waarin een aantal specifieke acties worden vermeld die sport aanbelangen.

In het kader van de hierboven vermelde strategische doelstelling, worden volgende operationele doelstellingen vooropgesteld:

- het uitwerken van een ethische code voor de organisatie en begeleiding van jeugdsport;
- overleg met de gemeentelijke overheden opzetten m.b.t. drempelverlagende initiatieven voor kansarme jongeren.

1.6.2 'Ethiek in de jeugdsport'

Op 27 maart 2004 vond op initiatief van Panathlon Vlaanderen vzw een werkvergadering plaats met als thema 'Ethiek in de Jeugdsport'. Aan de conferentie namen o.m. vertegenwoordigers van diverse sportadministraties, -organisaties en universiteiten deel, alsook een vertegenwoordiger van het kabinet van de Vlaamse minister van Sport. In drie werkgroepen werd gedebatteerd en gediscussieerd omtrent een aantal vragen en stellingen ('resoluties'), o.a. met betrekking tot waarden in de jeugdsport,

leeftijdsgrenzen in competitiesport bij kinderen, taken en verantwoordelijkheden in de jeugdsport, kwaliteit in de jeugdsportbegeleiding, opleiding van jeugdsportbegeleiders, sponsoring, ...

Tijdens een 'satelliet programma' naar aanleiding van het E.A.S.M-congres te Gent van 22 tot 25 september 2004 werd omtrent dezelfde materie gediscussieerd. De aanwezige organisaties hebben, na lezing, discussie en amendering, de tekst van de 'Panathlon Declaration in Ethics in Youth Sport' formeel aanvaard.

Hiermee is de 'Panathlon Declaration in Ethics in Youth Sport' een belangrijk document geworden in de Vlaamse en internationale sportwereld waarbij eenieder de verantwoordelijkheid draagt om de tekst om te zetten naar werkelijkheid.

1.7 Media

1.7.1 Vlaamse Regulator voor de Media

Op 3 juni 2005 gaf Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende de oprichting van het publiekrechtelijke vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Regulator voor de Media en houdende wijziging van sommige bepalingen van de decreten betreffende de radio en televisie.

Dit voorontwerp regelt de oprichting van een Vlaamse Regulator voor de Media, een publiekrechtelijk vormgegeven verzelfstandigd agentschap dat enerzijds waakt over de naleving van de mediareglementering en anderzijds de media-erkenningen en -vergunningen aflevert, dan wel adviseert.

Eén van de grote uitgangspunten was en is het vereenvoudigen van de regelgeving en het streven naar een grote duidelijkheid voor de bevolking.

In het bijzonder werd een grotere transparantie betracht voor de bevolking over de rol en de opdracht van de verschillende toezichtorganen voor de media die in de loop der jaren werden opgericht.

Het huidig Vlaams mediatoezicht ziet er tot op heden concreet als volgt uit:

1. Het Vlaams Commissariaat voor de Media is bevoegd voor het algemeen toezicht en sanctionering.
2. De Vlaamse Geschillenraad voor radio en televisie waakt erover dat:
 - a. elke vorm van discriminatie wordt geweerd en dat de programmaopbouw geen aanleiding geeft tot discriminatie tussen de verschillende ideologische of filosofische strekkingen;
 - b. de informatieve programma's worden verzorgd in een geest van strikte onpartijdigheid en volgens de regels van de journalistieke deontologie, met waarborg van de redactionele onafhankelijkheid;
 - c. de programma's van de omroepen niet aansporen tot haat op grond van ras, geslacht, godsdienst of nationaliteit.
3. De Vlaamse Kijk- en Luisterraad voor radio en televisie houdt toezicht of de omroepen geen programma's uitzenden die de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen ernstig zouden kunnen aantasten, inzonderheid programma's met pornografische scènes of met nodeloos geweld.

Met voorliggend ontwerp worden deze drie toezichthoudende organen geïntegreerd in één orgaan, met als naam "Vlaamse Regulator voor de Media", afgekort "VRM".

De VRM zal bestaan uit 2 kamers:

- een algemene kamer, die de bevoegdheden van het vroegere Vlaams Commissariaat overneemt, inclusief het toezicht op de VRT;
- een kamer deontologie en ethiek, die de bevoegdheden van respectievelijk de Vlaamse Geschillenraad voor radio en televisie en de Vlaamse Kijk- en Luisterraad voor radio en televisie overneemt.

Concreet wordt het toezicht op de mediaregelgeving, en dus ook toezicht op de bepalingen inzake bescherming van minderjarigen, vereenvoudigd. De achterliggende idee is dat de burger makkelijker wegwijst geraakt en op één centrale plaats met zijn klachten terecht kan.

1.7.2 VRT – Televisie

Wat betreft de initiatieven genomen vanuit televisie, focust de VRT in dit rapport op Ketnet.

Vooreerst weze opgemerkt dat “veilig” een van de kernwaarden van Ketnet is. Ketnet gaat op een veilige manier om met gevoelens en emoties en schermt, waar nodig, kinderen af. Zo is Karrewiet het bewijs dat kinderen geïnformeerd kunnen worden over de actualiteit, zonder daarom choquerende beelden op hen los te laten.

De Ketnetwrap geeft heel regelmatig ondersteuning aan acties die veiligheid en gezondheid van de kinderen willen bevorderen. Zo ondersteunde de wrap de actie “Kom op appels” door een hele week aandacht te besteden aan gezond eten. Tijdens de week van de mondhygiëne moedigden we de ketnetters aan hun tanden te verzorgen. Het “KidsKruis” gaf in onze studio een EHBO-cursus. Ook aan “Het Gordeldier” gaf de wrap aandacht, en zo riep ook Ketnet op de autogordel te gebruiken.

In de wrap stellen we de ketnetters ook stevast een heel palet aan sporten voor, en moedigen ketnetters zo aan ook zelf voldoende te bewegen. Ook in SMOS, een nieuw kidsmagazine voor kinderen tussen 4 en 8, zitten heel regelmatig sporttips.

Eind juni 2005 startte Ketnet voor de tweede keer met Eurokids, en net zoals bij de eerste editie plaatst de zender ook nu veiligheid en kindvriendelijkheid centraal. Auditiemateriaal van niet-geselecteerde kandidaten wordt in dit programma in geen geval gebruikt. De geselecteerde kandidaten worden gecoacht, professioneel ondersteund en begeleid door een kinderpsychologe. Het schoolleven wordt zo minimaal mogelijk belast.

KetnetKick is het eerste cross-mediale "PC2TV" product van de VRT. Het is een multimedia-applicatie voor de PC waarmee kinderen boven de 6 jaar spelenderwijze en in een veilige Ketnet-omgeving vertrouwd kunnen raken met de interactiviteit tussen PC/internet en TV. Voor KetnetKick werd een interface gecreëerd vanwaar de kinderen niet op het internet kunnen. KetnetKick laat geen communicatie toe tussen de verschillende spelers. Net zoals op de ketnetwebsite kan je dus ook hier niet chatten. Het spel kan pas gespeeld worden nadat ketnetters een veilige registratieprocedure doorlopen hebben waarbij de ouders betrokken worden.

1.7.3 VRT - Radio

VRT-radio heeft veel aandacht voor het belang van het kind.

In Radio 1- programma's zoals 'Voor de dag' en 'De Wandelgangen' zijn er geregeld reportages over kinderrechten (vb kinderverwaarlozing en -mishandeling), onderwijs (vb wat is de beste leeftijd om te beginnen met taalonderricht?) en opvoeding (vb ouders moeten opnieuw grenzen leren stellen aan hun kinderen). In de mate van het mogelijke worden de kinderen ook zelf aan het woord gelaten.

Ook Radio 2 heeft oog voor het welzijn, de veiligheid en de gezondheid van kinderen en jongeren. Dat gebeurt in de regionale uitzendingen ('Ochtendpost', 'Middagpost' en 'Avondpost'), maar ook in nationale programma's als 'Huisraad' en 'Recht voor de Raap'. Daarnaast heeft Radio 2 het voorbije

jaar, samen met de Gentse VZW Pierlewiet, geld ingezameld voor kansarme kinderen zodat ook zij met vakantie kunnen.

Op Studio Brussel laten de jongeren zich horen bij 'Tomas' ('s middags) en bij 'Heidi' ('s avonds). Beide presentatoren zoeken samen met hun luisteraars naar antwoorden op typische vragen van jongeren (relaties met ouders, leeftijdgenoten, leraars, enzovoort). Dat gebeurt allemaal in een ontspannen sfeer met respect voor de luisteraar.

2. Non-discriminatie (art. 2)

Art. 2 IVRK:

'1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.

2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.'

Kortom:

'Het principe dat alle rechten van toepassing zijn op alle kinderen zonder enige uitzondering, en de verplichting van de Staat om kinderen tegen om het even welke vorm van discriminatie te beschermen. De Staat mag geen enkel recht schenden en moet positieve acties ondernemen om alle rechten te bevorderen.'

2.1 Gelijke kansen

Gelijke Kansen in Vlaanderen subsidieerde tijdens de periode van deze verslaggeving een project, dat de achterstelling van meisjes op het vlak van technologie wil bestrijden, door aan een groep van 12 tot 16 meisjes van 10 tot 12 jaar op een leuke manier technische activiteiten aan te bieden. Dit project is een initiatief van het Subregionaal Tewerkstellingscomité Kempen.

Vzw De eenmaking - El Wahda - Birlesim' kreeg eveneens een subsidie tijdens deze periode om te werken rond drugsmisbruik, specifiek naar allochtone en kansarme jongeren toe, met de bedoeling dat op termijn de bestaande drughulporganisaties toegankelijker worden voor deze groep jongeren.

Sinds 2002 wordt het 'Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen' door Gelijke Kansen in Vlaanderen ad nominatim gesubsidieerd. Hun kerntaak bestaat uit het onderbouwen van het emancipatie- en participatieproces van allochtone meisjes en vrouwen door in te spelen op specifieke noden en behoeften en het zichtbaar maken van deze groep binnen een multiculturele samenleving. Hierbij gaat bijzondere aandacht naar de allochtone meisjes- en vrouwenverenigingen.

De meeste initiatieven betroffen, net zoals vorig jaar evenwel holebi-jongeren. Zo kon ook dit jaar de organisatie 'Wel Jong Niet Hetero' aanspraak maken op subsidiëring, dit maal voor het sensibiliseren van heterojongeren rond de holebi-thematiek, het informeren van holebi-jongeren, die niet binnen de beweging of het holebimilieu actief zijn en het begeleiden van holebi-jongeren, dit alles door met een stand aanwezig te zijn op verschillende muziekfestivals, die druk door jongeren bezocht worden. Daarnaast kreeg dezelfde organisatie middelen voor een herwerkte versie van de brochure jongen-jongen-meisje-meisje, brochures die gericht zijn op het verhogen van de aanvaarding van de eigen geaardheid bij holebi-jongeren.

2.2 Minderhedenbeleid

In deze paragraaf pogen we een aantal noodzakelijke linken te leggen tussen het ruime minderhedenbeleid en de noodzaak om ook vanuit een kinderrechten invalshoek voor kinderen uit etnisch-culturele minderheidsgroepen oog te hebben. Daarvoor verwijzen we naast het non-discriminatiebeginsel ook naar artikel 30 van het IVRK dat het recht van kinderen van minderheidsgroepen waarborgt om hun eigen cultuur en godsdienst te beleven en hun eigen taal te gebruiken. De aandacht voor kinderen uit minderheidsgroepen is verder een rode draad doorheen het vervolg van dit hoofdstuk dat de non-discriminatie centraal stelt.

2.2.1 Opvang en begeleiding Niet-Begeleide Minderjarige vreemdelingen (NBM)

Vooraf past het om een woordje uitleg te geven bij de term 'Niet-Begeleide Minderjarige', afgekort NBM. Deze term verwijst naar de vreemdelingenwetgeving en met name naar de doelgroep van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen waarop de nieuwe voogdijregeling zoals ingevoerd door de programmawet van 24 december 2002 van toepassing is. Ook het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp verwijst naar de niet - begeleide minderjarige vreemdeling.

In 2004 werd volgende beleidsconclusie geformuleerd:

'Een samenwerkingsakkoord tussen de bevoegde overheden zou de waarborg moeten bieden dat niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, ongeacht hun statuut, eenzelfde kwalitatieve opvang, krijgen. Verder zal de Vlaamse Regering de kwalitatieve opvang voor deze doelgroep versterken.'

Van een samenwerkingsakkoord is tot op heden geen sprake.

Wat betreft de nood aan kwalitatieve opvang voor deze doelgroep kan verwezen worden naar het advies van een ICEM-expertencommissie aan de minister van welzijn en de uitbreiding van de opvangcapaciteit in de bijzondere jeugdbijstand.

Advies ICEM-expertencommissie 'Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen'

Op vraag van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin onderzocht de expertencommissie 'Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen' van de Interdepartementale Commissie Etnisch-Culturele Minderheden (ICEM), met daarin een brede vertegenwoordiging van het werkveld, binnen de haar toegemeten tijd de huidige situatie inzake de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarigen en formuleerde zij adviezen m.b.t. de uitbouw van opvang en begeleiding voor deze doelgroep.

Bij de opmaak van de adviezen baseerde de expertencommissie zich op de huidige stand van zaken in de opvang en begeleiding van deze minderjarigen enerzijds en de internationale en Vlaamse ijkpunten voor een kwaliteitsvolle opvang en begeleiding van NBM zoals o.a. het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, de Resolutie van de Raad van de Europese Unie van 26 juni 1997, het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, enz. anderzijds.

Het gevraagde advies inzake de organisatie van een kwaliteitsvolle opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarigen werd in juni 2005 aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin overgemaakt.

Bij dit advies werd tevens een rapport over de huidige situatie m.b.t. de opvang van niet-begeleide minderjarigen gevoegd.

Opvang in de private voorzieningen Bijzondere jeugdbijstand

De erkenning in het kader van de bijzondere jeugdbijstand van de residentiële initiatieven die werden opgestart om niet-begeleide minderjarigen (NBM) een gespecialiseerde en kwaliteitsvolle opvang aan te bieden, met name 't Huis en Minor Ndako, voorzieningen met respectievelijk een capaciteit van 20 en 15, werd verlengd tot 31 december 2009.

De erkenning van de dienst voor begeleid zelfstandig wonen Joba-BZW is sedert 1 januari 2005 opgesplitst in 2 afdelingen, waarvan 1, Joba Vluchtelingenwerking zich exclusief richt naar NBM. Op deze manier wordt de initiatiefnemer in staat gesteld om een werking uit te bouwen die zich specialiseert in de problematieken van de doelgroep en wordt voor de adolescenten van deze doelgroep een transparant aanbod dat focust op zelfstandigheid beschikbaar.

2.2.2 Gemengde opvoedingsteams in de Gemeenschapsinstellingen Bijzondere Jeugdbijstand

Er wordt op allerlei manieren overleg gepleegd om op de hoogte te blijven van de maatschappelijke, nationale en internationale, evoluties op gebied van de kinderrechten en jeugdrechtspraak.

In het kader van personeelsbeleid kan melding gemaakt worden van de gemengde opvoedingsteams en de instroom van werknemers uit minderheidsgroepen.

Gemengde opvoedingsteams zijn nu eerder regel dan uitzondering geworden.

Onder meer in het kader van het startbanenproject worden de laatste jaren steeds vaker mensen uit minderheidsgroepen als werknemer ingeschakeld in de Gemeenschapsinstellingen, hetzij in het onderwijs of in de pedagogische begeleiding. De instroom is de laatste jaren gevoelig toegenomen maar de continuïteit van deze betrekkingen laat soms nog te wensen over.

Het streven om allochtone opvoeders in dienst te nemen, om de werking ook af te stemmen op het vrij grote percentage allochtone jongeren in de instellingen, wordt dus verdergezet.

2.2.3 Inburgering van minderjarige nieuwkomers

Het inburgeringsbeleid voorziet in het decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid een wettelijk kader ter verbetering van de rechtspositie van het kind.

Artikel 18 van het decreet bepaalt dat de gemeente waar de minderjarige ingeschreven wordt, hem of haar doorverwijst naar het onthaalbureau. De gemeente brengt de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen op de hoogte van de vigerende bepalingen inzake de leerplicht en het recht op onderwijs. De gemeente brengt het onthaalbureau op de hoogte van de minderjarige nieuwkomer.

Artikel 17 bepaalt dat trajectbegeleiding de actieve doorverwijzing naar onderwijsinstellingen die onthaalonderwijs aanbieden, naar socio-culturele instellingen en organisaties en naar gezondheids- en welzijnsinstellingen, omvat.

Artikel 19 bepaalt dat de trajectbegeleiding door het onthaalbureau binnen de zestig schooldagen wordt beëindigd.

Het onthaalbureau verwijst de minderjarigen door naar het onthaalonderwijs. Het onthaalbureau neemt ook deel aan het Lokaal Overleg Platform en brengt de scholen op de hoogte van minderjarigen die ingeschreven zijn in een gemeente en die nood hebben aan onthaalonderwijs.

2.2.4 Allochtone minderjarigen

Onderwijs

Wat betreft onderwijs, kan er verwezen worden naar het gelijke onderwijskansendecreet van 28 juni 2002.

Dit decreet bevat drie belangrijke krachtlijnen :

- het recht op inschrijving in een school naar keuze;
- de oprichting van lokale overlegplatforms die het gelijkekansenbeleid ter plaatse mee uitvoeren en een Commissie inzake leerlingrechten die waakt over de rechtsbescherming van de leerlingen;
- een geïntegreerd ondersteuningsaanbod dat de scholen toelaat een zorgbrede werking te ontwikkelen gericht op kansarme kinderen.

Vanaf 1 september 2002 traden 69 lokale overlegplatforms (LOP) in werking, verspreid over heel Vlaanderen. Ze kregen elk een welbepaald werkingsgebied van een aantal gemeenten of een regio toegewezen. Het lokaal overlegplatform heeft naast een onderzoeks- en adviesopdracht, ook een bemiddelende en ondersteunende rol in de realisatie van het inschrijvingsrecht. Het LOP vertegenwoordigt directies en inrichtende machten, schoolpersoneel, ouders en leerlingen, schoolopbouwwerk, integratiecentra, organisaties van armen, allochtonen, ... Het LOP is als forum de uitgelezen plaats om problemen omtrent woonwagenbewoners en allochtone Vlamingen ter sprake te brengen en lokaal aan oplossingen te werken. In de meeste overeenkomsten van lokale integratiediensten is het werken aan gelijke onderwijskansen voor beide doelgroepen opgenomen. De meeste zijn lid van het LOP en werken op die manier, samen met onderwijs aan de oplossing van de problemen.

Daarnaast wordt door de integratiediensten gewerkt aan het nemen van initiatieven voor het wegwerken van onderwijsachterstanden. Er zijn opvoedingswinkels, schoolopbouwwerkinitiatieven, initiatieven om woonwagenkinderen regelmatig les te laten volgen... De huidige overeenkomsten met de integratiediensten lopen nog tot eind 2005. Op dat ogenblik kunnen de resultaten geëvalueerd worden.

Beeldvorming en sensibilisering

In de overeenkomsten van de integratiediensten en integratiecentra is eveneens opgenomen dat zij moeten werken aan de verhoging van het maatschappelijk draagvlak en de tolerantie: hiertoe dienen de voorzieningen een actieplanning sensibilisering te ontwikkelen. Het is vooral de bedoeling om hier initiatieven te nemen die de beeldvorming verbeteren en het onveiligheidsgevoel verminderen. Deze initiatieven zijn niet specifiek op kinderen en jongeren gericht. Ook hier geldt dat de overeenkomsten lopen tot eind 2005 en dat pas nadien een evaluatie kan gemaakt worden.

Toegankelijkheid van het jeugdwerk

Nogal wat gemeenten nemen via hun dienst jeugdwerk initiatieven om de toegankelijkheid van hun jeugd aanbod te verhogen voor allochtone kinderen en jongeren. In het kader van het inclusieve beleid wordt dit dan niet langer door de integratiedienst opgenomen, maar door de jeugddienst. Meestal is dit ook opgenomen in hun jeugdwerkbeleidsplan. Rol van de integratiediensten is mee sleutelen aan het ontwikkelen van initiatieven, ideeën aanreiken en via hun kanalen de allochtone kinderen er warm voor maken. Evaluatie is eveneens pas mogelijk nadat de convenanten afgelopen zijn.

2.3 Jeugd(werk)beleid

Er bestaan diverse beleidsinitiatieven die gericht zijn op het verhogen van de toegankelijkheid van jeugd(werk)beleid.

Op basis van het decreet op het Vlaamse jeugdbeleid worden een hele reeks verenigingen gesubsidieerd die specifiek aandacht besteden aan jongeren in een achterstandspositie, o.a. Wel Jong Niet Hetero, Steunpunt allochtone meisjes en vrouwen, vzw Achilles, Platform allochtone jeugd, Uit de marge, ...

Het Steunpunt Jeugdbeleid (cf. Decreet op het Vlaamse jeugdbeleid, art. 9§2) heeft als doel een bijdrage te leveren aan het optimaal functioneren van het jeugdwerk op alle niveaus en in al zijn aspecten. Daartoe zal het de kennis en meningvorming over jeugdbeleid en jeugdwerk bevorderen, zowel op nationaal als op internationaal niveau en de culturele diversiteit bevorderen, o.a. door middel van informatie en documentatie, promotie en spreiding, studie en onderzoek.

In het decreet van 14 februari 2003 wordt aan de gemeenten gevraagd in hun jeugdwerkbeleidsplan een hoofdstuk uit te werken over de toegankelijkheid van het jeugdwerk. Voor 45 gemeenten (i.e. in 2004; in 2005 zijn dit er nog 41) zit de ondersteuning van het jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren structureel verankerd, aangezien ze hiervoor extra middelen krijgen.

Aangezien deze opdracht voor de gemeentebesturen niet vanzelfsprekend is en ook op Vlaams niveau blijvend gezocht wordt naar hoe in dit verband effectieve stimulansen kunnen gegeven worden, werd in 2004 rond dit thema een werkgroep samengesteld met als opdracht een praktische leidraad uit te werken voor gebruik in de gemeenten. Hierbij wordt uitgebreid aandacht besteed aan de vele drempels die maken dat jeugdwerk niet toegankelijk is voor bepaalde kinderen en jongeren, aan de bijzondere doelgroepen die elk hun eigen noden en benaderingen vragen, aan de bijzondere rol van de gemeentelijke en provinciale jeugddiensten. Er wordt gezocht naar goede indicatoren voor een eerlijke verdeling van de extra middelen, naar goede voorbeeldverhalen en een stevige ondersteuning van alle mogelijke landelijke en regionale actoren.

De werkgroep bouwde voort op de aanbevelingen voor de gemeentelijke jeugdwerkbeleidsplanning van de focusgroep i.f.v. het colloquium. De uitdaging bestaat erin ervoor te zorgen dat er effectief een aantrekkelijk jeugdwerkeraanbod is: zo divers mogelijk zodat alle, ook de zogenaamd 'moeilijke' doelgroepen erdoor geboeid worden. Waar zitten b.v. in het huidige aanbod de hiaten? Samenwerking met lokale deskundigen dringt zich op. Kadervorming is nodig.

Voor de provincies was 2004 het tweede jaar van uitvoering van het nieuwe jeugdwerkbeleidsplan 2003-2007. Alle 5 de provincies schreven het hoofdstuk Toegankelijkheid i.f.v. de extra subsidies voor de ondersteuning van het bovenlokale jeugdwerk met gehandicapte kinderen en jongeren. Uit het werkingsverslag 2003 bleek alvast dat alle provincies effectief stappen gezet hebben om voor deze doelgroep discriminatie weg te werken.

Diversiteit is een van de grote beleidsprioriteiten in de beleidsnota Jeugd. Dit betekent dat de structurele verankering behouden blijft in het te herziene decreet van 14 februari 2003.

2.4 Kind en Gezin

2.4.1 Beleidsvoorwaarden voor diversiteit binnen de dienstverlening

Beleidsvoorwaarden binnen de Kinderopvang

In het strategisch plan kinderopvang 2001-2004 werden verschillende doelstellingen opgenomen die belangrijk zijn voor het realiseren van diversiteit in de kinderopvang. Deze doelstellingen werden in 2004 vertaald naar volgende concrete acties:

Uitbreiding van het opvangaanbod

In 2004 werden 3038 bijkomende opvangplaatsen gerealiseerd in de voorschoolse kinderopvang in de gesubsidieerde en in de zelfstandige sector. In de buitenschoolse opvangsector werden er in 2004 1790 bijkomende plaatsen gerealiseerd.

Extra financiële ondersteuning van het aanbod

Naast de gesubsidieerde kinderopvangvoorzieningen zijn er ook zelfstandige voorzieningen. In 2004 werd een financiële ondersteuning toegekend aan 387 kleinschalige zelfstandige opvanginstellingen, de zogenoemde mini-crèches.

Werken naar specifieke doelgroepen van gebruikers

Erkende en onder toezicht staande opvangvoorzieningen worden gestimuleerd om open te staan voor kinderen met een handicap of specifieke zorgbehoefte en kunnen daartoe een bijkomende financiële ondersteuning ontvangen. In totaal zijn er 140 plaatsen in voorzieningen die een structureel aanbod uitbouwen en een aantal plaatsen vrijhouden voor kinderen met een handicap of met een specifieke zorgbehoefte. Daarnaast zijn er ook voorzieningen die hun aanbod koppelen aan individuele vragen naar specifieke zorg. Zo realiseerden de erkende kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen in 2004 40490 opvangdagen voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte waarbij zij een financiële ondersteuning kregen van Kind en Gezin.

Afstemmen vraag en aanbod kinderopvang op gemeentelijk niveau

Op het lokale niveau speelt het Lokaal Overleg Kinderopvang zijn rol. In vele gemeenten werd in 2004 het Lokaal Overleg buitenschoolse opvang uitgebreid naar een Lokaal Overleg kinderopvang en groeien er al lokale initiatieven met bijzondere aandacht voor diversiteit en toegankelijkheid.

In 2004 werd de LOVER-databank operationeel. In deze databank worden alle beleidsopties van de Lokaal-Overleggroepen opgenomen. Hierdoor worden de beleidsopties met als trefwoord diversiteit en/of toegankelijkheid beter zichtbaar en gemakkelijk consulteerbaar via de website van Kind en Gezin.

Informeren van de ouders over het aanbod

In 2004 werd de vernieuwde website rond kinderopvang met informatie naar ouders, bedrijven en startende initiatieven verder uitgebouwd. Ouders kunnen er opvangadressen vinden die voldoen aan hun persoonlijke wensen (plaats, openingstijden, urgentie, taal, specifieke zorg voor het kindje,...). Ook krijgen ze er tips die hen kunnen helpen om een geschikte opvang te vinden. Ouders die geen

toegang hebben tot het internet, kunnen telefonisch met al hun vragen terecht bij het call-center van Kind en Gezin.

In 2004 werd ook een nieuwe informatiebrochure ontwikkeld voor ouders 'Wegwijs in kinderopvang'. Deze brochure geeft een duidelijk antwoord op de belangrijkste vragen van ouders rond kinderopvang. Daarnaast geeft het ouders concrete tips hoe ze gericht vragen kunnen stellen aan de opvanginitiatieven over bijvoorbeeld het gehanteerde voorraangsbeleid en de visie op opvoeden.

Partnerschap met het Vormingscentrum ter Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK)

Een van de belangrijkste opdrachten van het VBJK in het kader van het partnerschap met Kind en Gezin bestaat erin om op wetenschappelijk onderbouwde manier projecten op te zetten en didactisch materiaal aan te leveren in verband met diversiteit in de opvoeding. Zo ging er in 2004 een Europese studiedag door over ouderparticipatie en buurtgerichte kinderopvang. Op deze dag werden vernieuwende praktijken voorgesteld over hoe kinderopvang een echte ontmoetingsplaats kan zijn voor zowel professionals en ouders als voor mensen met verschillende culturele achtergronden.

Beleidsvoorwaarden voor diversiteit binnen de Preventieve Gezinsondersteuning

Ondersteuningsbehoefte en middelendifferentiatie

Kind en Gezin streeft naar een klantgerichte/ vraaggerichte dienstverlening waarbij rekening wordt gehouden met de diversiteit waarmee deze klanten zich aandienen.

In de toekenning van middelen voor de organisatie van zittingen in het consultatiebureau voor jonge kinderen, wordt tot op heden weinig rekening gehouden met de impact van de ondersteuningsvraag van gebruikers op de voorziene consulttijd. Bedoeling is na te gaan op welke wijze deze ondersteuningsvraag de voorziene tijd beïnvloedt en of er samenhang is met de specifieke situatie waarin gezinnen zich bevinden (armoede, allochtoon zijn,...).

Op basis van het aantal inschrijvingen van kansarmen op elk consultatiebureau werd sedert 2003 een gewogen bezettingsgemiddelde berekend. Vanaf 2004 wordt op basis van een prognose een verruimd consult op een consultatiebureau aangeboden voor elke kansarme. De consulttijd van 10 minuten per cliënt wordt aldus verhoogd met 20% voor alle kansarmen. Deze verruiming geldt niet uitsluitend voor de eigenlijke consulttijd, maar ook voor de voor- en nabespreking, zodat de toegemeten tijd ruim de vermelde 10 minuten overschrijdt. Het aantal zittingen op jaarbasis wordt a rato verhoogd.

Er werd overwogen om mogelijk, afhankelijk van andere processen, in 2004 de berekening te verfijnen, met uitbreiding naar andere doelgroepen, maar dit bleek vooralsnog niet realiseerbaar.

Ontwikkeling van een nieuw concept voor de prenatale werking voor kwetsbare groepen

Momenteel zijn er acht prenatale consultatiebureaus erkend, voornamelijk in grootsteden. Om een dienstverlening aan alle kwetsbare zwangeren in het Vlaamse Gewest en in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest mogelijk te maken, werd een voorstel van concept uitgewerkt in 2003. In 2004 werd dit concept verder verfijnd voor de grootsteden en centrumsteden en dit in overleg met de coördinatoren van de INLOOP-teams.

De doelgroep die in dit nieuwe concept beoogd wordt, bestaat uit kwetsbare aanstaande ouders die zich niet of laatstijdig medisch prenataal laten begeleiden. De drempel naar de reguliere gezondheidszorg is voor hen vaak te hoog. Kind en Gezin wil deze klanten opvangen en zo actief mogelijk toeleiden naar de reguliere medische zorg. Enkel in grootsteden zullen dan nog eigen

medische consulten georganiseerd worden in 'prenatale steunpunten' en dit totdat een toeleiding naar de bestaande reguliere sector mogelijk wordt.

Vier uitgangspunten liggen aan de basis van dit concept:

- het ondersteunen van de zelfredzaamheid van kwetsbare aanstaande ouders;
- het toeleiden naar de reguliere sector voor medische prenatale begeleiding;
- het investeren in netwerken;
- het differentiëren van de dienstverlening volgens kwantitatieve aanwezigheid van de doelgroep.

De doelgroep van kwetsbare zwangeren komt niet overal in gelijke mate voor. Om een segmentering mogelijk te maken, werd aangesloten op het concept van het stedenfonds. De concrete organisatie van de dienstverlening zal daarom op drie niveaus worden uitgebouwd:

- grootsteden: Brussel, Antwerpen, Gent;
- centrumsteden: Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout;
- andere gebieden.

In de dienstverlening wordt een aantal basisfuncties voorzien. Deze functies werden in 2004 concreet uitgewerkt. Het gaat hier om onthaal, prenatale groepswerking, psychosociale begeleiding, medische begeleiding, netwerking en zorgcoördinatie.

De onthaalfunctie voorziet in een laagdrempelige loketfunctie waar kwetsbare zwangeren met al hun vragen terecht kunnen. In de grootsteden en centrumsteden zal dit structureel georganiseerd worden. In de andere gebieden wordt dit veeleer ad hoc georganiseerd. Waar er een INLOOP-team is, zal deze functie door het INLOOP-team worden opgenomen. In de andere gevallen zal deze functie worden opgenomen door de regioteamleden van Kind en Gezin. Binnen het onthaal wordt ook de administratieve begeleiding (financiële toegang tot gezondheidszorg) opgenomen.

De prenatale groepswerking houdt het regelmatig en procesgericht samenkomen met groepen ouders in over een zekere periode. De zwangerschap van het gezin wordt hierbij als uitgangspunt genomen. De groep werkt eigen thema's uit op een ervaringsgerichte wijze en dit onder begeleiding van de groepswerker van het INLOOP-team.

Daarnaast wordt ook in een medische prenatale functie voorzien en dit enkel in prenatale steunpunten in de grootsteden. In deze steunpunten zullen zwangeren nog steeds terecht kunnen voor gratis medische consulten.

Ook de psychosociale begeleiding wordt sterker uitgebouwd. Dit heeft te maken met het geven van informatie, advies, voorlichting en dit m.b.t. inzichten, praktische zaken, keuzemogelijkheden, gedragalternatieven en het aanraden van bepaalde hulp of educatie, trainen, bemiddelen, begeleiden en het uitbouwen van een ondersteunend netwerk. Tenslotte wordt ook de link met de postnatale zorg bewaakt. Deze functie zal worden opgenomen door de regioteamleden en dit op alle niveaus.

Het uitbouwen van netwerken heeft 3 doelstellingen:

- Instroom: verbeteren van het bereik van de doelgroep
- Opvolging: samenwerken met andere hulpverleners en gezondheids- en welzijnsdiensten die de meest gepaste hulp kunnen bieden voor specifieke problemen van cliënten
- Uitstroom: uitbouwen van een netwerk van gynaecologen, huisartsen en vroedvrouwen uit de reguliere sector waarnaar cliënten kunnen verwezen worden voor prenatale medische begeleiding en bevalling.

Deze functie wordt opgenomen door de regioteams en dit eventueel in overleg met de INLOOP-teams.

De zorgcoördinatie beoogt de onderlinge afstemming, het mee-opvolgen en mee-evalueren van de geboden ondersteuning/hulp en dit op vraag van de cliënte. Dit kan zowel door het INLOOP-team als door de regioteamleden worden opgenomen.

In 2004 werden ook twee projecten in centrumsteden opgestart. In Genk werd een regioteamlid halftijds belast met de uitbouw van netwerken en psychosociale dienstverlening aan kwetsbare zwangeren. In Leuven wordt samengewerkt met andere kraamklinieken, wijkgezondheidscentrum, de bakermat en dergelijke om kwetsbare zwangeren reeds tijdens de zwangerschap op te vangen en te begeleiden.

Voor psychosociale begeleiding aan kwetsbare zwangeren kon er in 2004 3,5 FTE aan regioteamleden worden aangeworven in het kader van de sociale maribel.

Omwille van een gebrek aan middelen voor de uitbouw van het onthaal in de INLOOP-teams wordt in 2005 verder gewerkt aan een pragmatisch voorstel voor implementatie van dit concept. De implementatie wordt verder voorbereid en de prenatale steunpunten worden erkend op basis van een erkenningdossier. De projecten in de centrumsteden Genk en Leuven lopen verder. De algemene implementatie van het concept wordt voorzien vanaf 2006.

In 2004 werd tevens onderzocht of het prenataal consultatiebureau te Mechelen (centrumstad) in aanmerking kan komen om als prenataal steunpunt te functioneren. Het onderzoek gebeurde aan de hand van de kenmerken van de doelgroep van kwetsbare zwangeren in Mechelen, de werking van het huidige prenatale consultatiebureau, een omgevingsanalyse en interviews met bevoorrechte getuigen o.a. uit kraamklinieken.

Evaluatie nieuwe ouderbijdragenregeling in de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG)

Kind en Gezin neemt maatregelen in het kader van de financiële toegankelijkheid van de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning voor gezinnen met lagere inkomens of gezinnen met schulden.

In 2003 werd de toepassing van enkele artikels van het ministerieel besluit van de nieuwe ouderbijdrageregeling (regeling met toepassing van een sociaal tarief en gratis opvang) in de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning geëvalueerd. Een aantal gegevens over het inkomen en de te innen ouderbijdrage werden in 2004 nauwkeuriger geregistreerd, zodat de gegevens pas bruikbaar zijn voor evaluatie in 2005.

In 2005 wordt op basis van deze gegevens onderzocht of de nieuwe ouderbijdrageregeling een verhoging kent in het betalingsgedrag van de gezinnen met de laagste en lagere inkomens. Daarna worden vaststellingen geformuleerd en na bespreking met de sector wordt nagegaan of een wijziging van het ministerieel besluit inzake de ouderbijdrage wenselijk is.

Verzekerbaarheid van minderjarigen zonder papieren

De Raad Van Bestuur heeft in 2004 de principiële beslissing genomen mee te willen werken aan een voorstel dat minderjarigen zonder papieren moet toelaten tot de ziekteverzekering.

2.4.2 Diversiteit in de dienstverlening

Diversiteit binnen de opvangvoorzieningen

Experiment buurt- en nabijheidsdiensten Kinderopvang

In 2004 werd 1,5 miljoen euro uitgetrokken voor experimentele subsidies voor kinderopvangprojecten in de buurt- en nabijheidsdiensten. Dit experiment is een concrete vertaling van doelstelling 4 uit het strategisch plan kinderopvang dat als volgt werd geformuleerd: 'Kind en Gezin wil de

toegankelijkheid van de kinderopvang verruimen, waarbij het wegwerken van de financiële, sociale en fysieke drempels centraal staat.’

Door het ondersteunen van een buurtgericht kinderopvangaanbod dat een antwoord biedt op opvangvragen van ouders en kinderen die nu (nog) niet terechtkomen in de reguliere kinderopvang, kan de kinderopvang als geheel verder uitgebouwd worden als een basisvoorziening. Respect voor diversiteit en de toegankelijkheid van de kinderopvang worden nagestreefd waarbij een uitgesproken laagdrempeligheid, een lokale inbedding en een duidelijke participatie van de doelgroep centraal staan.

In overleg met de koepel van deze diensten ontwikkelde Kind en Gezin een experimenteel kader. In oktober 2004 werden de middelen toegewezen aan 12 projecten buurt- en nabijheidsdiensten voor een totaal van 112 plaatsen. Binnen dit 3 jaar lopende project zal ervaring worden opgedaan en zullen stappen worden gezet in functie van een latere volwaardige verankering in het reguliere, gesubsidieerde opvangkader.

Project Kinderopvang Tienen

In 2004 werd een project opgestart in de kinderopvang in Tienen. De bedoeling is de toegankelijkheid van de (erkende) opvanginitiatieven te verhogen. Bij de uitwerking wordt het accent gelegd bij de doelgroep “voor wie het vanwege sociale en/of pedagogische motieven wenselijk is dat zij gedurende de dag opvang en begeleiding krijgen buiten het gezin”, zoals vermeld staat in het besluit van de Vlaamse regering houdende de erkenning en subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen (art.3.2°b).

Het project wil vooral het preventief belang van de kinderopvang in de praktijk realiseren. (cf. niet alleen de economische functie van de kinderopvang, maar ook de sociale en pedagogische functie).

In 2004 werd de projectgroep (kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning) samengesteld en werden de eerste contacten met het praktijkveld gelegd. Uit deze contacten bleek een enthousiasme en engagement voor het project. De effectieve start (op het werkveld) vond plaats op 16 februari 2005.

Kinderen en hiv-aids

In 2004 werd een specifieke werkmap opgesteld voor het personeel van de voorzieningen. Deze werkmap bevat een rijke waaier aan achtergrondinformatie, en is het werk van het platform hiv-aids, waar interne en externe deskundigen zetelen. Deze werkmap werd op de website van Kind en Gezin geplaatst.

In het najaar werd een schrijven gericht naar alle voorzieningen met een aanbod tot infobijeenkomsten rond dit thema. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld voor al hun personeel en worden verzorgd door de externe experts van het platform.

Diversiteit in de preventieve gezinsondersteuning

Kwetsbare groepen algemeen

a Prenatale dienstverlening t.a.v. kwetsbare groepen

Tegen de achtergrond van de ontwikkeling van een nieuw concept werd in een aantal regio's de prenatale dienstverlening ten aanzien van kwetsbare zwangeren geheroriënteerd.

-Provincie West-Vlaanderen

In de regio Menen werd een concept onderhandeld met alle betrokken partners (ziekenhuis, gynaecologen, regionale derdeorganisaties, OCMW's van de drie betrokken gemeenten) en

geformaliseerd in een aantal samenwerkingsakkoorden. Doelgroep zijn risicozwangeren (allochtonen, tieners en kansarmen).

De prenatale consultatie voor kwetsbare zwangeren werd gestart in januari 2004:

- medisch consult door de gynaecologen van het H. Hart Ziekenhuis Menen
- psycho-sociaal consult door regioverpleegkundigen aangevuld door netwerkvorming met OCMW's en het INLOOP-team.

De gecombineerde consultatie gynaecoloog-regioverpleegkunde heeft het hele jaar gelopen tijdens een vast moment in de week. De opkomst varieerde, maar er zijn ongeveer een 30-tal kwetsbare zwangeren bereikt. De samenwerking met de verschillende actoren verliep prima.

- Provincie Oost-Vlaanderen

In Ronse (regio Oudenaarde) werd de werking van de prenatale consultatie binnen de reguliere werking van het ziekenhuis verder uitgebouwd, in samenwerking met het regioteam. Afspraken met het ziekenhuis omtrent doelgroep (kansarme en allochtone zwangeren), middelen (locatie, personeelsinzet), financiële regeling (derdebetalersregeling of gratis), werkwijze (toeleiding, programma, doorverwijzing, follow-up), taakverdeling en overleg (tussen de regioteamleden en de sociale dienst van het ziekenhuis) kaderen het geheel.

- Moedergroepen voor Turkse vrouwen vanuit de prenatale raadpleging van Zele (regio Lokeren)

Vanuit de prenatale raadpleging in Zele voor Turkse vrouwen die reeds zwanger zijn of moeder willen worden, werden groepsbijeenkomsten georganiseerd met de bedoeling hun bekwaamheidsgevoel in opvoeding te versterken, inzicht te geven dat opvoeden een wisselwerking is tussen kind, ouders en omgeving, steun te bieden vanuit hun eigen netwerken door het bevorderen van sociaal contact, inzichten en vaardigheden over opvoeding bij te brengen.

In het prenataal consultatiebureau van Zele werd er jaarlijks een cyclus van themabijeenkomsten gegeven over zwangerschap en anticonceptie, bevalling en borstvoeding, straffen en belonen, de koppigheidsfase, voeding, veiligheid, vakantie, naar de kleuterschool... Dit werd opgenomen door regioverpleegkundigen, een opvoedingsconsulente en een interculturele medewerkster.

Vanaf september 2004 werden deze bijeenkomsten niet meer zelf gegeven omwille van een lage opkomst, grote tijdsinvestering van personeel van Kind en Gezin en een gelijkaardig aanbod door 'Plint' (regionaal integratiecentrum). Sindsdien worden de ouders door onze regioteamleden toegeleid naar de groepsbijeenkomsten georganiseerd door Plint' en naar de bijeenkomst over voorbereiding op kleuterschool in de maand juni (in samenwerking met Centrum voor Leerlingenbegeleiding).

Samenwerkingsprotocol tussen Kind en Gezin regio Oudenaarde - Zottegem - Ninove - Aalst en CBJ Aalst - Oudenaarde en Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning Koningin Fabiola, Zonneheuvel en De Boomgaard. (regio's Oudenaarde, Zottegem, Ninove en Aalst)

In 2004 werd een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen bovenvermelde diensten. In 2005 zal de samenwerking tussen de betreffende instanties opnieuw geëvalueerd moeten worden.

- Provincie Limburg

De regio Genk nam als centrumstad deel aan het project kwetsbare zwangeren.

Provinciaal werd in 2004 een start gemaakt met de stroomlijning van de samenwerking met de zelfstandige vroedvrouwen, ook naar kwetsbare gezinnen toe. Ook het borstvoedingsbeleid heeft aandacht voor de kwetsbare jonge groepen. In 2004 startte de provinciale stafmedewerker preventieve gezinsondersteuning, Catherine Roden, met haar postgraduaat lactatiekunde met als afstudeerwerk: 'borstvoeding in de armoede, barrières en bruggen'.

Een tweede project is Bambino-spel als ondersteuning van het groepswerk aan kwetsbare aanstaande ouders (regio Genk).

Het Bambino-spel is een spelmethodiek waarbij een aantal thema's aan bod komen: de baby groeit, wat mag, wat mag niet?, bij de dokter, de bevalling en de baby is er. Er is ook ruimte voor eigen vragen. Door middel van een eenvoudige, speelse aanpak wordt tijdens een driedaagse cursus informatie overgebracht. De deelnemers worden actief betrokken en kunnen ervaringen uitwisselen.

Het doel van het Bambino-spel is driedelig. Men wil zwangerschapsinformatie brengen op een zeer eenvoudige manier. Ten tweede wil men deelnemers verlichten in hun vragen en zorgen omtrent de zwangerschap en hun toekomstige baby. Ten laatste wil men de kennis rond zwangerschap verhogen, wat een gunstige invloed heeft op het gedrag van de zwangere.

De doelgroep van deze methodiek zijn mensen die moeite hebben met de dokterstaal, migrantenvrouwen, vrouwen die moeite hebben met lezen en vrouwen die liever in kleine groepjes samenkomen.

- Provincie Antwerpen

In de Antwerpse regio Noord 1 en 2 werd de realisatie van een beter afgestemde en een makkelijk bereikbare preventieve dienstverlening in een consultatiebureau-omgeving voor maatschappelijk kwetsbare groepen verder uitgebouwd. Cliënten die niet bereikt worden door de reguliere sector zoals kansarmen, allochtonen, minderheidsgroepen,... kunnen gebruik maken van een doelgerichte counseling aangeboden door de regioverpleegkundige. De meest voorkomende vragen zijn o.a. een zwangerschapstest, anticonceptie, post-partumcontrole, gynaecologische vragen, allerlei info... Er is ook mogelijkheid tot Turkse en Marokkaanse bemiddeling en inschakeling van de stedelijke tolkendienst.

b Samenwerking met vroedvrouwen

In mei 2004 werd een protocol getekend met de beroepsorganisaties voor vroedvrouwen. Dit streeft een gestructureerde samenwerking tussen vroedvrouwen en regioteamleden van Kind en Gezin in de postnatale periode na. Dit protocol wil het overleg tussen regioteamleden en vroedvrouwen stimuleren en dit om concrete werkafspraken te maken. Zo werd er bijvoorbeeld opgenomen om ook rond risicogezinnen met jonge kinderen zeer vroegtijdig een gezamenlijke begeleiding op te zetten. Dit wil zeggen dat vroedvrouwen en regioteamleden de ondersteuning die ze bieden met elkaar bespreken (in overleg met het gezin), afspraken maken rond gezamenlijke huisbezoeken en dergelijke.

In 2004 organiseerde de KATHO te Kortrijk een postgraduaat "Interculturele verloskunde" als voortgezette opleiding voor vroedvrouwen. Kind en Gezin werd betrokken bij de voorbereiding en werkte ook inhoudelijk mee.

c Ontwikkeling van pictografisch materiaal voor mensen met communicatieproblemen

Het pictografisch materiaal richt zich tot bevolkingsgroepen met communicatieproblemen. Het ondersteunt de basisboodschappen van Kind en Gezin, zodat die duidelijk en concreet worden overgedragen naar de beoogde doelgroep. In het concept wordt materiaal ontwikkeld waardoor anderstaligen, licht mentaal gehandicapten en (functioneel) analfabeten ook geïnformeerd kunnen worden over het zorgaanbod van Kind en Gezin.

In september 2002 gebeurde een eerste aanzet tot het concept en tot de ontwikkeling van een prototype.

In 2003 werden de thema's verfijnd en werd het definitieve materiaal verder ontwikkeld. Diverse experts op vlak van begeleiding van desbetreffende groepen en begeleiding binnen de eerste lijn werden hierbij betrokken.

In 2004 werd het bestaande materiaal uitgebreid met nieuwe thema's zoals vaste voeding, zindelijkheid, preventie van wiegendood en preventie van ongevallen. Voor de wiegendoodpreventie werd gebruik gemaakt van foto's.

Voor de preventie van ongevallen werd gebruik gemaakt van tekeningen.

d Vernieuwde inzet van intercultureel medewerkers en ervaringsdeskundigen in de kansarmoede in de functie van gezinsondersteuners

In 2003 keurde de Raad van Bestuur een voorstel goed om de dienstverlening van ervaringsdeskundigen en intercultureel medewerkers op een duidelijker spoor te zetten. Het voorstel bouwde verder op de reeds bestaande goede praktijk en voorzag in een beduidende uitbreiding.

De plannen bleven wat in de koelkast omwille van een gebrek aan middelen, tot het ogenblik dat ook Kind en Gezin kon putten uit de fondsen sociale maribel.

In 2004 werden met deze middelen 26 fte bijkomende ervaringsdeskundigen/intercultureel medewerkers en 4,5 fte omkadering geworven. In de loop september 2004 waren alle aanwervingen rond.

Van dan af werden de inspanningen voor een vergaande inschakeling van deze medewerkers opgezet. De ervaringsdeskundigen en intercultureel medewerkers kregen naar aanleiding van deze vernieuwing ook een nieuwe functiebenaming, met name 'gezinsondersteuner'.

In de vernieuwde inzet wordt de ondersteunende betekenis van de ervaringsdeskundigen en intercultureel medewerkers immers sterker op de voorgrond geplaatst.

Vandaag zijn er in totaal 87 gezinsondersteuners aan de slag in Kind en Gezin.

Gezinnen in kansarmoede

a Evaluatie van de eerste werkingsperiode van de INLOOP-teams (2002-2003)

Kind en Gezin wil de dienstverlening versterken ten aanzien van kansarme aanstaande moeders en hun gezin en ten aanzien van kansarme gezinnen met jonge kinderen, in het bijzonder op het vlak van opvoedingsondersteuning. Daarom werden in 2001 de INLOOP-teams opgestart. De organisatie wil nu de inhoudelijke werking van de INLOOP-teams evalueren op het vlak van doel- en doelgroepbereik met het oog op eventuele bijsturing van deze werking.

In juni 2000 werd het concept goedgekeurd tot omvorming van de preventieve zorgcentra naar INLOOP-teams. In juni 2001 werden de voorbereidingen rond de oprichting van twee bijkomende INLOOP-teams opgestart en werd gestart met de omvorming van de werking van preventief zorgcentrum naar INLOOP-team in 11 centra gespreid over Vlaanderen. In juni 2002 werden tien INLOOP-teams erkend op basis van ingediende lokaal gerichte beleidsplannen.

Op basis van het beleidsplan en de verzamelde registratiegegevens werd in 2003 door middel van een evaluatiooster een gerichte evaluatie gehouden. Hierbij werd nagegaan in welke mate de INLOOP-teams het vooropgesteld concept realiseren, de doelgroep bereiken en de beoogde effecten bewerkstelligen.

Op basis van deze evaluatie blijkt dat een aantal werkingsprincipes onvoldoende duidelijk zijn. In 2004 werd een proces opgezet om deze begrippen hanteerbaar te maken. Tevens blijkt dat autochtone kansarme gezinnen zich niet zo eenvoudig laten toeleiden naar de groepsbijeenkomsten. Hiertoe zal nagegaan worden welke toeleidingsstrategieën succesvol zijn. Tenslotte werd in 2004 onderzocht op welke wijze het aantal INLOOP-teams in Vlaanderen kan worden uitgebreid.

b Overlegcoördinatie in verband met multi-problem gezinnen met jonge kinderen (regio's Gent)

In de regio's Gent werd de overlegcoördinatie van de hulpverlening bij multi-probleem gezinnen met jonge kinderen verder geoptimaliseerd. Bij deze overlegcoördinatie zijn volgende diensten betrokken in de zorg voor een gezin: het OCMW-Gent, de Integrale Gezinsbegeleiding, het Comité Bijzondere Jeugdzorg Gent-Eeklo, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Oost-Vlaanderen en de regio's Gent 1, Gent 2 en Gent 3 van Kind en Gezin.

Een afsprakennota rond overlegcoördinatie is samen met alle partners opgemaakt. Iedereen engageert zich om in de loop van 2004 de voorgestelde werkwijze te communiceren naar alle medewerkers en te implementeren in de concrete hulpverlening. De doelgroep wordt geïnventariseerd teneinde een zicht te krijgen op de grootte van deze groep, het hulpaanbod af te stemmen en een evaluatie mogelijk te maken.

De systematische bespreking van de samenwerking op case-niveau werd voorbereid door de OCMW-partner. Met de concrete bespreking werd in 2004 begonnen. Deze implementatie werd in 2004 niet gerealiseerd wegens ernstige personeelwijziging bij het OCMW (ziekte van 2 pilootfiguren).

Ondertussen loopt de samenwerking in individuele cases ad hoc verder. De nieuwe regioteamverantwoordelijken voor de regio's in Gent zullen dit weer opnemen in 2005.

c 'Hoppa' bibliotheekproject (regio Wetteren)

In 2004 werd dit bibliotheek project gerealiseerd, de verdere consolidatie moet in de volgende jaren verder lopen.

Het project richt zich tot voorschoolse kinderen (baby's, peuters en kleuters) en hun ouders/grootouders en opvoeders/begeleiders (onthaalmoeders, kinderdagverblijven, kleuterleidsters). Het vindt plaats in de openbare bibliotheek, meewerkende kleuterscholen, kinderdagverblijven, woning van onthaalmoeders, consultatiebureau Kind en Gezin, dokterswachtkamers.

De doelstelling van dit project is dubbel. Enerzijds wil men voorschoolse kinderen in contact brengen met boeken, liedjes, verhalen en beeldmateriaal (cultuurmaterialen) en met de bibliotheek als uitleencentrum voor zulke materialen. Anderzijds beoogt men ouders en begeleiders van jonge kinderen actief te stimuleren en te helpen om regelmatig voor te lezen of te spelen met boeken.

Door deze vroege introductie in de wereld van boeken en cultuur, wil men ook preventief werken aan bestrijding van cultuurachterstand en culturele kansarmoede, onder het motto 'Leesbevordering begint bij de geboorte'. Bij een eventuele uitbreiding van het project kunnen specifieke activiteiten ontwikkeld worden voor risicogroepen (vb. kinderen van allochtone ouders).

Er kunnen verschillende acties onderscheiden worden binnen het project:

- voorschoolse kinderen op regelmatige basis actief in contact brengen met boeken die aangepast zijn aan hun leeftijd. Dat gebeurt aan de hand van speciaal opgezette voorleesprogramma's die lopen in de bibliotheek of op de plaats van opvang
- gericht en regelmatig uitlenen van speciaal aangekochte collecties baby-, peuter- en kleuterboeken aan opvangcentra en –moeders, kleuterklasjes en ouders
- informatie verstrekken over goede kinderboeken, aangepast aan de leeftijd
- samenwerken met instanties die zich bekommeren om de ontwikkeling van het jonge kind (Kind en Gezin, huisartsen, opvangcentra, scholen, Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang) om op zo ruim mogelijke schaal ouders van jonge kinderen te bereiken en hen door te verwijzen naar de bibliotheek
- opzetten van infoavonden over voorlezen en vertellen
- het organiseren van een tentoonstelling rond 'goede kinderboeken'
- ter beschikking stellen van logeerkoffertjes voor oma's en opa's waarin voorleesboeken, cd's of video's zitten, aangepast aan de leeftijd van kleinkind(eren).

d Acties opvoedings- en gezinsondersteuning in West-Vlaanderen

In de regio's Brugge, Diksmuide, Tielt en Menen werden twee kinderverzorgsters in de functie van regioassistente ingezet voor de methodiek van praktische opvoedingsondersteuning voor kansarme gezinnen. Het betreft het samen doen, voordoen, praten over verzorging en/of opvoeding met het oog op het versterken van de opvoedingsvaardigheden van de gezinnen, gekoppeld aan nieuwe ontwikkelingsfasen van het kind. Het aanbod van de regioassistenten is geïntegreerd in het totale aanbod van het regioteam.

In 2004 werd in totaal aan 15 gezinnen concreet praktische ondersteuning geboden door twee regio-assistenten met een gemiddelde van 4 interventies per gezin.

In één kansarm, multi-problem gezin met 3 tweelingen, werd gedurende 2004, full-time gezinshulp geboden door een kinderverzorgster uit het meerlingenproject.

e Actieplan kansarmoede provincie Limburg

Kind en Gezin wil ook kansarme gezinnen en kansarme aanstaande moeders in minder verstedelijkte gebieden optimaal bereiken met een vraaggerichte dienstverlening.

In 2003 werd een actieplan kansarmoede voor de provincie Limburg binnen de dienstverlening van Kind en Gezin opgemaakt. Op basis van een sterkte-zwakke analyse en een omgevingsanalyse kwam Kind en Gezin tot het opzetten van gerichte acties binnen de preventieve gezinsondersteuning in de provincie Limburg. Betrokkenen uit het werkveld zijn de regioteams Limburg en de organiserende besturen. Het plan richt zich in het bijzonder tot kansarme allochtone en autochtone gezinnen met jonge kinderen en kansarme allochtone en autochtone aanstaande moeders en hun gezin.

In 2004 werd dit eerste Limburgs actieplan uitgevoerd. De opvolging en de concretisering van de resultaten uit het 'provinciaal kansarmoede-onderzoek' bestonden in 2004 uit:

- netwerking en 'public relations' rond de dienstverlening van Kind en Gezin aan kwetsbare jonge gezinnen en kwetsbare zwangeren in Limburg.
- toelichtingen rond de resultaten van het kansarmoede-onderzoek op de hulpverlenersplatforms in Limburg, zodat de resultaten van het provinciaal kansarmoede onderzoek gekend zijn binnen de hulpverlenerswereld in Limburg.
- organisatie van een provinciale interne studiedag rond lokaal cliëntoverleg (methodiek en doelstellingen) met de bedoeling mee te werken aan de uitbouw van en het overleg in het hulpverlenersnetwerk rond lokale individuele cliënten met actieve participatie van de cliënt zelf. Resultaat: de regioteamleden kunnen volwaardig deelnemen aan het lokaal cliëntoverleg in hun gemeenten of zelf een lokaal cliëntoverleg opstarten.
- uitbouw regionale samenwerkingen met de bedoelingen op lokaal niveau de krachten te verenigen en de dienstverlening effectiever te maken met een win-win effect (Kind en Gezin - samenwerkingspartner - cliënt).
- sensibilisering en vorming van regioteamleden in het werken met kwetsbare groepen
- organisatie van een provinciale interne studiedag 'het kwetsbare jonge kind'.

f Project leerstimulering (regio Hasselt)

In de regio Hasselt liep dit project met speciale aandacht voor kansarme gezinnen, waarbij voorschoolse opvoedingsondersteuning werd uitgebouwd. Aan alle ouders werden leeswijzers, boekentips... gegeven tijdens de consultmomenten. Het was niet alleen de bedoeling de schoolse kansen van de jonge kinderen te verhogen. Samen lezen is ook bevorderlijk voor de opvoedingsvaardigheden, interactie en hechting tussen ouder en kind. Er was speciale aandacht voor

de leerstimulering voor kansarme jonge ouders. In 2004 werden groepswerkingen georganiseerd en werd verder nagedacht over de uitbouw van een Doe-Tentoonstelling en een rijdende bibliotheek in de consultatiebureaus.

g Gemeenschappelijke huisbezoeken aan kansarme gezinnen (regio Sint Truiden)

Samen met CAW Sonar werd één gemeenschappelijk huisbezoek gebracht aan kansarme jonge gezinnen waarna ieders dienstverlening gecontinueerd werd. Bedoeling was de kennis over de aanwezigheid van kansarme jonge gezinnen samen te brengen en kansarme jonge gezinnen op de hoogte te brengen van de betreffende dienstverlening.

h Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding (GVO) (regio Antwerpen)

In het consultatiebureau in Borgerhout, dat een groot aantal kansarme anderstaligen tot zijn publiek kan rekenen, werkte een regioverpleegkundige, in het kader van een project, een GVO actie uit: "Veiligheid in de woning". Daarvoor werd een bord ontwikkeld waarop materiaal en pictografisch materiaal werd aangebracht dat dienst doet om de adviezen van de regioteamleden visueel te ondersteunen.

i Samenwerking met 't Huis (regio Genk)

't Huis is een ontmoetingsplaats (vanuit CAW Sonar) waar kansarme gezinnen met jonge kinderen en aanstaande moeders terecht kunnen.

Het aanbod van groepsactiviteiten richt zich naar opvoedingsondersteuning, gezondheid en persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast is 't Huis ook een draaiport naar de individuele hulpverlening. De hulpvrager en hulpverlener gaan samen op zoek naar de meest gepaste hulpverleningsvorm en – dienst.

De aangeboden activiteiten situeren zich voornamelijk binnen de volgende levensdomeinen: opvoeding/verzorging van kinderen, voeding, huishouden.

In samenwerking met het regioteam van Genk en de Opvoedingswinkel Genk wordt er ook aan opvoedingsondersteuning gewerkt.

j Specifiek GVO (Gezondheidsvoorlichting en –opvoeding) actieplan: loodintoxicatie in de wijk Moretusburg - Hoboken - Antwerpen

In het kader van de sociale maribel werd gedurende 4 maanden een regioverpleegkundige ter beschikking gesteld om een aantal projecten uit te werken. Een van de onderwerpen was het opstellen van een actieplan voor de begeleiding van de ouders van kinderen die in de wijk Moretusburg wonen in Hoboken. Het probleem in deze wijk is de aanwezigheid van het bedrijf Umicore. De uitstoten van dit bedrijf hebben in de loop van de voorbije decennia gezorgd voor een zware vervuiling met zware metalen. De kinderen die er wonen hebben meestal een verhoogde loodwaarde in het bloed. In de betrokken wijk worden eerlang de grond van de straten, de tuinen en de voortuinen afgegraven en worden de huizen ontstoft. Op regelmatige tijdstippen worden de kinderen gescreend.

Betrokken regioteamleden zullen in samenwerking met het Provinciaal Instituut voor Hygiëne en de Provinciale Gezondheidsinspectie de ouders motiveren om de oproepen tot bloedonderzoek op te volgen, en bij te hoge waarden de huisarts te contacteren met het oog op een behandeling. Verder zullen de regioteamleden de ouders adviezen verstrekken op het vlak van de nodige hygiënische maatregelen

Allochtone gezinnen

a Tolkenenquête

In 2004 werd een specifiek project opgestart met het oog op het nemen van kwaliteitsbevorderende en faciliterende maatregelen met betrekking tot het inzetten van tolken. In een eerste fase werd in september 2004 een onderzoek opgestart naar hoe de dienstverlening bij anderstalige gezinnen op dit moment vorm krijgt.

Allereerst werd een enquête opgesteld die getest werd in de drie Brusselse regio's. Aan de hand van feedback van regioverpleegkundigen, teamverantwoordelijken en eigen bevindingen werd de enquête aangepast en op punt gesteld. De uiteindelijke bevraging bestond uit twee luiken. Een eerste, algemene vragenlijst werd elektronisch verstuurd naar alle regioverpleegkundigen die in de periode mei tot oktober 2004 kindcontacten hadden bij gezinnen met mogelijks taalproblemen. Om de resultaten van deze eerste enquête te objectiveren en te kwantificeren werd een tweede, specifiekere enquête op kindcontact niveau afgenomen. Deze enquête handelde over de kindcontacten van oktober. Zij werd afgenomen bij die regioverpleegkundigen die in de eerste vragenlijst aangaven dat ze in de maand oktober een tolk ingeschakeld hadden.

In december werd er van start gegaan met de verwerking van de gegevens. Dit wordt, samen met de rapportage, verder gezet in 2005.

Er werd, in samenwerking met het team medische kwaliteitscoördinatoren, ook een vragenlijst opgesteld voor de artsen van de consultatiebureaus. Het versturen van deze enquête gebeurde echter pas begin 2005.

b Samenwerkingsakkoord met Sociale Tolkendienst Oostende

De Sociale tolkdienst is een initiatief van het Provinciaal Integratiecentrum West-Vlaanderen. In 2004 verzorgden ze een demonstratie in de elf regioteams van West-Vlaanderen. Mede hierdoor deden de regioteamleden meer beroep op een tolk voor de vertaling van de dienstverlening.

In het kader van het inscholingstraject van de tolken (luik kennismaking met het werkveld) werd door de provinciale stafmedewerkers preventieve gezinsondersteuning en een regioverpleegkundige een informatievergadering georganiseerd op de provinciale afdeling West-Vlaanderen. Hier kregen de tolken de kans kennis te maken met de dienstverlening van Kind en Gezin.

c Groepswerking

In Beringen en Heusden-Zolder (regio Lummen) werden in 2004 themabijeenkomsten georganiseerd met als doel allochtone ouders te informeren over de ontwikkeling van hun kind in de verschillende levensfasen. Daarnaast is er ook uitwisseling tussen ouders mogelijk, zodat ze van elkaars ervaringen kunnen leren.

In de regio Lummen had er groepswerking plaats voor allochtone ouders (vaders en moeders) samen met hun kinderen.

In de regio Genk was er deelname aan:

- de groepswerking in kansarme wijken (bv 'van hapje naar papje' voor slechte eters)
- de groepswerking in de 'speel-wij'
- 't Huis spel.

In regio Beveren is er een groepswerking 'De Keerkring'. Dit is een samenwerkingsverband met vzw De Keerkring (centrum voor opvoedingsondersteuning) voor de uitbouw van de groepswerking met kansarme ouders van jonge kinderen. De regio Beveren blijft zich engageren om één regioteamlid 4/10den vrij te stellen voor het uitvoeren van de groepswerking te Beveren. De andere teamleden van de regio blijven meewerken aan de toeleiding. Deze groepswerking heeft tot doel de pedagogische draagkracht van de ouders te versterken, sociale ondersteuning van kansarme ouders uit te bouwen, een ruimer en realistisch opvoedingsperspectief bij kansarme ouders te ontwikkelen.

d Vertaalde folders

Kind en gezin wil het zorgaanbod zo uitwerken en ondersteunen dat de boodschap duidelijk en concreet wordt overgedragen naar de beoogde doelgroep door middel van vertalingen van bestaande folders en brochures binnen de organisatie. Het doel hiervan is de toegankelijkheid te vergroten voor anderstalige bevolkingsgroepen.

In het concept wordt materiaal ontwikkeld waardoor anderstaligen ook geïnformeerd kunnen worden over het zorgaanbod van Kind en Gezin. In september 2002 gebeurde de eerste aanzet en werden de procedureafspraken uitgeschreven.

In 2004 werd het project om personele redenen tijdelijk stopgezet. Het is de bedoeling om het in 2005 terug op te nemen.

Er werden wel Turkse en Arabische brochures en gifkaarten over veiligheid/preventie van ongevallen en wiegendoodpreventie aangekocht voor de begeleiding van migrantengezinnen. Het is de bedoeling, via een bespreking van de gifkaart, in deze gezinnen ook de aandacht te vestigen op het telefoonnummer en de service van het antigifcentrum.

Vluchtelingen

a Uitbouw van een preventieve dienstverlening aan asielzoekers

In de open asielcentra van Menen, Wingene, Brugge, Steenokkerzeel en Brussel kwam de regioverpleegkundige regelmatig langs bij gezinnen met jonge kinderen en zwangeren. Ook in de gesloten asielcentra 127 en 127bis in Steenokkerzeel werden preventieve bezoeken gebracht. In de asielcentra van Menen en Wingene gebeurde er themagerichte groepswerking onder leiding van de regioverpleegkundige.

De werking met betrekking tot de consulten in de asielcentra werd in 2004 verder uitgebouwd in de regio's Eeklo en St. Niklaas en de samenwerking met betrekking tot huisbezoeken zoals in de regio Deinze, waar geen specifieke consultatie is.

In de regio Lummen gebeurde groepswerking voor vrouwelijke asielzoekers, in samenwerking met het OCMW van Heusden-Zolder.

b Medewerking aan het onthaal anderstalige nieuwkomers: maatschappelijke oriëntatie

In Gent en het Meetjesland werden, op verzoek van het Onthaalbureau en in het kader van de module maatschappelijke oriëntatie, voorstellingen gegeven aan volwassen nieuwkomers over de werking van Kind en Gezin. Ook werd aandacht besteed aan de organisatie van de preventieve gezondheidszorg.

In Gent werkte een verpleegkundige van de prenatale consultatie mee aan een aparte cyclus (3 sessies, totaal 8u) voor de minderjarige nieuwkomers, in hoofdzaak 16 à 17-jarigen, met veel aandacht voor het thema anticonceptie en zwangerschap.

In Brugge en Waregem werd in 2004 op verzoek van het Onthaalbureau in het kader van de module maatschappelijke oriëntatie telkens één voorstelling gegeven aan volwassen nieuwkomers over de werking en dienstverlening van Kind en Gezin (preventieve zorg, kinderopvang).

c Niet begeleide minderjarigen

De afdeling preventieve gezinsondersteuning nam deel aan de vergaderingen van de Interdepartementale Commissie Etnisch-Culturele Minderheden – werkgroep Opvangbeleid. Ook

werd medewerking verleend aan het advies inzake een specifiek opvangbeleid voor niet-begeleide minderjarigen (zie boven).

d Provinciaal discussieforum Antwerpen

Op 29 november 2004 werd op een provinciaal forum discussie gevoerd over de mogelijkheden en moeilijkheden van maatschappelijke dienstverlening bij vluchtelingen.

Deelnemers aan deze discussie waren regioteamleden uit regio's met een hoge concentratie aan vluchtelingen, een hoofdmaatschappelijk assistent van het OCMW van Antwerpen en medewerkers van Artsen Zonder Grenzen.

Volgende onderwerpen kwamen aan bod: de verschillende verblijfstatuten en hun respectievelijke rechten op gezondheidszorg, de huisvestingsmogelijkheden, de procedure van toewijzing aan gemeenten, de regularisatieprocedure en de redenen van al of niet 'ontvankelijk verklaring', het proces bij een uitwijzing, het proces bij mensenhandel, toegankelijkheid van de reguliere sector...

Woonwagenbewoners

In de regio St Niklaas verblijven een groot aantal Roma zigeuners. Er werd maandelijks, met assistentie van een tolk, een zitting voor deze doelgroep georganiseerd. Het grote aandachtspunt van deze consultatie is het wegwerken van de grote vaccinatieachterstand. Met het oog op de follow-up wordt er nauw samengewerkt met de Integratiedienst.

Er was ook bijzondere aandacht van het Leuvense regioteam voor de woonwagenbewoners op het terrein in Leuven:

- extra aandacht tijdens de reguliere dienstverlening, in nauw overleg met mensen van de stedelijke integratiedienst (o.a. met kinderverzorgster)
- deelname aan overleg op stedelijk en provinciaal niveau

Kinderen van ouders met een psychiatrische problematiek

In twee psychiatrische ziekenhuizen, Bethanië in Zoersel en Sint-Camillus in Sint-Denijs-Westrem, functioneert een moeder- en kindeenheid. Op deze units worden moeders met een postpartum-problematiek opgenomen, samen met hun kind. Kind en Gezin werkt nauw samen met deze eenheden en zorgt ervoor dat de dienstverlening van Kind en Gezin tot bij deze jonge moeders geraakt. De regioverpleegkundigen van Deinze en Zoersel slaan de brug tussen deze centra en de dienstverlening van Kind en Gezin. Deze opgenomen moeders maken kennis met de dienstverlening van Kind en Gezin en worden uitgenodigd op het consultatiebureau van Kind en Gezin .

De regioteams spelen een cruciale rol in het totale traject dat deze moeders doorlopen, in het bijzonder in de voorzorg en de nazorg van hun ziekenhuisopname.

In 2004 gingen in het psychiatrisch ziekenhuis Bethanië in het kader van deze samenwerking 21 moeders met kind naar het consultatiebureau, waar ze in totaal 41 contacten kregen. In het psychiatrisch ziekenhuis St.-Camillus gingen 15 moeders met kind naar het consultatiebureau, er waren in totaal 34 kindcontacten.

In de provincie Limburg werd de KOPP telefoon opgestart in samenwerking met het PC Ziekeren en Similes Limburg. Het gaat hier om telefonisch onthaal en kortdurende begeleiding voor kinderen van ouders met een psychiatrische problematiek (KOPP) en kinderen van ouders met alcoholproblemen (KOAP) en hun ouders.

In de provincie Oost-Vlaanderen loopt er een samenwerkingsovereenkomst tussen de Centra Geestelijke Gezondheidszorg Deinze, Eeklo en Gent en de provinciale afdeling preventieve zorg. Dit met als doel de hulpverlening op mekaar af te stemmen. De Centra Geestelijke Gezondheidszorg

engageerden zich tot het organiseren van een consultatieve ondersteuning aan Kind en Gezin met betrekking tot ernstige langdurige psychische en psychiatrische stoornissen bij ouders van kinderen van onze doelgroep. In 2004 is de jaarlijkse evaluatievergadering doorgegaan op niveau van de provinciale afdeling met de regioteamleden van de regio's Gent, Eeklo en Deinze en de provinciale stafmedewerkers preventieve gezinsondersteuning.

Gezinnen met een handicap

Sinds de afsluiting van een samenwerkingsprotocol tussen Kind en Gezin en het Vlaams Fonds wordt er continu gesleuteld aan de samenwerking tussen de Diensten Begeleid Wonen, de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) en de regioteams.

In 2004 werden de positieve en negatieve punten van de samenwerking onder de loep genomen en werd een aanzet gegeven tot de bijsturing van het protocol.

Enkele cijfergegevens:

- bij 39 kinderen was er een samenwerking tussen de Diensten Begeleid Wonen en de regioteams, in het totaal waren er 62 gezamenlijke kindcontacten
- bij 45 kinderen was er een samenwerking tussen de Diensten Begeleid Wonen en de CKG's

Gezinnen en Aids

In 2004 werd een specifieke werkmap opgesteld voor de regioteamleden. Deze werkmap bevat een rijke waaier aan achtergrondinformatie, en is het werk van het platform hiv/aids. Dit is een overlegstructuur waar interne en externe deskundigen zetelen. Deze werkmap werd op de website van Kind en Gezin geplaatst.

Kinderen in de gevangenis

a Actie in het Penitentiair Complex van Brugge

De verpleegkundige van Kind en Gezin bezoekt de moeders in de cel en ondersteunt hen op vlak van gezondheidsvoorlichting en -opvoeding (thema gebonden: o.a. voeding, verzorging, slapen, veiligheid...). Verder wordt ook aandacht besteed aan groei en ontwikkeling van het kind: biometrie (wegen, meten, ...), psychomotorische ontwikkeling en het belang van vaccinaties. De Algo-gehoortest wordt bij ieder kind afgenomen.

Er is eveneens aandacht voor opvoedingsondersteuning (thema gebonden: positief ouderschap, structuur, grenzen stellen, straffen en belonen). We willen hierbij benadrukken dat de regioverpleegkundige de vraaggestuurde methodiek hanteert.

Zwangere vrouwen kunnen bij de verpleegkundige terecht met hun vragen rond zwangerschap en bevalling. Ze krijgen de ondersteunende communicatiedragers (o.a. de zwangerschapskalender).

Allerlei folders van Kind en Gezin worden in de bibliotheek van het prenataal consultatiebureau ter beschikking gesteld.

Er is informeel en formeel overleg met de verpleegkundige van de afdeling, de directrice van de afdeling, de maatschappelijk werker van de gevangenis of het Justitieel Welzijnswerk, de medewerkers van de Vlaamse Gemeenschap. Bij ontslag, wordt de nodige follow-up verzorgd naar collega's van Kind en Gezin of Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE, Waalse tegenhanger van Kind en Gezin).

In 2004 waren er 8 nieuwe geboortes in het prenataal consultatiebureau. Tevens werden er nog bezoeken gebracht aan 4 moeders met kinderen die reeds geboren waren bij aanhouding en aan 5 moeders waarvan de kinderen geboren werden in 2003. Deze moeders werden één à tweemaal per

maand bezocht. Er vinden regelmatig gesprekken plaats met (een groepje) zwangere vrouwen. Een zwangere werd in de cel bezocht.

In het Penitentiair Complex van Brugge neemt Kind en Gezin deel aan het BOVA (Brugs Overleg Vlaamse actoren). Dit in het kader van het Strategisch Plan "Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden" van de Vlaamse Gemeenschap.

b Samenwerking met de gevangenis van Dendermonde

In de gevangenis van Dendermonde werd een project opgestart ter bevordering van de vader-kind relatie van de gedetineerden. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt immers dat een goede vader-kind relatie de kans op herval sterk doet verminderen. De kans dat het kind zelf ook in de criminaliteit terecht komt, zou door een goede vader-kind relatie eveneens verminderen. Het opzet van dit project is een maandelijks bijeenkomst van alle vaders rond een aantal thema's vb. sprookjesverteller, EHBO bij kinderen, advocaat over hoederecht, etc.

Ook Kind en Gezin, meer bepaald het regioteam Dendermonde, zal één van deze avonden verzorgen. De bedoeling is om de vaders op een informele manier te informeren over het aanbod van Kind en Gezin en om een aantal vooroordelen weg te werken.

Deze info avond zou twee maal per jaar kunnen doorgaan. Er is reeds een voorbereidende bespreking geweest met teamverantwoordelijke, regioverpleegkundige, gezinsondersteuner en de verantwoordelijken voor dit project in de gevangenis. De concrete uitvoering van deze avond is echter pas voor 2005 gepland.

c Cocoon: gevangenis van Antwerpen

Kind en Gezin verleende medewerking aan een project georganiseerd door het ministerie van justitie in de gevangenis van Antwerpen. De doelstelling van dit project is de gedetineerde vaders de rol van vader beter te laten opnemen, ook al verblijven zij in de gevangenis. De inbreng van Kind en Gezin is om tijdens een bijeenkomst aan de betrokken vaders de dienstverlening van Kind en Gezin voor te stellen.

d Bezoek aan geïnterneerde zwangere vrouwen in de gevangenis van Antwerpen

In samenwerking met de medische dienst van de gevangenis in Antwerpen bracht een regioverpleegkundige samen met een gezinsondersteuner bezoeken aan zwangere vrouwen in de gevangenis. Zij brachten er de thema's die worden aangeboden tijdens de counseling op het prenataal consultatiebureau. Vooral de ondersteunende gesprekken met de aanstaande moeder zijn belangrijk. Zij bespraken ook eventuele knelpunten (voeding, vitamines...) met de medische dienst.

e Voorbereidend contact gevangenis van Vorst

In 2004 werd de dienstverlening van Kind en Gezin voorgesteld in de gevangenis van Vorst, vrouwenafdeling Berkendael. Na die voorstelling was er vanuit de gevangenis interesse voor samenwerking. Er werd afgesproken dat zij voor het aanbod van Kind en Gezin contact zouden opnemen met het regiohuis Brussel Zuid bij opname van een Nederlandstalige zwangere vrouw of vrouw met een jong kind.

In een tweede fase, die pas zal starten in 2005, zal een overleg moeten gepland worden tussen de regioverpleegkundige die dit zal opnemen, de lokale sociale dienst en de travailleur medico-social van ONE. Deze laatste zal fungeren als brugfunctie met de regio's van Vlaanderen waar de moeder woonachtig is.

Er is nog geen geschreven contract dat deze samenwerking vastlegt. Er bestaat enkel een brief ter bevestiging van een mogelijke samenwerking. Deze samenwerking bevindt zich dus nog in een voorbereidend stadium.

2.5 Recht op onderwijs

2.5.1 Geen absoluut maar versterkt inschrijvingsrecht

Het onderwijsbeleid blijft het inschrijvingsrecht van jongeren en hun ouders in een school van hun keuze verdedigen, maar zoekt naar mogelijkheden om de niet-gewenste effecten van dit recht te vermijden en actieve instrumenten om de diversiteit van de schoolbevolking te stimuleren. In een op 16 juni 2005 goedgekeurd voorstel van decreet wordt het gelijke- onderwijskansendecreet (GOK) uit 2002 grondig bijgestuurd. De nieuwe regeling moet scholen stimuleren een echt diversiteitsbeleid te voeren. De voorrang voor broers en zussen blijft behouden maar nieuw is dat scholen ook een inschrijvingsperiode mogen inlassen om voorrang te geven aan kansarme kinderen, zgn. ‘GOK-kinderen’. Dat zijn kinderen van wie de thuistaal niet het Nederlands is, die tot de trekkende bevolking behoren, van wie de moeder geen diploma secundair onderwijs heeft of van wie de ouders moeten rondkomen met een vervangingsinkomen. De school mag zelf kiezen hoeveel plaatsen ze voor die kinderen reserveert.

Voorrang geven aan ‘niet-GOK-kinderen’ mag ook, maar alleen voor scholen die 10 procent boven het regiogemiddelde aan ‘GOK-leerlingen’ zitten. Aangezien het regiogemiddelde niet alleen meer berekend wordt aan de hand van het criterium Nederlands niet als thuistaal maar ook op de andere GOK-criteria, komt het ongetwijfeld hoger te liggen.

Een leerling kan – net als in het huidige systeem – maar geweigerd worden op grond van één van de volgende redenen : als hij niet aan de toelatingsvoorwaarden voldoet, als de school vol is of als hij wil ingeschreven worden in een school waar hij eerder al werd uitgesloten.

De huidige redenen tot doorverwijzingen worden geschrapt. In plaats daarvan kan een school een leerling die naar het buitengewoon onderwijs georiënteerd wordt, weigeren als ze vindt dat haar draagkracht onvoldoende is om aan de onderwijsnoden van die leerling tegemoet te komen. Maar een weigering moet steeds overlegd worden met de ouders en er moet een CLB-advies zijn. De vervanging van de doorverwijzing door een weigering op basis van draagkracht voorkomt dat leerlingen ingeschreven worden, een aantal weken schoollopen en zich inburgeren om dan te moeten verhuizen naar een andere school.

In Brussel wordt de voorrangsregeling voor de Nederlandstaligen aangepast. Scholen mogen Nederlandstalige kinderen voorrang verlenen op voorwaarde dat het lokaal overlegplatform (LOP) het percentage heeft vastgelegd. Als het LOP geen percentage heeft vastgelegd, kan een school Nederlandstalige leerlingen tot 25 procent voorrang verlenen.

2.5.2 Waardenbeleving en identiteit op school

De onderzoekers van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding stellen dat het opmerkelijk is dat iedereen automatisch aan de islam en de hoofddoek denkt, als vragen worden gesteld over religieuze beleving, terwijl het ook over andere geloofsovertuigingen en -uitingen kan gaan.

Werkgevers, vakbonden, overheidsdiensten, onderwijsinstanties en instellingen uit de gezondheids- en welzijnssector hebben schrik om regels rond religieuze en levensbeschouwelijke overtuiging in te voeren, omdat ze vrezen dat het zal leiden tot een radicalisering van de standpunten. Bedrijfsleiders stellen dat een wet die hun zou verbieden om religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen in de

werksfeer te beperken, mogelijk tot meer discriminatie zal leiden bij het in dienst nemen van allochtone werknemers, omdat men vreest dat ze dit recht zouden kunnen opeisen. Ook langs vakbondszijde wordt gewaarschuwd voor averechtse effecten.

De federale, gewestelijke en lokale overheidsdiensten stellen dat wetgeving niet nodig is, omdat de bestaande regelgeving volstaat, of omdat ze de voorkeur geven aan minnelijke schikkingen. Op de werkvloer hebben de meeste ondervraagden zelf wat kan en niet kan in eigen regels, afspraken of schoolreglementen gegoten.

Begin 2005 is in samenwerking met drie onderzoekers een initiatief opgestart rond waardenbeleving en identiteit op school. De belangrijkste doelstelling van het initiatief bestaat erin scholen een aantal goede praktijkvoorbeelden aan te reiken met betrekking tot het samenleven in een multiculturele omgeving. Meer concreet is het de bedoeling een beperkt aantal type voorbeelden (10 à 15) te bundelen waarin problemen met betrekking tot de multiculturele samenleving worden behandeld en manieren van aanpak aan de schooldirectie worden aangereikt. Zowel problemen rond kledij, voedingsgewoontes als cultureel of religieus geïnspireerde bezwaren tegenover bepaalde lesinhouden kunnen aan bod komen. De cases zullen betrekking hebben op personeel en leerlingen, ook in de context van een stage. De voorbeelden zullen worden voorgesteld vanuit een juridisch en pedagogisch kader met aandacht voor de mogelijke knelpunten en voor- en nadelen van de aangereikte oplossingen. Momenteel worden de eerste cases uitgewerkt. De verdere uitwerking en richting van het project zullen worden geëvalueerd op basis van deze eerste praktijkvoorbeelden.

2.5.3 Diversiteitscampagne

De lerarenopleidingen houden continu de vinger aan de pols van pedagogische en didactische, maar ook maatschappelijke ontwikkelingen. Vandaag is iedereen die actief is in de lerarenopleidingen op zoek naar manieren om met diversiteit om te gaan. De samenleving en dus ook leerlingenpopulaties worden diverser en mobieler en stelt steeds nieuwe uitdagingen. Ook daarin bouwt ieder zijn of haar knowhow op. Wat werkt en wat niet? Waarom (niet)?

De minister van Onderwijs lanceerde in mei 2005 een oproep aan alle lerarenopleiders om met collega's uit andere regio's, netten en opleidingstypes samen te werken en aan visieontwikkeling doen om om te gaan met diversiteit op school.

In projectgroepen samengesteld uit lerarenopleiders, middenveldorganisaties en vormingsorganisaties zal samengewerkt worden aan de opbouw van competenties tot het leren omgaan met diversiteit. In het voorjaar 2006 zal deze samenwerking resulteren in een publicatie.

2.6 Media – openbare omroep (VRT)

De openbare omroep is er voor alle Vlamingen, en dus ook voor alle Vlaamse kinderen en jongeren. Meer nog, de VRT heeft de opdracht om zijn programma-aanbod op een aangepaste manier te richten op kinderen en jeugd. Verder is in de beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid bepaald dat VRT-televisie op weekbasis 70% van de 4- tot 12-jarigen die tv kijken moet bereiken (berekend op het totaal bereik 4-12 jarigen op weekbasis). We kunnen het begrip non-discriminatie dus zowel kwalitatief als kwantitatief benaderen.

2.6.1 Kwalitatief

De cel diversiteit van de VRT organiseerde ontmoetingsdagen voor allochtone laatstejaars van het secundair onderwijs. Onder allochtone jongeren zijn er ongetwijfeld heel wat met potentieel mediatalent. Voor de VRT, die zowel in zijn personeelsbestand als in zijn programma's een

afspiegeling wil zijn van de diversiteit in de Vlaamse samenleving, is dit een belangrijk gegeven. Anderzijds zijn die jongeren vaak niet zo vertrouwd met de programma's die de openbare omroep brengt. De cel diversiteit organiseert daarom jaarlijks een "snuffeltweedaagse" voor een 25-tal allochtone laatstejaars uit het middelbaar onderwijs. Dit in samenwerking met verschillende middelbare scholen (met diverse richtingen en uit alle Vlaamse regio's). We willen deze jongeren warm maken om verder te studeren, en eventueel voor een mediagerichte opleiding te kiezen. In 2005 had deze tweedaagse plaats op 21 en 22 maart, voorafgegaan door een kennismakingsnamiddag op 2 maart (dit is de derde editie, ook in het voorjaar van 2003 en 2004 organiseerde de VRT deze ontmoetingsdagen).

Ook Ketnet werkte de afgelopen periode heel actief rond "diversiteit". We concentreerden onze aandacht op ketnetters met een handicap, maatschappelijk kwetsbare ketnetters, allochtone ketnetters en puberende ketnetters. We zochten naar technieken om hen beter te bereiken en aan te spreken met onze programma's. Het resultaat van die studiedag is heel zichtbaar op het scherm: zowel bij de gasten in de studio, in het publiek als door de thema's werd er behoorlijk gediversifieerd.

2.6.2 Kwantitatief

Via de kijk- en luistercijfers kunnen we rapporteren in welke mate de VRT de kinderen tussen 12 en 18 jaar (Radio)/ 4 en 12 jaar (TV) bereikt met zijn programma's.

VRT – Televisie

Met Ketnet blijft de VRT de jongste kinderen in ruime mate aanspreken. Ketnet bleef in 2004 het populairste jongeren-net. In zijn doelgroep (4- tot 12-jarigen) haalde Ketnet een gemiddeld marktaandeel van 43,3%. De VRT overtrof in 2004 ook ruim zijn performantiemaatstaf voor bereik van 4- tot 12-jarigen met VRT-Televisie (TV1, Canvas en Ketnet). De VRT bereikte maar liefst 92.3% van de kinderen die televisie keken.

VRT – Radio

Sinds het voorjaar van 2002 is er één eengemaakt nationaal onderzoek naar het luistergedrag van de Belgen. Het nationale CIM radio-onderzoek is gebaseerd op dagboeken. Deze methode levert geen gegevens voor kinderen jonger dan 12 jaar. Zij slagen er immers niet in op een betrouwbare manier mee te werken aan dergelijk onderzoek en worden dus buiten beschouwing gelaten.

Voor de cijfers van de periode april 2004-juli 2005 kiezen we ervoor de meest recente golven van het CIM onderzoek te combineren. We geven cijfers die een gemiddelde vormen van de situatie in golf 6 (sept-dec 2004), golf 7 (jan-maart 2005) en golf 8 (maart-mei 2005).

VRT-radio (alle VRT-netten samen) bereikte in deze periode 54.8 % van alle 12-14 jarigen (57.8 % eind 2003) en 58.5 % van alle 15-17 jarigen (54.9 % eind 2003) in Vlaanderen. Het dagbereik van VRT-radio in de gehele groep 12-17 jaar blijft stabiel in vergelijking met eind 2003 (56.5 %). Donna bereikt in beide leeftijdscategorieën de meeste luisteraars. Studio Brussel bereikt, na Donna, de meeste jongeren tussen 15-17 jaar. Zowel Radio 2 als Studio Brussel bereiken elk apart ongeveer 25.000 jongeren tussen 12 en 14 jaar.

2.7 Toerisme voor allen

Terwijl het recht op rust, vrije tijd en vakanties werd opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in het Internationaal verdrag inzake rechten van het Kind blijven bepaalde groepen in onze maatschappij immers nog steeds verstoken van vakantie, ondanks de inspanningen

vanuit het sociaal toerisme. Deze grote groep thuisblijvers vormt niet alleen een ‘onontgonnen markt’ maar vooral een maatschappelijk tekort. De drempel voor toegang tot een stukje levenskwaliteit is voor deze mensen te hoog en de wereld buiten de dagelijkse omgeving blijft voor hen gesloten.

Het is dan ook van groot belang dat het politieke beleidsniveau aangeeft dat het niet blind is voor dit deficit in de vakantieparticipatie. In de vorige rapporteringen werd hierover reeds ruimschoots bericht. Hieronder worden een aantal recente evoluties en gegevens belicht.

2.7.1 Uitvoering Decreet Toerisme voor Allen

Sinds januari 2004 implementeert Toerisme Vlaanderen in zijn sociaal-toeristisch beleid de principes van het decreet 'Toerisme voor Allen'.

Op 28 mei 2004 werden de bijhorende besluiten goedgekeurd:

- Besluit betreffende de erkenning en de financiële ondersteuning van verblijven in het kader van ‘Toerisme voor Allen’
- Besluit betreffende de erkenning en de financiële ondersteuning van verenigingen in het kader van ‘Toerisme voor Allen’.
- Besluit betreffende de erkenning en de financiële ondersteuning van ondersteuningspunten in het kader van ‘Toerisme voor Allen’.

Erkenningen Toerisme voor Allen 2004

Het aantal erkenningen in het kader van dit decreet bedroeg:

- Aantal erkende verblijven: 476
- Aantal erkende managementsondersteuningspunten: 0
- Aantal erkende opstaporganisaties 11.

Subsidies jeugdtoerisme 2004

Jeugdtoerisme wordt binnen het decreet ‘Toerisme voor Allen’ als een volwaardige doelgroep beschouwd. Wat jeugdtoerisme betreft streeft Toerisme Vlaanderen naar behoud van de capaciteit en een opwaardering van de kwaliteit en de brandveiligheid. Daarom kan men voor centra die specifiek binnen het jeugdtoerisme actief zijn, infrastructuursubsidies krijgen. Zo worden er naar jeugdtoerisme subsidiemogelijkheden van maximaal 40% gecreëerd voor de volgende initiatieven:

- nieuwbouw, moderniserings- en brandveiligheidswerkzaamheden;
- werkzaamheden die tot doel hebben de toegankelijkheid van het erkende verblijf te vergroten;
- projectsubsidies en themagerichte subsidies;
- animatie.

In 2004 werden in totaal 40 subsidiedossiers volledig afgehandeld, voor een totaal subsidiebedrag van 3.136.633,41 euro.

Tot 15 maart 2005 konden na een subsidieoproep nieuwe subsidieaanvragen ingediend worden. In totaal werden 97 dossiers ingediend.

Subsidies Steunpunt Vakantieparticipatie

Het decreet Toerisme voor Allen voorziet ook het kader voor een ondersteuning van verenigingen die groepsvakanties organiseren voor mensen die in armoede leven. Volgens de nieuwe subsidieregeling kunnen erkende opstaporganisaties een beroep doen op een financiële ondersteuning die rechtstreeks de vakantie van de personen die in armoede leven ten goede komt. De financiële ondersteuning bedraagt maximaal 75 % van de vervoerskosten, de verblijfskosten, de animatiekosten en de verzekeringskosten.

In 2004 werd voor bovenstaande kosten een totale subsidie van 206.903,82 euro toegekend.

Het decreet voorziet ook in de mogelijkheid om een personeelslid van een erkende organisatie te ondersteunen. Op basis van het aantal vakanties (minimaal 5 vakanties met 4 overnachtingen) en deelnemers (minimaal 150 verschillende deelnemers) kwamen in 2004 zeven verenigingen in aanmerking voor deze betoelaging. Vijf organisaties wensten hiervan gebruik te maken.

Dit leidde tot een totale personeelstoelage van 62.500 euro.

2.7.2 Directe investeringen

Toerisme Vlaanderen realiseert in eigen beheer investeringsprojecten in de toeristische sector. Het gaat veelal om kampeerterrinen, sociale vakantiehuizen, jeugdherbergen, jeugdvakantiehuizen die op door toerisme Vlaanderen verworven gronden worden opgericht.

In 2004 werden vastleggingen gerealiseerd voor jeugdinfrastructuur:

- op het budget van 2004 voor 3.487.228,92 euro;
- op het budget van 2005 voor 4.349.205,00 euro.

2.7.3 Toegankelijkheid

Sociale inclusie/ armoede

Het Steunpunt Vakantieparticipatie werd vanaf 1 januari 2004 structureel ingebed binnen de dienst productontwikkeling van Toerisme Vlaanderen.

Het Steunpunt stimuleert sociale inclusie binnen de volledige toeristische sector via een sensibiliseringscampagne

Via brochures, informatiefolders, telefonisch onthaal en lokale infosessies voor de doelgroep en haar sociale organisaties worden potentiële klanten op de hoogte gebracht van de diverse vakantiemogelijkheden op maat: individuele vakanties (450 kinderen), groepsvakanties (503 waarvan zo'n 90% kinderen), georganiseerde vakanties (2400 kinderen) en daguitstappen (14 200, waarvan een belangrijk aandeel kinderen).

Personen met een handicap

Het aantal kinderen en jongeren (jonger dan 20) dat fysieke beperkingen heeft, wordt in Vlaanderen geschat op 50.000.

Infopunt Toegankelijk Reizen

Het Infopunt Toegankelijk Reizen dat eind 2004 werd geïntegreerd in Toerisme Vlaanderen, behandelde in 2004 640 informatiedossiers en de website noteerde 11.665 bezoekers. Er werden ook

3.386 affiches verspreid onder diverse ontmoetingsplaatsen van mensen met een handicap, ter bekendmaking van het Infopunt.

De sector werd voorgelicht via vorming en via 'normenbundels' voor campings, verblijven Toerisme voor Allen en toeristisch-recreatieve investeringsprojecten.

Hotelpremie

Het besluit van 13 juli 2001 moet de logiesverstreckende bedrijven ertoe aanzetten investeringen te doen om hun bedrijf toegankelijker te maken voor personen met een handicap. Het gaat hier niet alleen over personen met een mobiele handicap, maar ook over doven en slechthorenden, blinden of slechtzienden en personen met astma of allergie. De premiereregeling is zo opgevat, dat vooraf een toegankelijkheidsdoorlichting moet gebeuren, die zowel de eigenaar als Toerisme Vlaanderen garanties biedt voor een goed resultaat. De doorlichting kan bestaan uit een haalbaarheidsstudie en/of een toegankelijkheidsadvies. Het maximum subsidiebedrag voor de studies bedraagt hier 450 euro of 900 euro afhankelijk van de omvang van de doorlichting (enkel haalbaarheid, enkel toegankelijkheid, of beide). In 2004 werden 11 premieaanvragen behandeld.

Kindvriendelijkheid

Via investeringssubsidies draagt Toerisme Vlaanderen bij tot de fysieke productontwikkeling en innovatie in Vlaanderen. De dossiers worden getoetst aan regionale strategische plannen voor recreatie en toerisme, en aan de productlijnen – aspecten die Toerisme Vlaanderen wil stimuleren waaronder ook kindvriendelijkheid en toegankelijkheid.

Elk jaar tracht Toerisme Vlaanderen een aantal projecten te realiseren die extra kindvriendelijk zijn. In 2004 waren dit aantal infrastructuren van toeristische recreatieparken met name Keiheuvel en de Lilse Bergen, een toeristentreintje in Mol en een kinderboerderij in Pietersheim te Lanaken.

Belangrijk accent in Vlaanderen Vakantieland, editie 2005: Per regio of kunststad wordt aangegeven welke arrangementen er specifieke aandacht hebben voor o.a. kindvriendelijkheid.

Naar goede traditie organiseerden de pers-, trade- en MICE-afdeling ook een voor- en najaarsontmoeting. De voorjaarsontmoeting in Het Kinderboekenmuseum in Den Haag stond in het teken van Mechelen Kinderstad, Kidskompas België en kindvriendelijke kust.

Van 26 tot 29 mei 2005 organiseerde Toerisme Vlaanderen een Duitse persreis ihkv 'Kindvriendelijkheid aan de Kust'. Totaal aantal deelnemers: 42 personen (journalisten met kinderen). De voornaamste kindvriendelijke badsteden werden aangedaan: De Haan, Blankenberge, Oostende, Oostduinkerke en De Panne.

3. Recht op leven, overleven en ontwikkeling (art. 6)

Art. 6. IVRK:

'1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.

2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.'

Dit is:

Het inherente recht op leven en de plicht van de Staat het overleven en de ontwikkeling van het kind te garanderen.

3.1 Welzijn

3.1.1 Bijzondere jeugdbijstand

Preventie

De bijzondere jeugdbijstand in Vlaanderen heeft naast hulpverlening ook de decretale preventieve opdracht: 'binnen een inclusief welzijnsbeleid en vanuit de ervaring met problematische opvoedingssituaties en als misdrijf omschreven feiten, de structurele positie van minderjarigen in hun leefomgeving verbeteren'. Voor het uitvoeren van deze opdracht is het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind het referentiekader. In die preventiewerking wordt nadrukkelijke aandacht gegeven aan het bereiken van de maatschappelijk meest kwetsbare jonge mensen. De bijzondere jeugdbijstand focust daarbij prioritair op jongeren met een uitgesproken kwetsbaar profiel. Sommige minderjarigen genieten immers minder van maatschappelijke voorzieningen en extra aandacht is voor hen dus gerechtvaardigd en noodzakelijk. In de preventiewerking BJ houdt de inclusieve benadering van jonge mensen in dat er nagestreefd wordt om kinderen en jongeren met een verhoogd kwetsingsrisico zeker en maximaal te bereiken. Het waarmaken van kinderrechten houdt in dat maatschappelijke uitsluiting van kinderen en jongeren systematisch wordt tegengegaan.

Verder opteert zij o.m. in haar projectwerking voor een offensieve preventie om het welzijn van jonge mensen te maximaliseren. Kansen, mogelijkheden en alternatieven aanbieden wordt verkozen boven een defensieve, beperkende en mogelijk repressieve benadering. Een offensieve preventie sluit ook aan bij de emancipatie van (groepen van) jonge mensen en hun volwaardige participatie aan de samenleving. Kinderen en jongeren, (groepen van) jonge mensen daadwerkelijk een stem geven zal tevens een middel zijn om uitsluiting te doorbreken en het proces van volwaardig partnerschap waar te maken.

Deze projectwerking wordt ondersteund vanuit het Fonds Bijzondere Jeugdbijstand dat aan de regionale preventieteams en de preventiecellen jaarlijks extra kredieten ter beschikking stelt om preventie-initiatieven op te zetten.

In de rapporteringsperiode werden volgende projecten ondersteund.

Vanuit de begroting 2004 werden volgende 2 projecten goedgekeurd en opgestart.

Zo wordt in de regio Limburg een project opgezet rond een aantal secundaire scholen (ASO/TSO/BSO) die geconfronteerd worden met volgende groepen jongeren:

- probleemjongeren
- jongeren waarbij de positieve binding met het onderwijs in het gedrang dreigt te komen of
- jongeren die na aanhoudende conflicten met leerlingen of leerkrachten dreigen tijdelijk of definitief verwijderd te worden uit de school en geen alternatief vinden.

Het project streeft er naar de schooluitval van risicojongeren te reduceren en hun welzijnskansen te verhogen door op een constructieve wijze te werken aan de verbetering of verandering van het leertraject door gerichte netwerken rond de leerlingen te activeren en/of te stimuleren.

Ten tweede is er het project 'Conflictdisk'.

Uit onderzoek blijkt dat het georganiseerde vrijetijdsaanbod steeds meer geconfronteerd wordt met 'moeilijke jongeren, met 'lastig gedrag', met jongeren die voortdurend storen, met kinderen en jongeren met ADHD...

Anderzijds ondervindt het georganiseerde vrijetijdsaanbod een grote maatschappelijke druk om 'inclusief' te werken, om de maatschappelijke drempel te verlagen en om de toegankelijkheid te verhogen, men verwacht m.a.w. een inclusieve werking.

Wanneer voorzieningen bijzondere jeugdzorg bevraagd worden over de redenen waarom kinderen en jongeren afhaken bij het georganiseerde vrijetijdsleven, dan verwijzen zij vaak naar de manieren waarop binnen de georganiseerde vrijetijdssector (sportclubs, jeugdorganisaties...) wordt opgetreden tegenover allerlei vormen van 'storend gedrag van kinderen'.

Daarom ontwikkelden de preventie teams van de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen binnen het kader van hun strategische doelstelling om 'intermediairen in het vrijetijdsleven ondersteunen in het wegwerken van drempels die de participatie aan vrijetijdsbesteding van kwetsbare groepen kinderen en jongeren verhinderen', i.s.m. de Vlaamse Dienst voor Speelpleinwerking de zgn. 'Conflictdisk'. Deze CD-rom moet organisaties helpen interne kwalitatieve veranderingen met een pedagogische finaliteit te realiseren.

Het instrument bevat een aantal concrete en bruikbare werkwijzen om de teamwerking van animatoren op speelpleinen te ondersteunen, wanneer de organisatie wordt geconfronteerd met allerlei vormen van 'storend gedrag' van kinderen en jongeren zodat speelpleinwerkingen een hardnekkig conflict met een kind op een onderbouwde en constructieve manier kan aanpakken.

In het voorjaar 2005 werden ook twee projecten goedgekeurd en opgestart.

1/ Project 'Aandacht in 't Kwadraat'

Dit project heeft tot doel om de door de preventiewerking BJ (Antwerpen) jarenlang opgebouwde ervaring en deskundigheid op het vlak van 'jongerenwerking in probleemwijken' te bundelen en meer te structureren. Daarnaast wil men komen tot een duidelijke omschrijving van het begrip 'buurten met Aandacht'.

In het kader van het project hebben de projectuitvoerders in de loop van 2005 en 2006 de volgende opdrachten:

- de evaluatie van tien jaar werking in 'buurten met Aandacht' in het arrondissement Turnhout;
- het verfijnen van de preventief wetenschappelijk onderbouwde methodiek eigen aan werken in 'buurten met Aandacht' en mbt het voorkomen van probleemgedrag bij jongeren in dergelijke buurten;
- het zenden van een signaal aan de beleidsdomeinen op de verschillende niveau's over de aanpak en de methodiek inzake de huidige 'buurten met Aandacht';

- het verspreiden van de methodiek naar lokale en Vlaamse besturen en naar de verschillende jeugd- en welzijnsorganisaties.

Na afloop moet het project de volgende eindproducten opleveren:

- een handboek waarin de deskundigheid rond werken in ‘buurten met Aandacht’ wordt gebundeld;
- een knipperlichtmodel dat als instrument voor lokale besturen moet dienen om ‘buurten met Aandacht’ beter te herkennen en te definiëren;
- een document met aanbevelingen voor het beleid;
- een congres waarin de methodiek wordt voorgesteld
- verschillende toonmomenten waarbij jongeren hun beleving mbt het wonen in ‘buurten met Aandacht’ kunnen tonen.

Het preventieteam en de preventiecellen BJ van de regio Antwerpen realiseren dit project met de steun van 2 partners m.n. OASeS, de Onderzoeksgroep Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad van de Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen - Universiteit Antwerpen en de vzw Arktos uit Leuven.

2/ Project ‘Netwerken welzijnswerk – jeugdwerk in de kustregio’

Dit project heeft tot doel om in het kader van de zogenaamde ‘zorgverbreding van het jeugdwerk’ een structurele samenwerking op te zetten tussen jeugdwerk en welzijnswerk.

Concreet wordt in de locaties Oostende, Ieper en Veurne - via een netwerk aangestuurd door een netwerkcoördinator - een structurele samenwerking tussen het jeugdwerk en het welzijnswerk opgezet. Partners binnen dat samenwerkingsverband zijn het jeugdwerk (speelpleinorganisatoren), de welzijnsdiensten, de preventiecel uit de betrokken regio en de projectuitvoerder.

Het initiatief heeft een dubbele doelstelling:

- het ondersteunen van het jeugdwerk bij het hanteren van probleemgedrag van jongeren via netwerking en coaching: in de locaties Veurne, Ieper en Oostende worden de organisaties die kinderen en jongeren toeleiden naar het jeugdwerk samen met de jeugdwerkorganisatie in een netwerk bijeengebracht.
- Invoering van structurele maatregelen binnen de speelpleinwerkingen om probleemgedrag te voorkomen.

Uit de projectervaringen zullen aanbevelingen worden geformuleerd naar de speelpleinwerkingen toe. Zo zal duidelijk worden wat binnen de organisatie moet worden opgezet om haar kwaliteit inzake het omgaan met probleemgedrag te verbeteren.

Doelwitgroep van het project zijn kinderen en jongeren die aan het jeugdwerk participeren, maar omwille van gedragsmoeilijkheden uit de boot (dreigen te) vallen.

Na het afronden van het project (eind 2005) zal op basis van de projectervaringen een eindrapport worden opgesteld waarin een strategie wordt uitgestippeld om speelpleinwerkingen in 2006 preventief te ondersteunen in het voorkomen van probleemgedrag.

Gemeenschapsinstellingen

In 2004 werd volgende beleidsconclusie geformuleerd³⁰:

'De uitbouw van de capaciteit van de gemeenschapsinstellingen dient verder afgestemd te worden op enerzijds de behoefte aan sterk gestructureerde opvang in het kader van de integrale jeugdhulpverlening en anderzijds op de voorgenomen wijzigingen die de federale overheid wenst aan te brengen aan de wet betreffende de jeugdbescherming ten aanzien van minderjarigen die verdacht worden van criminele feiten (zie verder).

Dit 'aanbod' van de Gemeenschapsinstellingen zal, in overeenstemming met de functiebeschrijvingen van deze Integrale Jeugdhulp, gemoduleerd worden in trajectpakketten. Er wordt volop meegewerkt aan het op stapel staande cliëntopvolgingssysteem 'Domino', dat een cruciale rol zal gaan spelen in een meer vraaggerichte hulpverlening in Vlaanderen, alsook aan de overkoepelende uitwerking van de Integrale Jeugdhulp.'

Grosso modo is deze beleidsconclusie nog steeds van toepassing. Voor wat betreft de federale wijzigingen aan de wet op de jeugdbescherming kan verwezen worden naar het standpunt van de Vlaamse Regering van 24 december 2004. De afstemming in het kader van de integrale jeugdhulp is bezig. Een werkgroep buigt zich momenteel over de toepassing van het elektronische cliëntopvolgingssysteem Domino binnen de gemeenschapsinstellingen.

Goedkeuring federale regering 22 oktober 2004 ontwerp van wet betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdadig omschreven feit hebben gepleegd - standpunt Vlaamse Regering 24 december 2004

De wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming staat al geruime tijd ter discussie. Vooral de eenzijdige benadering van minderjarige delictplegers als 'handelingsonbekwame, minderjarige in gevaar' staat onder zware kritiek, niet in het minst vanuit de optiek van de kinderrechtenbeweging.

Sinds een tiental jaren worden ernstige pogingen ondernomen om tot een nieuw jeugdrecht te komen. Dit gaf tijdens de vorige federale legislaturen aanleiding tot volgende documenten:

- het eindrapport van de Nationale Commissie voor de hervorming van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming, 20 januari 1996;
- het voorontwerp van wet van de minister van Justitie Marc Verwilghen houdende antwoorden op delinquent gedrag door minderjarigen, 1 juli 2001.

Het regeerakkoord van de huidige, federale regering bevat de volgende clausule:

“De wet op de jeugdbescherming van 1965 zal gemoderniseerd worden met het oog op een betere bescherming van en het geven van meer kansen en hulp aan jongeren om zich in te passen in onze veeleisende samenleving. Daarnaast zal dit nieuwe jeugdrecht voorzien in een sanctionering van delinquent jongeren tegen wie dit het enige middel is om onze maatschappij tegen hun criminele activiteiten te beveiligen...”

Deze bepalingen werden uitgewerkt in de volgende, door de federale regering goedgekeurde documenten:

- de kadernota van minister van Justitie Laurette Onkelinx inzake de hervorming van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, 13 februari 2004;

³⁰ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2004, p. 180.

- een eerste voorontwerp van wet van 30 maart 2004 van de minister van Justitie Laurette Onkelinx betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
- het ontwerp van wet van de minister van Justitie Laurette Onkelinx tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, op 22 oktober 2004 goedgekeurd in de federale ministerraad.

T.o.v. de kadernota heeft de Vlaamse Regering op 19 maart 2004 een standpunt ingenomen³¹. In dit standpunt werden vijf krachtlijnen omschreven waaraan volgens Vlaanderen een nieuw jeugdrecht moet voldoen.

Pro memorie herhalen we ze hier:

1. Een nieuw jeugdrecht biedt gedifferentieerde antwoorden op delinquentie van 'alle' minderjarigen in plaats van uitsluitend antwoorden voor de zwaarste jeugddelinquenten.
2. In een nieuw jeugdrecht wordt de exclusief jeugdbeschermende finaliteit van de wet van '65 vervangen door een sui generis benadering waarbij herstellende, pedagogische, responsabiliserende, sanctionerende en maatschappijbeveiligende finaliteiten worden nagestreefd.
3. Een nieuw jeugdrecht voorziet in verhoogde rechtswaarborgen, wat impliceert dat de rechtswaarborgen in het algemeen en in het bijzonder bij 'opsluiting' worden verbeterd.
4. Een nieuw jeugdrecht moet een wettelijke basis bieden voor de diverse door de Vlaamse gemeenschap gesubsidieerde constructieve reacties op jeugddelinquentie, zowel voor wat betreft de verschillende afhandelingsvormen als de daarbij geldende procedures.
5. Een nieuw jeugdrecht leidt tot coherente bevoegdheden wat er toe strekt dat de uitvoeringsbevoegdheid van antwoorden op jeugddelinquentie bij de gemeenschappen wordt behouden in functie van een maximale homogeniteit bij de uitvoering.

Op 8 juli 2004 heeft de federale minister van Justitie het advies bij de Raad van State aangevraagd en het voorontwerp van wet aangepast volgens het ingewonnen advies. Dit aangepaste voorontwerp werd voor de federale regering goedgekeurd op 22 oktober 2004.

Op 29 oktober 2004 stuurde de minister, bevoegd voor bijstand aan personen, een brief naar de minister van Justitie, met de mededeling dat voorliggend voorontwerp voor de Vlaamse Regering mogelijks onvoldoende waarborgen biedt voor het afsluiten van samenwerkingsakkoorden.

Op 29 november 2004 werd het ontwerp van wet in de Kamer ingediend.

Vertrekkend vanuit de op 19 maart 2004 goedgekeurde nota met de vijf krachtlijnen en met het oog op de bepalingen die terzake in het Vlaamse regeerakkoord zijn terug te vinden, heeft de Vlaamse Regering op 24 december 2004 haar standpunt bepaald ten aanzien van het gewijzigde ontwerp van wet.

Het standpunt van de Vlaamse Regering betreft het behoud van de homogeniteit van de Vlaamse uitvoeringsbevoegdheid, het bevoegdheidsvraagstuk, het evenredigheidsbeginsel en de opgenomen maatregelen.

Behoud van de homogeniteit van de Vlaamse uitvoeringsbevoegdheid

Conform het Vlaamse regeerakkoord is het bij de opmaak van het nieuwe jeugdrecht van groot belang dat alle uitvoeringsmaatregelen tot de exclusieve, homogene bevoegdheid van de Gemeenschappen ressorteren.

Op korte termijn mag de hervorming door de federale overheid van het jeugdrecht geen afbreuk doen aan de huidige exclusieve uitvoeringsbevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, ongeacht of deze

³¹ Vlaamse Regering, o.c., p. 124.

hervorming een beschermend, herstelrechtelijk of sanctiemodel als uitgangspunt kent. Dit betekent onder meer dat de door de federale wetgever vastgestelde en door de jeugdrechter opgelegde maatregelen ook in de toekomst enkel kunnen uitgevoerd worden in door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde of erkende en gesubsidieerde voorzieningen en onder toezicht van de sociale diensten van de Vlaamse Gemeenschap (zie ook het advies van de Raad van State).

Bevoegdheid

Momenteel is de opgave van de maatregelen tegenover delinquente jongeren duidelijk een federale bevoegdheid.

Met toepassing van artikel 5, § 1, II, 6° van de bijzondere wet van 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd in 1988, is de uitvoering van deze maatregelen, genomen in 'als misdrijf omschreven feiten'-zaken exclusief voorbehouden aan de gemeenschappen. Zij bepalen alles wat met deze uitvoering te maken heeft.

Evenredigheid

Op zich is de opdracht voor de gemeenschappen, om voorzieningen en diensten ter beschikking te stellen, het gevolg van de bevoegdheidsverdeling die door de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd in 1988, tot stand is gebracht. Niettemin moet – volgens de Raad van State - de federale overheid, in de uitoefening van haar bevoegdheden, het evenredigheidsbeginsel in acht nemen.

Op grond van dat beginsel mag ze geen maatregelen nemen die het de gemeenschappen onmogelijk of overdreven moeilijk zou maken om, binnen hun eigen bevoegdheden, een eigen beleid te voeren. Verondersteld kan worden dat uit het huidige voorontwerp onevenredige lasten voor de gemeenschappen voortvloeien; in dat geval is de federale overheid onbevoegd om eenzijdig in de ontworpen maatregelen te voorzien. Die maatregelen zouden dan het voorwerp moeten uitmaken van een samenwerkingsakkoord met de gemeenschappen.

Het ontwerp voorziet in een reeks nieuwe maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Dit zal tot gevolg hebben dat van de gemeenschappen op hun beurt verwacht wordt dat ze allerlei initiatieven nemen met het oog op de uitvoering ervan (bijv. het inrichten van voorzieningen). Bovendien zijn nagenoeg alle maatregelen cumuleerbaar en kunnen meerdere maatregelen nog gepaard gaan met één of meer voorwaarden. Door die combinatie van maatregelen of door de toevoeging van één of meer voorwaarden aan een maatregel, kunnen tegelijkertijd meerdere voorzieningen of diensten, die onder de gemeenschapsbevoegdheid vallen, actief zijn ten aanzien van eenzelfde jongere.

Daarnaast is er de verlenging van de meeste maatregelen tot de leeftijd van 23 jaar indien de betrokkene het misdrijf pleegde toen hij minstens 16 jaar was of indien de betrokkene het misdrijf strafbaar met opsluiting van meer dan 10 jaar pleegde na de leeftijd van 12 jaar.

Vanuit een streven naar rechtswaarborgen en rechtszekerheid, stelt de Vlaamse Regering dat het combineren van maatregelen onderworpen moet worden aan bepaalde voorwaarden.

Maatregelen

Positief in voorliggend ontwerp is het inlassen van een waaier van reactiemogelijkheden op als misdrijf omschreven feiten: herstellend, pedagogisch, responsabiliserend en / of sanctionerend. Een aantal bepalingen hebben als doel het slachtoffer als een volwaardige partij bij het herstel te betrekken en aan het slachtoffer alle hem/haar betreffende informatie ter beschikken te stellen. Verheugend is de vaststelling dat constructieve reacties op de jeugddelinquentie worden ingebouwd zoals onder meer de

herstelbemiddeling, het herstelgericht groepsoverleg en het leveren van een prestatie van opvoedkundige aard en van algemeen nut.

Het feit dat de rol van de jeugdrechter wordt uitgebreid bij beslissingen tot plaatsing in de psychiatrie in plaats van de vrederechter wordt positief onthaald. Aldus wordt de jeugdrechter bevoegd voor alle maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

De Vlaamse Regering bevestigt haar eerder ingenomen standpunt dat een nieuw jeugdrecht een antwoord moet bieden voor alle minderjarigen. De Vlaamse Regering kiest voor een integratie van de maatregelen tot voorlopige bewaring en van sanctionerende maatregelen in het voorliggend wetsontwerp.

In dit nieuwe jeugdrecht kan volgens de Vlaamse Regering echter geen plaats zijn voor de uithandengeving.

De keuze van de federale wetgever om de uithandengeving te versoepelen, druist in tegen internationale rechtsnormen. Het Comité voor de Rechten van het Kind formuleerde in juni 2002 ondermeer volgende aanbeveling: *'Het Comité raadt de verdragsstaat aan ervoor te zorgen dat personen onder 18 jaar niet als volwassenen worden berecht'*. Hiermede wordt niet uitgesloten dat in het jeugdrecht strafmaatregelen of sancties kunnen opgenomen worden. De stelling luidt dat dergelijke sancties dan moeten ingeschreven worden in het voorliggend ontwerp.

Het geeft bovendien aanleiding tot ongelijke rechtsbehandeling tussen minderjarigen naargelang de regio van afkomst. Uiteraard impliceert de keuze tegen de uithandengeving ook kosten om de vereiste omkadering te organiseren.

Het Vlaamse akkoord met het beginsel van de verlenging tot 23 jaar, dient gezien te worden in het licht van het voorkomen van de uithandengeving. De Vlaamse Regering wil, mits de nodige financiering, instaan voor de uitvoering van deze maatregelen tot 23 jaar. Gezien de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap om maatregelen uit te voeren ten aanzien van minderjarigen, vraagt de Vlaamse Regering echter dat ook de federale overheid zijn verantwoordelijkheid opneemt in deze financiering.

Teneinde de verwachte toename van de vraag naar opvangplaatsen te beantwoorden zal de Vlaamse Regering ook in de toekomst blijven investeren in de gemeenschapsinstellingen.

Tenslotte kan herhaald worden dat het wetsontwerp voorziet in tal van nieuwe maatregelen waarvan verwacht wordt dat ze door de Vlaamse Gemeenschap worden uitgevoerd. Ook met verwijzing naar het advies van de Raad van State is de Vlaamse Regering van oordeel dat de federale overheid met het wetsontwerp onvoldoende het evenredigheidsbeginsel in acht neemt en dringt daarom aan op verder overleg over de opgave en de uitvoering van de maatregelen van het wetsontwerp.

Op 24 december 2004 heeft de Vlaamse Regering naast de goedkeuring van haar standpunt kennisgenomen van 'de eerste indicatieve raming van 16 miljoen euro voor de uitvoering van bovengenoemd ontwerp van wet'; de Vlaamse Regering gaat akkoord met de verhoging van de leeftijd naar 23 jaar, voorzien in het wetsontwerp en is bereid deze maatregel uit te voeren, met dien verstande dat van de federale overheid wordt verwacht dat ook zij haar verantwoordelijkheid opneemt in de financiering ervan.

Verder heeft de Vlaamse Regering de minister-president van de Vlaamse Regering gelast het ingenomen standpunt m.b.t. het ontwerp van wet aanhangig te maken bij het Overlegcomité Federale Regering - gemeenschaps- en gewestregeringen en aan te dringen bij de federale minister van Justitie op verder overleg over de opvolging en de aanpassingen van het wetsontwerp, gelet op de aanzienlijke toekomstige budgettaire consequenties voor de Vlaamse Gemeenschap.

De Vlaamse minister, bevoegd voor de bijstand aan personen, werd gelast te rapporteren over de voortgang van voornoemd overleg en zo nodig standpunten ter beslissing voor te leggen aan de Vlaamse Regering indien deze budgettaire of juridische gevolgen inhouden voor de Vlaamse Gemeenschap.

In een vergadering van het Overlegcomité d.d. februari 2005 werd beslist de zaak terug op te nemen na goedkeuring van het wetsontwerp in de kamercommissie.

3.2 Kind en Gezin

3.2.1 Infectieziekten

Om voor alle kinderen een veilige opvang te realiseren, werden in het verleden preventiemaatregelen tegen infectieverspreiding uitgewerkt. Kinderen met een zwakkere gezondheid zijn immers kwetsbaarder. De eerste handleiding verscheen als 'Infectieklapper voor de kinderdagverblijven'. Van de infectieziekteklapper werd al een afgeleide versie gemaakt voor onthaalgezinnen en andere niet-medici. Van de medisch georiënteerde infectieziekteklapper is een geactualiseerde uitgave in de maak (publicatie 2005) in overleg met de gezondheidsinspectie.

3.2.2 Tandzorg

Een goede tandverzorging begint van in de wieg en kan ertoe bijdragen dat een kind zijn leven lang kan genieten van een gezond gebit. Het is dus noodzakelijk dat hier voldoende aandacht aan besteed wordt. Een specifieke vorm van tandbederf bij peuters en kleuters is zuigflescariës.

In Gent werd het project NAT (Niets aan de Tand) opgestart, een samenwerking tussen de regio's Gent, de universiteit Gent en wijkgezondheidscentra. Dit project houdt in dat, na een wetenschappelijk onderzoek en voorstudie, aandacht besteed wordt aan tandhygiëne vanaf zeer jonge leeftijd. Dit betekent dagelijks poetsen, voedingsgewoontes aanpassen met gezondere voeding, geen tussendoortjes, geen nachtfles en stoppen met de fles op 15 maanden. Deze adviezen worden aan alle gezinnen in de regio's van Gent meegegeven. Deze studie bevestigt bestaande adviezen, maar worden in het kader van het project geaccentueerd.

Dit project kende 3 deelprojecten en is gestart in 2003. Ten eerste was er het wetenschappelijk onderzoek, wat bestond uit tandonderzoek bij alle kinderen van 30 maanden. Een tweede deelproject was sensibiliseren van de doelgroep en intermediairen rond tandzorg. Ten laatste was er het deelproject toegankelijkheid, wat het faciliteren van het toeleiden naar artsen inhield. In 2004 werd de samenwerking met de Wijkgezondheidscentra, universitair ziekenhuis Gent en Kind en Gezin verder specifiek uitgewerkt naar kansarmen in de regio's van Gent. Dit gebeurde vanuit de wijkgezondheidscentra, de faculteit tandheelkunde, huisartsengeneeskunde en Kind en Gezin.

In de regio Oudenaarde is het de bedoeling dat gezinsondersteuners meewerken aan het project 'Tand in zicht', een project vanuit 'gezond en wel'. Dit is een samenwerkingsverband rond tandzorg tussen diverse organisaties in Ronse (o.a. de vereniging waar armen het woord nemen). Binnen het zorgaanbod in Ronse zou specifiek aandacht gegeven worden aan de preventie van zuigflescariës op een vast aantal consultmomenten. De gezinsondersteuners hebben hierbij een taak naar de kansarme gezinnen. Dit project werd voorbereid in 2004 en wordt in 2005 opgestart.

3.2.3 Vaccinatiebeleid

Omdat infectieziekten een grotere impact hebben op kinderen met een zwakkere gezondheid, is een goede bescherming door middel van vaccinatie voor hen extra belangrijk. Sommige kinderen zijn nog te jong of zijn 'te ziek' om een vaccin te krijgen. Om hen toch te beschermen is een hoge dekkingsgraad in de hele bevolking van groot belang, zodat de ziektekiem nog weinig aanwezig is in de bevolking of zodat de infectieziekte zelfs kan worden uitgeroeid. Kind en Gezin verzorgt met haar

netwerk van consultatiebureaus, kinderdagverblijven en Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning een zeer belangrijk aanbod van preventieve gezondheidszorg voor het jonge kind. In samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap zal Vaccinnet het in de nabije toekomst mogelijk maken om geregeld de algemene beschermingsgraad bij de Vlaamse jeugd te evalueren.

Het Medisch College van Kind en Gezin formuleerde in maart 2004 (en volgde hierin de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad) het advies dat de pertussisvaccinatie aanbevolen wordt voor alle volwassenen die professioneel in contact komen met jonge kinderen. Het gaat hier ook om het verzorgend personeel in de kinderopvangsector, artsen en vrijwillige medewerkers in het consultatiebureau, rekening houdend met hun persoonlijke vaccinatiestatus.

De inhaalbeweging voor hepatitis B-vaccinatie die gestart was in juni 2003 n.a.v. de stockbreuk van het gratis vaccin, werd stopgezet bij het einde van het 2de kwartaal van 2004. Rekening houdende met het minimuminterval tussen 2 dosissen was een inhaalcampagne die een jaar duurde ruimschoots voldoende om kinderen met een hepatitis B-vaccinatie achterstand de kans te geven de achterstand weg te werken.

In 2004 werd in Vlaams Brabant een piloot-preventieproject rond vaccineren uitgewerkt. Het betreft een vaccinatiecampagne getiteld 'Mama, papa ben ik goed beschermd? - Samen infectieziekten overwinnen' gericht naar kinderen geboren tussen 1/4/2001 en 30/9/2002 (kinderen tussen 16 en 24 maanden) met als doelstellingen:

- de basisvaccinatiestatus bij jonge kinderen verbeteren via sensibilisering van de ouders;
- duidelijkheid krijgen over de reële individuele vaccinatiestatus van de kinderen in de doelgroep;
- een correct en volledig beeld krijgen van de dekkingsgraad via vervollediging van de vaccinatiedatabank van Kind en Gezin;
- een beter inzicht verwerven in de weerstanden en redenen van weigering tot vaccinatie;
- de geactualiseerde gegevens ter beschikking stellen van ouders, behandelende artsen (pediaters en huisartsen) en nadien het Centrum voor Leerlingenbegeleiding.

Uit het project in Kampenhout kan algemeen worden afgeleid dat:

- reeds op grote schaal wordt gevaccineerd;
- er nood is om de vaccinatiegegevens te bundelen;
- door intensieve opvolging een verhoogde vaccinatiestatus kan worden bereikt;
- er heel wat onwetendheid is bij de bevolking omtrent de vaccinaties (complex gegeven);
- het nodig is de ouders te blijven motiveren om uitgestelde vaccinaties alsnog te laten toedienen;
- een manuele registratie op grotere schaal geen haalbare kaart is omwille van de tijdsinvestering;
- de bestaande databank van Kind en Gezin een goede aanzet is om alle gegevens te centraliseren;
- het openstellen van de vaccinatiedatabank van Kind en Gezin ten eerste aangewezen is, en dit in het belang van de vaccinatoren en de betrokken kinderen/ouders;
- het nuttig zou zijn een continuïteit uit te bouwen inzake sensibilisering ouders. Op lokaal vlak wil Kampenhout ook hier het voortouw nemen. Een aantal denkpistes worden later nader onder de loep genomen.

3.2.4 Opvolgen van ontwikkeling en ontwikkelingsstoornissen

Zwakkere sociale factoren, biologische factoren of een combinatie van beide kunnen leiden tot ontwikkelingsstoornissen. Aangezien een aantal hiervan verholpen kan worden met eenvoudige stimulatietips, opvoedingsondersteuning of gewoon bevestiging dat de gepercipieerde problemen inherent zijn aan de leeftijdsfase, is een ontwikkelingsopvolging van elk jong kind van groot belang. Kind en Gezin koos enkele jaren terug voor de invoering van een gestandaardiseerd en goed genormeerd opvolgingsschema, genoemd naar de Nederlandse dokter Van Wiechen. Deze arts spendeerde een groot deel van zijn leven aan het ontwikkelen van schema's die moesten toelaten hersenverlamde kinderen vroegtijdig te herkennen. Het schema werd al meermaals grondig aangevuld en herwerkt en omvat nu alle grote deelgebieden van de ontwikkeling met items over grove en fijne motoriek, adaptatie, taal, gedrag en sociale interactie. Er is nu een regelmatige terugkoppeling met de centra voor ontwikkelingsstoornissen om voortdurend de performantie van het Van Wiechenonderzoek op te volgen en de impact van vroegdetectie voor kind en ouders beter te kunnen documenteren. Dit leidt tot samenwerking rond de preventie, de vroegopsporing en de vroegbegeleiding van kinderen met ontwikkelingsstoornissen. Tevens is het complementair met andere instrumenten zoals het instrument van professor Hellinckx voor het inschatten van draaglast/draagkracht van de gezinnen. Meer gesystematiseerde informatie moet de mogelijkheid bieden om elk gezin daadwerkelijk van zorg op maat te kunnen voorzien.

Referentiegroecurven zijn een belangrijk instrument voor het opsporen van specifieke groeistoornissen en voor het opvolgen van de algemene ontwikkeling van kinderen. De groei van een kind weerspiegelt zijn algemene gezondheidstoestand en vormt vaak een belangrijk aanknopingspunt voor de preventieve raadplegingen tijdens de eerste levensjaren. Nieuwe groecurven dringen zich op door het fenomeen van seculaire evolutie, d.w.z. het feit dat kinderen en volwassenen in Westerse landen van de ene generatie op de andere steeds groter en zwaarder worden. De curven die tot op de dag van vandaag in België/Vlaanderen gebruikt werden, zijn gebaseerd op gegevens van verschillende decennia terug, vaak afkomstig van kleine, en niet representatieve steekproeven.

In 2002 is de werkgroep Vlaamse Groecurven opgericht die tot taak heeft nieuwe Vlaamse groecurven samen te stellen. Het project 'Vlaamse Groecurven' is een samenwerking tussen de VUB en KUL. De gegevens werden en worden verzameld dankzij de medewerking van Kind en Gezin, de Centra voor Leerlingenbegeleiding, het Gezondheidscentrum van Studenten van de VUB en IDEWE (externe dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk). Het project kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Regering (Minister bevoegd voor het Gezondheidsbeleid).

De eerste resultaten in verband met groei en maturiteit van kinderen, adolescenten en jong volwassenen (2-20 jarigen) werden voorgesteld in september 2004 aan de VUB. Daaruit bleek dat de seculaire trend in gestaltegroei in Vlaanderen blijft aanhouden. De oude curven onderschatten de finale gestalte met 4 à 5 centimeter. Er is eveneens een seculaire evolutie in gewicht en BMI. De seculaire evolutie in geslachtelijke rijpheid en in tempo van groeien is gestopt. Met andere woorden, nieuwe populatie-specifieke standaarden voor gestalte, gewicht en pubertaire ontwikkeling waren noodzakelijk.

Kind en Gezin werkt mee aan het luik Vlaamse Groecurven 0-3 jarigen. Op de consultaties in het consultatiebureau of kinderdagverblijf worden kinderen op welbepaalde tijdstippen gemeten en gewogen. Dit resulteert dan in het voorstellen en in gebruik nemen van nieuwe Vlaamse Groecurven 0-3 jarigen in 2005.

3.2.5 Project 'Kopzorgen' (regio Kasterlee)

Regio Kasterlee streeft ernaar om in samenwerking met deskundigen uit de regio inzicht, kennis en kunde inzake psychomotorische ontwikkeling aan te bieden aan de ouders van alle pasgeborenen in de regio om in eerste instantie asymmetrie van de hoofdjes te voorkomen en in het algemeen de betrokkenheid van de ouders op de ontwikkeling van hun kind te vergroten.

De voorbije jaren werd er heel wat theoretische kennis over het thema 'plagiocephalie' opgedaan. In 2004 ging men op zoek naar meer praktijk ervaring. Alle regioteamleden volgden daarom een kijkstage bij Arlette Cornière, kinesiste aan de KULeuven. Het thema plagiocephalie werd volledig ingebouwd in het basisaanbod. Tijdens de huisbezoeken kregen alle ouders tips om plagiocephalie te voorkomen.

In samenwerking met kinesisten uit de regio ontwikkelde men daarnaast een DOE-moment, dat op 6 december 2004 voor het eerst in de praktijk werd gebracht. Op dit maandelijks DOE-moment werd er samen met de ouders tips ingeoeffend om voorkeursohoudingen en een afgeplat hoofdje te voorkomen.

Er werd ook gewerkt aan het communicatiemateriaal rond dit project. Samen met de kinesisten en met de Cel Communicatie werd een folder ontwikkeld die tijdens elk eerste huisbezoek in de regio wordt toegelicht.

Tenslotte werd ervoor gezorgd dat ook andere partners in de regio op de hoogte bleven van de stand van zaken van het project. Zo was er onder meer een presentatie voor afgevaardigden van de organiserende besturen van de consultatiebureau's op 29 november 2004.

3.2.6 Voedingsbeleid voor zuigelingen en peuters (2001-2004)

De uitwerking van het voedingsbeleid werd in 2004 verder gezet. In 2002 werd het onderzoek naar de voedingssituatie van jonge kinderen in Vlaanderen uitgevoerd. Hierdoor beschikken we over recente inzichten aangaande de voedingssituatie van kinderen van 0 tot 3 jaar. Bevroegde thema's in dit onderzoek waren borstvoeding, flesvoeding, vaste voeding, vitaminesuppletie en opvoedkundige aspecten met betrekking tot eten op de cruciale leeftijden 3, 6, 12 en 24 maanden. De implementatie van de aanbevelingen en conclusies uit dit voedingsonderzoek in de herziening van de basiszorg die aan elke individuele klant geboden wordt, werd in 2004 verder gezet.

In 2004 werd een belangrijke actie ondernomen in het kader van de bevordering van borstvoeding. Borstvoeding is immers de beste voeding voor jonge kinderen. In 2003 hadden we in het Vlaamse Gewest 62,9% starters met uitsluitend borstvoeding.

Een belangrijke taak voor Kind en Gezin is het aantal starters, maar ook vooral de duur van uitsluitend borstvoeding te verhogen. Er werd in 2004 intensief meegewerkt aan de Week van de Borstvoeding. Voor het eerst sloot Kind en Gezin zich aan bij de Wereldweek van de borstvoeding van 1 tot 7 oktober. In het kader van de Wereldweek werd heel wat informatie inzake afkolven en afkolftoestellen ter beschikking gesteld van de gezinnen. Tevens werd de brochure 'Borstvoeding in België, informatiebronnen editie 2003' van het Federaal Borstvoedingscomité verspreid naar alle regioteamleden van Kind en Gezin. Heel wat regio's organiseerden specifieke acties.

De brochure 'Flesvoeding, een mondje vol melk' werd geactualiseerd.

3.2.7 Veiligheid: preventie van ongevallen

Een belangrijk actiepoint op het gebied van preventie van ongevallen was het verder inhoudelijk verfijnen van de website veiligheid voor de doelgroep aanstaande ouders en gezinnen met 0-3 jarigen en ook naar alle geïnteresseerde derden en professionelen.

De gegevens die resulteerden uit het ongevallenonderzoek van 2003 werden gebruikt bij het uitwerken van het programma van het preventieve zorgaanbod onder de noemer 'refresh', dat in 2004 en volgende zijn beloop krijgt. De resultaten werden ook gebruikt voor het aanvullen van bestaande didactische hulpmiddelen zoals pictografisch materiaal.

Binnen het samenwerkingsverband met de privé-sector werd verder gewerkt aan de checklist van veilige kinderartikelen voor ouders, aanstaande ouders, grootouders, onthaalmoeders, andere

opvangdiensten en opvanginstellingen. Het eindresultaat zal echter pas begin 2005 op de website van Kind en Gezin kunnen getoetst worden.'

De bedoeling van de website is dat de consument actief kiest voor het aanschaffen van veilige producten en dat hij dus kritisch controleert dat elk product dat hij voor ogen heeft veilig is om te gebruiken. Er werden 12 kinderartikelen uit het gamma meubilair uitgewerkt en 9 tekeningen toegevoegd aan de checklisten waarop de website surfer kan aanklikken en uitleg krijgt waarop hij moet letten en waarom.

3.2.8 Opvoedingsondersteuning

Een eerste actiepoint in 2004 was het opstarten van het spreekuur opvoedingsondersteuning in 18 regio's (in 4 regio's was het spreekuur reeds opgestart). Dit spreekuur opvoedingsondersteuning is een makkelijk toegankelijke vorm van kortdurende individuele ondersteuning van ouders bij lichte opvoedingsproblemen. Uit onderzoek blijkt dat een grote groep ouders (75 à 90%) vragen heeft over de ontwikkeling en opvoeding van hun kind. Enkele thema's waar ouders vaak vragen rond hebben, zijn: huilen, slapen, koppigheid, eten, zindelijkheid, ... Daarenboven heeft 20 à 25% van de ouders behoefte aan professionele ondersteuning bij hun opvoedingsvragen. We streven er naar dat alle ouders een beroep kunnen doen op een spreekuur opvoedingsondersteuning. Dit kan aangeboden worden door een regioteamlid, een opvoedingsconsulent of binnen een samenwerkingsverband tussen Kind en Gezin en een partner in de regio.

Een tweede actiepoint was het uitwerken van het luik opvoeding en ontwikkeling voor de website van Kind en Gezin. Inhoudelijk werd dit luik volledig uitgewerkt. Dit luik wordt in 2005 gefaseerd gepubliceerd op de website.

Een derde belangrijk actiepoint was het verder uitwerken van een plan van aanpak voor een betere preventieve aanpak en detectie van risicosituaties en situaties van kindermishandeling. De implementatie gebeurt in de loop van 2005, maar enkele onderdelen van het 'plan van aanpak' werden reeds in 2004 geïmplementeerd.

We vermelden ten eerste het invoeren van de procedure rond het opvangen van meldingen van externen. Daarnaast werd er een concept ontwikkeld en goedgekeurd om het reflecteren over professioneel handelen in de regioteams structureel uit te bouwen. Dit is o.a. in het kader van kindermishandeling belangrijk: het moet regioteamleden toelaten om op structurele basis overleg te plegen met collega's en/of leidinggevende en/of persoon met expertise op vlak van problematische opvoedingssituaties (POS). Dit in functie van het verkrijgen van de nodige ondersteuning en/of advisering over de verdere aanpak en opvolging van situaties waarin sprake is van een (risico op een) problematische opvoedingssituatie. De uitvoering van het concept had impact op de personele middelen. In dit kader werden in 2004 bijkomend 7 fte regioteamverantwoordelijken en 16,8 fte regioteamleden bijkomend aangeworven. In een groot deel van de regioteams wordt er ondertussen gewerkt aan reflectiemomenten met het voltallige team en individuele casusbespreking. In 2005 zal er verder worden gewerkt aan het ondersteunen van de regioteams bij de implementatie van het concept. Er zal o.a. met de Kind en Gezin - Academie bekeken worden op welke manier de regioteamverantwoordelijken en andere procesbegeleiders kunnen ondersteund worden in hun rol als procesbegeleider. Daarnaast dient de opvolging en de evaluatie van de resultaten en de kwaliteit van de ontwikkelde werkvormen verder te worden uitgewerkt.

In het kader van de detectie en preventie van kindermishandeling vermelden we vervolgens het werken met de schaal POS (dit is een observatie-instrument voor het vroegtijdig detecteren van risico's op problematische opvoedingssituaties). In het vorige rapport vermeldden we dat in 2003 de regioteams werden opgeleid om dit instrument te gebruiken. In 2004 werkten alle regioteams met de schaal POS. Ter ondersteuning konden zij beroep doen op de opvoedingsconsulent (bv. voor casusbespreking, opfrissing van en/of oefenen in het gebruik van de schaal POS). In 2005 zal er een evaluatie plaatsvinden van de implementatie van het observatie-instrument.

Als vierde actiepoint vernoemen we het uitwerken van een wetenschappelijk dossier rond het belang van een gezinsondersteunend aanbod: 'Aandacht voor het psychosociaal welzijn van kinderen en gezinnen binnen Kind en Gezin. Wetenschappelijke legitimering.' Dit dossier vormde de bijlage bij het statement van het strategisch comité van Kind en Gezin. Dit statement werd ontwikkeld met het oog op het nieuwe regeerakkoord. Het was de bedoeling om wetenschappelijke gegevens te inventariseren in functie van het benadrukken van het belang van een goed uitgebouwd gezinsondersteunend aanbod.

Ten vijfde waren er tal van regionale acties in het kader van het uitbouwen van het aanbod opvoedingsondersteuning in de regio:

- rond competentieontwikkeling op vlak van opvoeding, ontwikkeling en opvoedingsondersteuning
- om de dienstverlening te vernieuwen of uit te breiden (naast het spreekuur opvoedingsondersteuning). Zo hebben bijvoorbeeld meerdere regioteams het inhoudelijk programma rond opvoeding en ontwikkeling dat via huisbezoeken en consulten aan ouders op een vraaggerichte manier wordt gebracht, geëvalueerd en bijgestuurd
- met het oog op netwerkvorming met interne (INLOOP-teams, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning, Dienst voor Gezinsondersteunende Pleegzorg, Vertrouwenscentra Kindermishandeling) en externe partners. Kind en Gezin kiest ervoor opvoedingsondersteuning uit te bouwen via een netwerk van interne en externe partners. De regioteams preventieve zorg van Kind en Gezin staan immers niet alleen op het terrein van opvoedingsondersteuning. Tal van andere organisaties bieden ondersteuning aan ouders bij de opvoeding van hun kinderen. Op dit vlak zagen we in 2004 een belangrijke evolutie: regionale netwerken rond opvoedingsondersteuning werden op heel wat plaatsen opgericht. Aan deze netwerken nemen diverse organisaties, actief op het terrein van opvoedingsondersteuning, deel met als doel hun aanbod op elkaar af te stemmen en/of gezamenlijk opvoedingsondersteunende activiteiten aan te bieden. Enkele voorbeelden: begin 2004 werd in Turnhout de Dienst Opvoedingsondersteuning Turnhout opgericht, in Leuven en Halle werden de nodige voorbereidingen getroffen voor het opstarten van een opvoedingswinkel, enz. De regioteams participeerden aan deze initiatieven. In 2004 werd een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen de regioteams Oudenaarde, Zottegem, Ninove, Aalst, het CBJ Aalst, Oudenaarde en de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning Koningin Fabiola, Zonneheuvel en De Boomgaard. (regio's Oudenaarde, Zottegem, Ninove en Aalst). In 2005 wordt de samenwerking tussen de betreffende instanties opnieuw geëvalueerd.

Verder kunnen nog volgende projecten vermeld worden:

- ❖ "Opvoeden is leuk!" (regio Deinze): Omschrijving en realisaties 2004:
 - Subproject 1: doorheen alle contactmomenten ontwikkelingsgerichte aandachts-punten aanbieden rond opvoeden tussen koesteren en kaderen
 - Subproject 2: éénmaandelijks groepsworkshop aanbieden aan gezinnen met kinderen tussen 18-24 maand rond opvoeden tussen koesteren en kaderen
 - Subproject 3: tweemaal groepsworkshop aanbieden op jaarbasis naar onthaalouders en mini-crèches rond opvoeden tussen koesteren en kaderen
 - Subproject 4: pedagogisch spreekuur gestart in september 2004
- ❖ Opstart spreekuur opvoedingsondersteuning (regio Aalst): in de regio Aalst is men sinds mei 2004 gestart met het spreekuur opvoedingsondersteuning. Zij hebben daarvoor in 2004 een budget gekregen en twee extra tienden. De bekendmaking aan eventueel de regionale pers en andere organisaties is nog niet gebeurd en de optie hiervoor zal besproken worden op het spreekuurteam.

- ❖ Eveneens in het kader van het teamtraject rond opvoedingsondersteuning, is men in de regio Lokeren van start gegaan met een spreekuur opvoedingsondersteuning. In 2004 volgde het voltallige team de opleiding pedagogisch adviseren. Vanaf januari 2005 is het spreekuur van start gegaan.

3.2.9 Kindermishandeling

De activiteiten van Kind en Gezin inzake kindermishandeling ontplooiën zich op twee sporen. Enerzijds staat de preventie van kindermishandeling centraal. Op dit punt wil de instelling zich engageren om gezinnen met jonge kinderen nog beter te ondersteunen en de problematiek in de kijker te houden. Anderzijds neemt Kind en Gezin een aantal initiatieven om in de beleidsontwikkeling de nodige aandacht voor kindermishandeling te vragen.

Kind en Gezin wil zich ertoe verbinden om gezinnen met jonge kinderen permanent en zeer gericht te ondersteunen op het vlak van opvoeding. Nog voor het fout loopt, wordt geïnvesteerd in gezinnen, ondermeer via de gezinsbezoeken en de consulten op de consultatiebureaus. Ouders worden maximaal ondersteund en zo nodig geholpen bij het vervullen van hun ouderrol.

Om ouders beter te ondersteunen in hun opvoedingstaak wil Kind en Gezin ook investeren in het vroegtijdig onderkennen van en doorverwijzen bij risico's op problematische opvoedingssituaties.

Meer informatie over de opvoedingsondersteuning en de preventie van kindermishandeling en problematische opvoedingssituaties lees je onder het deeltje opvoedingsondersteuning.

Kind en Gezin wil de preventie van de problematiek van kindermishandeling in de kijker houden door informatie te verspreiden, preventieprojecten op touw te zetten en sensibiliserende acties te ondernemen in samenwerking met partners. Zo bijvoorbeeld publiceerde Kind en Gezin in 2004 een jaarrapport over de meldingen en diagnoses bij de vertrouwenscentra kindermishandeling. De gegevens in dit rapport vormen voor de bevoegde beleidsinstanties, alsook voor Kind en Gezin en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling belangrijke informatie om hun beleid en/of dienstverlening bij te sturen.

Kind en Gezin vervult verder ook een aantal taken op beleidsuitvoerend niveau, waaronder de erkenning en de subsidiëring van de vertrouwenscentra kindermishandeling. In elke Vlaamse provincie en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een vertrouwenscentrum kindermishandeling. Al wie een situatie van kindermishandeling kent of er een vermoeden van heeft, kan er terecht. Deze centra zorgen voor de eerste opvang van slachtoffers, voor de doorverwijzing en voor het coördineren en opvolgen van de hulpverlening. In sommige gevallen staan ze in voor de hulpverlening aan mishandelde kinderen en hun gezinnen.

In het kader van preventie van kindermishandeling via sensibiliseringscampagnes heeft Kind en Gezin in 2004 aan de verdere uitwerking van een bekendmakingscampagne van de sector gewerkt. Zij deed dit in samenwerking met de vertrouwenscentra kindermishandeling. Deze campagne bestaat uit het opmaken van een gezamenlijke website voor de zes vertrouwenscentra (www.kindermishandeling.org) en het bekendmaken van het bestaan en de werking van deze centra.

3.2.10 Bijzondere leefsituaties

Kind en Gezin erkent en subsidieert de 23 Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG). Deze centra bieden ambulante en (semi-)residentiële hulp aan gezinnen met opvoedingsproblemen. De laatste jaren heeft Kind en Gezin samen met de sector werk gemaakt van een duidelijke profilering voor deze sector. De bedoeling was om naar verwijzers en naar klanten toe meer duidelijkheid te creëren inzake het aanbod dat men van een CKG kan verwachten.

In de nieuwe profileringstekst werd de nadruk gelegd op het preventieve mandaat van deze sector. Er werd gefocust op die gezinnen waarbij voornamelijk sociale factoren de opvoeding belemmeren en

eventueel leiden tot lichte gedrags- en/of emotionele problemen bij het kind. Belangrijk is dat de situatie van zodanige aard is dat deze nog kan gekeerd worden door een vroegtijdig inwerken op de problemen en dat de gezinnen zelf, eventueel met de hulp van een andere hulpverlener, de stap zetten om op deze hulpverlening een beroep te doen. Ook acute crisissituaties waar onmiddellijk een oplossing dient gevonden te worden, behoren tot de indicaties. Met deze doelgroepomschrijving werd een sterkere afgrenzing ten aanzien van de Bijzondere Jeugdbijstand en het Vlaams Fonds beoogd. De profileringsoefening moet dan ook gezien worden tegen de achtergrond van de ontwikkelingen inzake integrale jeugdhulpverlening waarbij gestreefd wordt naar een netwerk van een “grote diversiteit” aan aanbod dat flexibel kan inspelen op een “grote diversiteit” aan hulpvragen. Klanten dienen daarbij zo snel mogelijk op de juiste plaats terecht te komen. Het was daarbij de bedoeling om enerzijds op basis van een omgevingsanalyse in te spelen op “de leemte” inzake een preventief aanbod voor gezinnen met opvoedingsproblemen. Anderzijds werd door te zoeken naar een “unieke” doelgroep een overlapping met andere sectoren voorkomen (cf. supra?).

Binnen het CKG is het de realiteit dat er toch ook nog situaties aanwezig zijn die eigenlijk niet thuishoren binnen het preventieve mandaat van het CKG, maar die omwille van hun complexiteit eerder thuishoren in de bijzondere jeugdbijstand. Dit heeft enerzijds te maken met de bestaande regelgeving waardoor jeugdrechters de mogelijkheid hebben tot plaatsing in een voorziening zoals het CKG. Er zijn ook de plaatsingen in het kader van de 45 dagen regeling waar onderzoek of vrijwillige hulpverlening mogelijk is.

Er zijn ook andere crisisvragen die het CKG bereiken en die toch zware en complexe problematische opvoedingssituaties (POS) blijken te zijn. Overstap naar de bijzondere jeugdbijstand in die situaties waar dit nodig is, blijkt dan in de realiteit moeilijk, onder meer gezien het tekort van plaatsen in de bijzondere jeugdbijstand voor bijvoorbeeld jonge kinderen en ook gezien de wachtlijsten in de voorzieningen. Dit probleem doet zich des te scherper voor wanneer het wachten wordt op plaatsen voor meer dan 2 kinderen uit eenzelfde gezin. Ook al kan het er op lijken dat het CKG in die situaties dan wel een tijdelijke kindvriendelijke oplossing biedt, mag men niet vergeten welke negatieve impact deze discontinue oplossingen kunnen hebben op de ontwikkeling van het hechtingsgedrag van kinderen.

In 2004 werd een overlegforum opgericht samen met de CKG's waar kan gezocht worden naar mogelijkheden tot het verder realiseren van het preventieve mandaat binnen het CKG en waar anderzijds gezocht wordt op welke manier de bijzondere jeugdbijstandssituaties minder in het CKG terecht komen. Voor deze laatste situaties is het nodig om verder te zoeken naar oplossingen inzake een meer “kindwaardig” aanbod, juist ook voor die minderheid van kinderen voor wie een perspectief op lange termijn noodzakelijk is. Op korte termijn is het dus zeker de bedoeling dat die kinderen, die toch van een CKG-aanbod kunnen profiteren, in het CKG kunnen binnenstromen, weliswaar onder bepaalde voorwaarden, ook al zijn ze gekomen via de weg van de bijzondere jeugdbijstand. Anderzijds wenst Kind en Gezin haar principes, die uitgaan van een pedagogisch wetenschappelijke visie en in overeenstemming zijn met de geest van de kinderrechten, niet op te geven.

De meest in het oog springende principes zijn:

- Vanaf de start van een begeleiding dient een zo goed mogelijke inschatting te worden gemaakt van de aard van de “hulpvraag”, met inbegrip van het begeleidingsperspectief. Dit moet gebaseerd zijn op informatie vanuit alle betrokkenen. Niet enkel de (letterlijke) “aanmeldingsvraag” van de ouders is bepalend voor het verdere hulpaanbod. Hulpvragen moeten verder zo vroeg mogelijk op de juiste plaats terechtkomen, opdat voor de kinderen en de gezinnen de nodige continuïteit wordt gewaarborgd.
- Alleen wanneer kinderen door omstandigheden en ondanks allerlei vormen van preventieve gezinsondersteuning, ambulante begeleiding en/of gezinsaanvullende werking niet meer thuis kunnen worden opgevoed, kan een residentieel verblijf worden overwogen. Dit verblijf dient bij voorkeur zo kort mogelijk te zijn en gepaard te gaan met een integrale begeleiding van het gezin in de thuissituatie.

Als opvoeden voor een lange tijd in de thuissituatie niet meer mogelijk is, moet er gezocht worden naar een gezinsvervangende oplossing waarbij de basiskarakteristieken van de opvoedingssituatie in het gezin kunnen worden teruggevonden.

In 2004 werd er verder werk gemaakt om het aanbod van het Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) nog verder bekend te maken binnen onze preventieve zorg. Het is enkel onder deze voorwaarde dat het CKG zich verder zal kunnen profileren op een doelgroep van gezinnen met opvoedingsproblemen, waarbij vroegtijdig op het probleem kan worden ingewerkt met een ambulante, semi-residentieel en residentieel aanbod en waarbij gezinnen zelf bereid zijn om op deze hulpverlening een beroep te doen. Hiertoe zal in de komende periode gewerkt worden aan een betere bekendmaking van de sector van de CKG's binnen de diverse geledingen van Kind en Gezin.

3.2.11 Medische begeleiding in de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG)

In de loop van 2004 werd de medische begeleiding van kinderen die verblijven in een CKG verder grondig bekeken. Vooral inzake een meer gesystematiseerde preventieve opvolging werden belangrijke aanbevelingen voorgesteld. Aangezien het hier vaak om uiterst kwetsbare kinderen gaat, is deze evolutie zeer belangrijk ter aanvulling van de reeds enige jaren ingezette, verdere pedagogische uitbouw van de centra, met een belangrijke ambulante en eerder semi-residentieële invulling. Deze centra ontwikkelen zich tot absolute toonaangevende 'crisisbegeleiders' voor kinderen en gezinnen in acute problemen. De behoeften van het kind dienen hier dan ook op alle terreinen volledig te worden gerealiseerd, waarbij nu ook het medische verder werd uitgewerkt. Vele centra gaven bijvoorbeeld aan dat medische en paramedische hulp (bijv. kinesithérapie, logopedie) echt wel nodig is voor sommige kinderen, maar financieel vaak niet haalbaar is. Het is nu wachten op budgettaire middelen om dit ook daadwerkelijk te realiseren.

3.3 Volksgezondheid

3.3.1 Opsporing van aangeboren metabole aandoeningen

De Vlaamse Gemeenschap heeft de opsporing van de aangeboren metabole aandoeningen uitgebreid met - sedert januari 2003 - de financiering van de opsporing van de bijnierschorshyperplasie en sedert mei 2004 de financiering van de opsporing van Isovaleriaanzuuracidemie (IVA), Maple Surup Urine Disease (MSUD) en Mitochondriale vetzurenoxidatiestoornissen (MCAD).

3.3.2 Het Vlaamse vaccinatiebeleid

In 2004 en 2005 is het basisvaccinatieschema inhoudelijk hetzelfde gebleven als de voorbije jaren. Vanaf 1 januari 2004 werd voor de vaccinatie van de zuigelingen een hexavalent vaccin ter beschikking gesteld van de vaccinatoren, zodat slechts één prik moet gegeven worden voor vaccinatie tegen polio, difterie, tetanus, kinkhoest (pertussis), hepatitis B en Haemophilus influenzae type b, wat mogelijk de vaccinatiecoverage tegen deze ziektes kan verbeteren. Ook biedt dit hexavalent vaccin de mogelijkheid om tegelijkertijd te vaccineren tegen pneumokokken bij het jonge kind (nog niet in het basisvaccinatieschema opgenomen).

Al deze vaccins worden gratis ter beschikking gesteld door de overheid en kunnen via de diensten van de Gezondheidsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap besteld worden.

De basisvaccinatie gebeurt hoofdzakelijk in de consultatiebureaus van Kind en Gezin voor de zuigelingen en via de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) voor de schoolgaande kinderen. De

herhalingsinenting tegen polio, tetanus en difterie wordt gegeven in het eerste leerjaar; vaccinatie tegen mazelen, bof en rubella wordt in het 5de leerjaar gegeven en het vaccin tegen Hepatitis B in het eerste jaar secundair onderwijs. In het 3de jaar secundair volgt dan nog een herhalingsinenting tegen difterie en tetanus.

De vaccinaties behoren tot het verzekerd aanbod van de CLB. Het vaccinatieschema wordt door de Vlaamse minister van Gezondheid opgelegd. De CLB streven naar een vaccinatiegraad van minimaal 95% bij de leerlingen die ze begeleiden. Leerlingen die tijdens hun stage in het kader van hun opleiding risico op hepatitis B lopen, kunnen op vraag van de schooldirectie ook door het CLB hiertegen ingeënt worden.

Naast de basisvaccinatie werd in 2004 ook de vaccinatiecampagne tegen meningokokken van serogroep C voortgezet en afgewerkt. Vanaf 2003 konden huisartsen en kinderartsen een gratis vaccin aanbieden aan kinderen vanaf de leeftijd van 1 jaar tot die in het laatste jaar secundair onderwijs. Voor de georganiseerde vaccinatie van de CLB kwamen de nog niet gevaccineerde kinderen van het lager onderwijs als laatste groep in aanmerking voor deze vaccinatie. Mede dank zij deze vaccinatiecampagne daalde het aantal meningokokkeninfecties door serogroep C in Vlaanderen in 2004 verder tot het laagste niveau sinds 6 jaar.

3.3.3 Gezondheidsvoorlichting en educatie

Middelengebruik

Alcohol en illegale drugs

De Vereniging voor Alcohol- en Andere Drugproblemen (VAD) is de overkoepelende organisatie van instellingen die zich in Vlaanderen bezighouden met de studie, preventie en hulpverlening inzake alcohol- en andere drugproblemen.

De werking van VAD gaat in de eerste plaats om een langetermijnstrategie waarbinnen in verschillende maatschappelijke sectoren (en specifiek voor jongeren vooral in onderwijs, jeugdwerk en vrije tijd) wordt gewerkt aan de structurele uitbouw van een drugbeleid. Netwerkvorming, ondersteuning, vorming van de intermediairen in deze sectoren vormt de essentie van de werking. Daarnaast worden specifieke projecten en initiatieven uitgewerkt, in het kader van sensibilisering, informatieverstrekking en conceptontwikkeling. Dit laatste heeft tot doel te komen tot een veralgemeende implementatie in Vlaanderen.

Naast een aanpak in de maatschappelijke sectoren wordt ook gewerkt op een lokaal niveau, want ook daar is afstemming en coördinatie tussen de verschillende actoren nodig.

Belangrijk is dat de VAD een globaal alcohol- en drugbeleid voert. Preventie mag zich niet enkel op de doelgroep jongeren richten. Ook volwassenen moeten als doelgroep opgenomen worden in een preventief alcohol- en drugbeleid. Zo worden de jongeren niet gestigmatiseerd en komt het alcohol- en drugbeleid geloofwaardiger over. Voorbeeldgedrag (door volwassenen) op vlak van alcohol en druggebruik is bovendien een belangrijke factor.

Hieronder vindt u een selectie van het aanbod aan methodieken en materialen gericht op de doelgroep jongeren. U vindt ze ook op www.vad.be of www.drugsinbeweging.be.

- ‘Juridische handvatten voor het onderwijs’ vormt een leidraad om zowel preventief als bij een confrontatie met alcohol- en andere drugproblemen op de secundaire school effectief op te treden. Thema’s die aan bod komen zijn onder meer: het schoolreglement, rechten en plichten van het schoolpersoneel, relatie tussen school en politie... Deze brochure is tegelijkertijd een aanzet om het lokaal overleg tussen scholen, politie en justitie te verbeteren.
- ‘De leerlingenbevraging’ is een manier om informatie te verzamelen over attitudes van leerlingen t.o.v. drugs, hun eigenlijk druggebruik en hun visie op het alcohol- en drugbeleid

van de school. De resultaten kunnen de communicatie over drugs en drugpreventie tussen ouders, leerlingen en schoolpersoneel stimuleren en een aanzet vormen tot het verbeteren van het beleid. In de vorm van een rapport geeft de VAD concrete tips op maat van de individuele school. De informatie uit deze leerlingenbevragingen wordt jaarlijks gebundeld tot cijfergegevens en syntheserapporten.

- De 'Inventaris didactisch materiaal' geeft een overzicht van alle beschikbare jeugdboeken, video's, spelmateriaal en lespakketten rond alcohol- en andere drugs, inclusief methodische en praktische informatie over alle materialen.
- 'Drugs etc.' is een totaalpakket met informatie over alcohol, cannabis, cocaïne, gokken, GHB en ketamine, heroïne, LSD psychoactieve medicatie, smartdrugs, speed, vluchtige snuifmiddelen en XTC. De geschiedenis van middelengebruik en gokken, cijfergegevens, problematisch en niet-problematisch gebruik, beleid en wetgeving, preventie, vroeginterventie, hulpverlening en harm reduction komen aan bod. Het pakket bevat twaalf folders met beknopte productinfo, dertien factsheets, een cd-rom, een brochure en zes didactische fiches met praktische tips voor het geven van productinfosessies.
- 'Alcohol, bekijk het eens nuchter' is een informatie- en sensibiliseringsproject voor verschillende leeftijdsgroepen over omgaan met alcohol. Twee luiken van het project zijn bruikbaar in het onderwijs: "A Cool World" (voor 12- tot 16-jarigen) en "Gratis Drank" (voor 17- tot 25-jarigen). Beide projecten bestaan onder meer uit een website, materiaal om de site bekend te maken, en aanvullend inhoudelijk materiaal.
- 'Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Sectorbrochure onderwijs' is een basisconcept waarin op lokaal niveau (gemeente) alle initiatieven met betrekking tot alcohol- en andere drugproblemen worden gebundeld met de bedoeling afstemming en samenwerking te bevorderen. De publicatie voor het onderwijs moet sleutelfiguren in het onderwijs ondersteunen in de participatie van een lokaal alcohol- en drugbeleid.
- 'Drugs op de secundaire school: vormingsmateriaal voor docenten in de lerarenopleiding'. Het bevat theoretische informatie en concrete werkvormen waarmee het thema kan worden geïntegreerd in de basisvorming van leerkrachten.

Het is de opdracht van de VAD om al deze methodieken en materialen te ontwikkelen en ze te verspreiden naar de regionale en lokale drugpreventiewerkers in de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg. Die moeten er op hun beurt voor zorgen dat ze worden toegepast in de scholen. De activiteiten van de drugpreventiewerkers worden opgevolgd in 'Ginger', een door de VAD ontwikkeld en beheerd registratiesysteem.

In 2003 namen 67 Vlaamse preventieactoren deel aan deze registratie, samen goed voor 5.568 geregistreerde activiteiten. De sector onderwijs wordt duidelijk het best bereikt, en is betrokken bij vier op tien van de activiteiten. Het gros daarvan vindt enkel in de onderwijssector plaats, verder participeert de onderwijssector vrij goed aan intersectorale samenwerkingsactiviteiten.

Twee op drie preventieactiviteiten gaan naar het secundair onderwijs (in totaal 1.237 activiteiten). De verhoudingen tussen ASO, TSO en BSO komt overeen met de verhoudingen in het respectievelijk aantal leerlingen. Meest voorkomende preventieactiviteiten zijn overleg met en vorming van intermediairen en vorming van cliëntsystemen (leerlingen en ouders).

Het basisonderwijs is de tweede meest bereikte sector, met in 2003 in totaal 326 preventieactiviteiten. Ongeveer één op zes preventieactiviteiten in de onderwijssector vindt in het basisonderwijs plaats. Vormingsactiviteiten ten aanzien van leerlingen en overlegactiviteiten met intermediairen vormen de hoofdmoot.

Ook andere preventie- en hulpverleningsorganisaties, niet gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, profileren zich op preventief vlak met initiatieven inzake druggebruik en -misbruik. Het gaat dan vooral over Vzw Leefsleutels: met o.a. preventieprogramma's voor onderwijs (Leefsleutels voor jongeren (10-15 jaar), Miembo en Toeka (4-12 jaar) en De Sleutel: o.a. preventieprogramma's voor lager- en kleuteronderwijs (Contactsleutels, Gat in de HAAG...).

Tabak

Tabakspreventie is één van de drie prioritaire thema's waar de 26 Vlaamse Logo's (Loco Regionaal Gezondheids Overleg) verplicht aan moeten werken binnen hun regio. De Logo's worden daarbij ondersteund door het Vlaams Instituut voor Gezondheids promotie, dat de nodige methodieken en materialen ontwikkelt, en zorgt voor deskundigheidsbevordering en afstemming. Uit registratiegegevens van 2003, blijkt dat door de Logo's 199 activiteiten werden georganiseerd gericht op de preventie van tabak. Doelgroepen waren vooral kinderen en jongeren, de meest bereikte setting waren scholen.

Specifiek gericht op tabakspreventie bij jongeren, organiseert het VIG elk schooljaar de Wedstrijd rookvrije klassen "Just be smokefree". Meer dan 2000 klassen uit 250 Vlaamse scholen namen deel aan de Wedstrijd. 35.450 leerlingen uit het eerste en tweede jaar secundair onderwijs (12-14 jaar) engageerden zich gezamenlijk om tenminste 6 maanden niet te roken. De klassen die daarin slaagden konden een aantal prijzen winnen. De wedstrijd liep af op 9 mei. 29.367 leerlingen uit 1.584 klassen hielden vol.

Daarnaast is er ook de prikkelmap: een bundeling van activiteiten i.v.m. tabakspreventie in de klas en op schoolniveau voor het secundair onderwijs. Het is een initiatief van de gezamenlijke Vlaamse Lokale gezondheidsoverleg netwerken (LOGO's) in samenwerking met het Vlaamse Instituut voor gezondheids promotie en bevat meer dan 50 fiches met activiteiten die geïntegreerd kunnen worden in de schoolpraktijk.

Spuitenruil

Een preventief gezondheidsbeleid is erop gericht gezondheidsschade door druggebruik te voorkomen. Stoppen met druggebruik is niet voor alle injecterende druggebruikers een realistische doelstelling. Persisterende injecterende druggebruikers staan zelden spontaan stil bij de gezondheidsschade die zij bij anderen dreigen te veroorzaken. Veel van hun rondslingerende spuiten dragen ziektekiemen. Zij dreigen achteloze voorbijgangers te besmetten met aids en andere ziektekiemen. Vooral kinderen dreigen hiervan het slachtoffer te worden. Zij zijn de eersten om rondslingerende spuiten op te rapen.

Spuitenruil wordt sinds 2003 op een structurele manier uitgebouwd, op basis van een gesubsidieerde convenant met de vijf Medisch-Sociale Opvangcentra in Vlaanderen. Deze opvangcentra hebben de opdrachten de gebruikte spuiten, die daar worden afgegeven, te verzamelen en die in te ruilen tegen nieuwe, steriele spuiten. Op die manier beschermen zij de gezondheid van injecterende druggebruikers en volwassenen en kinderen in hun omgeving. In 2004 werden over heel Vlaanderen 309.000 spuiten verdeeld en 306.000 opgehaald.

Gezonde voeding

Begin maart 2004 lanceerde de Vlaamse minister bevoegd voor Gezondheidszorg het vervolg op de campagne Vinnig Vlaanderen, nl. gezonde voeding. Een aantal studies wijzen in dezelfde richting: wij Vlamingen eten te veel, we eten verkeerd en we bewegen te weinig. Gevolg: we krijgen last van overgewicht, we lopen meer risico op hart- en vaatziekten, diabetes en osteoporose.

Veel problemen kunnen we voorkomen door meer te bewegen en gezonder te eten. Mensen enkel voortdurend wijzen op de gezondheidsrisico's blijkt weinig effect te hebben. De Vlaamse overheid kiest dus voor een positieve aanpak. Lekker bewegen en gezond eten, doe je gewoon om je goed in je vel te voelen.

2004 werd het jaar van de gezonde voeding. Via een uitgebreide info- en actiecampagne met affiches, folders, tests en allerhande initiatieven (op school, op het werk, in de gemeente, ...) werden jong en

oud ertoe aangezet om gezonder te eten. Bedoeling is dat we met zijn allen minder vet en suikers en méér voedingsvezels en koolhydraten gaan consumeren.

Om de Vlaamse Gezondheidsdoelstelling (verhogen van vezelrijke voeding in het nadeel van vet en suikerrijke voeding) te realiseren werden diverse structuren erkend en/ of gesubsidieerd. Rond dit thema subsidieert de Vlaamse Gemeenschap het Vlaams Instituut voor Gezondheids promotie (VIG) en de Wetenschappelijke Vereniging voor Huisartsen. Specifiek rond gezonde voeding heeft het VIG een actie uitgewerkt die zich richt op de schoolgaande jeugd: een doe- en denkboek omtrent de voedingsdriehoek. Met deze handleiding over de voedingsdriehoek en voedingsvoorlichting wil het VIG voedingsvoorlichters, diëtisten, preventiewerkers, Logomedewerkers, vormingswerkers en iedereen die rond voeding en voorlichting aan het werk is, een naslagwerk omtrent voeding en gedragsverandering aanreiken.

Op lokaal vlak ondersteunen de Logo's (loco-regionaal gezondheidsoverleg) deze acties. Vlaanderen bestaat uit 26 Logo's die elk tussen de 100.000 en 400.000 inwoners bevatten. Zij organiseren op lokaal vlak, via hun netwerk, acties rond de 5 Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. In 2004 implementeerden zij de actie rond gezonde voeding. Concreet voor jongeren betekent dit dat zij het fruitgebruik op school gaan stimuleren, zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs. Dit fruitproject werd in elk Logo geïmplementeerd vanaf september 2004. Onder de naam Tutti Frutti kende dit project een groot succes, waarbij alle 26 Logo's meewerkten. Het project brengt alle lokale initiatieven rond fruit op school samen onder eenzelfde noemer. Met een eigen logo, affiche, kalender, enz. werd Tutti Frutti een zeer herkenbaar Vlaams project.

Meer info op <http://www.vinnigvlaanderen.be>

Ongevallen

Ongevallenpreventie is opgenomen als één van de vijf Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. De Vlaamse overheid subsidieert een aantal organisaties voor het uitvoeren van deze gezondheidsdoelstelling rond ongevallenpreventie.

Specifiek voor kinderen heeft het VIG weinig nieuwe elementen binnen het thema ongevallen voor 2004. Toch zijn de voorbije jaren een aantal acties en materialen ontwikkeld. Een opsomming van enkele acties en materialen rond ongevallenpreventie bij kinderen die de voorgaande jaren door het VIG werden opgezet zijn:

- 'Vergeet de gids niet': veiligheid in het jeugdwerk – inschatten van mogelijke risicofactoren. Info- en spelpakket.
- coördinatie van een intersectoraal netwerk dat de communicatie rond de KB's op de veiligheid van speeltoestellen en de uitbating van speelterreinen voorbereidde (met fabrikanten, uitbaters, semi-professionele uitbaters, socioculturele organisaties, scholen, kinderdagverblijven, jeugdverenigingen etc.). Uitgave van twee brochures: 'Speel op veilig': voor semi-professionele uitbaters van speelterreinen, met uitleg over de nieuwe wetgeving, en 'Speel 't veilig': voor ouders en begeleiders, met uitleg over de nieuwe wetgeving
- Argus: vertel- en voorleesboek over brandwondenpreventie bij 4-7-jarigen. Doel: begeleiders samen met de kinderen doen praten over veilig en onveilig gedrag. Pedagogisch dossier Argus voor begeleiders van kinderen 4-7 jaar: met praktische preventietips bij het vertelboek.
- Wedstrijden voor kinderen rond veilig spelen. 4-7 jaar: kleur- en tekenwedstrijd 'Zoek de fAuten' – 7-10 jaar: affichewedstrijd

De Vlaamse instelling Kind en Gezin neemt het thema ongevallenpreventie bij kinderen tussen 0 en 3 jaar in haar werking op.

De landsbonden zijn erkend als A-voorzieningen volgens het Vlaams besluit inzake gezondheids promotie (1991) en ontvangen een subsidie van de Vlaamse Overheid om te werken rond de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. Een van de gezondheidsdoelstellingen is ongevallenpreventie.

Een voorbeeld: de Landsbond der Onafhankelijke Ziekenfondsen (LOZ) ontwikkelde in 2004 een aantal brochures omtrent dit thema:

- Brandwonden voorkomen bij kinderen thuis
- Doorheen het verkeer. Een gids voor papa's en mama's.

Seksuele gezondheid

De integratie van CGSO-Trefpunt met Sensoa maakt Sensoa tot de belangrijkste partner van de Vlaamse Gemeenschap in de bevordering van de seksuele gezondheid, ook wat kinderen betreft. Andere organisaties zoals Gh@pro, Pasop en het ITG spannen zich in voor de verbetering van de seksuele gezondheid van heel specifieke doelgroepen waaronder ook kinderen, met name kinderen in de prostitutie, en Subsaharaanse Afrikaanse kinderen.

Het nieuwe Sensoa is een diensten- en expertisecentrum dat de seksuele gezondheid wil bevorderen, met bijzondere aandacht voor de kwaliteit van leven van mensen met HIV/AIDS. Zo ondersteunt Sensoa de werking van hulpverleningsdiensten voor kinderen met HIV/AIDS (Poenki, Zorgwonen). De visie op preventie rond seksuele gezondheid naar jongeren, het globale kader waarbinnen de duale preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen en van ongewenste zwangerschappen is ingebed, komt tot uiting in het Strategisch Plan van Sensoa en de visietekst 'Goede Minnaars'.

Naar aanleiding van de interactieve tentoonstelling over seksualiteit voor jongeren 'Goede Minnaars' ontwikkelde Sensoa een begeleidingspakket voor leerkrachten. De respons was groot: meer dan 6.226 jongeren en hun ouders bezochten de tentoonstelling. De carrousel startte op 6 oktober 2003 een rondreis langs de Kinopoliscomplexen, die duurde tot mei 2004.

Jongeren zijn een prioritaire doelgroep voor de bevordering van seksuele gezondheid. Om echt verandering op het vlak van attitudes en vaardigheden te bewerkstelligen zijn initiatieven op maat nodig, vooral ook voor die groepen jongeren die er het meest behoefte aan hebben. Zo worden er op dit ogenblik acties ontwikkeld naar allochtone jongeren en naar jongeren die via de traditionele informatiekanaalen minder goed bereikt worden. Elementen als rolverwachtingen, vooroordelen en weerbaarheid ten aanzien van heersende waarden en normen zijn concrete aandachtspunten.

Een andere belangrijke doelgroep zijn de ouders. Ouders dienen ondersteund te worden in het nemen van hun verantwoordelijkheid met betrekking tot seksuele opvoeding. Daarnaast zijn intermediairen heel belangrijk. Zij moeten bekwaam gemaakt worden om in hun dagelijkse werking aspecten van seksualiteit aan te raken indien nodig.

Geestelijke gezondheidszorg

De Vlaamse Regering heeft zich in haar regeerakkoord 2004-2009 voorgenomen om via een meerjarenplanning het aanbod van de centra voor geestelijke gezondheidszorg te versterken onder meer met het oog op zelfmoordpreventie en het behandelen van depressies. Prioritair zal aandacht worden gegeven aan de uitbreiding voor de regio's met 'blinde vlekken', het wegwerken van de wachttijden voor kinderen, jongeren en ouderen.

De komende jaren wenst de minister van welzijn, mede vanuit preventief oogpunt, vooral prioriteit geven aan de jongeren. Problemen in de ontwikkeling en het functioneren van kinderen en jeugdigen blijven immers vaak doorwerken tot in de volwassenheid. Daarom is het wenselijk deze problemen zo vroeg mogelijk te herkennen en te behandelen. Er is immers nog steeds een tekort aan zorgaanbod voor jongeren, zowel in de residentiële sector als in de ambulante sector. Via een meerjarenplan zal nagegaan worden hoe men het aanbod van Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg kan versterken, ondermeer met het oog op zelfmoordpreventie. Beleidsinitiatieven die de optimalisering beogen van het zorgaanbod voor jongeren moeten kaderen in het decreet over de integrale jeugdhulpverlening en het decreet over de rechtspositie van minderjarigen. Welzijnsvoorzieningen zoals bijzondere jeugdzorg

en pleegzorg moeten in de toekomst nog meer kunnen rekenen op samenwerking met en ondersteuning vanuit de geestelijke gezondheidszorg (Beleidsnota 2004-2009).

Gezien de alarmerende toename van psychische problemen heeft de Vlaamse Regering beslist een gezondheidsdoelstelling te ontwikkelen betreffende preventie van depressie en zelfdoding. Een aantal preventiestrategieën moet de realisatie hiervan bevorderen. In een eerste fase wordt gewerkt aan de hand van pilootprojecten, waarna een implementatie op grote schaal kan volgen bij positieve evaluatie.

Daarnaast wenst de minister van welzijn ook de nodige aandacht voor een zorgprogramma voor forensische jongeren, met zorgmodules in het kader van een hiertoe ingerichte afdeling van een kinderpsychiatrisch ziekenhuis, in ambulante poliklinische settings of binnen de structuren van voorzieningen van bijzondere jeugdbijstand. Tevens vraagt ze in haar Beleidsnota 2004-2009 aandacht voor slachtofferhulp en situaties van geweld en mishandeling.

Kinderen van ouders met psychiatrische problemen (KOPP) vormen bijvoorbeeld een risicogroep. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat 30 à 70% van de kinderen van ouders met een psychiatrisch probleem zelf een psychische stoornis ontwikkelt. Deze zijn voornamelijk het resultaat van spanningsvolle opvoedingssituaties en niet op de eerste plaats erfelijk bepaald. Tot op heden worden de gevolgen voor de kinderen van de psychiatrische problematiek van de ouder nog te vaak over het hoofd gezien.

In de internationale literatuur hebben vooral gezinsgerichte interventies hun effectiviteit aangetoond. Ze richten zich zowel op ouders als op hun kinderen, wat de aanpak van verschillende bronnen van risico en bescherming mogelijk maakt. De enige meermaals onderzochte KOPP-interventie is deze ontwikkeld door Beardslee. Deze gezinsinterventie is sterk cognitief georiënteerd (verstrekken van informatie, gericht op kennis).

De effectiviteit van de Beardslee-interventie zal nagegaan worden in de Vlaamse context aan de hand van een pilootproject. Bij positieve bevindingen kan deze interventie op grote schaal aangeboden worden. Dit pilootproject werd opgestart eind december 2004 door het Universitair Centrum Kortenberg. Resultaten mag men verwachten eind 2007.

3.4 Onderwijs

3.4.1 Borg de zorg: kinderen en jongeren met gedrags- en emotionele problemen

Onderwijs wordt in steeds grotere mate geconfronteerd met kinderen en jongeren met gedrags- en emotionele problemen. Niet alleen stijgt het aantal van deze kinderen en jongeren, ook de complexiteit van hun problemen neemt toe. Veel jongeren met gedrags- en emotionele problemen vertonen ernstig grens- en normoverschrijdend gedrag. Een gedeelte van deze jongeren ontwikkelt gedragsstoornissen en een deel daarvan evolueert naar crimineel gedrag.

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), hield met medewerking van deskundigen, een probleemverkenning over de vraag hoe men de onderwijskansen van jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen kan verbeteren. De probleemverkenning mondde in juni 2004 uit in een advies. In 2005 zijn de resultaten van de probleemverkenning gepubliceerd. In de conclusie somt de Vlor mogelijke beleidsmaatregelen op die de overheid kan nemen om scholen te ondersteunen die veel jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen opvangen.

Een van de belangrijke conclusies van de probleemverkenning is dat er nog heel wat ontwikkelingswerk nodig is om scholen te ondersteunen om hun omgang met deze moeilijke leerlingen te verbeteren. Daarom is de Vlor verheugd dat de Koning Boudewijnstichting initiatief heeft genomen om een vormingsprogramma te ontwikkelen dat inspeelt op de inzichten van de probleemverkenning. Het pakket richt zich tot de rechtstreeks betrokken teamleden van scholen in het buitengewoon onderwijs en voor de leden van de pedagogische begeleidingsdiensten die deze scholen

begeleiden. Het wordt geen klassieke nascholing, noch een studiedag met pasklare antwoorden, maar een ontwikkelingsproject voor scholen in het buitengewoon secundair onderwijs die veel leerlingen met gedrags- en emotionele problemen begeleiden.

Dit vormingsprogramma wil in een aantal pilootscholen in Vlaanderen samen met de begeleiders van jongeren met gedrags- en emotionele problemen betere aanpakstrategieën, aanpakwijzen en bruikbare handvatten ontwikkelen om de leer- en ontwikkelingsprocessen van deze jongeren beter te ondersteunen.

De Vlor en de Koning Boudewijnstichting zullen de ervaringen en inzichten uit het vormingsprogramma bundelen in een publicatie. Deze publicatie zal in de eerste plaats een werkinstrument zijn voor de pedagogische begeleidingsdiensten en centra voor leerlingenbegeleiding die elk vanuit hun specifieke positie een multiplicatorrol ten aanzien van niet-deelnemende scholen kunnen opnemen. Maar de handvatten en inzichten in dit eindrapport zullen ook een inspiratiebron zijn voor directies, leerkrachten, orthopedagogisch, sociaal en paramedisch personeel.

3.4.2 Onderwijs op school én thuis voor zieke kinderen uit het secundair onderwijs

Sinds 1 september 2005 kunnen zo'n 850 zieke schoolkinderen thuis les krijgen om niet te veel achterstand op te lopen. De Vlaamse minister van Onderwijs heeft ongeveer 1 miljoen euro uitgetrokken om extra leerkrachten te betalen. Zij zullen vier uur per week thuisonderwijs geven aan kinderen die langer dan drie weken ziek zijn. Ofwel komt de eigen juf of meester aan huis, terwijl er een vervanger voor de klas staat. Ofwel komt een nieuwe leerkracht aan huis. Als een zieke leerling aan de voorwaarden voldoet, mag de school niet weigeren een leraar te sturen. Nu al krijgen meer dan honderd lagere schoolkinderen les aan huis, maar vanaf 1 september 2005 werd het project ook uitgebreid naar het middelbaar onderwijs. De Vlaamse Regering heeft dat eind juni 2005 goedgekeurd.

3.4.3 Nieuwe organisatievormen voor leerlingen met specifieke noden

Deze probleemverkenning die de Vlor, met de medewerking van wetenschappers en ervaringsdeskundigen, publiceerde vertrekt vanuit de centrale vraag: Hoe kan de onderwijsorganisatie zo optimaal mogelijk inspelen op de noden van jongeren met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften?

Het huidige netwerk van voorzieningen voor buitengewoon onderwijs is in Vlaanderen uitgebouwd op basis van de bekende acht types en de vier opleidingsvormen in het buitengewoon secundair onderwijs. De regelgeving, de organisatie en de financiering van het buitengewoon onderwijs zijn opgehangen aan die typologie.

Maar de onderwijsnoden die jongeren met een 'handicap' ondervinden blijken niet altijd te passen in deze bestaande indeling op basis van grote categorieën van 'handicaps'. De aandacht gaat nu veel sterker naar de gebrekkige interactie van een persoon met een functiebeperking met zijn omgeving. Daarom is bewust gekozen voor de omschrijving 'jongeren met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften'. We zien hierbij een tendens waarbij enerzijds de vraag stijgt naar specifiekere leertrajecten en anderzijds mensen aangepaste zorg in gewone scholen wensen. Een continuüm van onderwijsvoorzieningen kan hierop een antwoord bieden.

De Vlor onderzocht hierbij verschillende aspecten van dit thema, zoals: de pro's en contra's van de huidige typologie, de samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs en met de specifieke zorginstellingen, het gebruik van 'handelingsgerichte diagnostiek' bij het omschrijven van de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van een leerling. Centraal hierbij staat steeds de vraag hoe onderwijs zich het best kan organiseren om optimaal tegemoet te komen aan deze noden. De Vlor pleit voor een onderwijszorgcontinuüm. Dit geheel van onderwijsvoorzieningen uitbouwen is een ernstige

verandering in het onderwijs die heel wat systeemvoorwaarden vereist om succesvol te kunnen zijn. Een van de cruciale hefboomen hiervoor is een herziening van het financieringsstelsel voor leerlingen met specifieke noden. Daarnaast is het certificeringsbeleid zeker een belangrijk aandachtspunt. Op basis van de inzichten uit deze probleemverkenning wil de Vlor nadenken over beleidsadviezen die de onderwijskansen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kunnen verbeteren.

3.4.4 Spijbelen en absoluut schoolverzuim - Leerplicht voor iedereen zinvol invullen

Om het leerrecht van jongeren te waarborgen, werkt de overheid een integraal beleid uit tegen schoolmoeheid, spijbelen, probleemgedrag.

Leerlingen kunnen - gewettigd of ongewettigd - afwezig zijn omwille van uiteenlopende redenen. Zowel de rapporten van de administratie over problematische afwezigheden en over de leerplicht als de Onderwijsspiegel van de inspectie tonen aan dat op dit vlak ernstige problemen bestaan. Bovendien blijkt dat problemen zoals schoolmoeheid kunnen leiden tot spijbelen en bij een deel van de leerlingen uiteindelijk uitmonden in absoluut schoolverzuim, waarbij ze zelfs helemaal niet meer naar school gaan. Ook andere redenen kunnen bijdragen tot absoluut schoolverzuim: jongeren die na maanden nog geen school gevonden hebben die hen wil of kan inschrijven, tienerzwangerschappen, jongeren die wegens de thuissituatie niet meer op school geraken, enz. Het is uiterst belangrijk bij de begeleiding van jongeren die langdurig en/of veelvuldig afwezig zijn, rekening te houden met de volledige context en zo 'symptoombestrijding' te vermijden. In september 2005 evalueert het departement onderwijs het huidige beleid voor spijbelen. De bedoeling is hierbij rekening te houden met de bekommernissen die in de verschillende hoorzittingen in de Onderwijscommissie van het Vlaams Parlement werden naar voor geschoven alsook met het advies van de Raad Secundair onderwijs van Vlaamse Onderwijsraad omtrent spijbelen en absoluut schoolverzuim. De effectiviteit van de diverse verbetertrajecten die op verschillende beleidsniveaus werden uitgebouwd, zal worden nagegaan. Deze evaluatie zal bij het begin van volgend schooljaar aan het Vlaams Parlement worden voorgesteld en zal uitmonden in een actieplan.

De Vlor steunt het voornemen van de overheid om iets te ondernemen tegen deze problematiek, onder meer omdat zij bezorgd is over het leerrecht van jongeren. Trouwens in het kader van de Europese Unie heeft België en Vlaanderen zich geëngageerd om de ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs drastisch te reduceren. De Vlor benadert de problematiek van spijbelen en absoluut schoolverzuim vanuit het recht op onderwijs van elke jongere zoals bepaald in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. In de regelgeving die van kracht is voor het onderwijs in Vlaanderen, krijgt het recht op onderwijs gestalte in de wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht. De Vlor beschouwt de efficiënte aanpak van spijbelen en absoluut schoolverzuim dan ook als een maatschappelijke opdracht van het onderwijs, in een gedeelde verantwoordelijkheid met andere beleidsdomeinen (zoals welzijn, gezondheid, justitie, politie). Het beleid m.b.t. spijbelen en schoolverzuim moet er toe bijdragen dat het recht op onderwijs van jongeren gewaarborgd wordt en dat meer jongeren het onderwijs met succes kunnen verlaten.

De Vlor is in zijn advies van oordeel dat het aanpakken van de spijbelproblematiek in de eerste plaats preventief en begeleidend moet gebeuren. Sanctionerend en repressief optreden kan maar wanneer alle andere middelen uitgeput zijn, mits men de nodige behoedzaamheid aan de dag legt en binnen het kader van een verantwoord sociaal beleid. De Vlor vindt ook dat een dergelijk optreden alleszins een meerwaarde moet bieden voor de betrokken leerlingen. Scholen en CLB's moeten de aanpak van het spijbelprobleem structureel in hun werking inbouwen. Dat veronderstelt dat ze daarvoor het nodige personeel kunnen inzetten. De Vlor geeft hierbij een duidelijk signaal naar de overheid voor het ter beschikking krijgen van de noodzakelijke middelen om een efficiënt spijbelbeleid uit te bouwen.

In dit verband kan gewezen op het bestaan van timeoutprojecten en het herstelgericht groepsoverleg.

In Vlaanderen krijgen vier timeoutprojecten een financiële ondersteuning vanuit welzijn (bijzondere jeugdbijstand - preventie) en Onderwijs.

Time-out biedt de mogelijkheid aan leerlingen die een grondig verstoorde relatie hebben met de school, om hun leertijd voor een afgebakende periode buiten de school door te brengen. Er worden verschillende methodieken gebruikt om de relatie tussen school en leerling te herstellen. Het is de bedoeling dat de leerlingen na de time-out terug keren naar hun school en klasgroep. Vooraleer enige beslissing over een meer structurele verankering van die methodieken te nemen, wil onderwijs de efficiëntie en de effectiviteit van die vier projecten bekijken en de gebruikte methodieken situeren in het geheel van de time-outwerkingen in Vlaanderen.

De scholen kunnen orde- en tuchtmaatregelen nemen voor leerlingen die probleemgedrag stellen. Omdat die opties niet altijd bevredigend zijn of effect hebben, werden de mogelijkheden van herstelrechtelijk denken in de onderwijscontext getoetst. De aanpak die op herstelrecht is gebaseerd, richt zich in de eerste plaats op het herstellen van de schade en het leed die door het gedrag zijn veroorzaakt. Uit een aantal experimenten in project scholen blijkt dat herstelgericht groepsoverleg ('hergo') onder bepaalde voorwaarden bijzonder nuttige toepassingen kan hebben in het onderwijs. Scholen moeten vertrouwd raken met het herstelrechtelijk denken, moderators dienen opgeleid, de methodiek moet verder aangepast worden voor de onderwijscontext. Scholen en CLB's zullen worden gesensibiliseerd om de hergo-methodiek toe te passen en er wordt nagegaan hoe CLB-medewerkers in dit proces een coachende rol kunnen krijgen.

3.4.5 Instapdata kleuteronderwijs

De Vlor hield in februari 2005 een enquête over de instapdata van de jongste kleuters bij de betrokken ouders, directies, kleuterleid(st)ers en kinderverzorg(st)ers. Deze bevraging mondde uit in een advies waarbij de Vlor adviseert om het systeem van vaste instapdata in het kleuteronderwijs voor kinderen tussen 2,5 jaar en 3 jaar te behouden. Zij stelt evenwel voor om een zevende instapdag toe te voegen na de hemelvaartvakantie om de ongelijke spreiding van instapdata enigszins weg te werken.

Sinds het schooljaar 1996-1997 kunnen kinderen tussen 2,5 en 3 jaar alleen op zes vaste instapmomenten starten in het kleuteronderwijs: de eerste schooldag na de zomer-, herfst-, kerst-, krokus- en paasvakantie en de eerste schooldag van februari. Eens een kleuter drie jaar is kan hij op gelijk welke schooldag ingeschreven en toegelaten worden.

Binnen het bestaande systeem kunnen kinderen die kort na de paasvakantie 2,5 jaar oud worden, pas op 1 september voor het eerst naar school kunnen. In vergelijking met de tijd tussen andere instapdata, vinden veel ouders dat onrechtvaardig lang. De Vlor pleitte er in eerdere adviezen bovendien voor om kinderen zo jong mogelijk te laten meedraaien in een omgeving die hun totale ontwikkeling stimuleert. De kleuterklas is zo'n stimulerende omgeving. Daarom pleit de Vlor voor het invoeren van een zevende instapdag op de eerste schooldag na de hemelvaartvakantie. De stimulerende omgeving van het kleuteronderwijs komt hun totale ontwikkeling ten goede.

3.4.6 Vreemde talenonderwijs in het basisonderwijs

Op parlementair initiatief werd een voorstel van decreet goedgekeurd dat het decreet basisonderwijs met ingang van 1 september 2004 heeft gewijzigd in de zin dat het leergebied Frans verplicht werd in het vijfde en zesde jaar gewoon lager onderwijs.

Daarenboven werden taalinitiatieven in een andere taal dan het Nederlands facultatief mogelijk in het onderwijsaanbod van het gewoon basisonderwijs, zowel op het kleuter- als op het lagere niveau. Dit onverminderd de door de taalwetgeving opgelegde verplichte cursussen Frans in Brussel, de rand- en de taalgrensgemeenten, waarvoor deze regeling (nog) niet kan gelden.

Het komt aan het betrokken schoolbestuur toe om, rekening houdend met de regels betreffende participatie, te opteren voor de wijze waarop van deze nieuwe mogelijkheden al dan niet gebruik zal gemaakt worden.

3.4.7 Beperking Schoolkosten

Met betrekking tot de kosten van onderwijs, wordt het onderwijsbeleid gericht op grotere doorzichtigheid voor de ouders, beperking van de kosten in het hele leerplichtonderwijs, en verantwoordelijkheid van de scholen terzake.

Reeds eerder werd via wetenschappelijk onderzoek nagegaan wat de reële schoolkosten zijn in het basis en secundair onderwijs. De opdracht werd gegeven om dit onderzoek te actualiseren en de huidige ouderbijdragen in kaart te brengen. Aan de onderzoekers is gevraagd een opdeling te maken van de kosten om een onderscheid te kunnen maken tussen wat echt noodzakelijk is om de eindtermen te behalen en wat dus voortaan gratis moet zijn en welke kosten worden doorverrekend voor materialen of activiteiten die enkel bijdragen tot de verlevendiging van de eindtermen en waarvoor in de toekomst hetzij scherpe grenzen hetzij een maximumfactuur zal worden vastgelegd.

3.4.8 Ondersteuning van tijdelijke, experimentele projecten in het onderwijs

Op 25 plaatsen in Vlaanderen worden volgend schooljaar 'proeftuinen' gestart, dat zijn vernieuwende onderwijsprojecten. Ze gaan onder meer over technologische opvoeding in het basisonderwijs en de overgang tussen basis- en secundair onderwijs. Daarnaast worden de 16 projecten van Accent op Talent verlengd en ingepast in de proeftuin-aanpak. Met de proeftuinen wil het onderwijsbeleid vernieuwingen op beperkte schaal uitproberen, om ze later eventueel uitgebreider toe te passen. Vernieuwing in het onderwijs zijn noodzakelijk. Om de hoge kwaliteit van het Vlaamse onderwijs te vrijwaren, moet het immers gelijke tred houden met de economische, sociale en technologische ontwikkelingen. De beste vernieuwing komt van de scholen zelf. Via een oproep heeft de minister aan de scholen gevraagd rond welke thema's ze volgend schooljaar vernieuwende projecten willen opzetten. Uit de bijna 100 inzendingen zijn 25 projecten geselecteerd. Ze gaan over de thema's technologie in het basisonderwijs, de overgang van basis- naar secundair onderwijs, het beleidsvoerend vermogen van scholen, talentontwikkeling, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, tertiair onderwijs en de combinatie van leren en werken. De projecten worden begeleid door het departement Onderwijs, daarin bijgestaan door de pedagogische begeleidingsdiensten. In de loop van het derde jaar worden ze geëvalueerd en wordt nagegaan of vernieuwingen overgenomen kunnen worden in de regelgeving. Deze evaluatie gebeurt door de onderwijsinspectie en de administratie, maar ook koepels, vakbonden en wetenschappers worden betrokken.

Om de projecten de juridische mogelijkheid te geven plaatselijk van bestaande regels af te wijken, zonder te raken aan de fundamentele rechten van het personeel en de leerlingen is een decreet goedgekeurd dat hiervoor een kader creëert.

3.4.9 ICT - Meerwaarde voor kinderrechtenbeleid

ICT kan de reeds aan de gang zijnde dualisering van de maatschappij tussen hoog- en laaggeschoolden nog vergroten. In de kennismaatschappij zal ICT niet alleen de toegang vormen tot kennis en informatie, maar ook tot maatschappelijke participatie. Vlaams onderzoek wees uit dat 90% van alle jongeren in het leerplichtonderwijs thuis over een pc beschikken. Voor jongeren die thuis geen toegang hebben tot ICT, kan het onderwijs mogelijkheden openen. Aangezien alle jongeren het leerplichtonderwijs doorlopen, is dat de plaats bij uitstek om kansen-ongelijkheid aan te pakken en de digitale kloof tegen te gaan.

Het belangrijkste aspect van het nieuwe ICT-beleid van de minister van Onderwijs bestaat erin alle jongeren de nodige functionele, leerprocesgerichte en sociaal-ethische ICT-vaardigheden bij te

brengen. Het bezitten van die vaardigheden is immers de beste remedie tegen de digitale kloof. Tegen het einde van de leerplicht moeten leerlingen over de basiscompetenties beschikken om met ICT overweg te kunnen.

Ontwikkeling van ICT-competenties

De Dienst Voor Onderwijsontwikkeling (DVO) ontwikkelde ter ondersteuning van het onderwijsveld ICT-competenties die nuttig en haalbaar zijn op het einde van de basisschool. De klemtoon daarbij ligt niet op het vlak van instrumenteel-technische vaardigheden, maar wel op competenties die nauw aansluiten bij de visie op de eindtermen, zoals samenwerken, exploreren, omgaan met informatie, communiceren. ICT in het basisonderwijs wordt beschouwd als ondersteunend aan het leergebeuren. Het is een van de vele middelen die het onderwijs kunnen versterken.

De competenties en praktijkvoorbeelden werden gebundeld in de publicatie 'ICT-competenties in het basisonderwijs. Van ICT-integratie naar ICT-competentie'. Tijdens het schooljaar 2004-2005 werden de competenties uitgetest in een aantal pilootscholen.

ICT-integratie in de scholen

Andere acties zoals ICT-coördinatie, het infrastructuurproject I-line, het vormingsproject REN Vlaanderen e.a. werden tijdens het schooljaar 2004-2005 verder gezet. Dergelijke maatregelen dragen er eveneens toe bij, zij het op een meer onrechtstreekse manier toe bij dat alle jongeren over de nodige basisvaardigheden voor de kennismaatschappij kunnen beschikken.

3.5 Buitenlands beleid

3.5.1 BILATERALE SAMENWERKING

Screening van het kinderrechtenbeleid van de verdragspartners van Vlaanderen

Op basis van artikel 8 van het KER-decreet, het decreet van 15 juli 1997 houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind, legt de Vlaamse Regering naast deze verslaggeving jaarlijks vóór 31 maart een verslag voor aan het Vlaamse Parlement over de naleving van het Kinderrechtenverdrag door de Vlaamse bilaterale partners. Dit verslag wordt voorbereid door de administratie Buitenlands Beleid.

Concreet ging het dit jaar over de naleving van kinderrechten in 12 partnerlanden: Bulgarije, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Luxemburg, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië en Zuid-Afrika. Het verslag dat in maart 2005 werd ingediend door de Vlaamse Regering, legde vooral de nadruk op de ontwikkelingen in Slovenië, waarover een nieuw VN-landenrapport beschikbaar was.

Dit verslag werd in de commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme van het Vlaams Parlement op 30 juni 2005 besproken.³²

³² Parl. St. Vl. Parl. 2004-2005, nr. 441/ 1

Opname van kinderrechten in omgevingsanalyses

In uitvoering van de beleidsaanbeveling die in het jaarverslag 2002 werd geformuleerd en van het Vlaams Actieplan Kinderrechten, wordt voortaan in elke omgevingsanalyse van de administratie Buitenlands Beleid ook aandacht besteed aan de kinderrechtsituatie. Het afgelopen jaar werden echter geen nieuwe omgevingsanalyses gemaakt.

Financiering van projecten in kader van het Samenwerkingsprogramma Centraal- en Oost-Europa

Vlaamse promotoren (NGO's, koepelorganisatie, vzw's, vakbonden, mutualiteiten, e.a.) kunnen projectvoorstellen indienen die ingaan op de noden van de betrokken landen. Deze projecten beogen kennisoverdracht en capaciteitsopbouw in de partnerlanden. Ze moeten ondersteund worden vanuit de overheid van het partnerland. Het Vlaams adviescomité waarbinnen verschillende administraties vertegenwoordigd zijn, beslist welke projecten gefinancierd zullen worden via het Samenwerkingsprogramma.

In 2004 werden vastleggingen gedaan voor een totaalbedrag van 581.704,62 euro bestemd voor projecten die in hoofdzaak gericht waren op kinderen en jongeren in Centraal- en Oost-Europa:

<u>Begunstigd land / Naam project</u>	<u>Promotor in Vlaanderen</u>	<u>Bedrag</u>
BULGARIJE – Project BUL/008/04 – “Steps towards accessibility, mobility and independence”	Vzw ADO Icarus	130.000,00
KROATIE – Project KRO/005/04 – “Developing social competence in the Croatian educational system: “THE BOX FULL OF FEELINGS and THE HOUSE FULL OF FEELINGS AND RELATIONS” as a tool”	Vzw CEGO Publishers, Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs	31.965,00
KROATIE – Project KRO/006/04 – “Implementation of a methodology for the development of evidence-based guidelines in school health care”	KUL, Faculteit Geneeskunde, Departement Maatschappelijke Gezondheidszorg, Dienst Jeugdgezondheidszorg	50.000,00
LETLAND – Project LET/002/04 – “ STEP BY STEP; looking at children with disabilities, discovering their abilities and needs”	Feitelijke vereniging Vegi	35.807,72
LETLAND – Project LET/005/04 – “Care About day-care: Adapting a multidisciplinary and individual approach towards handicapped children in Latvia”	Vlaamse Federatie van Gehandicapten	5.278,00
POLEN – Project POL/003/04 – “Collaboration Flanders-Poland in autism spectrum disorders”	Vzw Opleidingscentrum Autisme Theo Peeters	109.653,90
ROEMENIE – Project ROE/031/04 – “Training and supporting cell for the development of local participation structures between youngsters and authorities, through local youth policy plans and	Vzw Somepro	58.000,00

local youth councils in cities and rural areas”		
RUSSISCHE REPUBLIEK – Project RSP/003/04 – “The transfer of knowledge concerning the treatment of drug addicts, drug education, and prevention through the foundation of a training centre; school for mental healthcare that is open to: prevention workers (general prevention and the prevention of relapses); relatives of drug addicts (family involvement); social workers who are active in the treatment of drug addiction or who are working with ex-addicts (assistance); psychiatric nurses (assistance)”	De Sleutel, Technische bedrijfseenheid van de Vzw Provinciaalder Broeders van Liefde	45.000,00
SLOVENIE – Project SLO/004/04 – “Implementation of a methodology for the development of evidence-based guidelines in school health care”	KUL, Faculteit Geneeskunde, Departement Maatschappelijke Gezondheidszorg, Dienst Jeugdgezondheidszorg	61.000,00
SLOWAKIJE – Project SLK/005/04 – “Social entrepreneurship in Central Slovakia. Employment strategies for minorities and socially excluded groups.”	Hoger Instituut voor de Arbeid, HIVA – KUL	55.000,00
<u>TOTAAL</u>		<u>581.704,62</u>

Advisering bij toekenning of weigering van wapenvergunningen

Bij de advisering van de minister bevoegd voor het toekennen of weigeren van de vergunningen voor de invoer, uitvoer en doorvoer van wapens houdt de administratie Buitenlands Beleid rekening met de eerbied voor de mensenrechten in overeenstemming met de EU-Gedragscode met betrekking tot wapenexport. Voor elk dossier met een 'gevoelig' land als eindbestemming wordt nagegaan of dit land het VN-Kinderrechtenverdrag ondertekende én of de kinderrechten in de praktijk ook gerespecteerd worden.

3.5.2 MULTILATERALE SAMENWERKING

Hier bespreken we de Financiering van noodhulpprojecten van multilaterale programma's.

De opvolging van internationale verdragen die bijdragen tot de verbetering van de rechtspositie van kinderen werd reeds besproken onder ‘Horizontaal beleid’.

Financiering van noodhulpprojecten van multilaterale programma's

In de periode van 1 april 2004 tot en met 30 juni 2005 werden een aantal multilaterale projecten gefinancierd waarbij kinderen in hoofdzaak de doelgroep vormden.

UNICEF, het Kinderfonds van de Verenigde Naties, ontving twee bijdragen voor noodhulpprojecten. Een eerste bijdrage van 60.000 euro werd verleend voor een project inzake psychologische opvang van kinderen en hun familie in Marokko naar aanleiding van de aardbeving in Al Hoceima. Een

tweede bijdrage van 58.195 euro werd verleend voor een project inzake hulp aan de bevolking naar aanleiding van de sprinkhanenplaag in Mauritanië.

WERELDSOLIDARITEIT ontving een bijdrage van 115.659 euro voor een noodhulpproject inzake voedselhulp naar aanleiding van een overstroming in het noorden van Bangladesh.

Het WERELDVOEDSELPROGRAMMA ontving twee bijdragen voor noodhulpprojecten. Een eerste bijdrage van 50.000 euro werd verleend voor een project inzake voedselhulp in scholen in Malawi. Een tweede bijdrage van 50.000 euro werd verleend voor een project inzake voedselhulp aan vrouwen en kinderen in Zimbabwe.

3.5.3 ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Financiering projecten sensibilisering en ontwikkelingseducatie

In 2004 werd een totaalbedrag van 751.771,58 euro besteed aan projecten gericht op sensibilisering van kinderen en jongeren in Vlaanderen over ontwikkelingssamenwerking.

<u>Begunstigde / Naam project</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Bedrag</u>
De Wereldschool	Werkingskosten	35.697,00
Studio Globo	Werkingskosten	163.151,58
Culturen in Beweging	Ontwikkelingseducatie – Culturen en talenten samenbrengen	60.000,00
YWCA	Afrikaanse migranten als protagonisten bij ontwikkelingseducatie	149.710,00
IPIS	Conflict en ongelijkheid – Het geval Colombia	60.000,00
DJAPO – CEMUVO jongeren	Fiesta Latina	79.788,00
PROTOS	Water als motor voor ontwikkeling – XARD 2	178.200,00
Kauri	Organisatie van 4 thematische gedragsveranderingstrajecten (mensenrechten, duurzame ontwikkeling, eerlijke handel, en kinderrechten) voor 200 Vlaamse managers werkzaam in bedrijven met een belangrijke impact op het Zuiden.	166.600,00
Globelink	Globaleliers	25.223,00
<u>TOTAAL</u>		<u>918.369,58</u>

Financiering ontwikkelingssamenwerkingsprojecten

In de periode van 1 april 2004 tot en met 30 juni 2005 werden de volgende drie projecten geselecteerd die gericht zijn op kinderen en jongeren in Zuid-Afrika.

Het "Youth Development Centre Project" is een preventieprogramma voor minderjarigen in problematische leefomstandigheden. Dit project zal binnenkort van start gaan en zal voor een looptijd van 3 jaar een budget van 617.342 euro krijgen.

Het "Groutville Community Care Homes Project" betreft de opvang en zorg voor 120 kinderen besmet met HIV of lijdend aan AIDS. Dit project is van start gegaan op 1 juni 2005 en zal voor een looptijd van 2 jaar een budget van 308.172 euro krijgen.

Het project "Children at Risk: Breaking the Cycle of Violence" beoogt het verzekeren van de rechten van enerzijds kinderen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld, en anderzijds kinderen die in aanraking komen met het gerecht. Dit project is van start gegaan op 1 juni 2005 en zal voor een looptijd van 2 jaar een budget van 840.008 euro krijgen.

3.6 Jeugd- en cultuurbeleid

3.6.1 Leesbevordering

Er is blijvende aandacht voor de leesbevordering waarbij de jongeren een prioritaire doelgroep vormen voor wat betreft de subsidiëring van projecten uit het veld en bij acties georganiseerd door de Stichting Lezen Vlaanderen (bv. jeugdboekenweek, voorleesweek,..)

3.6.2 Lokaal en provinciaal jeugdbeleid: ruimte geven aan kinderen en jongeren: de prioriteit jeugdruimte

2004 was niet alleen het planningsjaar voor het nieuwe gemeentelijke jeugdwerkbeleidsplan 2005-2007, er kon ook beroep gedaan worden op een verhoging van de trekkingsrechten met 20% door de indiening van een 2de jeugdruimteplan. De prioriteit jeugdruimte werd trouwens verlengd voor de nieuwe jeugdwerkbeleidsplanperiode 2005-2007. In functie van de nieuwe planning werd eind 2003 een leidraad Jeugdruimteplan uitgewerkt: de participatie van kinderen en jongeren en de jeugdraad wordt sterk benadrukt. In een eerder technische materie als de ruimtelijke ordening is dit niet vanzelfsprekend.

In het hoofdstuk "ruimte voor de jeugd" was het belangrijk dat het gemeentebestuur in samenspraak met de lokale jeugdraad minimum twee deelgebieden afbakende, waaraan de komende 3 jaren prioritair gewerkt zou worden. In de leidraad jeugdruimteplan, die door de afdeling jeugd en sport, samen met vele andere partners in 2003 werd opgesteld, werden binnen het hoofdstuk 'ruimte voor de jeugd' 8 mogelijke deelgebieden vooropgesteld. Deze zijn: speelruimte, fuifruimte, groene ruimte, mobiliteit, ontmoetingsruimte, publieke ruimte, toegankelijkheid van sport-, culturele-, school- en andere infrastructuur en jeugdverblijfsinfrastructuur.

Ruimte kreeg binnen het team lokaal en provinciaal jeugdbeleid veel aandacht in 2004. Zo namen 2 leden van het team deel aan een internationaal congres van het Netwerk Kindvriendelijke Steden.

3.6.3 Jeugdcultuur

Vanuit het brede cultuurbegrip dat zij hanteert, wil de Vlaamse overheid alle uitingen van jeugdcultuur als potentiële kunstvormen erkennen. Daarom ondersteunt zij sinds 2001 creatieve en originele artistieke projecten van en voor kinderen en jongeren. Zo kwamen al tal van nieuwe initiatieven binnen de beeldende kunsten, letteren, dans, mode, muziek, film en nieuwe media in aanmerking voor subsidiëring.

Sinds de decretale verankering in het decreet van 29 maart 2002 op het Vlaamse jeugdbeleid van deze subsidieregeling is ook ruimte voorzien voor de ondersteuning van de kunsteducatieve verenigingen die zich tot de jeugd richten.

Een overzicht van de gesubsidieerde jeugdculturele projecten alsook van de kunsteducatieve verenigingen is te vinden op www.vlaanderen.be/jeugdbeleid (link 'jeugdcultuur').

3.7 Sport

3.7.1 Beleidsnota Sport 2004-2009

In de Beleidsnota Sport wordt middels de geformuleerde doelstellingen en kritische succesfactoren ruimschoots aandacht besteed aan de jeugdsport en aan kansen die aan kinderen en jongeren moet worden geboden om actief deel te nemen aan het sportgebeuren en dit met nadruk op kwaliteit.

Enkele voorbeelden:

Strategische doelstelling: "De sportparticipatie verhogen via een doelgericht sport voor allen beleid"

==>Operationele doelstelling (OD): een oplossing zoeken voor de verankering van Buurtsport

Strategische doelstelling: de kwaliteit van het sportaanbod verbeteren in hoofde van alle actoren en op alle niveaus

==> OD: de lokale overheid treedt sturend op om de sportinfrastructuur van scholen naschools open te stellen voor de sportclubs

==>OD: het stimuleren van de sportclubs om zowel voor de competitieporters als voor de recreatieporters een aangepast sportaanbod te garanderen

==>OD: via het versterken van de relatie school-sportclub zullen de sportclubs ingeschakeld worden voor de naschoolse kinderopvang. De leerlingen en studenten zullen aangemoedigd worden om lid te worden van een sportclub. De school- en studentensport heeft hierbij een stuwende rol.

Strategische doelstelling: het voeren van een voorwaardenscheppend en integraal topsportbeleid

==> OD: het opstellen van een specifiek actieplan voor de vrijwaring en optimalisering van de jeugdopleiding in voetbalclubs.

Kritische succesfactoren, o.m.:

- verhoging van de kwaliteit van de sportbegeleiding in het algemeen en in de sportclub in het bijzonder, met prioritaire aandacht voor de jeugd;
- het erkennen van de school- en studentensport als een kwaliteitsvolle schakel in het doelgericht sport voor allen beleid.

3.7.2 Contract Jeugdsport

Het jeugdsportproject "Contract JeugdSport" dat in 2000 van start ging, werd ook in 2004 verdergezet. Op de Bloso-begroting werd hiervoor in 2004 een extra krediet van 1.115.000 euro voorzien voor projecten die lopen van 1/7/2004 tot 31/12/2004. Deze projectsubsidies worden aangewend voor het ondersteunen van het lokale jeugdsportbeleid waarbij de actoren, nl. de gemeente, de sportclubs en de scholen op een gestructureerde wijze samenwerken. Naar inhoud blijft het concept "Contract JeugdSport" 2004 hetzelfde als de 4 voorgaande jaren. Een aantal operationele criteria (o.a. timing) werden bijgestuurd.

Informatie over het Contract Jeugdsport: zie website Bloso: www.bloso.be

3.7.3 BuurtSport

De BuurtSportcampagne werd zowel voor het werkjaar 2004 als voor het werkjaar 2005 verdergezet. Voor beide werkjaren werd een subsidie aan de vzw Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB) van telkens max. 100.000 euro voorzien.

De doelstelling "Het stimuleren en bevorderen van de sportieve recreatie van mensen in de eigen woon- en leefomgeving, met het accent op sportkansarmen" staat centraal.

Meer informatie is terug te vinden via de website www.buurt sport.be en www.isbvzw.be

3.7.4 'FOLLO'

Teneinde de kwaliteit van het lokale sportaanbod te verhogen alsook het samenwerkingsverband tussen de lokale actoren (school, gemeente, club) te realiseren, ging het pilootproject De 'Flexibele Opdracht van de Leerkracht Lichamelijke Opvoeding' ging van start op 1 september 2001 op basis van een samenwerking tussen Sport en Onderwijs. Voor de historiek van het project kan worden verwezen naar de voorgaande jaarverslag³³.

Het project werd vanaf schooljaar 2003-2004 geheroriënteerd naar de ondersteuning van de lokale schoolsportwerking die de Stichting Vlaamse Schoolsport met zijn kernwerking beoogt, naar het stimuleren van jongeren om te sporten in clubverband én naar de sportpromotie in het hoger onderwijs. Het heeft nog steeds als doel zoveel mogelijk jongeren aan te zetten tot regelmatige sportbeoefening in en buiten de school en tot een doorstroming van deze jongeren naar een lifetime-sportbeoefening. Meer bepaald wordt dit betracht door een betere samenwerking tussen de school, de sportclubs en de lokale overheid.

Sinds 1 september 2004 (schooljaar 2004-2005) wordt het Follo-project geheel behartigd en gestuurd door het Bloso en de Stichting Vlaamse Schoolsport. Het project wordt vanaf dan niet langer aangerekend op de begroting van de administratie.

Het project werd ondertussen verankerd in het decreet van 5 mei 2005 betreffende de onderwijsgebonden sport (B.S., 20 september 2004): "De FOLLO's zorgen voor de promotie en de coördinatie van de onderwijsgebonden sport en voor de samenwerking met het lokale sportgebeuren. Zij werken, voor wat hun opdracht in het Vlaamse Centrum voor Onderwijsgebonden Sport betreft, onder het gezag van de provinciale coördinator" (art. 22).

3.7.5 EJOS 2004 - Europees Jaar van opvoeding door Sport

De Europese Unie heeft 2004 uitgeroepen tot "Europees Jaar van Opvoeding door Sport". De Europese Unie wil de educatieve rol van sport en de Europese dimensie hierin promoten. De Europese Unie kende een financiële steun toe aan passende initiatieven die voor de Europese Gemeenschap van belang zijn. Voor het indienen en de evaluatie van de projecten werd een lokaal (Vlaams) comité samengesteld, met verschillende vertegenwoordigers uit de sectoren sport en onderwijs. De hoofdpdracht van het lokaal comité bestond erin de voorgestelde projecten te screenen en te beoordelen op hun kwaliteit vooraleer ze bij de Europese Commissie ingediend worden.

Er werden drie aanvragen rondes gelanceerd.

Voor wat betreft de eerste ronde werden geen projecten gescreend.

³³ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2004, p. 131-132.

N.a.v. de tweede en derde aanvragenronde werden door het Vlaams comité twaalf resp. vier projecten gescreend. Door de Europese Unie werden uiteindelijk de volgende aanvragen gesubsidieerd:

- het project 'Spo-Art' van het Sint-Leocollege Brugge
- de apotheose 'Mijn School heeft Sportklasse' van de Stichting Vlaamse Schoolsport
- 'Sportlint 2004' van het Bloso.

Voor meer informatie omtrent EJOS 2004, kan worden verwezen naar de website van het Bloso: www.bloso.be

3.7.6 Jeugdolympiade

In de context van de Olympische Spelen in Athene en vanuit de bezorgdheid om blijvend stimulansen te geven aan de jeugdsport, organiseerde het Bloso in opdracht van de Vlaamse minister van sport in het voorjaar van 2004 een Jeugdolympiade in Vlaanderen. Het was de bedoeling zoveel mogelijk jongeren te bereiken, zowel getalenteerde als niet-getalenteerde, en hen aan te moedigen hun 'olympische medaille en attest' te behalen. Dit initiatief werd uitgebreid toegelicht in het jaarverslag 2004³⁴. Meer informatie kan bekomen worden bij Bloso, Zandstraat 3, 1000 Brussel.

3.7.7 Medisch Verantwoord Sporten

Vaststelling van de voorwaarden deelneming motorcrosswedstrijden en motorcrossproeven

Het decreet van 19 maart 2004 tot wijziging van het decreet van 27 maart 1991 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening, unaniem in het Vlaams Parlement goedgekeurd op 3 maart 2004 heft op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum, artikel 1 ter van de wet van 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd, ingevoegd bij de wet van 29 november 1984, en artikel 3bis van de wet van 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd, ingevoegd bij de wet van 29 november 1984 en gewijzigd bij de wet van 26 juni 1960, op.

Die wet bepaalde het volgende: verboden is de deelneming van minderjarigen beneden de 15 jaar aan sportwedstrijden of sportcompetities met motorvoertuigen, gehouden buiten de openbare weg, of terreinen die toegankelijk zijn voor het publiek of op niet-openbare terreinen die voor een zeker aantal personen toegankelijk zijn. In geval van overtreding van artikel 1ter, worden de organisatoren van de wedstrijden of de competities gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met geldboete van 26 tot 500 frank of met een van die straffen alleen.

Over deze bovenvermelde bepalingen werd via twee besluiten door de Vlaamse Regering een alternatieve regeling voorgesteld. Deze besluiten zijn:

- het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 tot bepaling van de leeftijdsgrenzen voor deelneming aan sportmanifestaties op de weg met motor- of bromfietsen;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 houdende de voorwaarden voor deelneming aan motorcrosswedstrijden en motorcrossproeven.

Deze besluiten werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 31 augustus 2004 en traden in werking op 1 oktober 2004.

Het besluit houdende de voorwaarden voor deelneming aan motorcrosswedstrijden en motorcrossproeven regelt de deelnemingsvoorwaarden (sportmedisch onderzoek, jongerensportpas,

³⁴ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2004, p. 133.

leeftijd) voor diverse leeftijdscategorieën jonger dan vijftien jaar. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen motorcrosswedstrijden en motorcrossproeven. Bij proeven, leeftijdscategorie van 10 tot en met 11 jaar, worden bijkomend activiteiten voorzien zonder enig competitief karakter.

Daarnaast wordt er ook een kader ontwikkeld voor de opleiding in motorcross (deskundigheid opleider, erkende opleidingsinstantie en wedstrijdinstantie).

De controle op de naleving van de nieuwe regelgeving wordt verdeeld tussen het Blosa en het team medisch verantwoord sporten.

Een apart ontwerp van besluit werd toegevoegd en dit met het oog op de regeling van de leeftijdsgrens voor deelneming aan sportmanifestaties met motorfietsen of bromfietsen op de weg. Beneden de leeftijd van 15 jaar geldt er voor jongeren een verbod van deelname aan deze sportmanifestaties. Tot vorig jaar was het voor jongeren beneden de 15 jaar onmogelijk om aan motorcrosswedstrijden deel te nemen. In de realiteit gebeurde dit evenwel meer en meer en de facto illegaal. De wet van 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd (zie hoger) bepaalde immers dat de deelneming van minderjarigen beneden de 15 jaar aan sportwedstrijden of sportcompetities met motorvoertuigen, gehouden buiten de openbare weg, of op terreinen die toegankelijk zijn voor het publiek of op niet-openbare terreinen die voor een zeker aantal personen toegankelijk zijn, verboden is.

De Vlaamse Sportraad stelt in zijn advies vast dat met deze regelgeving een nooit eerder geziene duik wordt genomen in de minimumleeftijd, van 15 naar 10 jaar. Daar staan wel strenge verplichtingen tegenover op het vlak van sporttechnische opleiding, medische begeleiding, en veiligheid. Er is ook een strenge controle voorzien, zodat het voor jongeren mogelijk moet zijn om zonder abnormale risico's aan motorcrossactiviteiten deel te nemen.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004, dat in voege is gegaan op 1 oktober 2004, houdende de voorwaarden voor deelneming aan motorcrosswedstrijden en motorcrossproeven maakt het nu mogelijk om op een veilige en verantwoorde wijze aan motorcrossproeven (10- en 11-jarigen) en motorcrosswedstrijden (12- tot en met 14-jarigen) deel te nemen mits er met vrucht een gepaste opleiding is gevolgd. De organisatie van opleidingen, motorcrossproeven en –wedstrijden voor deze leeftijdsgroepen (10 tot en met 14 jaar) kan nu enkel gebeuren door een erkende opleidingsinstantie respectievelijk wedstrijdinstantie. De voorwaarden om als opleidingsinstantie en/of als wedstrijdinstantie erkend te worden zijn geregeld bij ministerieel besluit van 16/12/2004 dat op 1 januari 2005 is van kracht gegaan.

Verlenen van een toelage voor gratis sportmedische keuring en begeleiding aan getalenteerde sportbeoefenaars

Het besluit van de Vlaamse Regering houdende uitvoering van het decreet van 27 maart 1991 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening voorziet in de mogelijkheid om binnen de perken van de begrotingskredieten een toelage te verlenen aan de erkende keuringscentra voor de gratis sportmedische keuring en begeleiding van getalenteerde sportbeoefenaars.

Deze toelage kan pas worden verleend op voorwaarde dat de gegevens worden opgeslagen in een voor alle keuringscentra uniform sportmedisch dossier. Sinds 27 november 2004 werd aan deze voorwaarde voldaan. Dankzij twee projectsubsidies van de Vlaamse minister bevoegd voor sport, toegekend met de ministeriële besluiten van 26 november 2001 en 16 december 2003, werden gestandaardiseerde onderzoeksprotocollen ontwikkeld ten behoeve van de sportmedische keuring in de erkende keuringscentra en werd een geïnformatiseerd uniform sportmedisch dossier opgezet. De consensusteksten gezamenlijk project 'Opmaak van gestandaardiseerde onderzoeksprotocollen' kunnen geraadpleegd worden op:

<http://www.wvc.vlaanderen.be/gezondsporten/keuring/consensus1.htm>

Het bedrag van de bijkomende toelage wordt vastgelegd op 250 euro op jaarbasis per getalenteerde sportbeoefenaar. Dit vormt een belangrijke tegemoetkoming in de kosten voor sportmedische keuring en begeleiding van beloftevolle jongeren.

Het eerste luik, namelijk de sportmedische keuring, controleert de sportmedische geschiktheid van de jongere. Het tweede luik, de sportmedische begeleiding, bestaat uit screening en begeleiding op gebied van training en voeding en op mentaal vlak. Aan de hand hiervan wordt sportspecifiek advies opgesteld voor de beloftevolle jongere en zijn begeleiders. De gestandaardiseerde onderzoeksprotocollen garanderen een eenduidig sportspecifiek advies, dat de gezondheid van de jonge sporter vooropstelt.

3.8 Media

3.8.1 Kranten in de klas

Gelet op het enorme succes van de eerste editie, steunde de Vlaamse overheid ook dit jaar het project 'Kranten in de Klas'. KiK is een samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Dagbladers, de minister van Onderwijs en de minister van Media. Een bedrag van 506.000 euro werd hiervoor uitgetrokken.

De opiniepers met haar enorm aanbod aan nieuws, vanuit verschillende invalshoeken, vormt het ideale hulpmiddel om kritische lezers te vormen.

Door middel van een werkkrant op jongerenmaat ervaren leerlingen dat kranten lezen erg nuttig en leerrijk is. De werkkranten zijn vooral gericht op de derde graad van het secundair onderwijs. Door de interne differentiatie wat betreft de uitwerking van de opdrachten zijn de kranten geschikt voor alle onderwijsvormen van het secundair onderwijs.

Na de eerste editie van Kranten in de Klas, tijdens het schooljaar 2003-2004, werd onderzoek verricht naar de tevredenheid van leerkrachten en leerlingen. In totaal werden 2453 aanvragen ontvangen en werden 101.933 werkkranten verdeeld. 90% van de aanvragen kwam uit het secundair onderwijs, 6% uit het lager onderwijs. Gedurende twee weken werd in de klas gewerkt met een pakket van werkkranten, vaak tijdens de lessen Nederlands.

90% van de leerlingen wil graag opnieuw deelnemen aan dit project. Kranten in de Klas kan dus zeker worden gezien als een succesvol project om kinderen vanuit het onderwijs op een heel toegankelijke manier vertrouwd te maken met kranten.

3.8.2 VRT - Televisie

Bij Ketnet kunnen de kijkers terecht voor informatie en ontspanning. Heel wat van de Ketnetprogramma's zijn trouwens een combinatie van de twee. Programma's als 100% Bakvis, Groot Licht, Stafari en SMOS barsten van de informatie, maar zijn tegelijk ontspannend om naar te kijken. In Karrewiet, het actualiteitsprogramma van Ketnet, wordt dan weer resoluut de kaart van informatie getrokken. Helden bestaat uit documentaires op maat van kinderen.

En zelfs in fictieprogramma's schuwt Ketnet informatie en educatie niet: programma's als En daarmee Basta!, De wereld om de hoek en Holly's Basketbalteam leren kinderen omgaan met emoties en relaties in de complexe wereld rondom hen.

3.8.3 VRT - Radio

Studio Brussel heeft sinds vorig jaar een echt cultuurprogramma voor jongeren : 'Mekka'. Daarin gaat Ruth Joos op zoek naar alles wat 'broeit en bloeit in de wereld van de jongeren'. De 'Eburonen' zijn dit jaar door de Verenigde Staten getrokken en hebben daar op hun typische manier tien weken lang verslag over uitgebracht.

De andere VRT-radionetten maken geen typische kinder- of jongerenprogramma's. Maar dat wil niet zeggen dat er geen programmaonderdelen zijn waarin de jeugd aan bod komt.

Klara besteedt veel aandacht aan cultuur voor kinderen: muziek voor kinderen bij 'Fred Brouwers', kindertheater in 'Fresco', jeugdliteratuur in 'Volgeboekt', kinderateliers in musea bij 'Herwig Verhovert', ...

Jongeren kunnen ook hun historisch besef aanscherpen met programma's als 'Maandag Wasdag' op Radio 1 en 'Memo' op Radio 2. Daarin bekijken presentator en luisteraars de geschiedenis op een luchtige, maar daarom niet minder interessante wijze.

3.9 Milieu en gezondheid

In het kader van deze jaarlijkse verslaggeving³⁵ werd reeds bericht over de milieu- en gezondheidsmaatregelen die de Vlaamse overheid getroffen heeft in het belang van de gehele Vlaamse bevolking maar ook in het bijzonder van kinderen.

3.9.1 Medisch milieukundig netwerk

Het medisch milieukundig netwerk werd ondertussen volledig uitgebouwd met drie operationele trappen: (1) het Steunpunt Milieu en Gezondheid, (2) de expertisecentra bij de Vlaamse administraties en (3) de medisch milieukundigen bij de Logo's.

(1) Het Vlaamse Steunpunt Milieu en Gezondheid valt onder de verantwoordelijkheid van de ministers bevoegd voor leefmilieu en voor volksgezondheid. Het voert sinds 2002 een biomonitoringprogramma uit en het doet ook daaraan gerelateerd onderzoek. Meer informatie over het Steunpunt is te vinden op de website: <http://www.milieu-en-gezondheid.be>. In het biomonitoringprogramma verzamelt het Steunpunt gegevens over concentraties aan scheikundige stoffen in bloed/urine en gezondheidseffecten/klachten die mogelijk verband houden met de gemeten milieublootstelling. Concreet wordt voor de periode tot einde 2006 gemeten bij drie verschillende leeftijdsgroepen: pasgeborenen, adolescenten (14-15j) en volwassenen (50-65j). De deelnemers wonen in 8 aandachtsgebieden in Vlaanderen met een specifieke milieusituatie.

In juni 2005 werden de groepsresultaten voor pasgeborenen bekendgemaakt via de pers en via lokale informatiecampagnes.

Tussen oktober 2002 en februari 2004 heeft het Steunpunt het navelstrengbloed van 1196 pasgeboren kinderen onderzocht. Deze analyses geven een beeld van de daadwerkelijk in de pasgeborenen aanwezige hoeveelheid van milieugevaarlijke stoffen zoals zware metalen (lood, cadmium), PCB's, dioxines en moeilijk afbreekbare bestrijdingsmiddelen.

De vervolgstudie: 'Neurologische ontwikkeling van het opgroeiende kind' loopt nog verder. Voor de groep adolescenten worden de biomerkergegevens van een deel van het biomonitoringprogramma (Antwerpse agglomeratie en landelijk gebied) momenteel gelinkt aan blootstellings- en aan milieugegevens uit metingen en uit modelleringen. De groepsresultaten voor adolescenten zullen begin 2006 bekend zijn.

³⁵ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2002, p. 117-120.

Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2003, p. 142-143.

Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2004, p. 145-147.

(2) De administratie Milieu- Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL) en de administratie Gezondheidszorg (AGZ) werken nauw samen om het milieu- en gezondheidsbeleid gestalte te geven. De belangrijkste elementen worden hierna aangehaald. Meer informatie daarover is te vinden op www.milieugezondheid.be en www.gezondmilieu.be.

(3) Dertien Medisch Milieukundigen (MMK's) bij de Logo's (regionale overlegplatforms) vingen klachten op, deden aan risicocommunicatie, signaleerden medisch milieukundige problemen aan de Vlaamse overheid en zorgden voor platformontwikkeling op het vlak van milieu en gezondheid. Meer informatie over de MMK's is te vinden op de website: <http://www.MMK.be>.

Onderzoek pasgeborenen

De wetenschappers van het Steunpunt hebben de resultaten uit de pasgeborenen campagne beoordeeld in het licht van internationale gezondheidskundige advieswaarden (voor zover beschikbaar), internationale meetwaarden en berekende Vlaamse referentiewaarden.

Een aantal zaken vallen op:

- In het aandachtsgebied dat gedefinieerd werd als 'Landelijk' zijn voor alle gemeten gechloreerde persistente verbindingen (dioxines, PCBs, DDE en HCB) hogere gemiddelde waarden in navelstrengbloed dan de berekende Vlaamse referentiegemiddelden voor deze stoffen opgetekend. Ook lagen meer meetwaarden boven de referentie-P90 voor deze gechloreerde persistente verbindingen: 17% tot 27% terwijl we dit slechts zouden verwachten voor 10% van de meetwaarden (uit 'Resultatenrapport: pasgeborenen campagne' op www.milieu-en-gezondheid.be).
Milieumetingen in dit gebied wijzen niet op verhoogde waarden bij deze chloorhoudende verbindingen. Het is ook duidelijk dat de algemene emissies van gechloreerde persistente verbindingen de laatste jaren zijn gedaald, o.a. door het opleggen van strengere emissiegrenswaarden voor dioxines aan de verbrandingsinstallaties en de industrie. Verder onderzoek in het kader van het fasenplan moet uitwijzen welke de mogelijke oorzaken zijn, welke bijkomende maatregelen er eventueel kunnen genomen worden en welke aanbevelingen er eventueel naar andere bevoegdheidsdomeinen kunnen gedaan worden.
- Voor cadmium zijn er geen verschillen tussen de berekende gemiddelden van de gebieden. In de Gentse agglomeratie en de regio Olen werden wel relatief meer waarden boven de referentie P90 gemeten. Door vergelijking van het berekende Vlaamse referentiegemiddelde met metingen uit het buitenland stelt het Steunpunt vast dat de Vlaamse meetresultaten voor cadmium hoog zijn: gemiddeld 1.06microg/L in Vlaanderen t.o.v. 0,02microg/L in Zweden (Solna), 0,08microg/L in Oostenrijk (Wenen), 0,13microg/L in Italië (Messina) en 0,28microg/L in Polen (Szczecin) (uit 'Resultatenrapport: pasgeborenen campagne' op www.milieu-en-gezondheid.be).
Het is bekend dat er in Vlaanderen een historische cadmiumverontreiniging bestaat, vooral door een grote impact van non-ferrobedrijven in het verleden. Er zijn vele aspecten aan de cadmium-problematiek, die in overweging moeten genomen worden. Zo blijkt uit een recent uitgevoerde stofstroom-analyse dat het niet-intentioneel gebruik van cadmium in dierlijke mest en kunstmest de belangrijkste directe oorzaak vormt voor de instroom in de plantaardige productie, hetgeen goed zou zijn voor 79% van de cadmiumbelasting. In het kader van het fasenplan zal overleg opgestart worden met alle betrokkenen om tot een gedragen voorstel voor een oplossing te komen, eventueel met aanbevelingen naar andere bevoegdheidsdomeinen toe.
- Verder is er relatief veel aandacht voor de verhoogde gemeten waarden in Antwerpen (Antwerpse agglomeratie en Antwerps havengebied) voor dioxineachtige stoffen, PCBs en

HCB. Mogelijk houdt dit verband met de daar aanwezige industrie. Ook dit vereist verder onderzoek.

Opvolgen en verderzetten biomonitoring

De meetcampagnes van het biomonitoringprogramma hebben vooral tot doel een basis te leveren voor een aangepast en efficiënt beleid op het vlak van milieu en gezondheid. Zij kunnen ook bijdragen tot de evaluatie van het huidige beleid en aantonen waar successen geboekt werden en waar eventueel bijsturingen nodig zijn. De meetgegevens geven echter weinig directe informatie over de mogelijke oorzaken van de gemeten verhoogde waarden. Ze laten daarom slechts in geringe mate toe om onmiddellijk concrete beleidsmaatregelen voor te stellen.

Om op basis van de biomonitoringgegevens te komen tot beleidsvoorstellen werd het fasenplan ontwikkeld. Dit fasenplan moet toelaten om de ernst van de gevonden signalen te evalueren, prioriteiten te leggen, en de oorzaken op te sporen. Op een transparante, geobjectiveerde en systematische manier kan zo een beleid met gerichte acties (en eventueel aanbevelingen naar andere bevoegdheidsdomeinen) uitgewerkt worden.

Dit plan wordt doorlopen om de ernst van de biomerkersignalen te evalueren en prioriteiten te leggen, om waar nodig de bronnen die deze signalen veroorzaken op te sporen; en om waar aangewezen concrete beleidsmaatregelen voor te stellen. Naast de onderzoekers wordt ook een panel van experts uit verschillende vakgebieden en een jury met onder meer vertegenwoordigers van maatschappelijke groepen ingeschakeld.

Het uittekenen van een vervolgprogramma en de financiering ervan zijn momenteel aan de orde. De overeenkomst met het Steunpunt loopt immers af eind 2006. Hiervoor zal aansluiting gezocht worden met de initiatieven die op Europees niveau worden uitgetekend (zie verder).

Besluit

Het conceptueel fasenplan voor actie bij het beschikbaar komen van de milieugezondheidsgegevens van het Humaan Biomonitoringsprogramma wordt opgestart.

Het fasenplan zal in eerste instantie toegespitst worden op 3 problemen: de hoge waarden voor persistente gechloreerde verbindingen in het landelijk aandachtsgebied, de hoge cadmium-waarden in heel Vlaanderen en de verhoogde waarden voor dioxineachtige stoffen, PCBs en HCB in Antwerpen.

3.9.2 Initialiseren en opvolgen van onderzoek

Naast het onderzoek dat het Steunpunt Milieu & Gezondheid uitvoert, lopen er in opdracht van de cel Milieu en Gezondheid van AMINAL nog een aantal onderzoeken inzake milieu en gezondheid in Vlaanderen.

Om de blootstelling aan (zeer) fijn stof optimaal te kunnen inschatten en een samenhangend en domeinoverschrijdend beleid te kunnen uitwerken dat tevens zijn kosteneffectiviteit aantoonde, werden beschikbare Vlaamse gegevens samen bekeken en verder geanalyseerd. Ook werd nagegaan of deze gegevens gelijklopen met buitenlandse gegevens. Bovendien wordt onderzoek gedaan naar de langetermijneffecten waarover tot nu toe weinig Vlaamse gegevens bestaan en wordt getracht de maatschappelijke kosten van de gezondheidseffecten in te schatten. De resultaten van dit onderzoek worden eind dit jaar verwacht.

Midden 2004 werd een inventaris van bronnen van niet-ioniserende straling (NIS) in Vlaanderen en een risico-evaluatie daarvan afgerond. Daaruit blijkt dat er op basis van de gekende gegevens geen aanwijzingen bestaan die kunnen leiden tot ongerustheid. Wel werden er associaties gevonden tussen ELF-velden (elektromagnetische velden met extreem lage frequenties) en leukemie bij kinderen: het

risico op leukemie verdubbelt wanneer de blootstelling meer dan 0.4 μ T bedraagt. Dit wordt ernstig genomen, hoewel er geen bewezen causaal verband is. Waakzaamheid blijft zeker geboden. Omdat ook bleek dat er weinig geweten is over de totale NIS-belasting, wordt momenteel de gecumuleerde stralingsbelasting van de Vlaamse burger in kaart gebracht via metingen. Hierbij gaat specifieke aandacht naar bronnen van NIS waarover weinig of geen meetgegevens in Vlaanderen beschikbaar zijn of welke een potentieel gevaar voor de gezondheid kunnen inhouden. De resultaten hiervan worden verwacht tegen januari 2006.

De invloed van de aanwezigheid van schadelijke stoffen in de buitenlucht op het binnenmilieu wordt verder onderzocht voor gevoelige subgroepen van kinderen van 0 tot 18 jaar. Het vooronderzoek, waarin de keuze van de doelgroepen, van de binnenmilieus en van de prioritaire milieugevaarlijke stoffen per doelgroep gebeurt, wordt momenteel afgerond. Daarna start het veldwerk en de metingen. Concrete beleidsaanbevelingen worden verwacht tegen begin 2007.

3.9.3 Optimaliseren van meetinspanningen i.f.v. de volksgezondheid

Om tot een betere inschatting van de effecten van het milieu op de gezondheid in Vlaanderen te komen en om het beleid zoveel mogelijk wetenschappelijk te onderbouwen wordt gestreefd naar een betere integratie van verscheidene meetinspanningen. Naast klassieke methodes worden humane biomonitoring, effectgericht meten van milieustalen en andere ecotoxicologische benaderingen beschouwd.

De mogelijkheden werden nagegaan van effectgerichte testen, waarbij op een geïntegreerde manier de impact van schadelijke factoren op de gezondheid wordt gemeten. Relevantie en bruikbaarheid van methoden om in luchtstalen biologische activiteit te meten werden onderzocht. Daarna volgden technieken voor een representatieve en reproduceerbare staalname. Een volgende stap is het uitvoeren van een pilootproject voor effectgericht meten in Vlaanderen.

Om op een doorzichtige en uniforme manier informatie te verzamelen over aandoeningen die op een verstoorde hormonale werking bij de mens kunnen wijzen, werd een strategie voorbereid. Dit impliceert o.m. dat de entiteiten die over ziektegegevens beschikken in kaart werden gebracht en dat onderzocht werd hoe de bestaande gegevens in Vlaanderen op elkaar kunnen worden afgestemd. In een volgende stap moet deze strategie toelaten om na te gaan of er trends zijn in deze aandoeningen (in de tijd of regionaal) en of er een verband is met de aanwezigheid van hormoonverstorende stoffen in het milieu. Als een laatste stap zal de maatschappelijke kost worden berekend voor die aandoeningen waarvan voldoende, betrouwbare informatie verzameld kon worden.

Een inventaris en analyse werd gemaakt van de aard en de omvang van de blootstelling aan polyaromatische koolwaterstoffen (PAK's) in Vlaanderen. Een inventaris en analyse werd gemaakt van de aard en de omvang van de blootstelling aan PAK's. Rekening houdend met de verkregen specifieke milieu- en blootstellingsgegevens, werden de meest geschikte indicatoren in Vlaanderen – in het milieu én in de mens – bepaald, om de gezondheidsimpact van deze blootstelling in te schatten. Uiteindelijk moet dit leiden tot het aanduiden van de meest geschikte methode om betere informatie te verkrijgen over de reële concentraties en trends in blootstelling aan PAK's in termen van belangrijkheid voor de gezondheid van de mens. Aan de hand hiervan zal onderzocht worden of een aanpassing van lopende of geplande monitoringprogramma's aangewezen is om een zo correct mogelijke inschatting van de (evolutie in de) blootstelling en van het risico voor de gezondheid van PAK's in Vlaanderen te bekomen.

3.9.4 Evalueren normen

Geldende milieunormen worden geëvalueerd naar hun doelstelling van bescherming van de bevolking, met inbegrip van gevoelige subpopulaties zoals kinderen. Daarbij wordt informatie verzameld over restrisico's. Voornaamste doel is een grotere transparantie bij normstelling. Waar nodig (bvb. om ook

kinderen afdoende te beschermen) zullen aanbevelingen worden geformuleerd voor aanpassing van normen volgens een eerder opgesteld draaiboek.

3.9.5 Informeren en sensibiliseren

Een communicatiestrategie milieu en gezondheid, waarbij zoveel mogelijk actoren (andere overheden, NGO's, ...) betrokken zijn als partner, wordt uitgewerkt met de bedoeling op een zo efficiënt en effectief mogelijke manier duidelijke informatie te verspreiden over milieu en gezondheidsrisico's en hoe ze kunnen vermeden worden.

3.9.6 Samenwerken op nationaal, Europees en internationaal vlak

De administratie Gezondheidszorg (AGZ) en de administratie Milieu- Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL) werken ook actief mee aan een nationaal milieu- en gezondheidsbeleid. In het kader van het samenwerkingsakkoord Milieu en Gezondheid tussen de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen wordt onder meer uitvoering gegeven aan het nationaal plan voor Milieu en Gezondheid (NEHAP). Meer informatie hierover is te vinden op de website: <http://www.nehap.be>.

Op de 4e Ministeriële Conferentie Milieu en Gezondheid in Boedapest (www.euro.who.int) in juni 2004 heeft België zich, samen met de 51 andere lidstaten van de Wereldgezondheidsorganisatie afdeling Europa, geëngageerd om het Actieplan Milieu en Gezondheid voor Kinderen (CEHAPE) uit te voeren. Daarom besliste de Gemengde Interministeriële Conferentie Leefmilieu-Gezondheid, waarin alle Belgische ministers bevoegd voor leefmilieu en/of gezondheid zetelen, dat alle acties die in het kader van het NEHAP uitgevoerd worden voortaan speciale aandacht zullen besteden aan kinderen.

Op Europees niveau wordt humane biomonitoring meer en meer beschouwd als een belangrijk instrument om een beter milieubeleid uit te bouwen, met aandacht voor de bescherming van de gezondheid van de bevolking in het algemeen en van meer gevoelige groepen zoals kinderen in het bijzonder. Actie 3 van de Europese Strategie voor Milieu en Gezondheid beoogt een gecoördineerde benadering van humane biomonitoring in Europa. Vlaanderen werkt hier zeer actief aan mee via het leveren van experts. De Cel Milieu en Gezondheid van AMINAL coördineert mee de Europese 'Implementation Group', die bestaat uit experts die de uitvoering van deze actie voorbereiden, en coördineert daartoe ook een initiatief in het kader van art. 169 van het Verdrag.

3.10 Milieueducatie

Op 7 juli 2004 werd het Charter voor Jeugd, Natuur en Bos ondertekend, waarbij de partners zich achter de doelstelling scharen om meer kansen te creëren voor natuurbeleving door kinderen en jongeren via jeugdrecreatie in natuurgebieden en bossen. De partners erkennen het recht van het kind (en van het jeugdwerk) op de beleving van bos en natuur en engageren zich hiertoe in een afsprakenkader.

Sinds de start van het project Milieuzorg Op School, een initiatief van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de vijf Vlaamse provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, tekenden reeds een goede 2500 scholen in, dit is 48% van alle Vlaamse scholen.

Aantal MOS-scholen per provincie (juni 2005):

Provincie	Aantal MOS-scholen
Antwerpen	415
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	91

Limburg	453
Oost-Vlaanderen	511
Vlaams-Brabant	517
West-Vlaanderen	543
Totaal	2530

Deze scholen geven door in te stappen aan dat ze op een gestructureerde manier, samen met het hele schoolteam, ouders en leerlingen, werk te willen maken van milieuzorg op hun school.

Doemdenkerij is hierbij uit den boze. Wel ervaren kinderen en jongeren door mee MOS-acties uit te werken in de milieuwerkgroep van hun school, dat ze door eigen keuzes en zelf verantwoordelijkheid op te nemen daadwerkelijk iets kunnen veranderen. De leerlingen leren hun eigen ideeën verwoorden en in de praktijk omzetten en meten zelf wat de gevolgen zijn van hun daden.

Een gezamenlijke actie in heel Vlaanderen zoals de 'Dikke Truiendag' opent bij velen de ogen dat een kleine inspanning van velen, een groot resultaat tot gevolg kan hebben.

Het logo, een drieluik, is een erkenning dat de school via educatieve en organisatorische activiteiten blijvende inspanningen levert om alle schoolleden voor milieuzorg te sensibiliseren. Naast aandacht voor planmatigheid, communicatie, continuïteit en structurele inpassing in de school is één van de belangrijkste criteria voor het behalen van een logo de inspraak en betrokkenheid van de leerlingen, zowel in het basis- als secundair onderwijs.

De Vlaamse Regering hechtte haar goedkeuring aan de verderzetting van Milieuzorg Op School voor de komende 5 schooljaren. Scholen kunnen dus nog 'voort-MOS-sen' tot augustus 2010.

De werking JeROM (Jeugd, Ruimte, Omgeving en Milieu) binnen de cel Natuur- en Milieueducatie en Informatie (NME&I) van de Vlaamse milieuadministratie wil jongeren ook buiten de schoolomgeving kansen geven bij te dragen aan een meer milieuvriendelijke en duurzame wereld.

De site www.jeromweb.be vormt een startpunt voor jongeren, jeugdwerkmedewerkers en en jeugdintermediairen waar zij:

- informatie vinden rond natuur, milieu en (de ecologische aspecten van) duurzame ontwikkeling;
- vragen en bezorgdheden kunnen doorsturen die vervolgens beantwoord worden en meegenomen worden bij het ontwikkelen van nieuwe acties binnen deze NME-werking;
- met elkaar ideeën voor natuur- en milieuacties en initiatieven kunnen uitwisselen;
- de 'NME-inventaris Vlaanderen' kunnen raadplegen op zoek naar een passende activiteit rond een natuur- of milieuthema.

Concrete initiatieven worden opgestart om de behoeften rond natuur- en milieu(educatie) aan te pakken en de jongeren te motiveren in hun engagement voor natuur en milieu.

De wedstrijd 'Loslopende Prijsbeesten' stimuleert jongeren om milieuvriendelijk op kamp te gaan tijdens de zomermaanden van 2004 en 2005. Deze wedstrijd zorgt ook voor een blijvende promotie van de publicatie 'Loslopend Wild' over wetgeving en praktijkvoorbeelden van milieuvriendelijke kampen. Jeugdgroepen kunnen hierbij 125 euro verdienen.

Naast de publicatie 'Loslopend Wild' en de wedstrijd 'Loslopende Prijsbeesten' krijgen jeugdgroepen een bijkomend instrument aangereikt om hun milieu-impact te verkleinen. Sinds februari 2005 werkt KVLV in opdracht van de cel NME&I aan een databank, raadpleegbaar via www.fermweb.be, van lokale boeren waar jeugdgroepen (voor hun wekelijkse werking en op kamp) verse producten kunnen kopen. Op die manier realiseren de jongeren milieuwinst: minder verpakkingsafval, minder milieuhinder veroorzaakt door transport (korte keten) en energiewinst door seizoensgebonden producten te kopen. Bovendien helpt dit de jongeren om zelf duurzame keuzes te (leren) maken.

In kader van het project 'Ecospot, milieuzorg in jeugdhuizen' werden reeds 2045 formulieren van de ecoscan ingevuld door leden en medewerkers van 144 jeugdhuizen (stand van zaken eind juni 2005).

De resultaten van deze ecoscans en de dynamiek rond het hele project zijn te raadplegen op www.ecospot.be. Volgend op deze eerste fase krijgen een aantal jeughuizen een intensieve begeleiding (in het najaar van 2005) bij de opstart van een participatief milieuzorgproject. Op die manier krijgt interne milieuzorg een doorwerking op lange termijn.

Besluit

De Vlaamse overheid blijft dan ook permanent investeren in de verhoging van het milieubewustzijn bij kinderen en jongeren via natuur- en milieueducatie. Concrete projecten en initiatieven komen hierbij tot stand in samenspraak met de doelgroep en/of intermediairen en worden op maat van kinderen en jongeren uitgewerkt. Op die manier wordt een maximale betrokkenheid van jongeren gerealiseerd en worden zij in staat gesteld een persoonlijke, kritische houding te vormen met betrekking tot duurzaamheid. Tegelijk verwerven ze de kennis en vaardigheden om vanuit hun persoonlijke leefwereld hieraan een bijdrage te leveren. Daarom ook dienen kinderen en jongeren zowel in hun vrije tijd als via het onderwijs aangesproken en betrokken te worden.

3.11 Mobiliteit en openbare werken

Volgende initiatieven werden in dit verband gerapporteerd door de Mobiliteitscel en de administratie Wegen en Verkeer van het departement Leefmilieu en Infrastructuur en de Vlaamse Stichting Verkeerskunde.

Ten eerste zijn er volgende dienstorders: snelheidsbeperking tot 30 km/u in schoolomgevingen, de veiligheid van motorrijders en de bromfietzers klasse B die op de rijbaan rijden, binnen de bebouwde kom.

Het vademecum "Fietsvoorzieningen" wordt ge-updated. Het is de bedoeling dat alle fietspaden in Vlaanderen op dezelfde manier worden uitgebouwd. Hierdoor zijn ze herkenbaar, zichtbaar en veiliger voor alle gebruikers.

In 2004-2005 werden in het kader van de mobiliteitsconvenanten 24 modules (=overeenkomsten) m.b.t. schoolomgevingen (modules 10 - subsidiëring herinrichting schoolomgevingen) afgesloten. Hierbij verbinden de diverse partners (Vlaams Gewest, provincies, De Lijn en de stad of gemeente) zich om de ruime schoolomgeving (straal van 200m) op infrastructureel gebied verkeersveiliger te maken. De school verbindt er zich toe om een schoolvervoersplan op te maken en uit te voeren. Dit laatste handelt dan voornamelijk om flankerend beleid zoals het opzetten van een fiets- of voetpool, parkeren voor leerkrachten, sensibilisatie van de ouders, ... De bij opmaak van schoolvervoersplannen verzamelde gegevens (zoals b.v. subjectief onveilige schoolroutes) worden vaak ook bij het opstellen van gemeentelijke mobiliteitsplannen gebruikt.

Ook de aanleg van nieuwe en veilige fietspaden langs gewestwegen komt de mobiliteit van jongeren ten goede. In 2004 werden 50 modules in het kader van het mobiliteitsconvenant m.b.t. de aanleg van fietspaden afgesloten (met name modules 11,12 of 13 van het mobiliteitsconvenant).

In 2004 werden alle verkeerslichten bij oversteekplaatsen aangepast met een optimalere groentijd. Dit met de bedoeling om de veiligheid van alle voetgangers te garanderen.

Op 1 januari 2005 trad een nieuw decreet in werking tot vaststelling van de algemene regels inzake de erkenning en basissubsidiëring van mobiliteitsprojecten. Het decreet heeft tot doel om een wettelijk kader uit te werken waarin duidelijke regels zijn voor de erkenning en structurele basissubsidiëring van verenigingen die zich uitdrukkelijk inzetten voor de belangen van de zwakke weggebruiker of de gebruiker van het openbaar vervoer en die kunnen aantonen dat ze representatief zijn op het niveau van het Vlaamse Gewest. Eveneens voor het toekennen van projectsubsidies inzake mobiliteit, ook aan niet-erkende verenigingen.

Het gratis blad "Uitweg" van de Administratie Wegen en Verkeer vroeg ook in 2004 extra aandacht besteed aan de zwakke weggebruiker.

In samenwerking met de provincie Limburg heeft de Vlaamse Administratie (Mobiliteitscel) een pilootproject opgestart onder de noemer 'verkeersgetuige' dat tot doel heeft een bewustzijnsvormend leerproces bij jongeren te bevorderen inzake onveilig rijgedrag. De doelgroep is jonge, onervaren verkeersdeelnemers, in klasverband, in de leeftijdscategorie 16-18 jaar die als voetganger, fietser, bromfietser en potentieel motor- en autobestuurder deelnemen aan het verkeer, individueel of in groep. De doelstellingen van het project zijn:

- het sensibiliseren van jonge verkeersdeelnemers tot het aannemen van informatie over een veilig verkeersgedrag;
- bewustmaking van risicogedrag in het verkeer, van de gevolgen van een verkeersongeval voor de slachtoffers en hun omgeving en vooral voor zichzelf;
- indirecte beïnvloeding van de mentaliteitsvorming bij jongeren door stimulatie van inzicht in de probleemstelling met het gewenst gevolg van een attitudeaanpassing van de jonge weggebruikers ten aanzien van een veilig rijgedrag.

Verwacht wordt dat bij een gegeven inzicht in de probleemstelling een intrinsieke motivatie bij jongeren kan tot stand gebracht worden, die dan verder de basis van de ontwikkeling van vermijdingsstrategieën vormt.

In samenwerking met de Motorcycle action group training vzw werd een programma uitgewerkt dat tot doel heeft jongeren te wijzen op de gevolgen van onveilig en onverantwoord rijgedrag, de rijvaardigheid van jongeren te verhogen en het screenen van hun sociale vaardigheden en hun reflectie hierover. Het programma wordt aangeboden aan een veertigtal scholen.

In samenwerking met de Vlaamse jeugdraad werd een project onder de noemer 'cool maar niet stoer' uitgewerkt dat tot doel heeft jongeren te responsabiliseren in de zin van:

- samen met jongeren aan een positief imago van "sociaal verantwoorde weggebruikers" werken
- jongeren het heft zelf in handen geven om een brug tussen de verkeerswereld van jongeren en volwassenen te bouwen.

Doelstelling van het project is te streven naar een algemeen geldende verkeersetiquette met duidelijke omgangsnormen waarmee we het verkeer prettiger en veiliger kunnen maken voor iedereen.

Verder heeft de administratie departement LIN het Levenslijn Kinderfonds van de Koning Boudewijnstichting ook financieel ondersteund.

Tenslotte kan nog gewezen worden op de inspanningen van De Lijn die in vorige rapporteringen³⁶ reeds aan bod kwamen.

Nieuw zijn de volgende elementen.

Maximaal 4 kinderen tussen 6 en 11 jaar kunnen gratis meereizen met een persoon ouder dan 12 jaar die over een abonnement beschikt.

In het kader van het derdebetalerssystemen financierden op 31 december 2004 29 gemeenten een deel van de kostprijs van alle verkochte Buzzy Pazzi (abonnement) in hun gemeente. 10 gemeenten boden aan alle -12-jarigen een gratis abonnement aan.

De Buzzy Pazz is gratis voor 6-11-jarigen in gezinnen met minstens drie kinderen ten laste.

Daarnaast kunnen we ook nog wijzen op de inspanningen die De Lijn levert in het kader van het evenementenvervoer (vb. oudejaarsnacht, vervoer naar grote festivals zoals Werchter, ...) en het nachtvervoer om de veiligheid van de jongeren (maar niet alleen zij) te verbeteren.

³⁶ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2004, p. 140.

3.12 Stedenbeleid

Bij decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams stedenfonds wordt een Stedenfonds ingesteld dat de opdracht heeft om steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) te ondersteunen bij het voeren van een duurzaam stedenbeleid waarbij stedelijkheid in al zijn dimensies aan bod kan komen. Het stedenfonds verdeelt de vroegere SIF +-middelen over 13 steden en de VGC.

De Vlaamse regering voert een stedenbeleid dat erop gericht is de stadsvlucht te stoppen en het democratisch draagvlak in de steden te verhogen. Ze voert dit beleid om, in samenwerking met de steden en de VGC, volgende doelstellingen te bereiken:

- een verhoging van de leefbaarheid van de steden, zowel op stadsniveau als op wijkniveau;
- het tegengaan van dualisering;
- het verhogen van de kwaliteit van het bestuur.

Het Stedenfonds richt zich op de grootsteden Antwerpen en Gent, de centrumsteden Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout en de VGC, die optreedt als bevoegde instelling voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Met deze steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie werd een overeenkomst voor de periode 2003 - 2007 afgesloten. Voor een toelichting kan verwezen worden naar de jaarlijkse verslaggeving 2004³⁷.

Bijna alle effecten die in het Stedenfonds worden nagestreefd hebben onrechtstreeks of rechtstreeks te maken met de leefwereld van het kind en garanderen voor kinderen meer recht op leven, overleven en ontwikkeling.

Maatregelen inzake wonen, werkgelegenheid, mobiliteit, veiligheid, ingrepen in de publieke ruimte, aanleg van groen, gezondheidszorg, verhoogde werkgelegenheid, een gelijke kansenonderwijs, verhoogde participatie aan het sociaal en culturele leven, ... hebben rechtstreeks of onrechtstreeks een invloed op het leven van kinderen.

10 steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie namen in hun beleidsovereenkomst bepalingen op betreffende kinderen en jongeren.

De effecten die nagestreefd worden, situeren zich vooral op het vlak van onderwijs, het aantrekkelijk maken van de steden voor gezinnen met kinderen, een verhoogde participatie van kinderen en jongeren aan jeugdwerk, sport en cultuur, en vrijetijdsbesteding en verhoging van de participatie van kinderen en jongeren.

Naar het jaar 2006 kan in het bijzonder het volgende beleidsvoornemen van de Vlaamse minister bevoegd voor Stedenbeleid vermeld worden.

De minister van stedenbeleid wil het samenleven in diversiteit stimuleren door een actievere participatie aan de samenleving. De minister voorziet hiertoe onder andere in de organisatie van thema-stadsgesprekken in 2006 rond 'stadsgebruikers', 'kinderen en jongeren' en 'Diverse stad'.

³⁷ Vlaamse Regering, Jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind, 2004, p. 136-138.

4. Participatie (art. 12)

Art. 12 IVRK:

'1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.

2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.'

Kortom:

'Het recht van het kind om zijn mening te kennen te geven en het recht op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in elke aangelegenheid of procedure die het kind betreft.'

4.1 Welzijn

4.1.1 Recht op privacy en afstemming decreten bijzondere jeugdbijstand op integrale jeugdhulp

In functie van een efficiëntere hulpverlening en met het oog op beleidsdoeleinden ontwikkelt de afdeling Bijzondere Jeugdbijstand momenteel een cliëntopvolgingssysteem van de minderjarigen waarmee de afdeling in aanraking komt. Het informatiesysteem dat hieruit voortvloeit draagt de naam DOMINO. Omdat het hier gaat over persoonsgegevens is het belangrijk dat omzichtig omgesprongen wordt met alle aspecten van de privacywetgeving en dat een nauwgezet juridisch kader uitgetekend wordt.

Dit houdt in dat met het oog op de invoering van het Elektronisch Dossier bepaalde decretale bepalingen in overeenstemming moeten worden gebracht met de wettelijke eisen inzake privacy en dat er tevens waarborgen moeten worden gecreëerd inzake technische beveiliging en toegang tot de gegevens.

Een wijziging van de gecoördineerde decreten Bijzondere Jeugdbijstand wordt voorbereid voor:

- de mogelijkheid tot gegevensoverdracht tussen de buitendiensten van de buitengerechtelijke en de gerechtelijke jeugdbijstand;
- verlaging van de leeftijdsgrens van 14 naar 12 jaar vanaf wanneer de jongere zelfstandig kan instemmen met een aantal handelingen m.b.t. de hulpverlening of uit eigen hoofde rechten krijgt toebedeeld;
- het recht op toegang tot het dossier met aandacht voor de bijzonder situatie wanneer informatie handelt over meerdere personen uit één cliëntensysteem.

4.1.2 Preventie

In het kader van de preventiewerking van de bijzondere jeugdbijstand, zoals onder 'leven, overleven en ontwikkeling' uiteengezet, werd volgend concreet initiatief ontwikkeld:

Verbetergroepen

De regionale preventieteams en de preventiecellen beschikken jaarlijks over extra kredieten om op het terrein preventie-initiatieven op te zetten. In 2004 ontwikkelde de preventie Bijzondere Jeugdbijstand (meer bepaald het preventieteam en de preventiecellen van de regio Vlaams-brabant en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) i.s.m. Collegio Nederland een gebruiksvriendelijk draaiboek rond de methodiek 'verbetergroepen'.

Deze methodiek is een instrument uit het kwaliteitsmanagement, waar het is ingebed in de filosofie van integrale kwaliteitszorg die stelt dat alle actoren in de organisatie betrokken moeten worden en mee verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de geleverde diensten, producten of processen. De verbetermethodiek kan evenwel in verscheidene contexten worden gebruikt. De ervaring heeft geleerd dat de methodiek in kwestie een sterke kwaliteitsbevorderende en participatieve (emancipatorische) waarde heeft, die in het kader van 'jongerenparticipatie' verdere toepassing verdient.

Door de aanmaak van het draaiboek en het stimuleren en effectief ondersteunen van de implementatie van de methodiek in voorzieningen en organisaties die met jongeren werken, wil men er toe bijdragen dat jongeren - in het bijzonder moeilijk bereikbare jongeren of minder mondige doelgroepen - op een concrete manier en in voldoende mate mee gestalte kunnen geven aan de organisatie waarop zij betrokken zijn en daarmee de kans dat jongeren binnen een organisatie een evenwaardige stem en positie krijgen, aanmoedigen en vergroten.

Concreet beoogt dit preventieproject de volgende doelstellingen:

- via het draaiboek voor jongeren de mogelijkheid vergroten om op een concrete manier mee gestalte kunnen geven aan de organisatie waarin zij betrokken zijn: de school, jeugdbeweging, voorziening,....;
- aan intermediairen en (beleids-) verantwoordelijken een instrument bieden om concreet en planmatig met de jongeren aan de slag te gaan ten einde de kwaliteit van de organisatie te verhogen, problemen op te lossen en vooral jongeren daar een stem in te geven en op een positieve manier bij te betrekken.

4.1.3 JO-lijn

Het participatierecht wordt ook gegarandeerd vanuit de JO-lijn door het creëren van kanalen waarin kinderen en hun jongeren hun mening of klachten kunnen vertolken. Vanuit een onafhankelijke en onpartijdige positie geeft JO-lijn dan richting aan een meer evenwaardige relatie tussen consulent en jongere, wat de emancipatie en de participatie van die jongere vergroot. Om de jongeren te activeren ook van dit 'luister' instrument gebruik te maken werd een nieuwe affiche en folder ontworpen, gedrukt en verspreid. Deze campagne richt zich in het bijzonder naar de jongeren zelf door inhoud en vorm van de folder op hun maat af te stemmen. JO-lijn is een informatie- en luisterlijn voor jongeren- en ouders (0800-900 33), opgericht binnen de afdeling Bijzondere Jeugdbijstand, bereikbaar op maandag tussen 9 en 13u en op woensdag en vrijdag tussen 13 en 18u.

Gemeenschapsinstellingen

In alle instellingen wordt gewerkt aan de optimalisering van de participatie van de jongeren, waarvan hieronder enkele voorbeelden. Er werd fors geïnvesteerd in het expliciteren van een visie m.b.t. een

adequate begeleidingshouding ten aanzien van de jongeren in de GI. Binnen die begeleidingshouding wordt uitdrukkelijk ruimte gemaakt voor het versterken van de mogelijkheden om jongeren te responsabiliseren en effectief te laten participeren tijdens hun verblijf. Concrete acties: - interne vorming begeleidingshouding (Patterson en ervaringsleren)--- Externe vorming op grote schaal - Structureel invoeren van 'methodieken' waarbinnen dat het actief betrekken van de jongeren een uitdrukkelijke focus is (trajectwerking; jongerenraden in diverse leefgroepen; ervaringsgerichte projectwerking). Bovendien versterkt het structureel invoeren van het werken met een 'dubbele bezetting' initiatieven inzake het bevorderen van de mogelijkheden tot participatie binnen een sterk gestructureerde context gevoelig. In Mol ontwierp men een onthaalbrochure voor ouders en een onthaalbrochure voor jongeren (met uitleg over klachtenprocedures en het aantekenen van beroep). Er wordt geëxperimenteerd met de bewonersvergadering en een leerlingenraad (in de interne school). In het federale Centrum De Grubbe worden sinds 2004 wekelijks groeps gesprekken gehouden met de jongeren. Aan de jongeren wordt een vragenlijst bezorgd om een individuele voorbereiding te maken, zonder door de groepsdruk beïnvloed te worden. Daarna volgt een individueel gesprek met een begeleider. Nadien is er een groeps gesprek waarbij de begeleider de jongeren aanspoort om de individuele opmerkingen in de groep te berde te brengen. Er wordt besproken wat haalbaar is en wat mogelijkwijze kan veranderen.

4.1.4 Integrale jeugdhulp

De structurele participatie van minderjarigen en ouders aan de beleidsontwikkeling integrale jeugdhulp wordt als volgt vorm gegeven.

Eén van de centrale aandachtspunten in het implementatieproces van integrale jeugdhulp vormt de participatie en de positie van de cliënt in de jeugdhulpverlening. Integrale jeugdhulp wil een bijdrage leveren tot een duurzame emancipatorische jeugdhulpverlening en vertaalt dit engagement van partnerschap met de cliënt op drie niveaus:

- participatie van de cliënt aan het implementatieproces van integrale jeugdhulp via structurele vertegenwoordiging van minderjarigen en in de regionale stuurgroepen integrale jeugdhulp en in de adviesraad integrale jeugdhulp
- participatie van de cliënt aan het implementatieproces van integrale jeugdhulp via het in kaart brengen van noden en behoeften van minderjarigen en ouders op basis van het instrument van een omgevingsanalyse
- participatie van de cliënt in de jeugdhulpverlening via vorming en sensibilisering van jeugdhulpaanbieders rond het decreet rechtspositie.

4.2 Kind en Gezin

'Participatie heeft vaak zoniet uitsluitend betrekking op kinderen van 12 jaar en ouder. In het verlengde van de reeds gedane acties in 2003, wil Kind en Gezin de verschillende vormen van opvang voor kinderen (tot 12 jaar) kwantitatief en kwalitatief versterken met bijzondere aandacht voor de beleving, het perspectief en de participatie van het kind.' stelt de beleidsconclusie uit 2004.

In samenwerking met het VBJK, het Vormingscentrum ter Begeleiding van het Jonge Kind, werd een informatiepakket rond kwaliteit voor opvangvoorzieningen opgesteld, waaronder heel wat informatie over kinderparticipatie.

4.2.1 Kinderopvang

Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang

Kind en Gezin ziet het als haar opdracht om de beleving van de opvang door het kind in beeld te brengen. ECEGO, het expertisecentrum ervaringsgericht onderwijs, ontwikkelde daartoe in opdracht van Kind en Gezin het zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang, ZiKo.

In het najaar van 2004 organiseerde Kind en Gezin in elke Vlaamse provincie een kennismakingssessie met ZiKo. Alle kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen, initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO) en Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) werden hierop uitgenodigd. Op deze dagen bereikten we ongeveer 1000 mensen van de erkende kinderopvang en ongeveer 500 mensen voor de zelfstandige opvang. Na deze kennismaking konden de voorzieningen zich inschrijven voor een vervolg.

In totaal zijn er in 2004 44 begeleidingstrajecten in kinderdagverblijven opgestart, met een bereik van 70 settings. In totaal zijn er 3 begeleidingstrajecten en een bereik van 4 settings geweest in de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning. 6 trajecten zijn opgestart bij de diensten voor opvanggezinnen met een totaal van 390 onthaalouders. Er zijn 6 zelfstandige mini-crèches bereikt. 10 begeleidingstrajecten werden opgestart bij Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang, waarbij 13 settings werden bereikt.

Operationalisering van de kleuterkoffers

In 2003 werd gestart met het ontwikkelen van 8 kleuterkoffers. Dit gebeurde in samenwerking met de Kinderrechtswinkels. De opzet van deze koffers is het aanbieden van aangepast didactisch materiaal voor kleuters rond kinderrechten. Op die manier krijgen kleuters toegang tot aangepaste informatie met betrekking tot kinderrechten. Anderzijds ondersteunt dit materiaal de implementatie van kinderrechten in het beleid van de sector kinderopvang, kleuteronderwijs en hoger onderwijs die opleiding verstrekt aan diegene die in de toekomst met de doelgroep kleuters zullen werken.

In het najaar van 2004 waren de kleuterkoffers klaar voor gebruik. Ze zijn uitleenbaar over gans Vlaanderen, enerzijds via de Kinderrechtenwinkels, anderzijds via Kind en Gezin. Er werd beslist om de kleuterkoffers te laten ontlenen vanuit de provinciale afdelingen met voorkeur voor de buitenschoolse opvang. In de provincies Oost- en West-Vlaanderen kunnen vragen vanuit onderwijs naar de Kinderrechtenwinkels doorverwezen worden. In andere provincies kan gewerkt worden met een voorrangsregeling.

4.2.2 Preventieve gezinsondersteuning

Het zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang (ZiKo) werd in 2004 ook voorgesteld aan de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning. De verdere verspreiding en toepassing van dit instrument wordt verder opgevolgd.

4.3 Kindperspectief en onderzoek

Jaarlijks maakt het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) van deze jaarlijkse verslaggeving, terecht, gebruik om het kindperspectief in het (welzijns)onderzoek in de schijnwerpers te plaatsen.

Onze kennis van de leefwereld van kinderen is nog vaak zeer beperkt. Enerzijds is er (te) weinig onderzoek. Anderzijds worden kinderen nog te weinig als actieve participanten bij het onderzoek betrokken. Bevraging is een zaak maar de terugkoppeling van de bekomen resultaten is een andere. Op basis van de artikelen 3 en 12 IVRK hebben kinderen recht op participatie *aan* en *door* onderzoek, stelt het CBGS.

Het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie besteedt in haar onderzoek bijzondere aandacht aan het perspectief van kinderen en jongeren en hun participatie in het private en publieke domein. Dit resulteerde in verschillende nationale en internationale bijdragen (zie: <http://www.cbgs.be>).

Op verzoek van de administratie Gezin en Maatschappelijke Welzijn ontwikkelde het CBGS twee instrumenten om minderjarigen en ouders op een structurele manier te laten participeren aan de ontwikkeling en uitvoering van de integrale jeugdhulpverlening. De neerslag van deze opdracht is terug te vinden in volgende CBGS-Werkdocumenten:

- Carrette, V. (2005), Een participatieve omgevings- en behoefteanalyse. De leefsituatie en behoeften van minderjarigen, ouders en gezinnen in beeld. Brussel: CBGS.
In dit document wordt een antwoord geboden op de vraag naar de ontwikkeling van een instrument die de leefsituatie en de noden en behoeften van minderjarigen, ouders en gezinnen in kaart brengt in functie van het uitvoeren van een omgevingsanalyse;
- Carrette, V. (2004), Een groeiproces naar structurele participatie - Participatie van minderjarigen en ouders aan beleidsontwikkeling inzake integrale jeugdhulpverlening. Brussel: CBGS.
Het voorwerp van dit werkdocument is de ontwikkeling van een instrument om structurele participatie van minderjarigen en ouders op een intersectoraal niveau te verwezenlijken, inzonderheid via een Regionale Stuurgroep.

Verder werden ouderschapsverlofregelingen en opvoedingsondersteuning vanuit een kind- en jongerenperspectief belicht. Dit vindt zijn neerslag in volgende bijdragen:

- F. DEVEN, V. CARRETTE (2005), A Review of the Impact on Children of Leave arrangements for Parents. In: Hantrais, L, Mac Gregor, S., Mangen, S. (eds.), European Cross-National Research and Policy, Cross-National Research papers, Seventh Series: special issue, pp. 59-66
- V. CARRETTE (2005), De betekenis van opvoedingsondersteuning voor jongeren: een gedeelde verantwoordelijkheid tussen gezin en samenleving?, Bijdrage op de CBGS-Studiedag 'Facetten van Gezinsbeleid: Perspectieven en Uitdagingen', Brussel, 20 januari 2005.

Participatie en kind- en jongerenperspectief blijft een aandachtspunt in beleid en onderzoek. Onderzoek wijst immers uit dat de impact van beleidsmaatregelen die bijdragen tot het welzijn van ouders/ gezinnen ook bijdragen tot het welzijn van kinderen!

Ook blijft nood aan het systematisch in beeld brengen van kinderen en jongeren, wat bijzonder relevant is voor beleidsdomeinoverschrijdende beleidsvoering. Dit is noodzakelijk wil de overheid structurele randvoorwaarden creëren die het (maatschappelijk) welzijn van kinderen en jongeren bevorderen. De overheid heeft daartoe een permanente opdracht.

4.4 Jeugdbeleid

Internationaal vergeleken beschikt Vlaanderen over het meest intense netwerk van jeugdwerkinitiatieven (cf. Vrind 99, p. 108).

Het Vlaamse Gewest telt 6.770 plaatselijke jeugdwerkinitiatieven (5.392 plaatselijke, autonome jeugdverenigingen en 1.378 gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven). Dit betekent gemiddeld 3,92

jeugdwerkinitiatieven per 1.000 jonge inwoners (<25 jaar), of ruwweg één jeugdwerkinitiatief per 250 jonge inwoners (cf. Cijferboek Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid 2002-2004 - Een verzameling cijfers, tabellen en grafieken op basis van het Zoekboek 2002-2004, p. 28 e.v.)

4.4.1 Lokaal en provinciaal jeugdbeleid

Participatie is in het decreet van 14 februari 2003 houdende ondersteuning en stimulering van het gemeentelijk, intergemeentelijk en provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, een beleidsdoel op zich. In het jeugdwerk is het zichzelf zijn, een eigen mening hebben en deze ook mogen uiten in wederzijds respect, een uitgangspunt. Jeugdwerk is in die zin een leerschool voor het democratische samenleven. Het jeugdwerkbeleidsplan is de plaats om participatie concreet vorm te geven, ook om medeverantwoordelijkheid van kinderen, tieners en jongeren aan te wakkeren.

Participatie heeft het team Gemeentelijk en Provinciaal jeugdbeleid ook in 2004 sterk bezig gehouden, aangezien het een sterk aandachtspunt is in de gemeentelijke jeugdwerkbeleidsplanning.

Het team ging in de referentieperiode ook op internationaal niveau meedenken over dit thema: iemand van het team vertegenwoordigt Vlaanderen in de werkgroep Participatie van de EU in functie van het Witboek Jeugd (Firenze, januari 2005). Er werd vooral gezocht naar criteria voor goede participatiemethodieken en naar drempels die maken dat kinderen niet worden betrokken.

Participatie blijft het uitgangspunt, ook bij de herziening (= vereenvoudiging) van het decreet van 14 februari 2003 ter ondersteuning van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, die momenteel wordt voorbereid.

Er zal ook extra aandacht besteed worden aan de ondersteuning van de gemeentelijke jeugdleden, instrument bij uitstek voor de participatie van het jeugdwerk en individuele kinderen en jongeren.

4.4.2 Tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan

Een nieuwe legislatuur betekent voor het Vlaamse jeugdbeleid de opmaak van een nieuw Vlaams jeugdbeleidsplan.

Eind 2005 moet volgens het decreet op het Vlaamse jeugdbeleid in het Vlaams Parlement een Vlaams jeugdbeleidsplan klaarliggen. Dit plan legt tot 2009 het geïntegreerd jeugdbeleid van de Vlaamse Regering vast en besteedt bijzondere aandacht aan het jeugdwerkbeleid. Het geeft binnen een globale visie op de jeugd en het jeugdbeleid, de doelstellingen van de Vlaamse Regering aan in alle bevoegdheidsdomeinen en bepaalt de resultaatsindicatoren. In tegenstelling tot de vorige legislatuur zal het jeugdwerkbeleidsplan worden gepresenteerd als een onderdeel van het jeugdbeleidsplan.

Alle informatie over de voorbereidende werkzaamheden m.b.t. de opmaak van dit nieuwe plan is te raadplegen via de weblink www.vlaanderen.be/jeugdbeleid/beleid.

Terloops werd in deze verslaggeving reeds verwezen naar de plannen zoals ze momenteel op stapel staan.

Het tweede Vlaams jeugdbeleidsplan beoogt geen inventaris van alle doelstellingen in de vele – quasi alle – beleidsdomeinen met een relevantie voor jeugd. Dus niet alles wat kinderen en jongeren aanbelangt kreeg een plaats of werd in toekomstopties vertaald.

De basis voor dit plan is de beleidsnota van de coördinerende minister van Jeugd en Kinderrechten. Deze is uiteraard gebaseerd op het regeerakkoord en gelinkt aan de beleidsnota's van de andere ministers. Ook het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK), het Vlaams Actieplan Kinderrechten (VAK) en het Europees Pact voor de Jeugd krijgen hier een plaats.

Gebaseerd op deze bronnen werden de keuzes gemaakt. Dat maakt dit plan veeleer tot een handelingskader waarbinnen de Vlaamse overheid haar jeugdbeleid situeert, duidt, concretiseert en uiteindelijk ook evalueert.

Het plan geeft duidelijk richting aan wat er als jeugdbeleid in deze legislatuur zal gebeuren. Het legt accenten, initieert samenwerkingsverbanden, verdeelt ook verantwoordelijkheden en beschrijft werkzaamheden.

Toch is het geen knellend of strak keurslijf, noch een volgens de letter te volgen document. Het vraagt om een permanente opvolging en een dynamische interpretatie. Indien zich tijdens deze legislatuur kansen of uitdagingen aandienen die niet in het plan staan, maar waarvan het belang aantoonbaar is, kan (en moet) daar evenzeer op ingespeeld worden.

De verschillende hoofdstukken van het plan zijn thema's die in het tweede Vlaams jeugdbeleidsplan aan bod komen. Er zijn echter twee thema's (of aandachtspunten) die veel ruimer gaan dan een apart hoofdstuk, met name participatie en diversiteit. Ze vormen de twee rode draden die zich dwars door het jeugdbeleidsplan slingeren.

Er zijn in dit plan ook doelstellingen opgenomen die een rechtstreeks verband houden met het Vlaams Actieplan Kinderrechten (VAK), goedgekeurd tijdens de vorige legislatuur. Om de opvolging in het kader van internationale verslaggeving te vereenvoudigen zal bij de desbetreffende doelstellingen verwezen worden naar het VAK.

Niet de volledigheid primeert, wel het maken van keuzes. Daarbij werden hoofd- van bijzaken onderscheiden en wordt gewerkt volgens het principe van strategische planning.

Per hoofdstuk geeft een inleidende schets aan wat uitdagingen en knelpunten zijn. Op basis daarvan werden strategische doelstellingen (SD) geformuleerd die concretere vorm krijgen door de toevoeging van operationele doelstellingen (OD). De daarop volgende acties geven aan hoe men de doelstellingen wil realiseren.

Het nieuwe jeugdbeleidsplan wil, refererend aan het regeerakkoord en de beleidsnota jeugd, belangrijke aandachtspunten en politieke prioriteiten naar voren schuiven. Daarbij is inhoudelijke inspiratie geput uit de lopende (Vlaams Actieplan Kinderrechten) en vorige beleidsplannen (Eerste Vlaamse Jeugdwerkbeleidsplan en Eerste Vlaamse Jeugdbeleidsplan) binnen de gehele Vlaamse Regering. Bij de totstandkoming van het plan hebben we dan ook altijd bewust gekozen voor herhaald overleg met betrokken instellingen en de andere kabinetten.

Een eindpunt zal het plan daarmee allerm minst zijn, wel het begin van een ruim ondersteunde samenwerking om kinderen en jongeren de ruimte en de rechten te geven die zij verdienen.

4.4.3 Jongereninformatie

In haar regeerakkoord 2004 - 2009 stelt de Vlaamse Regering: *'We maken verder werk van een integraal jeugdbeleid, met aandacht voor o.m. jeugdinformatie, opvang, kinderrechten en verbreding van het lokale jeugdbeleid. Het eerste Vlaamse Jeugdbeleidsplan wordt geëvalueerd en er wordt een nieuw Vlaams Jeugdbeleidsplan opgesteld. Belangrijke accenten hierin zijn: jongeren hebben recht op een eigen plek (fuijproblematiek, jeugdlokalen, ruimte om te spelen en om op kamp te gaan, ...), jongeren hebben recht op correcte informatie (jeugdinformatiebeleid)'*³⁸.

In de beleidsnota Jeugd 2004-2009 van minister van Jeugd wordt informatiebeleid meer dan ooit als een van de speerpunten in de komende beleidsperiode op de voorgrond geplaatst: *'Informatie is bij uitstek een beleidsoverschrijdend gegeven. Een degelijk informatiebeleid vergt op overheidsniveau een voortdurend afstemmen tussen de verschillende beleidsvelden- en domeinen enerzijds en de diverse beleidsniveaus anderzijds. De concretisering van een informatiebeleid zal een zaak zijn van maat- én*

³⁸ Regeerakkoord 2004: Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen - Vlaamse Regering 2004 - 2009, Brussel 2004, p.53.

*netwerk(ing), waarbij ook andere overheden en de verschillende relevante informatieverstrekkers hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Dat moet resulteren in gezamenlijke strategieën voor samenwerking en afstemming.*³⁹

In de vorige beleidsperiode werd reeds het belang van een informatiebeleid benadrukt. In één van de gezamenlijke doelstellingen in het eerste Vlaamse jeugdbeleidsplan luidt het: *'Cruciaal in de realisatie van een Vlaams jeugdbeleid is de communicatie die over en met kinderen en jongeren wordt gevoerd enerzijds, en een goed kindvriendelijk informatiebeleid anderzijds. Wanneer werk wordt gemaakt van communicatie- en informatielijnen, dan moet dat gebeuren op maat van kinderen en jongeren.*⁴⁰

Als spiegel én motor van de huidige beleidsnota geldt het tweede Vlaams jeugdbeleidsplan, waarin informatie als één van de acht prioriteiten een centrale plaats toebedeeld krijgt.

Zowel de Europese Commissie als de Raad van Europa plaatsen het belang van een kwalitatief informatiebeleid hoog op de agenda. In de gemeenschappelijke doelstelling inzake informatie legt de Raad de nadruk op het ontwikkelen van informatie aan jongeren door het verbeteren van de toegang tot informatie voor jongeren om zo hun deelname aan het openbaar leven en hun ontwikkeling tot actieve en verantwoordelijke burgers te bevorderen⁴¹.

De Europese koepel van informatiediensten voor de jeugd, Eryica, ontwikkelde een Europees charter voor jeugdinformatie⁴². Daarin zitten belangrijke principes vervat die de Vlaamse overheid graag wil onderschrijven én concretiseren. De Vlaamse inbreng in de totstandkoming en bewaking van dit Charter is overigens niet gering. Ook de Vlaamse (en Belgische) overheid toont zich niet onopgemerkt op Europese fora en discussiegroepen ter voorbereiding van het formuleren van gemeenschappelijke doelen.

Artikel 17 van het IVRK waarborgt *'het kind toegang tot informatie en materiaal uit een verscheidenheid van nationale en internationale bronnen, in het bijzonder informatie en materiaal gericht op het bevorderen van zijn of haar sociale, psychische en morele welzijn en zijn of haar lichamelijke en geestelijke gezondheid.'*

In de voorbije beleidsperiode werd op initiatief van de sector zelf al een aanzet gegeven om gezamenlijk een visie over jeugdinformatie te ontwikkelen en daar concrete acties aan te koppelen⁴³.

Momenteel loopt een onderzoek dat voor het eerst een foto van het jeugdinformatielandschap moet bieden, een heldere kijk op wie de belangrijkste spelers zijn, hoe zij zich positioneren, wat hun kenmerken zijn en hoe een overheid verder vorm kan geven aan een kwalitatief onderbouwd informatiebeleid⁴⁴.

4.4.4 Subsidies Inspreek-, Communicatie- en Participatieprojecten

In het kader van hoofdstuk V van het decreet op het Vlaamse jeugdbeleid kunnen initiatieven m.b.t. participatie, informatie en communicatie met en voor de Vlaamse jeugd worden betoelaagd.

Concreet gaat het hier om de betoelaging van projecten (tijdelijke, kleinere initiatieven) en verenigingen (structurele betoelaging voor drie jaar).

³⁹ Bert Anciaux, Vlaams Minister voor Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, Beleidsnota Jeugd 2004-2009, Brussel 2004, p.13.

⁴⁰ Jeugdbeleidsplan van de Vlaamse Regering 'Naar een volwaardig aandeelhouderschap', Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel, mei 2002, p.38.

⁴¹ Resolutie van de Raad van de Europese Unie van 25 november 2003 betreffende gemeenschappelijke doelstellingen inzake participatie van en informatie aan de jongeren.

⁴² voor het eerst aangenomen in 1993. Een geactualiseerde versie werd aangenomen door de algemene vergadering van Eryica op 15 november 2004.

⁴³ Zeven organisaties vonden elkaar op het einde van 2001 en formuleerden een aanzet tot een Vlaams jongereninformatiebeleid: CJP, Delta, Jeugdwerknets, In Petto, Jint, VVJ en Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.

⁴⁴ Het onderzoek staat onder leiding van prof. D. Mortelmans, onderzoeksgroep sociologie van de universiteit Antwerpen en loopt van januari tot december 2005.

Jaarlijks zijn er twee indiendata voorzien: 15 maart (voor projecten én verenigingen) en 1 september (enkel voor projecten).

De eerste beleidsnota's -in het kader van hoofdstuk V- werden ingediend in maart 2003 (11 verenigingen). Eind 2003 werd er met 9 verenigingen (cf. jaarverslag Kinderrechten 2004) een beheersovereenkomst afgesloten voor de periode 2004-2006.

In 2004 diende slechts 1 vereniging een aanvraag tot subsidiëring en een beleidsnota voor 2005-2007 in, nl. vzw Kinderrechtenhuis. De minister besliste om aan deze vereniging een subsidie toe te kennen van 85.000 euro per jaar voor de periode 2005 t.e.m. 2007.

Hierna vindt u een overzicht van de projecten waaraan een subsidie werd toegekend in het kader van hoofdstuk V en waarbij de termijn van het project geheel of gedeeltelijk binnen de betrokken periode valt.

Naam van de indiener	Thema	Bedrag	Subsidieperiode
Vzw Centrum voor Maatschappelijke Gelijkheid en Jeugdwezijn	Verspreiding en promotie van het eerder ontwikkelde draaiboek (verzameling rond goede methodieken en procesvorming met betrekking tot het verhogen van de toegankelijkheid van jeugdruimte voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren op lokaal vlak)	20.000	1/1/2004 - 31/12/2004
Vzw Columbiastichting	Via de schrijfmethode 'Gedachtegolven' worden kinderen bewust gemaakt van emoties en gevoelens. Bovendien leren ze die te verwoorden en te communiceren	9.000	1/9/2003 - 31/8/2004
Vzw Kinderrechtenhuis Alken	Via doelgerichte samenwerking wil de vereniging het kinderrechtendebat tot leven brengen. Voorts worden een aantal vormingsproducten ontwikkeld en uitgetest	40.000	31/12/2003 - 21/12/2004
Vzw Sjalom	Dichten van de kloof tussen jongeren met een handicap en het reguliere jeugdwerk	24.000	1/1/2004 - 31/12/2004
Vzw Riso Antwerpen	Ontwikkeling van methodieken en structuren in functie van een structurele participatie van in opspraak gekomen kinderen en tieners uit de kansarme buurten van de dichtbevolkte Oud-Borgerhout - Zuid Zone	25.000	1/3/2004 - 28/2/2005
Vzw Kinder- en Jongerentelefoon	Via een chatprogramma op de website zoveel mogelijk kinderen de kans geven hun verhaal te vertellen en vragen te stellen	25.000	15/9/2004 - 14/9/2005

4.5 Onderwijs

4.5.1 Participatief en Open Schoolklimaat

Het decreet over participatie op school dat tijdens de voorbije regeerperiode werd goedgekeurd door het parlement, wordt deze legislatuur uitgevoerd en geëvalueerd.

Er werd reeds gedeeltelijk uitvoering gegeven aan de beleidsconclusies 2004.

De nieuwe regeling inzake participatie op school zoals uitgetekend in het participatiedecreet trad in werking. Een begeleidende omzendbrief licht toe hoe hieraan uitvoering kan gegeven worden.

Ook de pedagogische begeleidingsdiensten hebben een initiatief genomen om leerlingenparticipatie te ondersteunen. In een gezamenlijk initiatief stellen de pedagogische begeleidingsdiensten van VSKO, OVSG, GO en POV voor om fora te organiseren waarop directies, leerkrachten en leerlingen uit basis of secundaire scholen hun expertise kunnen uitwisselen om te werken aan een goede verstandhouding tussen alle schoolactoren. Dit initiatief zal kunnen rekenen op een extra ondersteuning van de overheid via een gedetacheerde leerkracht die deze fora zal coördineren.

Het uitstel van de inwerkingtreding van het expertisecentrum ter ondersteuning van participatie op school, zoals voorzien door het decreet, is een gevolg van de van de krappe budgettaire ruimte op de begroting van 2005 en de wens om bij de besparingen niet te raken aan de middelen die noodzakelijk zijn voor de dagelijkse werking van scholen. De nog beschikbare middelen zullen in een bijkomende subsidie aan de Vlaamse Scholierenkoepel worden overgedragen. Zij zijn immers bereid om een deel van de ondersteunings- en begeleidingsfunctie die tot op heden door het steunpunt leerlingenparticipatie werd gerealiseerd, op te nemen en zullen hiervoor extra medewerkers aanwerven.

Om een objectieve gegevensverzameling voor deze evaluatie te garanderen, wordt door de Universiteit Antwerpen een instrument ontwikkeld dat toelaat om de participatie van de verschillende onderwijsactoren te meten, een participatiebarometer. Het betreft de (formele en informele) participatie in (leerplicht)scholen. Het bevat een bevraging van zowel leerlingen, leerkrachten als directieleden.

4.5.2 Europees Jaar Burgerschap door Onderwijs en Vorming 2005

Het jaar 2005 werd door de Raad van Europa uitgeroepen tot Europees Jaar van Burgerschap door Onderwijs en Vorming. Een werkgroep samengesteld uit leden van de administratie en vertegenwoordigers van een aantal externe organisaties actief op dit terrein is op dit moment bezig met de voorbereiding van de Vlaamse invulling van dit Europees Jaar. Het Europees Jaar is nadrukkelijk bedoeld als ontwikkeljaar. Ook in Vlaanderen zal de klemtoon vooral liggen op de verspreiding van informatie, methodieken, goede praktijkvoorbeelden,... Met dit doel is een website uitgewerkt rond het Europees Jaar met informatie rond de doelstellingen van dit initiatief, achtergrondinformatie bij het huidige beleid rond burgerschapseducatie en verwijzingen naar educatief materiaal en praktijkvoorbeelden. Daarnaast zullen in het najaar van 2005 een aantal regionale studiedagen georganiseerd worden voor leerkrachten uit het basis- en secundair onderwijs en docenten en leerkrachten uit de lerarenopleiding. Het doel van deze bijeenkomsten is enerzijds te komen tot een debat over de betekenis van (actief) burgerschap in de huidige samenleving en de inhoudelijke invulling ervan in de klas en daarbuiten en anderzijds de aanwezigen te informeren over het bestaande educatief materiaal en de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden te bevorderen.

4.5.3 Rechten en plichten van leerlingen

Bij het ontwerp van leerlingenstatuut dat tijdens de vorige legislatuur werd ontworpen, vreesde men voor een ondermijning van het gezag van de leerkrachten en voor verdere juridisering en beschouwde het als een aanval op hun professionaliteit. Niettegenstaande deze opmerkingen beklemtoont het regeerakkoord zowel als de beleidsnota het belang van een rechtspositie voor de leerling. De voorbereidende werkzaamheden zullen worden verdergezet.

De invoering van het leerlingenstatuut, dat een onderwijsgebonden concretisering van het Kinderrechtenverdrag zal zijn, kadert in een perspectief van burgerschap op school. Dat betekent dat de rechten en plichten van de jongeren zullen gedefinieerd worden in relatie tot de rechten en plichten van de andere schoolactoren. Het leerlingenstatuut zal de leerlingen aanmoedigen om hun school mee uit te bouwen tot een leefgemeenschap. Het leerlingenstatuut mag het gezag van de leerkrachten niet ondermijnen en evenmin leiden tot juridisering. Het zal voldoende ruimte laten voor de uitwerking en invulling per school of scholengemeenschap. In het najaar van 2005 zal over dit statuut overleg worden opgestart met alle betrokken actoren (onder meer de Vlaamse Scholierenkoepel, de Vlaamse Jeugdraad, het Kinderrechtencommissariaat,...).

4.6 Media – openbare omroep (VRT)

4.6.1 Televisie

Zoals uit vorige bijdragen al kon worden opgemaakt: kinderen kunnen hun stem laten horen bij de VRT, en bovenal bij Ketnet.

KetnetKick is een heel mooi voorbeeld van het belang dat de zender hecht aan interactiviteit en participatie. KetnetKick is het eerste cross-mediale PC2TV product van de VRT. Binnen dit PC-spel kunnen kinderen creaties maken (tekeningen, filmpjes, bumpertjes, muziek), die ze kunnen insturen naar Ketnet televisie. Uit die inzendingen maakt Ketnet vervolgens een selectie, die ze laat zien op televisie. De VRT wil kinderen op deze manier helpen voorbereiden op het digitale tijdperk. Spelenderwijs leren ze op een zinvolle manier omgaan met de interactieve mogelijkheden.

Karrewiet werkte al een tijd met ‘kindreporters’. Ze trekken met kinderen naar de plaats van het nieuws, en laten hem of haar de reportage brengen. Dat idee trekken ze nu door op wereldvlak. Karrewiet heeft sinds kort zijn “KIW’s”, “Ketnetters In de Wereld”. Vlaamse kinderen die België verlaten en in een ander land gaan wonen, kunnen dat doorgeven aan de redactie. Gebeurt er iets in dat land, dan worden zij gebeld als ‘verslaggever ter plaatse’.

4.6.2 Radio

Zodra het over kinderen gaat (kinderrechten, opvoeding, onderwijs, enz.) probeert VRT-radio, in de mate van het mogelijke, ook de kinderen zelf aan het woord te laten.

Daarnaast zijn er ook heel wat programma’s waarin de luisteraar een actieve rol speelt. Of het nu gaat om telefoonspelletjes of inbelprogramma’s (‘Maandag Wasdag’ of ‘Camping Casablanca’ op Radio 1, ‘Memo’ of ‘Recht voor de Raap’ op Radio 2, ‘Tomas’ of ‘Heidi’ op Studio Brussel), tijdens de schoolvakanties stijgt het aantal kinderen in de ether opmerkelijk.

BELEIDSCONCLUSIES

1. Situering

Overeenkomstig artikel 9 van het KER – decreet moet het verslag vergezeld worden ‘van de door de regering geformuleerde specifieke beleidsconclusies’. Voor de overzichtelijkheid hebben we deze beleidsconclusies ingedeeld op basis van de twee grote hoofdstukken van dit verslag, nl. het horizontaal en het verticaal beleid.

2. Opvolging beleidsconclusies 2004

2.1 Horizontaal beleid

Beleidsconclusie 2004		Opvolging
1.	De Vlaamse Regering wenst de aandacht voor minderjarigen te verhogen en vraagt een zo ruim mogelijke behandeling van de jaarverslagen kinderrechten (van de Vlaamse Regering en van het Kinderrechtencommissariaat) naar aanleiding van <u>20 november</u> , verjaardag van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, te onderzoeken, en dat zo mogelijk met inbegrip van de opvolging van het Vlaams Actieplan Kinderrechten, de onderhandelingen over een Nationaal Actieplan en de voorbereiding van het tweede Jeugdbeleidsplan.	Het Vlaams Parlement besprak het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat in de commissies Cultuur, Onderwijs en Welzijn. De jaarlijkse verslaggeving van de regering die alle Vlaamse bevoegdheden overkoepelt, werd slechts besproken in de eerste commissie. ➤ Zie ‘Inleiding’ Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie ‘Beleidsconclusies 2005’
2.	In een inclusief Vlaams kinderrechtenbeleid is het overleg met het Kinderrechtencommissariaat essentieel. Daarbij zijn de aanspreekpunten Kinderrechten als deskundigen van de Vlaamse overheid inzake kinderrechten de spilfiguren. Vanuit hun beleidsondersteunende functie is het belangrijk dat de aanspreekpunten Kinderrechten én door de bevoegde minister én door de Kinderrechtencommissaris betrokken worden om de implementatie van de kinderrechteninvalshoek in het eigen beleidsdomein proactief op te volgen. De Vlaamse Regering en de coördinerend minister Kinderrechten in het bijzonder zal bewaken dat het netwerk van aanspreekpunten Kinderrechten de bevoegdheden van de Vlaamse overheid blijft dekken, dit in het licht van de toekomstige organisatiestructuur van de Vlaamse overheid en de voortschrijdende staatshervorming. Zodra de toekomstige organisatiestructuur van de Vlaamse overheidsadministratie in werking treedt, zal het	Dit vraagt in het kader van de komende hervorming van de Vlaamse overheid (Beter bestuurlijk beleid) en de integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid verdere opvolging. ➤ Zie ‘Horizontaal beleid’/ Aanspreekpunten Kinderrechten ➤ Zie ‘Beleidsconclusies 2005’

	<p>beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media de betrokkenheid van de andere beleidsdomeinen bij de implementatie van het IVRK verzekeren. Tot dan zal de (huidige) administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn deze taak voort opnemen, onder de politieke verantwoordelijkheid van de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid.</p>	
3.	<p>Meer en meer organisaties erkennen het belang van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen als een overkoepelend netwerk van kinderrechtenorganisaties. Ondanks verschillende contacten en samenwerking ad hoc met organisaties uit het jeugdwerk (Vlaamse Jeugdraad e.a.) moet vastgesteld worden dat deze samenwerking (nog) niet structureel is. Weinig jeugd(werk)organisaties zijn tot hiertoe lid geworden van de Kinderrechtencoalitie. Overeenkomstig het decreet Jeugdbeleid (zie verder) moeten jeugd(werk)organisaties het IVRK onderschrijven en uitdragen. Een meer structurele samenwerking tussen kinderrechten- en jeugdorganisaties, met respect voor elkaars eigenheid en expertise, zou de feitelijke en de rechtspositie van de minderjarige in de samenleving kunnen verbeteren. Daartoe zal de een gezamenlijk forum voor het kinderrechten- en het jeugdbeleid opgezet worden.</p>	<p>Binnen de reflectiegroep kinderrechten werd een forum geboden voor kinderrechten en jeugdorganisaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid/ Reflectiegroep Kinderrechten' <p>Dit vraagt verdere opvolging in het kader van de integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
4.	<p>Naar de toekomst zou het wenselijk zijn dat een structurele oplossing gezocht wordt voor de positionering en de daarmee samenhangende subsidiëring van de Kinder- en Jongerentelefoon en de Kinderrechtswinkels. Enerzijds hebben zij een samenwerkingsverband met Kind en Gezin waarvoor zij gesubsidieerd worden. Anderzijds volstaat deze subsidiëring niet en bieden deze organisaties ook een belangrijke meerwaarde voor een <u>informatiebeleid naar minderjarigen</u> gebaseerd op het IVRK.</p>	<p>Momenteel word er onderhandeld tussen de bevoegde ministers van Welzijn en Jeugd.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid/ Subsidiebeleid' <p>Dit vraagt verdere opvolging.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
5.	<p>Het is wenselijk dat voor het <u>subsidiebeleid</u> een reglementair kader gecreëerd wordt. Daarbij moet de vraag voorop staan wat de coördinatie van het kinderrechtenbeleid onderscheidt van de sectorale invulling van het IVRK. Daartoe zal werk gemaakt van een evaluatie van het bestaande subsidiebeleid en de toewijzing van de horizontale functies van het kinderrechtenbeleid. Daarnaast kan het Vlaams Actieplan Kinderrechten, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 2 april 2004, daarvoor een leidraad bieden: <i>implementatie van het IVRK, coalitie- en expertisevorming m.b.t. kinderrechten, betrekken van kinderen bij het toezicht op de naleving van hun rechten, structurele gegevensverzameling over de leefsituatie van kinderen, bij voorkeur met het kind als analyse-eenheid, uitbouw van laagdrempelig en comprehensief informatiebeleid voor minderjarigen</i>'.</p>	<p>Er werd een sterktezwakteanalyse (SWOT) gemaakt van het kinderrechtenbeleid binnen de Reflectiegroep Kinderrechten.</p> <p>Een omzendbrief moet naar 2006 toe een eerste kader bieden voor de toekenning van de subsidies Kinderrechten.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid/ 'Reflectiegroep Kinderrechten' en Subsidiebeleid' <p>Dit vraagt verdere opvolging.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
6.	<p>Iedere minister voor wat betreft zijn of haar bevoegdheid zal toezien op de naleving van de verplichting tot opmaak van een <u>KER</u> (kindeffectrapport) bij elk voorontwerp van decreet dat hij/ zij ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorlegt. Het KER zal opgemaakt worden op basis van de bij besluit van 11 juni 2004 vastgestelde methodiek. Verder zal de</p>	<p>De nieuwe methodiek werd nog maar enkele keren gebruikt. Om de collega-ministers ertoe aan te zetten de KER-methodiek meer toe te passen, heeft de coördinerend minister hen in juni 2005 gewezen op de procedure. De</p>

	Vlaamse Regering de mogelijkheden onderzoeken om tot verdere afstemming te komen tussen de kindeffectrapportage en de reguleringsimpactanalyse.	afstemming met de reguleringsimpactanalyse wordt ook in het kader van de opmaak van het tweede Jeugdbeleidsplan meegenomen. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid'/'kindeffectrapportage' Dit vraagt verdere opvolging. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
7.	Met de nieuwe legislatuur zullen de afspraken omtrent de verspreiding van de <u>informatiedragers van het Kinderrechtencommissariaat</u> tussen de bevoegde ministers van Onderwijs, Jeugd en Welzijn en het Kinderrechtencommissariaat Kinderrechtencommissaris worden geëvalueerd.	Na een evaluatie hebben ook de nieuwe ministers zich geëngageerd om de informatiedragers van het Kinderrechtencommissariaat voort te verspreiden. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid'/'Sensibilisering bepalingen en beginselen IVRK'
8.	De Vlaamse Regering volgt van nabij de <u>ratificatieprocedure</u> op van de verdragen die de rechtspositie van minderjarigen verbeteren, m.n. het facultatief protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie, ondertekend te Den Haag op 29 mei 1993.	De ratificatieprocedure voor het adoptieverdrag is inmiddels afgerond. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid'/'Nationale en internationale samenwerking' De ratificatieprocedure voor het facultatief protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het IVRK vraagt verdere opvolging. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
9.	De Vlaamse Regering zal de <u>opvolging van Vlaams Actieplan Kinderrechten</u> op Vlaams niveau verzekeren via de aanspreekpunten Kinderrechten, nl. in het kader van de jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris. In het najaar 2005 zal daarover een eerste maal gerapporteerd worden. De nieuwe Vlaamse Regering zal samen met de andere overheden werk maken van een coherent Nationaal Actieplan dat het Vlaams Actieplan Kinderrechten integreert en dat het Wereldactieplan van New York en de aanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind aan België ten volle uitvoert. Verder is er de Vlaamse werkgroep Kinderrechten die met de voorbereiding van het VAK een platform van overleg over het kinderrechtenbeleid geworden is tussen de Vlaamse overheid en het maatschappelijk middenveld. De Vlaamse Werkgroep werd omgevormd tot een Reflectiegroep Kinderrechten. Deze zal de participatie van het maatschappelijk middenveld aan het beleid en de dialoog met de overheid belichamen. Opdrachten zullen onder meer zijn: SWOT-analyse van de kinderrechteninstrumenten, Nationaal Actieplan kinderen,	Bij de eindredactie van deze verslaggeving stond de goedkeuring van het ontwerp van Nationaal Actieplan op de agenda van de verschillende regeringen. Het plan werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 28 oktober 2005. De reflectiegroep kinderrechten werd betrokken bij het kinderrechten- en jeugdbeleid. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid'/'Reflectiegroep Kinderrechten' en 'Nationale en internationale samenwerking' Dit vraagt verdere opvolging. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'

	meewerken aan de opmaak van het tweede jeugdbeleidsplan en de integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid.	
10.	In uitvoering van het Vlaams Actieplan zal de Vlaamse Regering, na uitklaring van de opmerkingen van de Raad van State met de andere overheden, het ontwerp van decreet aan het Vlaams Parlement overmaken met het oog op de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord ter oprichting van de <u>Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind</u> .	<p>Pas in juni 2005 heeft de minister van Justitie het nieuwe ontwerp van samenwerkingsakkoord overgemaakt. Het voorontwerp van instemmingsdecreet werd ondertussen door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 16 september 2005 en door de Raad van State geadviseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid'/ 'Nationale en internationale samenwerking' <p>Dit vraagt verdere opvolging.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
11.	De opvolging van het IVRK en met name de rapportering aan het Comité voor de Rechten van het Kind vereist dat de Vlaamse Gemeenschap, zoals afgesproken in het kader van het VAK, uitgaande van haar bevoegdheden instaat voor <u>structurele gegevensverzameling</u> over de leefsituatie van kinderen, bij voorkeur met het kind als analyse-eenheid.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Horizontaal beleid'/ 'Sensibilisering bepalingen en beginselen IVRK' & Verticaal beleid/ Belang van het kind/ Jeugd(werk)beleid <p>Dit vraagt verdere opvolging.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'

2.2 Verticaal beleid

Beleidsconclusie 2004		Opvolging
1.	Na de goedkeuring van de federale adoptiewet van 24 april 2003 en van het decreet van 30 april 2004 tot regeling van de binnenlandse en interlandelijke adoptie van kinderen die beide gebaseerd zijn op de principes van het Haags Adoptieverdrag, heeft de Vlaamse Regering zich ook voorgenomen om een <u>samenwerkingsakkoord</u> af te sluiten met de andere overheden en de Federale Overheid in het bijzonder. Daarvoor kan verwezen naar het Vlaams Actieplan Kinderrechten, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 2 april 2004.	De tekst van het samenwerkingsakkoord werd, tijdens de rapporteringsperiode, afgewerkt en neergelegd ter goedkeuring in de respectievelijke parlementen. (zie 'Belang van het Kind')
2.	Tijdens de besprekingen voor het (ontwerp van) samenwerkingsakkoord filmkeuring, werd duidelijk dat de verschillende Gemeenschappen op termijn tot een <u>grondigere</u> hervorming van het filmkeuringssysteem willen komen, vergelijkbaar met een classificatiesysteem zoals Kijkwijzer in Nederland. Kijkwijzer geeft aan de hand van pictogrammen en leeftijdscategorieën kijkadvies en waarschuwingen aan de ouders. Het blijft een belangrijk aandachtspunt om de stappen die nu gezet zijn ook tijdens het volgende jaar en tijdens de	<p>Inmiddels heeft de Raad van State in haar advies de bevoegdheid van de gemeenschappen wat betreft de filmkeuring betwist.</p> <p>Er zal dan ook verder moeten onderzocht worden hoe een systeem zoals Kijkwijzer in Vlaanderen kan worden geïmplementeerd.</p>

	<u>nieuwe legislatuur</u> verder te zetten en te komen tot een allesomvattend systeem van classificatie van audiovisuele producten waarbij in eerste instantie advies wordt gegeven aan de kijkers, ouders van minderjarigen, omtrent de inhoud en geschikte leeftijd.	➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
3.	De uitbouw van de capaciteit van de <u>gemeenschapsinstellingen</u> dient verder afgestemd te worden op enerzijds de behoefte aan sterk gestructureerde opvang in het kader van de integrale jeugdhulpverlening en anderzijds op de voorgenomen wijzigingen die de federale overheid wenst aan te brengen aan de wet betreffende de jeugdbescherming ten aanzien van minderjarigen die verdacht worden van criminele feiten (zie verder). Dit 'aanbod' van de Gemeenschapsinstellingen zal, in overeenstemming met de functiebeschrijvingen van deze Integrale Jeugdhulp, gemoduleerd worden in trajectpakketten. Er wordt volop meegewerkt aan het op stapel staande cliëntopvolgingssysteem 'Domino', dat een cruciale rol zal gaan spelen in een meer vraaggerichte hulpverlening in Vlaanderen, alsook aan de overkoepelende uitwerking van de Integrale Jeugdhulp.	Grosso modo is deze beleidsconclusie nog steeds van toepassing. Voor wat betreft de federale wijzigingen aan de wet op de jeugdbescherming kan verwezen worden naar het standpunt van de Vlaamse Regering van 24 december 2004. De afstemming in het kader van de integrale jeugdhulp is bezig. Een werkgroep buigt zich momenteel over de toepassing van het elektronische cliëntopvolgingssysteem Domino binnen de gemeenschapsinstellingen. ➤ Zie 'Leven, overleven en ontwikkeling' Dit vraagt verdere opvolging. Zie 'Beleidsconclusies 2005'
4.	De Vlaamse Regering zal een ontwerp van decreet in het Vlaams Parlement indienen dat de decreten <u>bijzondere jeugdbijstand</u> in overeenstemming zal brengen met de privacywetgeving en de inspraak van minderjaren verhoogt.	Deze wijziging is nog in voorbereiding. ➤ Zie 'Participatie' Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
5.	In artikel 32 van het (voorstel van) decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de <u>integrale jeugdhulp</u> wordt budgettaire ruimte en tijd gecreëerd voor vorming, communicatie en sensibilisering inzake de inhoud van het decreet. Deze beleidskeuze impliceert inzet van voldoende middelen en dit op recurrente basis, teneinde enerzijds hulpverleners te vormen en te sensibiliseren (in-service training en vorming van toekomstige hulpverleners) en anderzijds minderjarigen en ouders te informeren over hun rechten in de jeugdhulp.	Vormingsmateriaal wordt ontwikkeld voor de voorzieningen die vallen onder het toepassingsgebied van het decreet rechtspositie. Dit gebeurt door de vzw Kinderrechtswinkels, in nauwe consultatie met het werkveld teneinde knelpunten en good practices inzake de toepassing van dit decreet te detecteren. ➤ Zie 'Belang van het kind' Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
6.	Het <u>strategische plan minderhedenbeleid 2004-2010</u> 'Samenleven in diversiteit. Gedeeld burgerschap en gelijke kansen in een kleurrijk Vlaanderen' door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 26 maart 2004 vormt alvast een geschikt beleidskader om de rechten van kinderen en jongeren uit etnisch-culturele minderheidsgroepen op een meer systematische en structurele wijze te bewaken en te versterken. Een samenwerkingsakkoord tussen de bevoegde overheden	Voor wat betreft de NBM is er nog geen samenwerkingsakkoord. aangaande de nood aan kwalitatieve opvang werd een advies geformuleerd en werd de opvangcapaciteit uitgebreid. ➤ Zie 'Non-discriminatie' Dit vraagt verdere opvolging.

	zou de waarborg moeten bieden dat <u>niet-begeleide minderjarige vreemdelingen</u> , ongeacht hun statuut, eenzelfde kwalitatieve opvang, krijgen. Verder zal de Vlaamse Regering de kwalitatieve opvang voor deze doelgroep versterken.	➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
7.	De nieuwe Vlaamse Regering kiest voor <u>inclusief onderwijs</u> en subsidiair voor buitengewoon onderwijs. Daartoe zal voor kinderen met bijzondere noden een onderwijscontinuüm ontwikkeld worden.	In het advies over de beleidsnota onderwijs en vorming betreurt de Vlor dat er zo weinig aandacht is gegeven aan de verdere uitbouw van een onderwijszorgcontinuüm voor leerlingen met specifieke noden. ➤ Zie 'Leven, overleven en ontwikkeling' Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
8.	Er is nood aan een langetermijnvisie op een <u>geïntegreerd vrijetijdsaanbod</u> dat meer aangepast is aan de noden en behoeften van alle kinderen en jongeren, en in deze meer bepaald van laaggeschoolde kinderen en jongeren. Het jeugdwerk toegankelijk maken is een doelstelling van het jeugdbeleid. Uit onderzoek blijkt het belang van stimulerende maatregelen die een overheid zou moeten treffen om personen uit deze doelgroep (nl. laaggeschoolden) op te leiden tot jeugdwerkers, waardoor herkenbaarheid tussen zowel de jeugdwerkers als de jongeren een troef wordt.	Zie 'Leven, overleven en ontwikkeling' onder 'Welzijn': de 'Conflictdisk' als stimulerende maatregel maar niet als langetermijnvisie. Binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Media en Sport wordt een participatietraject opgezet dat onder meer voor deze thematiek oplossingsstrategieën moet aanbieden.
9.	Binnen het decreet Toerisme voor Allen neemt de <u>doelgroep jeugd</u> een bijzondere plaats in. Jeugdtoerisme is bovendien een groeiende sector binnen het toerisme; investeren in jeugdtoerisme is investeren in de toekomst. Daarom dringt de opstelling van een geïntegreerd actieplan zich op.	➤ Zie 'Non-discriminatie' Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
10.	Met betrekking tot minderjarigen die delicten hebben gepleegd, werd door de Vlaamse Regering op 19 maart 2004 een standpunt geformuleerd ten aanzien van de kadernota van de federale minister van Justitie over de <u>hervorming van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming</u> . De kadernota werd aan vijf Vlaamse, centrale krachtlijnen voor een nieuw jeugdrecht getoetst. Het standpunt van de Vlaamse Regering werd aan de minister van Justitie bezorgd. Verder (wettelijk opgelegd) overleg over een concreet ontwerp van wetswijziging zal in het kader van deze krachtlijnen gevoerd worden.	Het overleg over het ontwerp van wetswijziging is nog bezig. ➤ Zie 'Leven, overleven en ontwikkeling' Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
11.	Het blijft belangrijk om de <u>verkeersveiligheid</u> in hoge mate te blijven opvolgen. Sturing van het mobiliteitsbeleid om te komen tot een verkeersveilige omgeving voor iedereen en voor kinderen in het bijzonder moet een prioriteit blijven. Daarbij mag ook de noodzakelijke mentaliteitswijziging in hoefde van de <u>volwassenen</u> niet over het hoofd gezien worden (cf. project 'Verkeersacademie'). Kinderen moeten zich niet aanpassen aan het onveilig en onleefbaar verkeer veroorzaakt door volwassenen, maar omgekeerd! Of anders gezegd, het kan niet zijn dat kinderen niet op straat kunnen omdat	Het project 'Verkeersacademie' liep af op 31 oktober 2004. Geen nieuwe initiatieven werden gerapporteerd.

	volwassenen de straat onveilig maken. Kinderen hebben recht op hun deel van ruimte.	
12.	De openbare omroep geeft reeds in grote mate en op gepaste wijze invulling aan het recht op informatie en participatie van de minderjarige. Dit blijft voor de openbare omroep een belangrijk aandachtspunt. Ook met het oog op de <u>nieuwe beheersovereenkomst</u> zal de Vlaamse Regering dit onderwerp aan de orde stellen.	De VRT nam deze taak verder op. Wat betreft de voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst werd geen informatie bekomen. ➤ De VRT volgt verder op: Zie beleidsconclusies 2005
13.	Op 1 september 2004 treden de algemene principes van het <u>participatiedecreet</u> en het hoofdstuk over de pedagogische, leerlingen- en ouderaad in werking. Met het nieuwe regeerakkoord wordt gekozen voor de uitvoering in actieve en open vormen van participatie op maat van elke school of scholengemeenschap. Doelstelling daarbij is te komen tot een maximale participatiecultuur op school. Scholen moeten daarbij hun eigen participatief model kunnen ontwikkelen of bestaande modellen verder kunnen uitbouwen. Naast de formele participatie moet vooral in het basisonderwijs gewerkt worden aan vormen van informele participatie.	Het decreet over participatie op school dat tijdens de voorbije regeerperiode werd goedgekeurd door het parlement, wordt deze legislatuur uitgevoerd en geëvalueerd. ➤ Zie 'Participatie' Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
14.	In de voorbije rapporteringsperiode werden geen initiatieven genomen m.b.t. de <u>rechtspositie van de leerling</u> . Tijdens de vorige rapporteringsperiode (2002-2003) had de toenmalige minister van Onderwijs een voorzet gegeven. De nieuwe Vlaamse Regering zal werk maken van een leerlingenstatuut waarin rechten en plichten van leerlingen worden aangegeven. Het betreft met name ' <i>een onderwijsgebonden concretisering van het Kinderrechtenverdrag</i> '.	Zowel het regeerakkoord als de beleidsnota benadrukken het belang van een rechtspositie voor de leerling. De voorbereidende werkzaamheden zullen worden verdergezet. ➤ Zie 'Participatie' Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
15.	Deze verslaggeving vermeldt verschillende initiatieven die de kosten van het basis- en secundair onderwijs beogen te verlagen. Toetsing aan het IVRK leert dat de door het IVRK voorgeschreven <u>kosteloosheid</u> van het basisonderwijs en beperking van de kosten in het secundair onderwijs in Vlaanderen nog niet bereikt is. De nieuwe Vlaamse Regering engageert zich om een overleg op te starten om te komen tot een beperking van de bijdragen van de ouders tot een nog vast te leggen niveau. In uitvoering van het IVRK zal de Vlaamse Regering het basisonderwijs stapsgewijs kosteloos maken, te beginnen met het 6 ^{de} leerjaar en geleidelijk afdalend tot de eerste kleuterklas.	Via wetenschappelijk onderzoek werd nagegaan wat de reële schoolkosten zijn in het basis en secundair onderwijs. Nieuw wetenschappelijk onderzoek moet een opdeling maken tussen wat echt noodzakelijk is om de eindtermen te behalen en wat dus voortaan gratis moet zijn en welke kosten worden doorverrekend voor materialen of activiteiten die enkel bijdragen tot de verlevendiging van de eindtermen en waarvoor in de toekomst hetzij scherpe grenzen hetzij een maximumfactuur zal worden vastgelegd. Dit vraagt verdere opvolging. ➤ Zie 'Beleidsconclusies 2005'
16.	Inzake de problematiek van <u>geweld op kinderen</u> is er een gecoördineerde aanpak vereist met aandacht voor preventie, sensibilisering (o.m. in het kader van het gezin en op school m.b.t. de problematiek van lijfstraffen en de pedagogische tik) en behandeling door de versterking van de Vertrouwenscentra	Geen gegevens

	Kindermishandeling, de kindwerking van de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg, ...	
17.	Participatie heeft vaak zometen uitsluitend betrekking op kinderen van 12 jaar en ouder. In het verlengde van de reeds gedane acties in 2003, wil Kind en Gezin de verschillende vormen van <u>opvang voor kinderen</u> (tot 12 jaar) kwantitatief en kwalitatief versterken met bijzondere aandacht voor de beleving, het perspectief en de participatie van het kind.	Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang (ZIKO) werd bekendgemaakt en kleuterkoffers werden in gebruik genomen.

3. Beleidsconclusies 2005

3.1 Horizontaal beleid

Nr.	Verwijzing naar het hoofdstuk 'Inleiding' 'Horizontaal beleid'	Beleidsconclusie 2005	Evt. verwijzing naar het Vlaams Actieplan Kinderrechten
1.	Zie 'Inleiding'	De Vlaamse Regering vraagt dat dit jaarverslag samen met het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat in alle commissies van het Vlaams Parlement zou behandeld worden.	VAK 1.1.1
2.	Zie 'Inleiding'	In hoeverre de structuur van dit jaarverslag ook in de toekomst nog zal gebruikt worden, moet verder onderzocht worden. In het kader van het nog door de regering goed te keuren tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan wordt voorgesteld deze verslaggeving te vervangen door een jaarverslag kinderrechten en jeugdbeleid waarvan de twee huidige jaarverslagen kinderrechten (Vlaams en internationaal) zouden deel uitmaken. Verder is het de bedoeling om op een geïntegreerde wijze opvolging te geven aan het gehele Vlaams kinderrechten- en jeugdbeleid, nl. het IVRK, de slotbeschouwingen van het Comité voor de Rechten van het Kind, het Vlaams Actieplan Kinderrechten en het Nationaal Actieplan voor Kinderen en het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan dat het kinderrechtenbeleid voor wat betreft de Vlaamse bevoegdheden verder concretiseert.	VAK 1.1.9
3.	Horizontaal beleid/ Aanspreekpunten kinderrechten	Met het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan zal de Vlaamse Regering nog eind 2005 de bakens uitzetten voor de decretale verankering van de integratie van het kinderrechten en jeugdbeleid. De nieuwe aanspreekpunten kinderrechten en jeugd zullen ook decretaal ingeschreven worden. Ze moeten aangeduid worden bij alle departementen van de Vlaamse administratie zodat geen enkele bevoegdheid uitgesloten wordt alsook bij voor kinderen en jongeren relevante agentschappen. Een duidelijke functieomschrijving voor het aanspreekpunt moet toelaten dat ze voor deze opdracht voldoende tijd en ruimte krijgen. Ook moet jaarlijks vorming voorzien worden. De positionering van de coördinatie kinderrechten bij het departement Cultuur, Jeugd, Sport, en Media mag niet ten koste gaan van de opgebouwde kennis en ervaring maar moet leiden tot voldoende	VAK 1.1.9

		onderbouwing van, personeel voor en toezicht op het integrale kinderrechten- en jeugdbeleid.	
4.	Horizontaal beleid/ Kindeffectrapportage	Iedere minister voor wat betreft zijn of haar bevoegdheid zal toezien op de naleving van de verplichting tot opmaak van een <u>KER</u> (kindeffectrapport) bij elk voorontwerp van decreet dat hij/ zij ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorlegt. Het KER zal opgemaakt worden op basis van de bij besluit van 11 juni 2004 vastgestelde methodiek. Verder zal de Vlaamse Regering de mogelijkheden onderzoeken om de KER uit te breiden tot een Jongeren- en kindeffectrapportage (JoKER) en tot verdere afstemming te komen tussen deze effectrapportage en de reguleringssimpactanalyse.	VAK 1.1.2
5.	Horizontaal beleid/ Reflectiegroep Kinderrechten	De Reflectiegroep Kinderrechten zal omgevormd worden tot een Reflectiegroep Kinderrechten en Jeugdbeleid om de structurele samenwerking tussen kinderrechten-en jeugdorganisaties, de integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid te bevorderen.	VAK 1.1.9
6.	Horizontaal beleid/ Subsidiebeleid	Naar de toekomst zou het wenselijk zijn dat een structurele oplossing gezocht wordt voor de positionering en de daarmee samenhangende subsidiëring van de Kinderrechtswinkels en de Kinder- en Jongerentelefoon. Momenteel worden tussen de kabinetten van Jeugd en Welzijn onderhandelingen gevoerd om te komen tot één loket voor deze organisaties. Deze organisaties zijn partners bij de uitbouw van het jeugdinformatiebeleid, zoals voorzien in het regeerakkoord 2004-2009 en zoals gevraagd door het IVRK en diverse kinderrechtenorganisaties.	VAK 1.1.6
7.	Horizontaal beleid/ Subsidiebeleid	De minister bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid voorziet door een omzendbrief met een oproep tot subsidiedossiers 'kinderrechten' voor het jaar 2006 in een overgangsregeling in afwachting van een decretale basis voor de subsidies Kinderrechten. Deze decretale basis zou er moeten komen voor structurele initiatieven, op basis van coalitievorming en expertisevorming en voor impulsprojecten via een wijziging van het decreet Vlaams jeugdbeleid. Deze wijziging wordt voorbereid in 2006 in het kader van de opmaak van het tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan.	VAK 1.1.4
8.	Horizontaal beleid/ Nationale en internationale samenwerking	De Vlaamse Regering volgt van nabij de ratificatieprocedure op van het facultatief protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.	VAK 1.2.1
9.	Horizontaal beleid/ Nationale en internationale	In het kader van het tweede Vlaams jeugdbeleidsplan, dat door de Vlaamse Regering tegen eind 2005 aan het Vlaams Parlement moet	VAK 1.1.9

	samenwerking	worden overgemaakt, zullen het Nationaal Actieplan voor Kinderen, het Vlaams Actieplan Kinderrechten, de slotbeschouwingen van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind aan België (voor wat betreft de Vlaamse bevoegdheden) in het kader van het tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan gemonitord worden.	
10.	Horizontaal beleid/ Nationale en internationale samenwerking	In uitvoering van het Vlaams Actieplan zal de Vlaamse Regering, nu de opmerkingen van de Raad van State met betrekking tot de andere overheden, eindelijk, uitgeklaard zijn, het ontwerp van instemmingsdecreet nog in het najaar 2005 aan het Vlaams Parlement overmaken met het oog op de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord ter oprichting van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind en de inwerkingtreding in het voorjaar 2006.	VAK 1.1.7

3.2 Verticaal beleid

	Verwijzing naar het hoofdstuk 'Verticaal beleid'	Beleidsconclusie 2005	Evt. verwijzing naar het Vlaams Actieplan Kinderrechten
1.	Belang van het kind/ filmkeuring	Tijdens de besprekingen voor het (ontwerp van) samenwerkingsakkoord filmkeuring, werd duidelijk dat de verschillende Gemeenschappen op termijn tot een <u>grondigere</u> hervorming van het filmkeuringssysteem willen komen, vergelijkbaar met een classificatiesysteem zoals Kijkwijzer in Nederland. Kijkwijzer geeft aan de hand van pictogrammen en leeftijds categorieën kijkadvies en waarschuwingen aan de ouders. Het blijft een belangrijk aandachtspunt om de stappen die nu gezet zijn ook tijdens het volgende jaar en tijdens de <u>nieuwe legislatuur</u> verder te zetten en te komen tot een allesomvattend systeem van classificatie van audiovisuele producten waarbij in eerste instantie advies wordt gegeven aan de kijkers, ouders van minderjarigen, omtrent de inhoud en geschikte leeftijd. Gelet op wat vooraf gaat, en de betwisting van de bevoegdheid door de Raad van State, wordt voorgesteld om onderzoek te verrichten naar de manier waarop een systeem zoals Kijkwijzer in Vlaanderen kan worden geïmplementeerd.	VAK 6.2.4.
2.	Belang van het kind/	Kind en Gezin wil de toegankelijkheid van de kinderopvang verder verruimen. Daarbij staat het	VAK 3.4 & 3.5

	Kind en Gezin	wegwerken van de financiële, sociale en fysieke drempels centraal. Dit wordt gerealiseerd via verschillende sporen, waaronder incentives voor het werken naar specifieke doelgroepen, experimenten met buurt- en nabijheidsdiensten, ondersteuning en informatie aan de opvangvoorzieningen m.b.t. de geldende voorrangsregels, ...	
3.	Belang van het kind/welzijn	Met het pilootproject 'DJINN' van de vzw Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ) wenst de Vlaamse overheid voorzieningen te ondersteunen om kritisch te reflecteren over het eigen handelen en de hulpverleningspraktijk te toetsen en te evalueren aan de uitgangspunten van het IVRK.	VAK 3.2.2
4.	Belang van het kind/welzijn	Na de overgang van de subsidiëring van de bezoekeruimtes van de Federale naar de Vlaamse overheid en de verhoging van deze subsidiëring is er nood aan een samenwerkingsakkoord met de federale overheid, gelet op de vele cliënten die door het gerecht worden doorverwezen. Verder zal aandacht moeten worden besteed aan het werken met (meer) vrijwillige cliënten en het bestaan van wachtlijsten.	VAK 4.5.1
5.	Belang van het kind/Jeugd(werk)beleid & Participatie/Kindperspectief en onderzoek	De opvolging van het IVRK en met name de rapportering aan het Comité voor de Rechten van het Kind vereist dat de Vlaamse Gemeenschap, zoals afgesproken in het kader van het VAK, uitgaande van haar bevoegdheden instaat voor structurele gegevensverzameling over de leefsituatie van kinderen, bij voorkeur met het kind als analyse-eenheid. Dit is een bezorgdheid die met het Jeugdonderzoeksplatform en de nieuwe studiedienst bij de diensten van de Minister-president zeker zal moeten worden opgenomen. Daarbij zal men ook niet mogen voorbijgaan aan de gegevens die bij de verschillende beleidsdomeinen voorhanden zijn.	VAK 1.1.5
6.	Belang van het kind/welzijn	In artikel 32 van het (voorstel van) decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in <u>de integrale jeugdhulp</u> wordt budgettaire ruimte en tijd gecreëerd voor vorming, communicatie en sensibilisering inzake de inhoud van het decreet. Deze beleidskeuze impliceert inzet van voldoende middelen en dit op recurrente basis, teneinde enerzijds hulpverleners te vormen en te sensibiliseren (in-service training en vorming van toekomstige hulpverleners) en anderzijds minderjarigen en ouders te informeren over hun rechten in de jeugdhulp. In 2006 dient verdere uitvoering gegeven te worden aan de vorming, communicatie en sensibilisering van het decreet rechtspositie. Speciale aandacht dient daarbij uit te gaan naar minderjarigen en ouders.	VAK 4.1.4
7.	Non-discriminatie/Recht op onderwijs	Een publicatie over omgaan met diversiteit in het onderwijs zal in 2006 worden gerealiseerd als	

		resultante van de werkgroepen.	
8.	Non-discriminatie/ Jeugd(werk)beleid	Diversiteit is een van de grote beleidsprioriteiten in de beleidsnota Jeugd. Dit betekent dat de structurele verankering behouden blijft in het te herziene decreet van 14 februari 2003.	VAK 3.6.1
9.	Non-discriminatie/ Toerisme voor allen	Op het vlak van toerisme zijn prioritair: <ul style="list-style-type: none"> - de samenwerking met de jeugdsector zodat het jeugdtoerisme de plaats krijgt die het verdient - de kwaliteitsverbetering van de jeugdverblijven en het garanderen van voldoende capaciteit en diversiteit. 	VAK 3.6.2
10.	Non-discriminatie/ Minderhedenbeleid	Een samenwerkingsakkoord tussen de bevoegde overheden zou de waarborg moeten bieden dat niet-begeleide minderjarige (NBM), ongeacht hun statuut, eenzelfde kwalitatieve opvang, krijgen. Verder zal de Vlaamse Regering de kwalitatieve opvang en begeleiding voor deze doelgroep versterken.	VAK 3.9
11.	Verticaal beleid	De openbare omroep geeft reeds in grote mate en op gepaste wijze invulling aan de rechten van het kind, binnen alle vier de beginselen. Als mediaorganisatie is de VRT ook in de positie om een ondersteunende en sensibiliserende rol te spelen voor acties en thema's die onder de verantwoordelijkheid van andere beleidsdomeinen vallen (vb. verkeer & mobiliteit, gezondheid, diversiteit,...). Het beleid ten opzichte van kinderen en jeugd blijft voor de VRT een belangrijk aandachtspunt: het is een domein waarop de VRT ten volle haar opdracht als openbare omroep wil vervullen, niet alleen via radio en televisie, maar ook via nieuwe mediatoeepassingen.	VAK 9.1.3
12.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Welzijn	De uitbouw van de capaciteit van de <u>gemeenschapsinstellingen</u> dient verder afgestemd te worden op enerzijds de behoefte aan sterk gestructureerde opvang in het kader van de integrale jeugdhulpverlening en anderzijds op de voorgenomen wijzigingen die de federale overheid wenst aan te brengen aan de wet betreffende de jeugdbescherming ten aanzien van minderjarigen die verdacht worden van criminele feiten (zie verder). Dit 'aanbod' van de Gemeenschapsinstellingen zal, in overeenstemming met de functiebeschrijvingen van deze Integrale Jeugdhulp, gemoduleerd worden in trajectpakketten. Er wordt volop meegewerkt aan het op stapel staande cliëntopvolgingssysteem 'Domino', dat een cruciale rol zal gaan spelen in een meer vraaggerichte hulpverlening in Vlaanderen, alsook aan de overkoepelende uitwerking van de Integrale Jeugdhulp.	VAK 3.2
13.	Recht op leven, overleven en	De Vlaamse Regering zal het ontwerp van wet tot wijziging van de wet op de jeugdbescherming aanhangig maken bij het Overlegcomité Federale	VAK 3.2

	ontwikkeling/ Welzijn	<p>Regering – gemeenschaps- en gewestregeringen en aandringen bij de federale minister van Justitie op verder overleg over de opvolging en de aanpassingen van het wetsontwerp, gelet op de aanzienlijke toekomstige budgettaire consequenties voor de Vlaamse Gemeenschap.</p> <p>De Vlaamse minister, bevoegd voor de bijstand aan personen, werd gelast te rapporteren over de voortgang van voornoemd overleg en zo nodig standpunten ter beslissing voor te leggen aan de Vlaamse Regering indien deze budgettaire of juridische gevolgen inhouden voor de Vlaamse Gemeenschap.</p>	
14.	Recht op leven, overleven ontwikkeling/ Onderwijs	Met betrekking tot de kosten van onderwijs, zal het onderwijsbeleid gericht zijn op grotere doorzichtigheid voor de ouders, beperking van de kosten in het hele leerplichtonderwijs, en verantwoordelijkheid van de scholen terzake.	VAK 5.1.1
15.	Recht op leven, overleven ontwikkeling/ Onderwijs	<p>Op basis van de afgelopen evaluatie en op grond van de informatie verkregen uit de diverse hoorzittingen, zal een geïntegreerd actieplan schoolmoeheid, spijbelen en probleemgedrag aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.</p> <p>De Vlor blijft ook aandacht vragen voor de onderwijskansen van leerlingen die om bepaalde redenen buiten het onderwijssysteem dreigen te vallen zoals kinderen die geplaatst worden in instellingen of kinderen die erg moeilijk een nieuwe school vinden omdat ze tuchtproblemen met zich brengen.</p>	VAK 5.1.2 & 5.1.8
16.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Onderwijs	In het advies over de beleidsnota onderwijs en vorming betreurt de Vlor dat er zo weinig aandacht is gegeven aan de verdere uitbouw van een onderwijszorgcontinuüm voor leerlingen met specifieke noden. Een conceptnota wordt tegen het najaar voorbereid. Naast de individuele problemen van leerlingen moet ook de sociale dimensie van de huidige doorverwijzingsproblematiek in kaart worden gebracht en de operationalisering van aanvaardbare normen voor het gewoon én het buitengewoon onderwijs.	VAK 5.1.5
17.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Volksgezondheid	<p>Via een meerjarenplan zal nagegaan worden hoe men het aanbod van Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg kan versterken, ondermeer met het oog op zelfmoordpreventie. Beleidsinitiatieven die de optimalisering beogen van het zorgaanbod voor jongeren moeten kaderen in het decreet over de integrale jeugdhulpverlening en het decreet over de rechtspositie van minderjarigen.</p> <p>Welzijnsvoorzieningen zoals bijzondere jeugdzorg en pleegzorg moeten in de toekomst nog meer kunnen rekenen op samenwerking met en ondersteuning</p>	

		vanuit de geestelijke gezondheidszorg.	
18.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Volksgezondheid	Ter bevordering van de seksuele gezondheid moet de overheid blijvend aandacht besteden aan de herhaling van publiekscampagnes, aan het bewaken en implementeren van de eindtermen rond seksuele gezondheid in het onderwijs, de financiering van allerlei projecten en de invoering van drempelverlagende maatregelen.	VAK 4.4.4
19.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Sport	Momenteel worden de leeftijds- en opleidingsvoorwaarden die opgelegd worden in het wielrennen, de motorcross en triatlon-duatlon door de administratie Gezondheidszorg geëvalueerd. Na deze evaluatie zal door de bevoegde minister van sport een beslissing ten gronde genomen worden aangaande het opstellen van een generiek ontwerp van besluit waarbij de minimale leeftijds- en opleidingsvoorwaarden kunnen worden vastgesteld in bepaalde sporttakken.	
20.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Sport	De toelage voor gratis sportmedische keuring en begeleiding aan getalenteerde sportbeoefenaars werd voor de eerste keer verleend voor testing en begeleiding die gebeurt in de periode van 29 november 2004 tot en met 30 juni 2005. Samenwerking tussen overheid, keuringscentra, sportverenigingen en andere betrokkenen zal nodig blijven om de sportmedische keuring en begeleiding te evalueren, en waar nodig aan te passen en aan te vullen.	
21.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Milieueducatie	De Vlaamse overheid blijft permanent investeren in de verhoging van het milieubewustzijn bij kinderen en jongeren via natuur- en milieueducatie. Concrete projecten en initiatieven komen hierbij tot stand in samenspraak met de doelgroep en/ of intermediären en worden op maat van kinderen en jongeren uitgewerkt. Op die manier wordt een maximale betrokkenheid van jongeren gerealiseerd en worden zij in staat gesteld een persoonlijke, kritische houding te vormen met betrekking tot duurzaamheid.	VAK 10.2.3
22.	Recht op leven, overleven en ontwikkeling/ Milieu en gezondheid	Om op basis van de gegevens van biomonitoringsprogramma Milieu en Gezondheid te komen tot beleidsvoorstellen, werd een fasenplan ontwikkeld voor actie bij het beschikbaar komen van de milieugezondheidsgegevens. Het fasenplan zal in eerste instantie toegespitst worden op drie problemen: de hoge waarden voor persistente gechlloreerde verbindingen in het landelijk aandachtsgebied, de hoge cadmiumwaarden in heel Vlaanderen en de verhoogde waarden voor dioxineachtige stoffen, PCB's en HCB in Antwerpen.	VAK 10.1 & 10.2.4
23.	Recht op leven, overleven en	De minister van stedenbeleid wil het samenleven in diversiteit stimuleren door een actievere participatie	

	ontwikkeling/ Stedenbeleid	aan de samenleving. De minister voorziet hiertoe onder andere in de organisatie van thema-stadsgesprekken in 2006 rond 'stadsgebruikers', 'kinderen en jongeren' en 'Diverse stad'.	
24.	Participatie/ Onderwijs	Het overleg over de rechtspositie van de leerling zal met alle betrokken actoren in het najaar worden hervat.	VAK 5.1.4
25.	Participatie/ Bijzondere Jeugdbijstand	Met het oog op het waarborgen van de privacyrechten van minderjarigen in het kader van gegevensverzameling en de verbetering van de participatierechten in de bijzondere jeugdbijstand zullen de decreten aangepast worden en afgestemd worden op die van de integrale jeugdhulp en zal ernaar gestreefd worden om via de informatie- en luisterlijn JO-lijn meer jongeren te bereiken.	VAK 9.6.2
26.	Participatie/ Onderwijs	Het participatiedecreet zal verder worden uitgevoerd en geëvalueerd. Om een objectieve gegevensverzameling voor deze evaluatie te garanderen, wordt door de universiteit van Antwerpen een instrument ontwikkeld dat toelaat om de participatie van de verschillende onderwijsactoren te meten. De lokale leerlingenparticipatie zal - met respect voor eigen dynamieken en methodieken - ondersteund worden via de Vlaamse Scholierenkoepel en via een project van de pedagogische begeleidingsdiensten.	VAK 5.1.3
27.	Participatie/ Jeugdbeleid	Participatie blijft het uitgangspunt, ook bij de herziening (= vereenvoudiging) van het decreet van 14 februari 2003 ter ondersteuning van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, die momenteel wordt voorbereid. Er zal extra aandacht besteed worden aan de ondersteuning van de gemeentelijke jeugd- en jeugdwerkbeleid, instrument bij uitstek voor de participatie van het jeugdwerk en individuele kinderen en jongeren.	VAK 9.3.4